ધારમીક

શિક્ષક.

કર્ત્તા

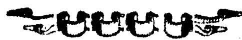
હરિશંકર મોરારજી વ્યાસ.

કીંમત રૂપિયો ૧-૪-૦

બરમીઝ શિક્ષક.

બરમીઝ ભાષા શીખવાનું

ગુજરાતી પુસ્તક.

કર્ત્તા

હરિશંકર મોરારજી વ્યાસ.

નિવાસી જેતપુર-કાઠિયાવાડ.

મુંબઇ.

"ગુજરાતી" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

સંવત ૧૯૬૩ ડીસેંબર સંન ૧૯૦૬

કીંમત રૂ. ૧-૪-૦

પુસ્તક મળવાનાં ઠેકાણાં-મુખ્ય એજંટો

રા. રા. મોતીલાલ ત્રિભોવનદાસ દલાલ

મેનેજર "આર્ય પ્રકાશ"-ગીરગામ એક કાકડવાડી. મુંબઇ.

રા. રા. કેશવજી કાલીદાસ શાહ

ડેલ હાઉઝી સ્ટ્રીટ-નાં૦ ૨૬૯-રંગુન.

રા. રા. ગોકળદાસ પુરૂષોત્તમ માસ્તર

ચર્ચ સ્ટ્રીટ-૧૦-૧-કલકત્તા.

અર્પણપત્રિકા.

મહેરબાન કૃપાસાગર નેકનામ શેઠ સાહેબ
અબ્દુલ કરીમ અબ્દુલ શકુર જમાલ.

રંગુન.

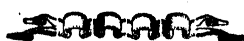
સાહેબ,

હિંદુસ્તાન બરમા–જપાન વગેરે સ્થળોમાં જુદા જુદા વ્યાપારો આપે જોર શોરથી શરૂ કરી ફાવતી વખતે એક હાથ કરી અપ્રતિમ કાર્ય કુશળતા અદ્રીતીય હિંમત તેમજ દૃષ્ટાંતનીય કાર્ય શક્તિનું દીગ્દર્શન કાર્યો દ્વારા કરાવેલું છે તે તો જગ જાહેર છે–તે ઉપરાંત હિંદુ મુસલમાન સર્વ એકજ મહાન પિતાની ઓલાદ છે તે આપના વિશાળ મગજનો સજ્જડ સંસ્કાર છે તેને લઇ આપ સર્વ પ્રત્યે સમાન દૃષ્ટિ રાખો છો તે અને તેવા બીજા આપના અન્ય મહાન ગુણોનો મને પરિચય થવાથી આપના પવિત્ર અતઃકરણપર મને જે મમતા–ભાત્ર પ્રીતી ઉત્પન્ન થયેલ છે તેની નિશાની દાખલ આ "બરમીઝ શિક્ષક" ગ્રંથ આપને સહ્રવિનય અરપણ કરૂં છું જે સ્વીકારી આપ મને આભારી કરશોજી.

તારીખ ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬

વિ. સે.
હરીશંકર મોરારજી વ્યાસ,
કર્ત્તા "બરમીઝ શિક્ષક."

પ્રસ્તાવના.

બરમામાં હિંદુસ્તાન તેમજ બીજા દેશના લોકોનું આવાગમન આજ કાલ બહુજ સાધારણ છે પરંતુ કોઇ પણ ઉદ્યોગમાં પ્રવૃત થયા પહેલાં બરમાના કોઇ પણ ભાગમાં સ્વતંત્રપણે કામ ચલાવવા શક્તિમાન થવા માટે બરમીઝ ભાશા જાણવી ખાસ જરૂરની છે. અલબત માત્ર રંગુનમાં બરમીઝ ભાશા નહિ જાણનાર કેટલેક અંશે પોતાનું કામ જેમ તેમ ચલાવી શકે છે પરંતુ તે શીવાય અન્ય સ્થળોમાં તો બરમીઝ ભાશા નહિ જાણનાર અનેક મુશ્કેલીઓને ભોગ થઇ પડે છે. બરમીઝ ભાશા શીખવાના સાધનો ઇંગ્લીશ ભાશામાં છે ખરાં પરંતુ ઇંગ્લીશ નહિ જાણનાર માટે તો ગુજરાતના લોકોને કાંઇ પણ સાધનના અભાવે આજદી સુધી મોટી મુશ્કેલી ભોગવવી પડી છે—જેનો અનુભવ આ પુસ્તકના લેખકને પણ થયો છે જેના પરીણામમાંજ આ પુસ્તકનો જન્મ થવા પામ્યો છે.

આ પુસ્તક કેટલે દરજ્જે ઉપયોગી થઈ પડશે તેનાં બણગાં અત્યારથી ફુંકવા અઘટીત છે તે તો "લાડી પાડીના નીવડે વખાણ" તે કહેવત અનુસાર તેનો ઉપયોગ કરનારાઓને સ્વયમેવ તેની ખાત્રી થઇ જશે. તોપણ એટલું કહેવું તે વધારે પડતું અગર અસ્થાને નહિ ગણાય કે બરમામાં દરેક જાતનું કામ બહુ જ સહેલાઇથી થઈ શકે તેટલું પુરતું જ્ઞાન માત્ર આ પુસ્તકના અભ્યાસથી થઇ શકશે. બુદ્ધી પુર્વક અભ્યાસ કર્યા વગર માત્ર પુસ્તકના પાનાં ફેરવવાથી ભાશાનું જ્ઞાન થઇ જાય એવી જાતની કોઇ ઇલેકટ્રીસીટી લેખકને અપ્રાપ્ત હોવાથી પુસ્તકમાં પેસાડેલી નથી.

બરમામાં માત્ર એકજ ભાશા એક છેડાથી બીજા છેડા સૂધી પ્રચલીત હોઇને હિંદુસ્તાન વગેરે દેશોમાં સ્થળ બદલતાં જુદી જુદી ભાશાઓની જે મુશ્કેલી નડે છે તેવું બરમામાં નથી. માત્ર અપર લોવર બરમામાં બોલાતી ભાષામાં તથા અશિક્ષિત જંગલના લોકોના

ઉચ્ચારમાં જરા તરા તફાવત છે ને તેટલો તફાવત તો સ્વભાવીક છે તો લેખકને ઘણો વખત અપર બરમામાં રહેવાનું બનવાથી કોઇ શબ્દમાં જરા તફાવત માલમ પડે તો તે ઉપલા કારણને લીધે હશે એમ સમજી વાંચકવર્ગ ક્ષમા કરશે તેમ ઉમેદ છે.

બરમીઝ ભાશાને સંસ્કૃત તથા પાલી ભાશા જોડે કાંઇ સબંધ છે એમ કેટલાક બરમા ફુંગીઓ વગેરે વિદ્વાનોનો મત છે પરંતુ ગણ્યા ગાંઠા પાંચ દસ શબ્દ વગર બરમીઝ ભાશાને બીજી કોઇ ભાશા જોડે ઝાઝો સબંધ નથી. તેટલું ખરૂં કે બરમીઝ મુળાક્ષરોનો અનુક્રમ માત્ર બોલવામાં ગુજરાતી મુળાક્ષરના અનુક્રમને મળતો છે જો કે લખવામાં તો બરમીઝ ભાશા તદન નિરાળીજ છે.

આ પુસ્તક મુંબઇમાં છપાવવા શીવાય બીજી ગોઠવણ ન બનવાથી બરમીઝ મુળાક્ષરોના ટાઇપો મળી ન શકવાથી બરમીઝ લીપી પુસ્તકમાં દાખલ કરવાની અપૂર્ણતા રહેલી છે પરંતુ બરમીઝ બારાખડીનો કીત્તો પુસ્તકના આકારમાં માત્ર બે પૈસાથી મળી શકે છે જેનાથી વાંચતાં લખતાં શીખી શકાશે. પ્રથમ ગુજરાતી મુળાક્ષરોમાં ઘચ તથા ઝટ ની વચમાં જે અકેક મુળાક્ષર હતો તેને અમુક મુદતથી ગુજરાતી મુળાક્ષરોમાંથી બરતરફ કરેલ છે તે બે અક્ષરો બરમીઝ ભાશામાં પ્રાધાન્યપણું ભોગવે છે પરંતુ તેવા ટાઇપ તથા જોડાઅક્ષરો તથા નાકમાંથી ઉચ્ચાર કરવાની ખાસ વિલક્ષણતા બરમીઝ ભાશામાં છે તે ટાઇપોના અભાવે આ પુસ્તકમાં નજ બતાવી શકાય એ દેખીતું છે તોપણ બને તેટલી સ્પષ્ટતા કરવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે. પુરતું વ્યાકરણ-લગભગ છ હજાર શબ્દો તથા ત્રણ હજાર નાનાં મોટાં વાકયો પુસ્તકમાં સમાવેલાં છે છતાં કાંઇ પણ ભુલ ચુક અગર સૂધારો વધારો જે કોઇ જણાવશે તેનો ઘટતો અમલ નવી આવૃતિમાં થશે.

મુંબઇ તા૦ ૮ ડીસેંબર ૧૯૦૬.

કર્ત્તા

બરમીઝ શિક્ષક.

બરમીઝ વ્યાકરણ. (ભમા-તઢા)

જેમ દરેક ભાશા શીખતાં પહેલાં વ્યાકરણ શીખવાની ખાસ જરૂર છે કારણ તે વગર શુદ્ધ બોલી કે લખી શકાતું નથી, તે સાધારણ નીયમ અનુસાર બરમીઝ ભાશા શીખતાં પહેલાં વ્યાકરણ શીખવાની ખાસ જરૂર છે. બરમીઝ વ્યાકરણ ઘણુંજ ટુંક અને સરલ તેમજ ગુજરાતી વ્યાકરણને ઘણે અંશે મળતું હોવાથી બહુજ સહેલાઇથી ટુંકી મુદતમાં શીખી શકાય છે.

નામ-નામ.

નામના મુખ્ય બે પ્રકાર છે. સામાન્ય નામ તથા વિશેષ નામ. પ્રાણી પદાર્થ વગેરે બતાવનારા શબ્દો સામાન્ય નામ કહેવાય છે, જેમકે લુ-માણસ, મ્યો-શહેર ટો-જંગલ ઐં-ઘર પાણી-યે.

ખાસ નામ તે વિશેષ નામ કહેવાય છે. જેમકે માંઉકે-માણસનું નામ છે. મીંજાન-ગામનું નામ છે. ગુજરાતીમાં જે વિશેષ નામ ગણાય છે, તેને માટે બરમીઝ ભાશામાં કોઈ વખત જુદોજ શબ્દ હોય છે પરંતુ તે અપવાદ તરીકે જેમકે રંગુન તેનું બરમીઝ યાંગુન. અંગ્રેજીમાં પણ કોઈ વખત તેમ બને છે જેમ કે વડોદરા તેનું ઇંગ્લીશ બરોડા તો સાધારણ રીતે બહુજ થોડા અપવાદ શીવાય વીશેશ નામમાટે બરમીઝ ભાશામાં જેમના તેમ શબ્દો વપરાય છે.

ક્રીયાપદ ઉપરથી નામ કરવું હોય તો મુળધાતુની પહેલાં અ લગાડી છેલ્લો પ્રત્યય દી જે તમામ ક્રીયાપદને સામાન્ય રૂપે લાગે છે તે કાઢી નાખવો જેમ કે લૌદી-કામ કરવું તેપરથી અલૌ એટલે કામ. ફાદી-વાંચવું તે પરથી અફા-વાંચન. પરંતુ ક્રીયા કરનાર માણસ તેનું બરમીઝ કરવું હોય તો ઉપલો નિયમ લાગુ ન પડે કેમકે કામ કરનાર તેનું બરમીઝ લૌધોલુ. જનાર-ત્વાધોલુ-જનાર સ્ત્રી હોય તો ત્વાધો મુઇમા એટલે ક્રીયાપદના ધાતુને છેડેથી દી ઉડાડી ધો લગાડી નર હોય તો લુ ને નારી તો મુઇમા લગાડવું જે ઉપરના દાખલાથી સમજાઈ જશે.

બે શબ્દો મળીને કેટલાક નામ ગુજરાતીમાં થાય છે તેમ બરમીઝ ભાશામાં પણ થાય છે જેમ કે સા–કાગળ ને યે–લખવું તેપરથી સા યે–કારકુન પરંતુ બોલવામાં સાયે ને બદલે કોઇ સયે પણ બોલે છે. બીજી ભાશાઓના કરતાં બોલવામાં ને લખવામાં બરમીઝ ભાશામાં થોડો વધારે તફાવત રહે છે. જેમ કે તેનું બરમીઝ તુ બોલવામાં વપરાય છે પણ લખવામાં તુદી વપરાય છે. બે શબ્દ મળીને થતા એક શબ્દના વધુ દાખલા–

અયા–ઑફીસ	ને શી–થવું	તેપરથી	અયાશી–ઓફીશ્યલ
મી–કરજ	ને અશીં–ધણી	તેપરથી	મીશીં–માગણાવાળો
મ્યો–શહેર	ને વું–ઓફીસર	તેપરથી	મ્યોવું–ગવરનર.
યે–પાણી	ને ઓ–ઠામ	,,	યેઓ–ઘડો–ગાગર
ઉંઇ–વાડી	ને સાંઉ–ચોકી કરવી,,		ઉંઇસાંઉ–માળી.
નુવા–બળદ–ઢોર	ને ઠીં–ટોળાબંધ રહેવું,,		નુવાઠાં–ગોવાળ

જાતી.

ઇંગ્લીશમાં જે જીવવાળા પદાર્થો કુદરતી રીતે નર હોય તે નર જાતી તથા કુદરતી રીતે નારી તે નારી જાતી ગણાય–ને બાકીના બધા નાન્યતર જાતીમાં ગણાય તેવીજ રીતે બરમીઝ ભાશામાં સમજી લેવું. જેમ કે અફે–બાપ નરજાતી અમે–મા નારી જાતી. કોઈ વખત વધારાનો શબ્દ લગાડવાથી નર નારી જાણી શકાય છે જેમકે યાઉચ્યા લગાડવાથી નર ને મુઇમા લગાડવાથી નારી ઓળખી શકાય છે દાખલા લુ+યાઉચ્યા–લુયા ઉચ્યા એટલે મર્દ નર જાતી. લુ+મુઇમા–લુ મુઇમા એટલે સ્ત્રી નારી જાતી.

કોઈ વખત જુદા જુદા પ્રત્યય લગાડવાથી નર નારી ઓળખી શકાય છે જેમ કે દી લગાડવાથી નર ને મા લગાડવાથી નારી જાતી બને છે. દાખલા–ચ્વે+દી–ચ્વેદી–પાડો ચ્વે+મા–ચ્વેમા–ભેંસ.

જનાવરોમાં નરને ઘણું કરીને ઠી અથવા દી ને નારીને મા લગાડવામાં આવે છે. મા લગાડવાથી નારી જાતી થાય તેના દાખલ–

ગુલામ—ચું+મા=ચુંમા—ગુલામડી

શીક્ષક—સયા+મા—સયામા સ્ત્રી શીક્ષક

કોઈ વખત કદો લગાડવાથી નારી જાતી બને છે જેમ કે ગવરનર–મીં+કદો–મીં કદો–ગવરનેસ, ગવરનરનીસ્ત્રી.
પોઇ કદો–દલાલની સ્ત્રી.

વચન.

નામનું બહુ વચન મ્યા અથવા દો જેનો ઉચ્ચાર રો પણ કરે છે. તે લગાડવાથી થાય છે. જેમ કે

લુ+મ્યા=લુમ્યા=માણસો   લુ+દો=લુદો=માણસો
લેતમા+મ્યા+લેતમામ્યા=સુતારો   સા+મ્યા=સામ્યા=કાગળો
ખલે+મ્યા=ખલેમ્યા=છોકરાં

બહુ વચનમાં રો સર્વ નામમાં લાગે છે જેમ કે { ચુનો+રો=ચુનોરો=અમો
ખીંભ્યા+રો=ખીંભ્યારો=તમો
તુ+રો   તુરો—તેઓ

ગુજરાતીમાં કોઇ વખત બહુ વચનમાં એક વચનવાળો શબ્દ બોલાય છે જેમ કે દસ માણસોને બદલે દસ માણસ તેવી રીતે બરમીઝ ભાશામાં પણ બોલવાની રૂઢી છે એટલે બહુ વચનનો પ્રત્ય લગાડયા વગર પણ બોલાય છે.

વિભક્તિ.

ઇંગ્લીશની માફક બરમીઝ ભાશામાં પણ મુખ્ય વિભક્તી ત્રણ છે. પેહેલી, બીજી, ને. છઠ્ઠી. ઇંગ્લીશ તેમજ ગુજરાતીની માફક પહેલી વિભક્તીનો કશો પ્રત્યય નથી જેમકે છોકરો વાંચે છે—લુગ્લે ફ્રાદી. તે જાય છે—તુ ત્વાદી.

બીજી વિભક્તિને ગો પ્રત્યય લાગે છે જેમ કે તે ચોપડી વાંચે છે—તુ સાઔગો ફ્રાદી. શીક્ષક મુરખને મારે છે—સયા લુમાઇગો યાઇતે. ત્રીજી વિભક્તીને કોઇ વખત પ્રત્યય નથી લગાડાતો ને કોઇ વખત ગા પ્રત્યય લગાડે છે એટલે લગાડવો જ એવો કોઇ ખાસ નીયમ નથી જેમકે છોકરે વાંચ્યું—લુગ્લેગા ફ્રાબી અથવા લુગ્લે ફ્રાબી.

ચોથી વિભકતનો પ્રત્યય ભો અથવા ફો છે જેમકે આ છોકરા માટે ચોપડી લાવ—દી લુગ્લેભો સાઔ યુગે.

પાંચમીના પ્રત્યય ગા અને ને છે. કર્તારૂપે પાંચમી હોય તો ગા પ્રત્યય લાગે જેમકે મારાથી કરી શકાય છે—ચુનોગા લૌનાંઇદે. સાધન-રૂપે પાંચમી અગર ત્રીજી વિભક્તી હોય તો ને લાગે જેમકે કુહાડીથી ઝાડ કાપે છે—પાઉસૈને તપીં ખૌદી. [કુહાડીએ ઝાડ કાપે છે—પાઉસૈને તીપીં ખૌદી,

છઠ્ઠીનો પ્રત્યય ઇ અથવા હા છે જેમકે છોકરાની ચોપડી—લુગ્લેઇ સાઔ અથવા લુગ્લેહા સાઔ.

સાતમી નો પ્રત્યય માં અથવા ઢુંવે અથવા નાઇ છે જેમકે ઘરમાં—ઐંમાં અથવા ઐંઢવેં અથવા ઐંનાઇ.

વિભક્તિઓનાં રૂપ.

વિભક્તિ	લુગ્લે–છોકરો	મુઇમા–સ્ત્રી	તીતા–પેટી
પહેલી	લુગ્લે	મુઇમા	તીતા
બીજી	લુગ્લેગો	મુઇમાગો	તીતાગો
ત્રીજી	લુગ્લે–લુગ્લેગા	મુઇમા–મુઇમાગા	તીતા
ચોથી	લુગ્લેભો	મુઇમાભો	તીતાભો
પાંચમી	લુગ્લેગા	મુઇમાગા	તીતાને
છઠ્ઠી	લુગ્લેઇ	મુઇમાઈ	તીતાઇ
સાતમી	લુગ્લેમાં	મુઇમામાં	તીતામાં

જડ વસ્તુમાં ક્રીયા કરવાની શકતી હોતી નથી ને ગા પ્રત્યય ક્રીયાના કરનારને ત્રીજી અગર પાંચમી વિભક્તિમાં લાગે છે માટે તીતા–પેટી તે જડ પદાર્થ હોવાથી કર્તા હોઇ છતાં ક્રીયા કરનાર હોય શકે નહિ માટે ગા પ્રત્યય લાગે નહિ પરંતુ ને પ્રત્યય જડ પદાર્થને લાગે જેમકે કુવાડીથી–પાઉસૈને.

સર્વનામ–નાંઝા.

સર્વનામ મુખ્ય ત્રણ પ્રકારનાં છે. ૧ જાતીવાચક સર્વનામ ૨ દર્શક સર્વનામ ૩ પ્રશ્નાર્થ સર્વનામ. જાતીવાચક સર્વનામ હું–ચુનો પણ નારી હોય તો ચુનોમા. ઉપરી સાથેની વાતમાં હું–ના વપરાય છે. અમે–ચુનોરો, તું–મીં, તમો–ખીંજ્યાં, આપ–કુઢો, પ્રુંગી વગેરે મોટા પુરૂષોને કુઢોથી સંબોધાય છે. તે–તુ ત્રણે જાતીમાં વપરાય છે.

દર્શક સર્વનામ તે–ધા અથવા હો. જેમકે તે છોકરો–હો લુગ્લે. તેમ જ હો લુગ્લે પણ બોલાય છે. આ–દી અથવા ઇ. આટલું–દીહામ્યા. આવું દીહો અથવા દીલો તેટલું–હોમ્યા. તે વખતે–ધા અખાને. આ જગામાં દીઅ-યામાં. આ શું છે?–દીહાબાલે. તે જગામાં જાઓ–હો અયામાં ત્વા. તે માણસને પુછો–હો લુગો મેઝાં. બીજો માણસ–તછાલુ. બીજાઓ–તછા. કોઈ–તખુગુ. બન્ને માણસો–નયાઉસલૈં. દરેક–કોઝી–અથવા તઝી. એક બીજા–તયાઉકો તયાઉ. બધું–અલૌ. દરેક–હાંઇ. કેટલાક–તછો અથવા અછો. કોઇ માણસ–તઝૌં તયાઉ. કાંઇ ચીજ–તઝૌં તખુ.

પ્રશ્નાર્થ સર્વનામ.

શું કયું—બે અબે. કોણુ—બદહુ. કેટલું—બેમ્યા. કોઇ નથી—બદહુમ્યા મશી. એક માણુસ પણ નથી—તયાઉમ્યા મશી. જાતી વચન વિભક્તી નામ પ્રમાણે લાગે છે.

સર્વનામના વધુ દાખલા.

બધું–આલૌં–શીધમ્યાં. બીજું–અછાધુ. કોઇ–તઝૌં તયાઉ–તઝૌં તખુ. તખુગુ તયાઉયાઉ. બને–નયાઉસલૌં. દરેક–તયાઉઝી–તખુઝી. એકબીજા–તયાઉ ને તયાઉ. એ માનું એક–તયાઉયાઉ–તખુગુ. તેણીને–તુગો. તેણીનું–તુઇ. તે પોતે–તુકોઠાઇ. તેનું–તુઇ. હું–ગાં–ચુનો–ચુન્ડો. મને–ચુંડોગો. મારૂં ચુનોઇ. બીજા–તછા. અમારૂં–ચુનોરોઇ. પોતાનું–કો. મેળે–કોઠાઇ. આવું–ઇથ્યો તે–હો–હોહા–હો. તને–મીંગો. તેઓનું–તુરોઇ. તેમને–તુરોગો. તેઓ. તુરો. તારૂં–મીંઇ. આ–દીહા. અમને–ચુનોરોગો. અમે–ચુનોરો. શું–બ –બા. કોણ–બદહુ. જેકોઈ–મીધુ. કોને–બદહુગો. કોનું–બદહુઇ. તમો–ખીંબ્યા. આપ–કુઠો.

વિશેષણ–નામાવિતેધના.

બરમીઝ ભાશામાં થોડા અપવાદ શિવાય વીશેષણના ખાસ શબ્દો છેજ નહિ જેથી વીશેષણ ક્રિયાપદના ધાતુ ઉપરથી બની શકે છે. જેમકે

આ માણસ સારો છે—દીલુ કાંઉધે.	કાંઉદી—સારૂં હોવું.
કીંમત વધારે છે—અફો ચીરે.	ચીદી—વધારે હોવું.
પાણી મીઠું છે—યે છોરે.	છોદી—મીઠું હોવું વગેરે.

ક્રિયાપદના ધાતુને છેડે દી હોય તે ઉડાડી ડો લગાડવાથી પણ કોઇ વખત વીશેષણ બને છે જેમકે સારો માણસ–કાંઉડોલુ. મુળ શબ્દોજ વિશેષણ છે તેના દાખલા–

	પહેલું—અયે.	મુખ્ય—મા
નકામું—અલધા.	નાશવંત—અનૈસા.	ઉત્તમ—ટો
ઉતાવળું—મ્યાંમ્યાં.	ધોળું—પ્યુબ્યુ.	
સુંદર–લાલા ડાહ્યુ—પીન્યાશી.	સમાસ—પીન્યા.	અકલ—નેશી–હોવું

બે વસ્તુનો મુકાબલો કરવો હોય ત્યારે ઇંગ્લીશમાં જેમ Than લાગે છે તેમ બરમીઝમાં ડે લગાડવો પણ વીશેશણનો ધાતુ જેમનો તેમ આવે છે. જેમકે આ માણસથી તે સારો છે–દીલુડે તુકાંઉધે. ટેબલ કરતાં ખુરશી વધારે કીંમતી છે–સભુએડે કલાથાંઇ અફો–ચીરે. મારાથી તેની ઉમર વધારે છે–ચુનોડે તુ અતે મ્યારે. વગેરે.

બેથી વધારે વસ્તુનો મુકાબલો કરવો હોય તો વીશેષણના ધાતુને ઝૌં લગાડવો જેમકે આ માણસ સૌથી શ્રેષ્ટ છે–દીલુ અકૌંઝૌં શીબાદી. તમારૂં ઘર સોથી ઉંચુ છે–ખીંજ્યા ઐં અમ્યેઝૌં શીબાદી. તે સૌથી નીચ છે–તુ માઇઝૌં શીબાદી. વગેરે.

ક્રિયાપદના ધાતુને છેડેનો દી ઉડાડી પહેલાં અ પ્રત્યય લગાડવાથી પણ કોઇ વખત વીશેષણ થાય છે જેમકે સારૂં હોવું–કાંઉદી તેપરથી અકાંઉ–સારૂં

ધોળુંહોવું–ફ્યુદી. અફ્યુ–ધોળું.
મોટુંહોવું–ચીદી. અચી–મોટું.

ક્રીયાપદ—કરીયા.

ક્રિયાપદના બે વર્ગ છે ૧ સકરમક ૨ અકરમક. કર્ત્તા કર્મ બંને હોય તે સકરમક જેમકે આપવું–પેદી. બોલવું–પ્યોદી વગેરે. અકરમક જેને માત્ર કર્તા હોયને કર્મ ન હોય જેમકે જવું–ત્વાદી. આવવું–લાદી વગેરે. કેટલાંક ક્રીયાપદો બે શબ્દો મળીને થાય છે જેમકે ખુશી થવું–તું મ્યાઉદી, છાપવું–પૌં યાઇદી. કાન દઇ સાંભળવું–નાઠાંઉદી. પ્રાર્થના કરવી–સુટાંઉદી. નોંધ લેવી–માહ્ડાદી. વગેરે,

મુખ્ય કાળ ત્રણ છે વર્તમાન–ભુત ને ભવીષ્ય.

વર્તમાનકાળમાં ક્રીયાપદનો ધાતુ જેમનો તેમ આવે છે જેમકે તે જાય છે (he goes) તુ ત્વાદી, પરંતુ ક્રિયા ચાલે છે એમ બતાવવું હોય તો નીરે પ્રત્યય ક્રીયાપદને છેડે લગાડવો જેમકે તે જાય છે–(he is going)–તુ ત્વાનીરે. તે વાંચે છે–(he is reading)–તુફ્રાનીરે

અનીયમીત વર્તમાનકાળ ક્રીયાપદને યેં લગાડવાથી થાય છે જેમકે તે જાયતો–તુ ત્વાયેં. તે આપે તો–તુ પેયેં. તે બોલાવે તો–તુ બોયેં

વીધી વર્તમાનકાળ ક્રીયાપદને છેડે યામે લગાડવાથી થાય છે જેમકે તેણે જવું જોઇએ–તુ ત્વાયામે. તેણે કરવું જોઇએ–તુ લૌયામે વગેરે.

ભુતકાળ ક્રીયાપદને છેડે બી લગાડવાથી થાય છે જેમકે તે ગયો–તુ ત્વાબી. તે આવ્યો–તુ લાબી. પરંતુ પૂર્વ ભૂતકાળ બતાવવો હોય તો ક્રીયાપદને ડબલ રે લગાડવો જેમકે તે આવ્યો હતો–(he had come)–તુ લારેરે. તે ગયો હતો–(he had gone)–તુ ત્વારેરે.

ભવિષ્યકાળ મે લગાડવાથી થાય જેમકે–તે જશે–તુ ત્વામે. તે આવશે–તુ લામે.

આજ્ઞાર્થ ભવિષ્યકાળમાં ક્રીયાપદનો ધાતુ એમનો એમ આવે છે જેમકે જા– ત્વા. બોલ–પ્યો. આવ–લા વગેરે પરંતુ માનાર્થે કહેવું હોય તો બા અથવા દો લગાડવો જેમકે જાઓ–ત્વાબા અથવા ત્વાદો. રાખો–ઠાબા or ઠાદો. વાંચો–ફ્રાબા વગેરે.

ભવિષ્યકાળમાં ફરજ અથવા હુકમ રહેલ હોય તો ધાતુને યાલીમે લગાડવું જેમકે તમારે જવું પડશે–ખીંબ્યા ત્વાયાલીમે. તેને કામ કરવું પડશે—તુ અલૌ લૌયામે વગેરે.

ક્રીયાપદને નકારમાં મુકવું હોય તો ક્રીયાપદની પહેલાં મ અને છેડે ખુ લગાડવો જેમકે તે જતો નથી–તુ મત્વાખુ. તે આવતો નથી–તુ મલાખુ વગેરે. પરંતુ અનીયમીત વર્તમાનકાળમાં માત્ર મ લાગે છે જેમકે તે ન જાય તો–તુ મત્વાયેં, તે ન આવે તો–તુ મલાયેં વગેરે.

પ્રશ્નાર્થ કરવું હોય ત્યારે જો પ્રશ્નનો જવાબ હા કે નાથી મળતો હોય તો ક્રીયાપદના ધાતુને છેડે લા લગાડવો જેમકે તે આવે છે?–તુ લાધલા. તે જાય છે?–તુ ત્વાધલા? હા. તુ ત્વાદી. જવાબ આપતાં આખું વાકય બોલવાની રૂઢી બરમીઝ ભાષામાં છે.

પ્રશ્નનો જવાબ હા કે નાથી ન મળતો હોય એટલે ઇનડાઇરેકટ સવાલ હોય તો ક્રીયાપદના ધાતુને છેડે લે લગાડવો જેમકે તે કયાં ગયો? તુ ભેમાં ત્વારલે. ત્યાં કોણ છે?–હોમાં બદલુ શાદલે વગેરે.

કૃદંત.

કૃદંતનામ નીચે પ્રમાણે બને છે–જવા પહેલાં–before going–મત્વાખીં. જવામાં in going–ત્વાદીઢવેં. જવાથી–by going–ત્વાદીમાં અથવા ત્વાદીગા. જવા પછી–ત્વાદી નાઉ. જવાની વખતે–ત્વાધો અખા. એ પ્રમાણે દરેક રૂપ કરી લેવાં.

ક્રીયાપદને પીતા અથવા પી પ્રત્યય લગાડવાથી કૃદંત વીશેષણ થાય છે જેમ કે લખેલો કાગળ–યેપીતા સા અથવા યેપીસા. ખાધેલો રોટલો–સાપીતા મોં. મારેલો વાઘ–તાપીતા ચ્યા. વગેરે

ક્રીયાપદને પીરો અગર પી અથવા યુવે લગાડવાથી કૃદંત અવ્યય થાય છે જેમ કે જોઇને જજો–ચીપીરો ત્વા. તેદોડ તો જાય છે–તુ પ્યેયુવે ત્વાદી.

વર્તમાન કૃદંત કરતાં ક્રીયાપદ વીશેષણ થઇ જતું હોય તો ધો લગાડવું જેમ કે દોડતો ઘોડો–પ્યેધો મિં. જતો માણસ–ત્વાધો લુ.

ક્રીયાપદને શકવું લાગે તો બરમીઝ ભાશામાં નાંઈ લગાડવું જેમ કે તે જઇ શકે છે–તુ ત્વાનાંઇદે. તે કરી શકે છે–તુ લૌનાંઇદે.

બે ક્રીયાપદ સાથે આવતાં હોય તો પહેલું ક્રીયાપદ જેમનું તેમ આવે છે જેમ કે લઇદેશું–યુપેમે. જઇને જો–ત્વા ચીબા. પુછી જો–મેચીબા. વીચાર કરીજો–સીંઝા ચીબા. તે કરી દેશે–તુ લૌપેમે.

ક્રીયાપદનાં રૂપ

હું જાઉં છું	ચુનો ત્વાદી
હું જાઉં છું	ચુનો ત્વાનીરે
હું જાઉં તો	ચુનો ત્વાયેં

મારે જવું જોઇએ	ચુનો ત્વાયામે
હું ગયો	ચુનો ત્વાબી
હું ગયો હતો	ચુનો ત્વારેરે
હું જઇશ	ચુનો ત્વામે
જાઓ	ત્વા-ત્વાબાં-ત્વાદો
મારે જવું પડશે	ચુનો ત્વાયાલીમે
હું જઈ શકીશ	ચુનો ત્વાનાઇમે
હું જઇ શકુ છું	ચુનો ત્વાનાઇદી
હું જઇ શક્યો	ચુનો ત્વાનાઇબી
મારાથી જઇ શકાય તો	ચુનો ત્વાનાંઇયે
મને જવાદો	ચુનોગો ત્વાએઝી-અથવા ત્વાજ્યાઝો
હું જાઉં ?	ચુનો ત્વામલા
હું કયારે જઉં ?	ચુનો ભેરાખા ત્વામલે.
જવાનો હુકમ	ત્વાભો અમૈં
જવા પહેલાં	મત્વાખીં
જવા પછી	ત્વાપી અથવા ત્વાદી નાઉ
જઇને	ત્વાપી
ગયેલો	ત્વાપીતા
જનાર	ત્વાયો
જઇ જો	ત્વાયી
જવાનું કહો	ત્વાભો પ્યો
તે આવે છે	તુ લાદી
તે આવે છે	તુ લાનીરે
તે આવે તો	તુ લાયેં
તેણે આવવું જોઇ એ	તુ લાયામે
તે આવ્યો	તુ લાબી
તે આવ્યો હતો	તુ લારેરે
તે આવશે	તુ લામે
આવો	લા-લાબા-લાદો
તેને આવવું પડશે	તુ લાયાલીમે
તે આવી શકશે	તુ લાનાઇમે
તે આવી શકે છે	તુ લાનાઇદે
તે આવી શક્યો	તુ લાનાંઇબી
તેનાથી આવી શકાય તો	તુ લાનાંઇયે

તેને આવવાદો	તુ લાએઝી અથવા તુ લાજ્યાઝો
તે આવશે ?	તુ લામલા.
તે ક્યારે આવશે ?	તુ ભેરોખા લામલે
આવવાનો હુકમ	લાભો અમૈ
આવવા પહેલાં	મલાખીં
આવવા પછી	લાપી અથવા લાદી નાઉ
આવીને	લાપી
આવેલો	લાપીતા
આવનાર	લાધો
આવી જો	લાચી
આવવાનું કહે	લાભો પ્યો

અવ્યય.

ગુજરાતીની પેઠે મુખ્ય ચાર પ્રકારનાં અવ્યય છે ને ગુજરાતી પ્રમાણે તેના વર્ગ પાડી લેવા. ૧ ક્રીયા વિશેષણ અવ્યય. ૨ ઉભયાન વયી અવ્યય. ૩ શબ્દયોગી અવ્યય. કેવળપ્રયોગી અવ્યય. દરેકના દાખલા ૧ ક્રિયાવીશેષણ અવ્યય,

૧ ક્રિયાવિશેષણ—કરીયાને સાંઇધોવીતેધના

હમણાં—અખુ	ત્યારે—ધાઅખા
ફોગટ—અલધા	ક્યારે—ભેરોઅખા
ફરી ફરીને—અખાગા	ઘણું (Very)—અલૌ
રાજીથી—અલોલો	સારી રીતે—કાંઉઝવા
ક્યાં—અભેમાં	જુદીજુદી રીતે—અક્યાબ્યા
ક્યાંથી—ભેગા	એક પછી એક—તલેલે
ત્યાં—હોમાં	ઉત્તમ રીતે—કાંઉમ્યાઝવા
કેમ—એને	જલદીથી—મ્યાંમ્યાં વગેરે
એ પ્રમાણે—હોઅટુ	

૨ ઉભયાનવચી અવ્યય—નામા કરીયાદોગોટુવેધોસગાતમાંઢા.

અને—ને	કારણકે—ઘો જ્યાંઉ
વળી—લે	તેટલા માટે—ધાઅટવે
જો કે—ઘોલે	તેથી—ધાજ્યાંઉ
જ્યાં સુધી-ટાંઇઆંઉ	તોપણ—ઘોઘોલે

૩ શબ્દયોગી—નાંશ્યેનાંઇવી ભેઠાધોસગા—વીભે.

સાથે, ને, વડે—ફ્યેં	બહારમાં—પાઢવેં
માં, ઉપર, તરફ—દુવે—માં—નાંઇ	નજીક—નીમાં
માંથી—હમા	ગવરનરની હજુરમાં—મીંટાંધો
માટે, ભો—ફો	હુકમ પ્રમાણે—અમૈઢોનેઅટાંઇ
નીચે—આઉ	મરજી મુજબ—અલોનેઅની
ઉપરથી—ટેગા	તેની સાથે—તુને અટુ
આગળમાં—શેઢવેંમાં	રાતમાં—ન્યાપાલૌં
પછવાડે—નાઉધો	પુલની પેલી પાર—ટાડા શાઉ

૪ કેવળપ્રયોગી—સાચ્યા માત્વીંધો સગા—અમેતૈ.

અરર—એહ	અરે—અલેલે	હા—એએએ
વોયવોય—અમેલેલે	ઓહ, અફસોસ—અલોલે	

કોશમાં જે શબ્દો આપેલા છે તેના વર્ગ ઉપર પ્રમાણે આપેલા નીયમો સમજવાથી સહેલાઇથી થઇ શકશે.

સમાપ્ત.

સંખ્યા,

૧—તી—ત ૨—ની—ન. ૩—તૌં ૪—લે ૫—ગાં ૬—છાઉ. ૭—ખુની. ૮—સી. ૯—કો. ૧૦—સે—તસે. ૧૧— તસેતી ૧૨—તસેની ૧૩—તસે તૌં ૧૪—તસેલે ૧૫—તસેગાં ૧૬—તસે છાઉ ૧૭—તસેખુની ૧૮—તસેસી ૧૯—તસેકો ૨૦—નસે ૩૦—તૌંઝે ૪૦—લેઝે ૫૦—ગાંઝે ૬૦—છાઉસે ૭૦—ખુનસે ૮૦—સીસે ૯૦—કોઝે ૧૦૦—તયા ૨૦૦—નયા ૩૦૦—તૌંયા ૪૦૦—લેયા ૫૦૦—ગાંયા ૬૦૦—છાઉયા ૭૦૦—ખુનયા ૮૦૦—સીયા ૯૦૦—કોયા ૧૦૦૦—તઠાંઉ ૨૦૦૦—નઠાંઉ ૩૦૦૦—તૌંઢાંઉ ૪૦૦૦—લેઢાંઉ ૫૦૦૦—ગાંઢાંઉ ૬૦૦૦—છાઉઢાંઉ ૭૦૦૦—ખુનઢાંઉ ૮૦૦૦—સીઠાંઉ ૯૦૦૦—કોંઢાંઉ ૧૦૦૦૦—તતાંઉ ૨૦૦૦૦—નતાંઉ ૩૦૦૦૦—તૌંધાંઉ ૪૦૦૦૦—લેધાંઉ ૫૦૦૦૦—ગાંધાંઉ ૬૦૦૦૦—છાઉતાંઉ ૭૦૦૦૦—ખુનતાંઉ ૮૦૦૦૦—સીતાંઉ. ૯૦૦૦૦—કોધાંઉ. ૧૦૦૦૦૦—તતૈં બે લાખ—નતંઇ ત્રણ લાખ—તૌંતંઇ ચાર લાખ—લેતંઇ પાંચ લાખ—ગાંતંઇ છ લાખ—છાઉતંઇ સાત લાખ—ખુનતંઇ આઠ લાખ—સીતંઇ નવ લાખ—કોતંઇ. દશ લાખ—તતાં એક કરોડ—તકુઢે—ટધરી. આટલા આંકડા પરથી ગમે તે રકમ બની શકશે. જેમકે ૪૫—લેઝેગાં. ૭૭—ખુનસેખુની. ૧૬૪—તયાછાઉસેલે. વગેરે નંગવાર ખાસ બતાવતું હોય તો ૧ થી દસ સુધી નીચે પ્રમાણે—તખુ નખુ તૌંગુ લેગુ ગાંગુ છાઉખુ ખુનખુ શીખુ કોગુ તસેગુ.

૧૭૮૯

પહેલો–પથમા. બીજો–દુતીયા. ત્રીજો–તાતીયા. ચોથો–સદઉથા. પાંચમો.–પાંચમા. છઠ્ઠો–સાતમા. સાતમો–તાતમા. આઠમો–આઠમા. નવમો–નવમા. દસમો–દાદમા. અગીયારમું–એકઢાધમા. બારમું–દવાઢાધમા એક રૂપીઓ–તજ્યા બે રૂપીઆ–નચ્યા ૩ રૂપીઆ–તૌંજ્યા. એ પ્રમાણે ઠેઠ સુધી ગણી લેવા દસ રૂપીઆ તસેજ્યા ૧૫ રૂપીઆ–સેગાંજ્યા દોઢ રૂપીઆ–તજ્યાખુએ. અરધું ટઉવે એઆની–તમુ. પાવલું–તમા. છઆની–તૌંમુ. અરધો રૂપીઓ–ગાંમુ પોણો રૂપીઓ–તૌંમા ૧ રૂપીઓ–તજ્યા. સવા રૂપીઓ–ગામાં. એક પૈસો–તભ્યા ૨ પૈસા–નપ્યા ૩ પૈસા–તૌંભ્યા એકઆને–તભે બેઆના–નપે ત્રણ આના–તૌંભે એ પ્રમાણે પંદર આના–તસે ગાંભે સુધી ગણી લેવું.

૫૬૪–ગાંયા છાઉસે લેગુ. ૪૭૮૧–લેઢાંઉખુનયા સીસેતખુ. સંખ્યા ને વજનની ગણત્રીમાં જુદા જુદા પ્રત્યયો લાગે છે જે ઉપરનાથી કાંઈક સમજાયું હશે જેમકે આનાની ગણત્રીમાં ભે પૈસાની ગણત્રીમાં–ભ્યા રૂપીઆની ગણત્રીમાં જ્યા લગાડેલા છે તેમ જ બરમામાં વીસાનું વજન મુખ્ય છે ને એકસો વીસાના ૩૬૫ રતલ થાય છે તે પૈતા લગાડવાથી થાય છે જેમકે એકવીસો–તભૈતા બે વીસા–નપૈતા ૩ વીસા–તૌંભૈતા. વગેરે.

બાર મહિનાનાં નામ.

કારતક–તઢાંઉમૌં	માગસર–નાઢો	પોષ–પ્યાઢો	માહા–તભોઢવે
ફાગણ–તભાંઉ.	ચૈત્ર–તધુ	વૈસાક–કસો	જેઠ–નગો.
અસાડ–વાઓ	શ્રાવણ–વાધાંઉ.	ભાદરવો–તોઢલીન.	આસુ–તઢીંજ્યો.

દીવસનાં નામ.

રવી–ટનીંગનુવે	સોમ–તનીલા	મંગળ–ઈંગા	બુધ–બુદહુ
ગુરૂવાર–ચ્યાતભરી	શુક્રવાર–તાઉચ્યા	શનીવાર–શનેહ.	

———:o:———

અ.

અકર્તવ્ય–મકાંઉદો અલૌ
અકરાંતીયું–અસાચુધોતુ
અક્કલ–ન્યાં–પિંજા
અકળાવું–હમાંઇ ટુવેદી–શૌદી
અક્ષર–સાલૌં–છખયા
અક્ષર ગણીત–એખયા અટવે
અક્ષર શૂન્ય–લુમાઇ
અખતરો કરવો–પ્યુઝાંદી
અખત્યાર–આના
અખાત–ચું–પેનલેચુવે

અગણીત–મટુવેનાંઇઆંઉિ–અપૌંજી
અગત્યનું હોવું–ટૂઝાંદી
અગર–ધોમહૈ
અગરજો–ધોલે
અગાઉ–અયેં
અગાઉથી–અયેંગા
અગાડી–શેધો
અગાડી–પછાડી–અયેંનાઉ
અગાધ–મટાંઇધો
અગાસી–ઝીંખા [અગ્ની–મી
અગ્નિકાષ્ટ–ડીં
અઘટિત–મટોધો
અઘરૂં–ખેધો
અંકગણીત–અટુવે
અકરાંતીયું–અસાલોભા
અંકુશ–છૌંધીજી
અંકુશમાં રાખવું–છૌંધીદી
અંકુશ હોવો–પાંઇનાંઇદી
અંગ–કોઇંગા
અંગ ઉધાર દેવું–અચુવેપેદી
અંગરખું–ઇજી
અંગ્રેજ–ઇગ્લૈસુ
અંગારો–મીલાંઉધો મીદવે
અંગુઠી–લેસાકવે
અંગુઠો–લેમાં
અઘટીત–મલ્યાઉપા
અચંબો–આંઓજં
અચંબો થવો–આંઓદી
અચરત પામવું–આંઓદી
અંદર–અઠેમાં
અચાનક–યોખના
અચુક–હ્રાંકાંઝવા
અચેતન કરવું–હૌંદી–ચીંદી
અછત–અલો

અજાએબ જેવું–આંઓભુવેધો
અછોડો–ચ્યો–નાઇચ્યો
અજમાવવું–સાંદી
અજવાળું–અલિ
અજવાળું હોવું–લિદી
અજાણ–અહ્રાટમે
અજાણતાં–મસૈએને
અજાણું–મતીમરવીંધો
અંજીર–તતી
અટકળ કરવી–યાંદી–યાંઝાંદી
અટકાવવું–સીઠાદી–યાહદી–ચ્યોસો
યુવે ફાંસીદી
અડવાડીયું–ખુનયે
અડકવું–ડીદી
અટકાવ કરવો–મીઇઠાદી
અડચણ–અસીઅહા
અડદ–માપે
અણગમતું હોવું–મૌંભુવે શાદી
અમલદાર–અયાશીં
અરધ–ટૌંવે
અરધો રૂપીઓ–ગાંમુ
અણબનાવ છે–મટુબુ
અણસારો કરવો–માહઠાદી
અણું-પરમાણું–મ્યૂ–અહ્રૌં
અત્તર–યેમુવે–નાંસી
અત્રે–દીમાં
અતિ–એમટાં
અતિથી–એદે
અતીશયોક્તિ–પોધોસગા
અતીત–ટાંઉધોલુ
અત્યારે–દીઅખા
અથડાવું–લુવેત્વાદિ
અથવા–ધોમહી
અથાણું–તન

અદલ બદલ કરવું—લેદી
અદાલત—યૌં
અદાવત—યાંદુજું
અદેખાઇ કરવી—નુઝુદી—નિમ્યોદી
અદેખાઇ—કઝાદી
અદેખું—નુઝુધો
અદ્રષ્ય થવું—પ્યાઉત્વાદી
અદ્રષ્ટ—મિનાંઇભુવેમશી
અધરાત—તાંધાંઉ
અધર્મ—મટયા
અધીકાર—અના—આનાદો
અધીકારી—અયાશીં
અધિપતિ—સ્યેંભ્યેં
અધિરૂં—તીમખાંઢાધો
અધુરૂં છે—મપીદેખુ
અધુરૂં—મપીઝૌં
અધ્યક્ષ—લુજી
અધ્યાપક—સયા
અનંત—અનાંઢા
અનેનાર—નાનાદી
અનાજ—સભા—પે
અનાદી—અસા અસૌં મશા
અનાદી હોવું—અસિ મપ્યાશીદી
અનામત રાખવું—છાહાદી
અનાયાસે—લ્વેલ્વેઆંઉ
અનાર—તલેદી
અનિશ્ચીત છે—મમાંખુ
અનિયમીત—નીઉપડી અટાંઇ મહૌ
અનિતી—મટયા
અનુકુળતા—આકુન્યા
અનુક્રમ—અસીઅસી
અનુગ્રહ—ચેઝુ
અનુચર—તભે
અનુજ—નીદો
અનુજા—નીમા
અનુજ્ઞા—અખ્વીં
અનુપમ—અકૌંઝૌં
અનુપકારી—ચેઝુમટીધો
અનુપયોગી—અલધા
અનુભવ હોવો—ટાદી
અનુભવ—અટાજું
અનુમતિ દેવી—વુંખાંદી
અનુમાન—અઠીં
અનુવાદ—સગાપ્યાં
અનૃત—પલી—કલીકમા
અને—ને
અનેક—મ્યામ્યા
અનેકવાર—ખનાખના
અંત—અસૌં
અંતઃકરણ—સૈ
અંતર—અઉવેજી—distance
અંત—નાઉઝૌં—અનાઉઝૌં
અંદર—માં—ઢવેં—અંડેમાં
અંધ—મ્યેસીધાં
અધિકાર આપવો—યેંનીદી
અધિરૂં થવું—મેદી—માંઉદી
અંધારૂં—માઇ
અંબાડી—જીંપાંઉધા
અનેનાસ—નાનાદી
અન્ય—દીપીન
અન્યત્ર—દીપીન અયામાં
અન્યાય—મટયા
અપકાર—અશૌં
અપચ્ચો—અસા મચેનાંઇજું
અપમાન કરવું—તઢૌકઢાઇ પ્યોદી.
યાંશાદી
અપયશ થવો—અતયે ક્યેદા
અપરાધ—અપ્યે

અપવાસ કરવો–અસા શાંઉદી
અપશબ્દ–સે
અપશુકનીયું હોવું–તૈનમૈ પ્યાદી
અપસંદ–મચાઇ
અપાસરો–ચાંઉ
અપીલ–અયુખાંજી
અપ્રમાણીક થવું–લૈ લેદી
અપ્રીય–મતાયાધો
અપેક્ષા રાખવી–મ્યોદી
અફર–મીયેદી–મીયેમાંઇદી
અફસોસ કરવો–સૈપુદી
અફળ–અલધા
અફળાવું–યાઇદી
અફીણ–ભૈં
અફીણી–ભૈં સાધોલુ
અબળા–મુંઇમાં
અબ્ધી–પેનલે
અભ્યાસ કરવો–સા તીંદી
અભાગી હોવું–અમીંગ્લા શીદી.
કાં મકાંઉ ફીદી
અભિપ્રાય–સૈઠીંજી
અભિમાન–હાં
અમર–મતેનાંઇ
અમલ ચલાવવો–અસોયાદી
અમસ્તું–અલધા
અમાત્ય–મિજી
અમીર–લુજી
અમુક–તછો
અમુલ્ય હોવું–મપ્યાનાંઇઆંઉ અફો
તાઇદી
અરજ–શાઉલુવા
અયોગ્ય–મલ્યાઉપાધો
અરજદાર–ટયા ટાંઉધો લુ
અરજી–લ્યાઉસા

અરજ કરવી–લ્યાઉદી–શ્યાઉદી
અરણ્ય–ટો
અરપણ કરવું–તીસાને સેદી
અરરર–અમેલેલે
અરસપરસ–તયાઉને તયાઉ–અછીંજી–
તયાઉકો તયાઉ
અરિ–યાંદુ
અર્થ–અદેએ
અર્થાત્–સોરા
અલબત–સેસે
અલાહીદું–અકવા–તછા
અલી–પ્યા
અલ્પ–નેને
અવતરવું–મુવેદી
અવયવ–ઇંગા
અવની–કભા
અવેજી–અસા–કોઝા
અવલથી–અસાગા
અવલોકન કરવું–સાચીદી
અવશ્ય–ભાંકાંઝવા–સેસે
અવ્યવસ્થીત હોવું–શીશીનેદી
અવિવેકી હોવું–યાંઇદી
અવાજ–અતાં
અવીચારી હોવું–તતીમે પ્યુદી
અશક્ય–મફ્યેનાંઇ, મફ્યેનાંઇઆંઉ
અશક્ત હોવું–મનાંઇણુ. મટાનાંઇ
અશ્વ–મિ
અસંતુષ્ટ–આમયા
અસબાબ–ટોલીમોલી
અસર–અચ્યો
અસુર થવું–સાંઇદી
અસર થવી–પીઇઠાદી
અસ્ત્ર–લેને
અસ્તર–અટવીંખાં

અસ્રો–ટીંનોંઢા–ટીંઢો
અસમાન–મટાંમલાઉધો
અહરનીશ–ન્યા ને ને–ન્યાયો નેયો
અસાધારણ હોવું–દૂજ્યાદી
અહીંયાં–દીમાં
અસ્વભાવીક–પગડી અટાંઇ મહો
અસ્થિર–મખાંઇધો
અંહીતહીં–દીમાં હોમાં
અસભ્ય હોવું–મયીંચ્યેદી
અજ્ઞાન હોવું–માઇદી–પીન્યા મરીદી

આ.

આ–દી. ૪
આંકડો–Account–સયેં
આંકડો–Buckle ટેઘાપાઉ
આંકડો–Hook–તાંજે
આંકડીયો–છયે
આંકણી–મીંલોં–મીંટાં
આંકવું–લેદી
આંખ–મ્યેસી
આંખ મારવી–હ્માઇદી
આંગણું–એં અશેજં
આંગળ–લેમાં
આંચકો ખાવો–ચ્યૌયૌદી–શૌદી
આંચકો મારવો–સ્વેલૈદી
આંતરડુ–કી
આંરી જવું–મોદી
આંધળું–મ્યેસીધાં–અકાં
આંબો–તયેપીં
આંબલી–મજીદી
આંસુ–મ્યેયે
આકરૂં હોવું–ખેદી
આકાશ–મો–મોખાંઉજી
આખું–અર્લૌ
આગ–મી
આગગાડી–મીયઠા
આગતા સ્વાગતા–એદેવુપ્યુજં–એદે-ગોલેખાંજી
આગબોટ–મીતીંમ્બો
આગમન–અત્વા
આગલું–Precedent–ક્યાકો
આગળ–અશે–શેમાં
આગ્રહ કરયો–નેદી
આચાર–ઠૌઝા
આચાર્ય–ઝોંઙ
આજ–દીગ્ને–યને
આજપછે–નાઉંકો
આજાર–યોગા
આજીજી–અસિંયે
આજીજી કરવી–ટાંઉભીંદી
આજુબાજુ–પાલે
આજ્ઞા–અમૈ
આટલામાં–ટેરોચામાં
આટલું–દીહામ્યા
આટો–મૌંની
આડતીયો–કોઝલે
આડાઇ કરવી–ખાંઇમાદી
આડું–અલે–સૈટો
આડું આવવું–સીઠાદી
આત્મઘાત–કોઅતેગો તાજં
આતુરતા–સૈઆચીજં
આતુરતાથી–સૈંમ્યાંઝવા
આથણું–ટાઝે
આદત–ઠૌઝા–અયેંઅલે
આદમી–લુ
આદુ–ઝીંસૈં

આદર—ધૌંઅતયે
આધાર રાખવો—હીગોદી
આધીન હોવું—હનૈછયાદી
આનંદ થવો—તભોચ્યાદી
આનંદી હોવું—તાયાદી—સ્ત્રીંદી
આનાકાની કરવી—હ્નાંઉનેદી
આ પ્રમાણે—હોઅકુ
આપ—ખીંભ્યા
આપત—ધૌખા
આપવું—પેદી
આપોઆપ—કોહાતુ
આશીસ—યૌ
આબ—યે
આબરૂ—ધૌં—ધૌંઅતયે
આબાદ થવું—સીભુત્વાઠોદી
આબાદ હોવું—સીપ્વાદી
આબાદી—સીઝૈંશીજીં
આંબળાં—જીબુદી
આબો હવા—યેલે
આભાર—વુટયા—ચેઝુશીજીં
આમ—દીલોવે
આમંત્રણ કરવું—ફૈદી
આમાસ—લાકૌં
આમદાની—વીંગુંવે
આયા—અતૈં—નોતૈં
આયુશ—અતે
આર—કઝી.
આરકાટી—યેજાંઉ
આરજા—મેથલાઇ
આરદેવો—કઝીટીંદી

આરંભ—અસા
આરસ પાહણ—ચાઉફ્યુ
આરસી—મિંહમાં
આરી—સૂ
આરો—કાના
આરોગ્ય હોવું—માદી
આરોપ—અપ્યે
આર્યાવર્ત—બેંગ્લા—ઇંદ્રીયા
આવક—વિંગુંવે
આવજા—અપ્યાં અત્વા
આવડવું—તીંદી
આવતી કાલ—નફાં—નફેગાં
આવરેજ—સુપાંઉયે ટુવેજીં
આવવું—લાદી. યાઉદી
આશા—મ્યોગીં—ઠીંઝાજીં
આવું—દીઅમ્યોહા.
આશીરવાદ—મિંગ્લાસુ
આશીરવાદ દેવો—મિંગ્લા સુ પેદી
આસમાની હોવું—પ્યાદી
આસનાવાસના—નીતૈંજીં
આસમાની—પ્યાભ્યા—પ્યાધો
આસરે હોવું—અલાઉ શીદી
આસ્તે—ફ્યેબ્યે
આશ્ચર્ય પમાડવું—હ્નાંઇ ટુવેદી
આળ ચઢાવવું—અપ્યે મશીબેને અપ્યે
ટીંદી
આળસ થવી—પિંદી
આસામીવાર—તયાઉ ને તયાઉ
આળસ—પિં
આજ્ઞા તોડવી—આનાગો સાંદી

ઇ

ઇંચ—તલેમાં
ઇંટ—ઔ
ઇંટનો ભુકો—ઔહોૈ
ઇંડુ—ઊ

ઇચ્છવું—સૈ શાદી. લોઝંદી—અલો શાદી.
ઇચ્છા—તભો— અલો
ઇજત—ધૌંઅતયે
ઇજનેર—સૈસયા
ઇજા કરવી—નાઝેદી—ચોયુંવેઝેદી
ઇજાર—બ્યાંઉબી
ઇજારદાર—કોન્ટ્રાઇ ખાંઇધાલુ
ઇજારે—પોપ્યા
ઇતબાર—અયૌં
ઇતરાજી—મચ્યાધો તભો
ઇતિહાસ—યાઝવીં

ઉંઘવું—ઐદી
ઉંચકવું—માહ્દી
ઉંચાઇ—અમ્યે—અમ્યેજી
ઉંચું—અમ્યેં—મ્યેં
ઉંડાઇ—અને
ઉંડું હોવું—નેદી—નીનેદી
ઉંદર—ચ્વે
ઉંબરો—ઐશે
ઉકાળો—અપ્યોં
ઉકેલવું—ફાદી
ઉખેળવું—પ્યાંદી
ઉગમણુ—અશે
ઉગરવું—ખેમાદી
ઉગાડવું—ટોપ્વાદી
ઉઘાડવું—ફુંઇદી
ઉઘડી જવું—ફુંઇત્વાદી
ઉછાળવું— મ્યાઉદી
ઉછીતું લેવું—છદી—ગાંદી
ઉછેરવું—ચુવેમુવેપ્યુસુદી
ઉજડ—મ્યેલા
ઉજડ હોવું—સૈન્યાંદી

ઇનકાર—નિંજી
ઇનસાફ—ટયા
ઇનામ—સુ
ઇનકમટેકસ—વીંગુંવેપો અખા
ઇન્સપેકટર—સયા
ઇમારત—તાઇ
ઇરાદો હોવો—ચ્યાંદી
ઇલાયચી—ફાલાદી
ઇલકાબ દેવો—ભુવેપેદી
ઇસ્પીતાલ—સેયૌં
ઇશ્વર—ફ્યા

ઉ

ઉજળું—અફ્યુ
ઉજાણી—પુવે
ઉઠવું—થાદી
ઉઠાવવું—માહ્દી
ઉડાવવું—Evade—લૌઆંઉ શાંઉદી
ઉડાવી દેવું—પેસ્યાદી
ઉત્તર—North મ્યાઉ
ઉત્પન્ન કરવું—ફ્યેસીદી
ઉતરતું—આઉધૌં
ઉતરવું—સિદી—સિતેદી
ઉતારવું—Take off—છોદી
ઉતારવું—Copy out—યેચુદી
ઉતારૂ—ખંઇત્વાધોલુ
ઉતાવળું—Hasty—મ્યાંધો
ઉતાવળ કરવી—મ્યાંદી
ઉતાવળે જવું—મ્યાંમ્યાં ત્વાદી
ઉત્તમ—અકૌંઝોં
ઉત્તમતા—કાઉમ્યાજી
ઉત્તર—Answer—પ્યાંસગા
ઉત્તેજક હોવું—નોસોદી
ઉત્તેજન—તાઇતુમ

ઉત્સવ—પ્વેને
ઉથાપવું—નામઠાંઉણુ
ઉદધિ—પેનલે—ઢમુઢયા
ઉદાર રીતે—લોલો યેયે
ઉદાસી—વુંનેજું
ઉદાસી હોવું—સૈહન્યોગેંદી
ઉદ્યોગ—અલૌ—અલૌલા—વીરીયા
ઉદ્યોગી હોવું—લૌલાપ્યુદી
ઉધડ—પોપ્યા
ઉધરસ—છાંઉઓના
ઉદ્ધત—મસાંઇધો—સુવેફેધો
ઉદ્ધત હોવું—સોગાદી—યાંગાદી
ઉધાઈ—પોયુવા
ઉધાર—અચુવે
ઉન—તોમુવે
ઉનાળો—તુવેઉતુ—તુવેકલા
ઉપકાર કરવો—ચેઝુ પ્યુદી
ઉપજવું—પ્યેદી
ઉપડવું—ઠવેદી
ઉપડી જવું—ઠવેત્વાદી
ઉપદેશ કરવો—હોદી
ઉપયોગ—અતૌ
ઉપરી—તાયુવેમ્યાધોતુ
ઉપર—અપોમા
ઉપરટપકેનું—મને
ઉપવાસ કરવો—અસાહુ શાંઉદી
ઉપવાસ—ઉબૌ
ઉપાન—ફુનાં
ઉપાય—અના પ્યાઉ સેધાસે
ઉભા રહેવું—યાનેદી—માતાનેદી
ઉભું કરવું—માદી
ઉમદા—મ્યાઉધો
ઉમદા હોવું—મીમ્યાદી
ઉમરો—તધાખૌ
ઉમેદવાર—પાવયાં મમાતાધો લુ
ઉમેરવું—પાંઉદી
ઉરાડવું—પ્યાંત્વાદી
ઉસ્કેરવું—આપેદી
ઉષ્ણ—તુવે
ઉંટ—કલૌ
ઉંધુંવાળવું—લેદી
ઋણ—અચ્વે
ઋતુ—ઉતુ

એ.

એક—તયાઉ—તઝૌતખુ
એક વખત—તખા
એક જાત—તમ્યો
એકમત થવું—નીન્યુદી
એકઠું—ફુડુ
એકઠું કરવું—સુઠાદી
એકઠું કરવું તે—અપાંઉઅસુ
એકઠું થવું—સુવેદી
એકદમ—છેછીં
એકંદર—અપાંઉ
એકર—એકા
એકાએક—suddenly—ચોખને
એકાંતરા—તયેછા
એકલો—તયાઉઠે
એકી—મસૌ
એટલામાં—ધા અછેઢવે
એટલા માટે—ધાજ્યાંઉ—ધોઅટવે
એટલે—સોરા
એડી—પ્નાંઉ
એદી—લુપીં
એનજીન—સે—યાંઢવાઝે
એનવેલપ—સાઐ

એરડી–ચ્યેસુ
એરણ–પે
એરડીયું તેલ–ચ્યેસુ સી
એલચી–ફ્લાદી
એલચી–Ambassador–તાંતમા
એળીઓ–મૌ
ઓકવું–ઓઆંદી–ઓદી
ઓગળવું–અયેચ્યોદી
ઓછપ–અલો
ઓછું–મસૌંમલીં
ઓછું થવું–યોદી
ઓજાર–તાંઝા
ઓશીસ–અયા
ઓટલો–સીંચ્યાં
ઓપ ચઢાવવો–સ્યુવેછાદી
ઓરડો–અખાંચી
ઓરાડવું–વુદી
ઓલાદ–તાતમીં
ઓસડ–સે
ઓસીકું–ધાંઉબાંઉ
ઓળખવું–તીદી
ઓળખાવું–પાંઉછ્યાદી
ઓળખાણ–અતીઅર્ચ્વે
ઓળવું–ફીદી
ઓળંગવું–ચુંદી–કુત્વાદી

ક.

કંઇક–નેનેનેને–ભામા
કંઇ નહિ–ભામાંમહોપુ
કંકરેટ–ચાઉસયે
કંગાળ–યૌન્યાંધોતુ
કઉવત–આ
કંટાળવું–સૈહુસોદી–યૌશ્વાદી
કકળાટ કરવો–સોમેદી
કચરવું–ચૈદી–ચૈનેદી–ચ્યોનીંદી
કચરો–આમાઇ–અહૂની
કચેરી–યૌં
કંજુસ હોવું–સેનેદી
કજીયાખોર–સગામ્યાધોલુ
કજીયો કરવો–યાનલૌદી–સગામ્યાદી
કંચન–શુવે
કટકા કરવા–ફુદી
કટીબંધ–ખાભા
કટુ–કડવું–ખારે
કઠણ હોવું–to be difficult–ખેદી
કઠણ હોવું–to be hard–માહદી
કઠેરા કરવો–તીતાતીદી
કઠોર હોવું–યેસેદી–યેયોદી
કઠોરપણે–ચ્યાંઢાંઝવા
કડાકુટ–હનાંઉશેઝું
કડછી–યાઉછયો
કડાયું–ધે
કડબ–કાઉયો
કડીયો–પાંયાંતમા
કણબી–લેહતમા
કણીઓ–પેકોધે
કંટાળવું–મારે
કંઠ–લેભે
કતલ–યેસે સુવાતાઝું
કથરોટ–ભીઆ
કતલ કરવી–તાફ્યાદી
કથા–સગા
કદ–અલૌઅયા
કદર–મ્યોલીંયાં મશીખુ
કદાચ–તખા તલેધા
કદી–તખામ્યા
કદી નહિ–તખામ્યા મહો

કનેડવું—હ્નાંઉ શેદી
કંતાન—પાઇઆંવો
કંથ—યાઉચ્યા
કંદોઇ—તજ્યા મૌંતમા
કન્યા—અપ્યો
કપટ—અલૈં—લૈંમુ
કપડું—અવો
કપતાન—તીગોતુજી
કપટી હોવું—લીપાટાદી
કપાટ—ભીઢો
કપાતર—સોઘો
કપાસ—વા
કપાસીયા—વઝી
કપાળ—નપુઆ—નપુ
કપુર—પયૈંા
કપી—મ્યાઉ
કબજ કરવું—ફાંસોદી
કબજે—અકાંઇ
કબર—તીંઝાંઇદવે
કબુતર—ખો
કબુલ કરવું—વુંખાંદી—તભોટુદી
કબુલ નહિ કરવું—નીપેદી
કમ—નેરે—એંગે
કમતી કરવું—શોદી—યોદી
કમનસીબ—કાં મકાંઉઢો
કમર—ખા
કમર પટો—ખાભા
કમરો—ઐંખાં
કમળ—ચ્યાપઢૈંમા
કમાડ—તઘા
કમાન—પાંઉખુ
કમાવું—યાદી
કમોદ—સભાં
ક્યાંથી—ભેસીમા
કયું—બા—બાહુ
કયારે—ભેરોખા
કર—અખા—અખાઉઢો
કયાં—ભેમાં
કરકસરીયું થવું—છુવેઢાદી—સીસીદી
કરગરવું—ટાંઉભીંદી
કરગરીને—નાંપૂતાંચ્યા
કરચલો—crab—ગાનાં—લીજ્યો
કરજ—અચુવે
કરજદાર—ચચુવેખાંઘોતુ મીસા
કરડવું—કાઇદી
કરમાઇ જવું—પીયેદી
કરવત—લ્વા
કરમદાં—ખાંઉદી
કરમાવું—છાઉત્વાદી
કરવું લૌંદી—પ્યુદી
કરા—મોઘી
કરામત કરવી—સૈંફૂદી
કરાર—ગડી
કરારનામું—સાછૌં
કરૂણા—તન્હા
કરૂપ—મહલાઘો
કરોડ—તકુઢે—ટઘરી
કરોળીઓ—પીંફૂ
ક્રોધ કરવો—સૈંસોદી
કલ્પના કરવી—ચ્યાંસીદી—સીંજીંદી—સીંઝાદી
કલ્પીત—અચ્યાંઉ મટાઘો.
કલમ—મિંઢાં—ખેરાં
કલાઈ—ખેમપ્યુ
કલાક—નાઇ
કલબ—અપાંઉઅતીં
કવીતા—અપૌ—લીંગા
કશું—ભામા

કસબણુ–ક્રાધે
કસ્તુરી–કઢો
કસબો–મ્યો
કસમ લેવા–તીસાપ્યુદી
કસરત કરવી–અલેઅલા પ્યુદી
કસાઇ–તરૈસાન તાધોલુ
કસુર–અપ્પે
કસોટી કરવી–સૌંઝાંદી
કહાં–ભેમાં
કહેવત–પૌં સગા
કહેવું–સોદી–પ્યોઢી
કાં–બાફ્યુલો–બેનેજયાંઉ
કાંઇ–તખુગુ
કાંકરી–ચાઉખલે
કાંકસી–ધાંઉબી
કાંટો–Thorn–સુ
કાંટો–Fork–બેયીં–અખ્વા
કાંટો–Scale છૈંગ્વે
કાંઠલો–ખુવેપા
કાંઠા–કાના
કાંડું–લેસી
કાંણું–અપાઉ
કાંતવું–વિંદી
કાંબળો–કાંબાલા
કાંસકી–ભી
કાયદો–ઢમાતા–ટયા
કાયદેસર હોવું–ખાંઇધાંદી
કાયેમ થવું–to be permanent–
મીએદી.
કાયમ–અસુવે અમ્યે
કાકડી–કકવાદી
કાકો–ભાદુવે
કાખ–બગલ–લેખાતી
કાગડો–ચીધાં–ચપેક્રા
કાકીડો–પૌતીં
કાગજ–સેકુ
કાચ–હ્માં
કાચબો–Tortoise–લૈ
કાચું–Immature–મહ્નીદેધો–
મમેધો
કાચલી–અખૌં
કાંજી–થમીંયે
કાચું હોતું–સૈંદી–મછેદી
કાજુ–દીહોતયેદી
કાટલાં–અલે
કાઢી નાખવું–to be abolished
સીદી–રીઢી
કાઢવું–to take–યુદી
કાઢી મેલવું–લોદી–અયાચ્યાદી–હની
હોઢી–હોપેદી
કાણું પાડવું–પાઉદી
કાતર–કાકી
કાતરો–ઠીતા
કાદવ–શૌં–શુંયે
કાન–ના
કાનખજુરો–કિ
કાનુન–ઉપડી
કાન્તી–અહલાજી
કાપડ–અવોમ્યા–અઠે
કાપવું–ખૌદી–ફ્યાઢી
કાપણી–સભાયેજી
કાપ્લો–તાંબોસુ
કામ–અલો–કેસા
કામઠું–લે–લાલે
કામદાર–મિજી
કારણ કે–ધાજયાંઉ–અચ્યાંઉ મુગા
કાયદાસર–ટયા અટાઇ
કાયા–કો

કારકુન—સયા
કારખાનું—સેયૌં
કારણ—અચ્યાંઉ
કારાગ્રહ—હાંઉ
કારેલાં—ચેંગાહદી
કાલ—આવતી—નફાં
કાલ—ગઇ—મને
કાળ—અછે
કાવતરૂં—અલે
કાવાદાવા—લૈલેજી
કાલાવાલા કરવા—ટાંઉભીંદી
કાવ્ય—તછે
કાસદ—હાંતમા—તામાં
કાળું—અને—અમે
કાળું હોવું—મેદી—નેદી
કાળુંપાણી—હાંઉતતે
કાળુ માછલી—કનુકમા
કીટલી—ચેનુવેઓ
કાઠી—પવેસી
કીડો—પોવાંઉ
કીતાબ—સાઓ
કીંમત—અફો
કીરણ—યાંઉજી
કીરમજીરંગનું—ચીતુવેયાંઉ
કીરાયો—અખા
કાલીદાર—ગુંવેઢાંઇ સયા
કીલ્લો—નાંડોહા—યેતાઇ
કીનારો—કાના
કીનારી—અસૈં
કીર્તી—ધૌંઅતયે
કુચ કરવી—છી ત્વાદી
કુંચી—તો
કુંજો—યેટઘાંઉ
કુંભાર—ઔંઢૈં

કુંવારી—અપ્પો
કુવાડી—પાઉસૈં
કુવો—યેઢવે—સેઢવે
કુકડાં—ચ્યે
કુકડી—ચ્યેમા
કુચો—છી
કુટવું—ખાંડવું—હાંઉદી
કુટુંબ—તઐઢાંઉ
કુટેવ—મકાંઉદો ઠૌંઆ
કુડતું—ઇજી
કુતરી—ખુઇમા
કુતરૂં—ખુઇ
કુદરત—પ્યાસુ
કુદવું—ખૌંદી
કુમારીકા—અપ્પો
કુલ—પાંઉ—અપાંઉ
કુલા—તીભા—ફ્યૌંઝવે
કૃપણ—નહમ્યોધો
કૃપા—ચ્યેજી
કે—સોરા
કેટલું—બલાઉ
કેટલાક—અછો
કેડીયું—ઇજી
કેથે—ભેરેમા—ભેઅયામાં
કેદ—ઠાંઉછ્છાજી
કેદ કરવું—ફાંસીદી
કેદખાનું—ઠાંઉ
કેદી—અચ્યેંતાં—ઠાંઉતા—અચ્યેંતમા
કેનું—અદુહા
કેમ—બેને
કેરબો—તરૂણ મણી—પયેં
કેરી—તયેદી
કેળવણી—તીંજી
કેવારે—બેનયેગો—ભેરોખા

કેવું–એ અમ્યોહા
કેશ–સભેં
કેશર–ગુંગમા
કેળવવું–તીંદી
કેળાં–નપ્યોદી
કોઇ–તઝોં તયાઉ
કોગળીયું–કાલાના
કોચ–લીયાંઉયા ખ્ડીં
કોઠ–તીદી
કોટ–કોઇજી
કોટ–ગરદન–લેજો
કોણી–લેયો–તદ્રાંઉઝી
કોટડી–અખાં
કોટી કરવી–ફેદી
કોઠાર–સભાંચી–તોડાધો ઔસા
કોઠીંબડાં–કસુંદી
કોટવાલ–યાઝો
કોતરકામ કરનાર–અયોઠૂધમા
કોતરકામ–ઠૂધો યોપોં
કોતરવું–ઠૂદી
કોઢ–નુના
કોથળો–ઐ
કોદાળી–ટુયુવીં

ક્ષણભંગુર–અનૈસા
ક્ષય–છાંઉજયાઉ યોગા
ક્ષણ–ખના
ક્ષમા કરવી–છાંદા પેદી
ક્ષુધા–અસા
ક્ષેત્રફળ–અશેઅચ્વે
ખખડવું–છૈંછૈંમીદી
ખચીત–સેસે–માંકાઝવા
ખચ્ચર–મિંલા
ખજુર–સૌમલોંદી

કોપરૂં–ઔંદી
કોપરેલ તેલ–ઔંસી
કોપવું–સૈસોદી
કોમ–અમ્યો
કોયલ–તાલી–ઊઓ
કોયલો–મીઢવે–આઉમીઢવે
કોર–નેઝા–અસ્વીંઅના–અનાલોં
કોરટ–યૈ
કોરવું–ઠૂદી
કોરૂં–અતે–મતોંધો
ક્રોધાયમાન થવું–અમ્યે ઠવેદી
કોલ–ગડી
કોલેરા–કાલાના
કોશ–Treasury–ભાંડાચી–ભાંડા-
તાઇ-ગુંવેદ્રાઇ
કોશ–ગાઉ–ઢાંઇ–અઢાંઇ
કોશીશ કરવી–ચ્યોઝાદી
કોહી જવું–સ્વેદી
કોણું–ફ્યૌંદી
કોળીઓ–તલૌસા
કૌવત–આ
ક્યારે–ભેરોખા

ખ

ખટપટ કરવી–સ્વેપાદી–લૈલેદી
ખટાઇ–અછીં
ખડ–મ્યે–મ્યેપીં
ખડખડવું–છૈંછૈં મીદી
ખડક–ચાઉ
ખડકી–ચુંઇ
ખડબચડું હોવું–ચ્યાંદી–ચ્યાંધાંદી
ખડીઓ–મિઓ
ખણવું–ટુંઇદી
ખત–સાછી

ખનીજ—mineral—ધાચાઉ
ખંજર—ધા—હમ્યાંઉ
ખપ—અલો—અતૌ
ખંડન કરવું—છેપાદી
ખંડણી—સેધો અખુંઇ
ખબર—તઢી
ખાબોચીયું—ચેટુંઇ
ખભો—પખૌ
ખમવું—ખાંદી
ખરચ—ઝયૈ
ખરચવું—તૌયુવે કૌદી
ખરાબ—મકાંઉઢો
ખરાબ—દુષ્ટ હોવું—સોદી
ખરી—ખ્વા—ખ્વાખુવે
ખરીદવું—વેદી
ખરૂં—અહમામ—અહો
ખરૂં હોવું—માંદી—હોદી
ખરેખર—Truly—અમાંમ અખાં-
સીંઝીફયેધો—હમાંકાંઝવા
ખરેખર—Indeed—અકેસીંઝી
ખલેલ કરવી—હુવેહનાઉદી
ખરચાળ હોવું—અતૌપુવાદી
ખલાસ—પીખી
ખલાસી—તીંબોતુજી—તીંબોતા
ખવડાવવું—સાપેદી—ચ્વેદી
ખસ—યાહના
ખસથવી—યાહદી
ખસવું—સ્વેદી
ખસેડવું—યુત્વાદી—સ્વેદી
ખાંડવું—હાંઉદી
ખાંડ—તજયા
ખાણુ—ધાટુવી
ખાણું—અસા—સાયુવે—તાઉયુવે
ખાંસી—છાંઉઝોના

ખાઇ—મ્યાંઉ—છાંઉ
ખાઈ જવું—સાલાઇદી
ખાખ—પ્યા
ખાટલો—ખડીન
ખાટું—છીટે—છી
ખાડી—ટુમ્યાંઉ
ખાડો—ટુવી
ખાત્રી—આમાખા
ખાતાં—સયેમ્યા
ખાતાવહી—કૌધે સાયે છયો
ખાનગી રાખવું—પૌંકવેદી
ખાનગી હોવું—લયોહુવેદી
ખાનું—આં—સ્વેઆં
ખારૂં—ખારે
ખારેક—સોમલોનદી
ખારો—અહમૌ
ખાલી કરવું—તૌપીદી
ખાલી હોવું—લોલાદી—લાહદી-લાશીદી
ખાલી હાથે—લેછી
ખાવું—સાદી
ખાસ—અટુતફયે
ખાસડું—ફના
ખાસી કરવી—તીંદી
ખીચોખીચ હોવું—દુઠામ્યાદી
ખીજમત—વુપ્યુજી
ખીજવવું—સૈડવેઆંઉ પ્યુદી
ખીણ—ટાંઉજયા—ઝાંઈ
ખીસકોલી—શીં
ખીટી—સો
ખીતાબ—ભુવે
ખીલ નીકલવો—અપુ પાઉદી
ખીલ—અપુ
ખીલો—તાંઝો
ખુજલી—ઉવેના

ખુંચવું—હોદી
ખુંટો—અંગો—તીગૌં
ખુટી જવું—કૌં ત્વાદી
ખુણો—હૌં—હાંઉઝયા
ખુદ—કોહાંઈ
ખુદા—ફ્યા
ખુન—મનાલોયુવે—અતેતાજીં
ખુન કરવું—લુ તાદી
ખુબ સુરત—હ્વાહ્વા
ખુબ—એમટાં
ખુંટી—સા
ખુમચો—લેભા
ખુડદો—મુઝીમાસી
ખુરશી—કલાથાંઈ
ખુલ્લું હોવું—તીંશાદી
ખુલ્લું—શીંલીંધો
ખુલાસો કરવો—શીંલીંઝેદી
ખુલાસો—સગાપ્યાં
ખુલ્લા રીતે—ડીંહીં—ડીંસ્યાઝવા
ખુલ્લું કરવું—પુંઇદી
ખુશબોદાર કરવું—ડૌદી—મુવેઝેદી
ખુશ—વુંમ્યાઉ
ખુશી હોવું—સૈપાદી—વુંખાંદી
ખુશી થવું—વુંતાદી—વુંમ્યાઉદી
ખુશી કરવું—હ્નીતેદી
ખુશબો—મુવેજીં
ખુસ્તી કરવી—નપાલૌં ઠવેદી
ખુશામત કરવી—પ્યાઉ મ્યોહી—પાલૂહી—
છોમોદી
ખેંચવું—સ્વેદી
ખેડવું—લે લૌંદી
ખેડ—લેઅલૌં
ખેડુત—લેતમા—લેલૌંધુ
ખેતર—લે—લેયા
ખેતી—સાઇપ્યોલો—લેલૌંજીં
ખેદ થવો—સૈંપુદી
ખેપ—ખંઇ
ખેરાત—તીતી
ખેવના—તહી પ્યુજીં
ખોખરૂં હોવું—અતાં પ્યાદી
ખોજવું—સ્યાદી
ખોટું—કલીકમા
ખોરૂં હોવું—હાંઉસાસા શીદી
ખોદવું—કુંઇદી
ખોભણ—શાઠોયાં અચ્યાંઉ
ખોરડું—અૈં
ખોપરી—ઘાંઉખૌં
ખોંખારવું—હીદી
ખોવું—શૌંદી—પ્યાઉદી
ખોરાક—અસા
ખોસવું—ડોદી
ખોળો—પાંઉખ્વીં
ખ્યાતી—ધૌઅતયે
ખ્યાલ—સૈંઠીંમાજીં

ગ

ગઇકાલ—મનેગા—મને
ગઇ પરમદી—તમ્યેંગા
ગઉ—તુવામા
ગગી—તમીં
ગગો—તા
ગજ—Elephant—સીં
ગજ—તપે—તઘાંઇ
ગજબ કરવો—નૈસેદી
ગજરો—પાંઘો
ગજવું—અૈજી અૈં
ગજવેલ—તાંમની
ગંજ—અપૌં

ગંજીફરાક–સુચીઆ ઐંજી
ગંજીપો–કઝાકે
ગટગટાવી જવું–ચાઇદી
ગાર–મ્યાંઉ
ગઢ–મ્યોયો
ગણકારવું–માઠાદી–નાહાંઉદી
ગણત્રી કરવી–ટુવેદી
ગણવું–ટુવેદી
ગણીકા–પ્રાધે
ગદલું–મોયા
ગધેડા–લા
ગંદુ–ની–નીદી
ગંધારૂ–નાંધે
ગંધરપ–કાં
ગંધ–અનાં
ગપ–હ્માસા
ગફલત કરવી–મેલ્યોદી–અહ્‌મુ મડાદી
ગભરાવું–શૌંદી
ગંભીર–નિંનેઝવા–તમાતઢી શીદી
ગબડી પડવું–લેયુવે ન્યાદી
ગમત–ક્ઝા
ગમન–અત્વા
ગમે તેટલું–શીધમ્યા
ગમે તેમ–એનેલૌ
ગરક કરવું–હૂલૌમ્યૌદી
ગરજ–અલો
ગરદન–લેભે
ગરબડ કરવી–યેયે શીદી
ગરમ–Warm–તુવે
ગરમ કરવું–તુવેદી
ગરમ–Hot–પૂ
ગરીબ–શીયેરે
ગરીબાઇ–શીયેજી
ગરમી–અપૂ
ગરમ ઋતુ–તુવેકલા–તુવેઉતુ
ગરોળી–ઐંહમ્યાંઉ–પૈતી–તાઉટે
ગરૂડ પક્ષી–વુંઇલો
ગર્વ–માના–માં–આં
ગર્ભાશય–તાઐં–વું
ગલપટો–લેભા
ગલફાં–તભોદી
ગ્લાસ–ફાંગ્વે–પ્રાં
ગલી–લાં
ગલીચી–અની
ગલીચો–કોઝો
ગવરનર–મિંજી
ગવાહી–તેતી
ગવૈયો–તછે સોઘોલુ
ગહું–ઝયૌ
ગળી–મે–મેને–શાંમે
ગળું–Throat–લીન્યાંઉ
ગળી જવું–મ્યોદી
ગળ્યું–છોરે–છોધો
ગાઉ–અઢાંઇ
ગાંઠ–અહૈ
ગાંઠડી–કૈંઠૈ
ગાંડપણ–અયૂના–યૂજી
ગાંડુ–અયૂ–યૂ
ગાંધી–લેલી ઔસામ્યા યાંઉતમા
ગાંયજો–સાતાધોતુ
ગાડર–તો
ગાડી–લે–યદા
ગાડું–લે
ગાદલું–મોયા
ગાદી–Throne–યાઝાપલૈ
ગાદી–ફૈ
ગામ–ગામડું–યુવા
ગામડીઓ–યુવાધા–યુવાધુ યુવાતા

ગાય—નુવામા
ગાલ—પા
ગાયન—તઝે
ગારો—થું
ગાવું—સોદી
ગાળ—સેયેજી
ગાળોદેવી—સેદી
ગીચ હોવું—પેદી
ગાળવું—પાંઉછેદી—સીદી
ગીત—તઝે
ગીધ પક્ષી—લીંટા
ગીની—શુવેદીંગા
ગીરવી—પાંઉહાજી—અપાંઉઅક્ષા
ગીરો મુકવું—પાંઉડાદી
ગુંચવી નાખવું—અશૌ અડવેગો શીદી
ગુંચવણ થવી—શોડવેદી
ગુંચવવું—શૌકુવેદી
ગુંથવું—સીદી—ચીદી
ગુજરાન—અતેમુવેભોયા
ગુંદર—ચૈખે—તીસે
ગુંદવું—તેદી
ગુજરવું—તેદી
ગુંગળાવવું—નીંદી—લીગેએદી—ફેરીદી—
મૈઝેદી
ગુણ—કુધો—કાંઉહમુ—પારામી
ગુણાકાર કરવો—મ્યાઉદી
ગુદામ—તાઇ
ગુન્હો—અપ્યે
ગુન્હેગાર—યાઝવો તીંઘોતુ
ગુન્હેગાર હોવું—અપ્યે શીદી
ગુફા—ઉહમીં—હુતાંઇ
ગુમડું—આનાઝીં
ગુમ કરવું—પ્યાઉદી
ગુલાબ—નીંસી
ગુલામ—ચું
ગુસ્સે—સૈસોઘો
ગ્રહસ્થ—લુજી
ગુસ્સો—ઢોઢા—અમ્યે
ગેંડો—ચ્યાંવાંઉ
ગેરહાજર—મશીખુ
ગેરવ્યાજબી—મટયાઘો—મટોમતિં
ગોખલો—લાંઇથાંઉ
ગોટલી—તીચાઉ
ગોઠ—પ્વે
ગોઠવણ કરવી—નેયાચ્યાદી—સીયેંદી—
અર્તીકાદી
ગોઠણ—દ્રૂ
ગોઠવવું—to fix—નિમ્યેઝેદી
ગોઠવવું—arrange—સીઠાદી
ગોડાઉન—તાઇ
ગોતવું—સ્યાદી
ગોધો—તુવાતો
ગોફણ—સાંઇ—લેલ્વે
ગોળી—bullet—ચીસે
ગોળી—pill—સેલૌ
ગોળ—round—અલૌં
ગોળો—ભૌં—ભૌંસા
ગોળ—treackle ચ્યાંદેગા
ગોળ થવું—વાંઇરીદી
ગોવાળ—તુવાથાંઉ—તુવાતૈં—તુવાસાંઉ
તમા
ગ્યાસ—Gas—ઢાગુંવે
ગ્રંથ—સાઓ
ગ્રહણ—સુર્ય—નેચાજી
ગ્રહણ—ચંદ્ર—લાચાજી
ગ્રાહક—વેઘોલ
ગ્રીષ્મ—તુવેદવે

ઘ

ઘઉં—ઝર્યાં
ઘટપડવી—શોદી
ઘટહોવી—લોતેદી
ઘટવું—શોદી—ચોદી
ઘટાડવું—શોઝેદી
ઘટીત—ટોધો
ઘટીત હોવું—ટોદી—લ્યાઉપાદી
ઘડવું—પૌંલોદી
ઘડીયાળ—નાઇ
ઘડો-ચેઓ
ઘરડું—અતે ચાધો
ઘણીવાર—ખનાખના
ઘણાં—મ્યામ્યા
ઘણું—અપૌઝ—મ્યામ્યા
ઘણું કરીને—અદ્રુતફ્યેં
ઘંટ—મૌ—ખાંઉલાંઉ—સ્વેલ્યે
ઘંટી—લે ચેસે
ઘંટ વગાડવો—ખાંઉલાંઉ તાંમ્યેદી
ઘન—અટાંઉ
ઘર—એં
ઘરેણું—તાંઝાસીંતી
ઘરમેળે—તુવેનવાં
ઘસવું—પોદી
ઘા—અના
ઘાઘરો—લુંગી
ઘાયલ થવું—ડી ખાઇદી
ઘાયલ કરવું—ઠોદી—ઠોપાઉદી
ઘાણી—સીસે
ઘાંસલેટ—ચેનાંનસી
ઘામ થવા—આઇદી
ઘાલવું—ઠોદી
ઘાસ—મ્યે—મ્યેપીં
ઘી—થોભા
ઘીસોડાં—ખવેદી
ઘુંચણું કરવું—પાઠાદી—ખુવેદી
ઘુંટણ—દ્રૂ—પૂઝી, દ્રૂઝી, પાં
ઘુટણીયે પડવું—દ્રૂ ઠાઉદી
ઘુરકવું—હૈદી—હૌદી
ઘુવડ—ઝીગ્ય—ખીંભૌ
ઘુંમટ—પ્યાતા
ઘેટાનું બચ્ચું—તોગલે
ઘેટું—તો
ઘેરવું—યાંદી—વુંદયાંદી—વુંઇ વાંદદી—પાવુંદદી
ઘેરાવ—circumference—વાંઇલો
ઘોડીયું—પખે
ઘોડી—મિમાં
ઘોડાવાળો—મિઢૈ
ઘોડો—મિ
ઘોડેસ્વાર—મિઢૈતમા—મિઢૈતા
ઘોસ—સૈતા—અમેધા
ઘોરવું— હાઉદી
ઘ્રાણ—નખાંઉ

ચ

ચક—ક્લાગા
ચકચકતું કરવું—અયાંઉ લ્યાદી
ચકચકવું—અયાંઉ ઠવેદી
ચકમક—લેદી ચાઉ
ચકલી—સાગેં
ચકલો—ચેપ્રા
ચકીત થવું—આંઓદી
ચકી—લે ચૈસે
ચકોર હોવું—સાચેદી
ચક્ષુ—મ્મેસી

ચંચલ–લૈમાધો
ચટાઇ–પ્યા
ચડતી–ટોભોયા
ચડવું–ટેદી
ચડાઇ કરવી–પ્યેનેગો વીંયુવે તાઇદી
ચડીઆતું હોવું–તાયુવે મ્યાદી
ચઢાવવું–instigate–તાઇતૌદી
ચણવું–સીદી–સાઉદી
ચણા–કલભે
ચંડાલ–સોધો
ચતું–પેલે
ચતુર–લૈમાધો
ચતુરાઇ–અટા–અટાઅસ્વીં
ચંદ્ર–લા
ચંદ્રમા -લા
ચંદન–sandal–સાંદેગુ
ચંદરવો–છત–મોંખા
ચપટી–અસૈ
ચપ્પુ–ધાગ્લે
ચમકવું–લ્યાદી
ચમકાવવું–સાખને લૌદી
ચમચો ઝૌં
ચામડી–તયે–અતયે
ચરખો–spinning wheel–છીવીધાસે.
ચરણુ–છીડાંઉ
ચરબી–સી–અસી. સીપૂ
ચરવું–સાઝયેદી
ચરવાની જગો–નુવાસાઝયે
ચરચાકરવી–લીનોદી
ચલાવવું–ત્વાઆંઉ લૌદી
ચશ્મા–મ્યેહ્માં
ચાંદી–પાં
ચાંપવું–ફીદી
ચા–લફે
ચાક–ભી
ચાંચીયા–પેનલે હમીયા
ચાકર–તભે–અસેખાં
ચાટવું–લ્યેદી
ચાકરડી–અસેખાં મુઇમા
ચાકરી–વુપ્યુઝે
ચાબુક–યાઇટાં
ચાંચ–હ્મૌદી
ચામડું–તયે
ચામાચીંડીયું–લીનો
ચારણી–સાંગા
ચાટવું–લ્યેદી
ચાલ ચલગત–અચ્યેં
ચાલુ કરવું–હવેદી–ડવેત્વાદી
ચાવી–તો
ચારો–તરૈસાન અસા
ચાળા પાડવા–પ્યાંઉ પ્યાદી
ચાહવું–ચાઇદી–છીદી
ચાલવું–લાઇદી
ચાલાક–લઇમારે
ચાળા કરવા–ચટુ પ્યુદી
ચીંટીયો ભરવો–સૈદી
ચીઠી–સાગ્લે
ચીડવવું–થૌં તાઇદી
ચીડાવું–સૈસોદી
ચીત–સૈ
ચીતરવું–પંછી યેદી
ચીતાર–પૌં–દાપુ
ચીતારો–પનછી
ચીતો–ચ્યાધી
ચીંતવન કરવું–સૈ કુદી
ચીંતા કરવી–સૈંપુદી
ચીભડું–તખવાદી

ચીન્હ–આમા
ચીજ–ઔસા
ચીપીયો–મીન્યા
ચીરવું–કવેદી
ચીરૂં કરવી–હ્વાલીદી
ચીસ–ઓહીદી
ચુકવું–માદી
ચુકાદો–સૌફ્યાઝી–સૌટયાઝીં
ચુગલી–મકાંઉદ્દા સગાગો પ્યોતાદી
ચુનો–ઠૌં
ચુટી કાઢવું–યુવેકાઉદી
ચુપ–મપ્યોને–તૈતૈને
ચુંટી ખણવી–હ્ન્યાદી
ચુંમીલેવી–નાં સૌદી
ચુપ રહેવું–તૈસૈદી
ચુપકીથી–તૈસૈઝવા
ચુલો–મીભો
ચુવું–ચ્યાદી
ચુસવું–નોસોદી–શૌદી–યેસૈંદી
ચુડી–લેકાઉ
ચેતવવું–તઢીપેદી

ચેપીહોવું–ફૂઢાદી
ચેલો–તભે
ચેહરો–મ્યેહનાં
ચોકસ હોવું–તેજયાદી
ચોકસ–અહમાંમ–ઢેઠા
ચોકી કરવી–સાંઉદી સાંઉનેદી
ચોકસી કરવી–સીચ્યો મેમ્યાંદી
ચોખા–સાં
ચોખું કરવું–સીંદી
ચોખ્ખું–અસીં
ચોંટવું–ચોટાડવું–કાદી
ચોપડવું–લૂદી
ચોપડી–સાઔ
ચોપાનીયું–Pamphlet સાઔગ્લે
ચોમાસું–મોઢવે
ચોમેર–લેભે
ચોર–તખોરે–તુખો
ચોરવું–ખોદી
ચોરી–તખો
ચોળા–પેદી

છ

છકીજવું–હાંઉસ્વાહી
છછુંદર–મે
છટકીજવું–પીઇદી
છત્રી–ડી
છતાં–ધોસે
છબી–ઢાપુ–પૌ
છરી–ધાગ્લે
છરો–ધા
છળ–અલૈં
છળ ભેદ–સૈકા ઉજીં
છાણ–છી–નુવાછી–મસીં
છાતી–યેભા

છાનીરીતે–મટીંમસ્યા
છાનું રાખવું–કવેદી
છાનું રહેવું–ન્યૈદી
છાંટાં ઉડાવવા–ફ્યાંદી
છાપ–તઝૈ
છાપનાર–પૌનીતમા
છાપખાનું–પૌનીયૌં
છાપરૂં–મો
છાપવું–પૌદી–પૌનેદી
છાબડી–ટીં
છાયો–અયે
છાલ–અખાઊં–અખૌ

છાવણી—તાછાયા અયા
છાવું—મોછાદી
છીંકવું—છેદી—છેસાદી
છીદ્ર—અપાઉ
છીનવવું—યુદી
છીનવી લેવું—મેઝેદી—સાખને યુદી
છીંટ—તયેટ
છીનાળ—ફાધે
છીપ—રવે
છુટ—અલૌનેજી
છુટું—લોત્વાદી
છુટકારો કરવો—લોદી—છોદી
છુટાછેડા—લોસા
છુટવું—છાંદા પેદી
છુટાછેડા કરવા—કવાઝેદી
છુટી આપવી—અખ્વીં પેદી
છુપાવવું—ફૌંઠાદી

છે—શાદે
છેક—અકૌંઅસીં
છેકવું—છેદી—છેપ્યેદી
છેટું—અવે—અવેજી
છેડો—અસૌં
છેતરવું—લૈદી—લૈલેદી
છેલ્લે—નાઉઝૌં
છેવટનું—અસૌંરીઘો
છોકરી—મુઇમાંગ્લે—તમીંગ્લે
છોકરો—લુગ્લે
છોટું—એંગે
છોડ—તપીં
છોડવું—Untie શીયેદી
છોડી દેવું—હ્લોદી—છાંદા પેદી
છોલવું—હ્લીદી—છયેદી—વીંદી
છોલાં—છુવેઝયાં

જ

જઇફ—અતે ચીરે
જકાત—અખા
જગત—કભા
જગન્નાથી—સેંકો
જગા—અયા
જગાડવું—નોસોદી—નોદી
જંખવાણું—સ્યેબી
જંગલી—સોગાધી
જંગલ—ટો—તીરો
જંઘા—પાઉ
જડજ—ટયાતુજી
જડબું—પાયો
જડવું—Fasten—રવેઝેદી
જડવું—Find—સ્યાદી
જડવાં—પાતા
જણુ—લુ તયાઉ

જણવું—મુવેદી—ફવાદી—ફ્વામીંદી
જણાવવું—તઠીપેદી—ચ્યામાદી
જણસ—ઔંસા
જતન કરવું—લેખાંદી
જનક—અફે
જનની—અમે
જન્મ—અફ્વા
જનમવું—મુવેદી
જનાવર—તરૈસાન
જનુન—ઢોઢા—અમ્યે
જનોઇ—સલ્વેં
જંતુ—પોધાંઉ
જન્મભુમી—મુવેધો અયા
જપ્ત કરવું—તૈ યૂદી
જબ્બર—આશાધો
જમવું—સાદી

જમાઇ તમેં
જમાડવું–સાપેદી
જમાવ કરવો–સૂયૌંદી
જમાદાર–પ્યાદા
જમીન–મ્યે
જમીનદાર–મ્યેશીં
જમે કરવું–અચ્વે અસા અટવે યેદી
જમૈયો–ધામ્યાંઉ
જય–અનાંઇ
જર–પૈસા
જરદો–સેં
જરવું–ચેંદી
જરા–તેને
જરાહોવું–અનીગેં ક્રીદી
જરૂર–અલો
જરૂરી–સીંયે–મરીએને મનેનાઇ
જલંદર–યેપીંના
જસત–ખે–તુવે–ભીં–ખેમક્યુ
જળ–યે
જલદી–મ્યાંમ્યાં
જલાવવું–હ્નીદી
જવ–મુયો
જવર–અફ્યા
જવા દેવું–ત્વાએઝી
જવાની–youth–પ્યુધો અયુવે
જવાબ–સગાપ્યાં
જવાબ દેવો–પ્યાંપ્યોદી
જવાબદાર–ટાંઉવે
જવાહીર–ચાઉમી
જવું–ત્વાદી
જશ–ધૌં અતયે
જળ પ્રવાહ–યેછાંઉ
જળવું–મી લાંઉદી
જથો–હમ્યો

જા–ત્વાબા
જાઆવ–અપ્યાં અત્વા
જાગતું–નોયુવેમાં
જાગવું–નોદી
જાગીર–પાંઇને
જાગીરદાર–મ્યેશી
જાજરૂ–અંઇદા–તછા
જાડું–વા–હૂ
જાણવું–તીદી–નાલેદી
જાત–અમ્યો
જાત્રા–ખેંઇ
જાદુ–હ્મો
જાદુગર–હ્મોવીં–ઔં–નાવીં
જાદુ કરવું–પ્યુઆદી
જાણપીછાન–અતી અચ્વેં
જામફળ–માલાકાદી–મકલાદી
જામીન–આમાખાં–આમાખાંધો લુ
જામીનગીરી–આમાખાં
જાયફળ–જારીફ્રે
જાર–પ્યાંઉ–Juwar
જાવંત્રી–જારીફ્રેએ
જાવું–ત્વાદી
જાસુસ–તાંલયો
જાહાજ–તીંઓ
જાહેર કરવું–પોપ્યાદી–મીવે સોદી
જાહેર ખબર–નોટીસા
જાહેરનામું–અમૈંદો–અપોઅપ્યા
જાળવવું–તઠી પ્યુદી
જાળ નાખવી–પાઇકૈં ચ્યાદી
જાળી–પઠેંબાઉ
જાળ–ચ્યોદવીં–પાઇકૈં
જીજ્ઞાસા–તભો
જીતનાર–આંઉધુ
જીત–અનાંઇ

જીન–ખૌંની
જીતવું–નાંઇદી–આંઉદી
જીદ કરવી–ખાંઇમાદી–સૈહાદી
જીંદગી–અતે
જીભ–સ્યા
જીરૂં–ઔંસા
જીવ–વીનીં–સૈવીનીં
જીવડું–પોધાંઙ
જીવવું–અતે શાદી
જુવાન–જુભ્યો
જુવાર–પ્યાંઉ
જુક્તિ કરવી–સૈકુદી
જુઠો–મૂધો તૌં ધાતુ
જુઠ–મૌંધાસગા–કલીકમા
જુઠું કહેવું–પલી પ્યોદી–મૌંધા સગા પ્યોદી
જુદું–તછા
જુદું હોવું–કવાદી
જુઆની–તેતીખાં પ્યોહાજ્યે
જુમો–ટાંઉવે
જુલમ–અનૈસે
જુલમ કરવો–નૈસેદી
જુલાબ–વુંનૌસે
જુ–તાં
જુનું–અહાંઉ
જે–હો–હો
જેઠી મધ–જુ વેજ્જે
જેમ–દી અટાંઇ
જેમકે–ઉપમાભૌં
જેમનું તેમ–દીલાવે
જેલ–હાંઉ
જેલર–હાંઉમુ
જોઇતું–લોઝ્ઝંઘમ્યાંગો
જોકે–ધોલે
જોખવું છૈદી
જોઇએ–લોઝ્ઝ'દી
જોગી–હૌજ્ઝ
જોગણી–મેતીલાશીં
જોટો–જોડ–નયાઉસલૌં
જોરણી કરવી–સાફેદી
જોડવું–Join–સીદી–સાદી
જોડવું–કાઉદી–નુવા તબોતાદી
જોડા–ફ્નાં
જોડી કાદેલા વાર્તા–ઉપમાસગા–સગાપૌં–ઢાંઢારી
જોડે–અટ્ટ
જોર–આ
જોરજુલમ–અતેઆરમા–અતેપ્યુજ્ઝ
જોવું–ચીદી–મીંદી
જોસથી–અનાંઇ અટે
જોશી–નમૈફાસયા
જ્ઞાતિ–અમ્યો
જવાળા–મીહાઉ
જ્વાળામુખી–મીહવેધો ટાંઉ

ઝ

ઝગડો કરવો–સગામ્યાદી
ઝડપ કરવી–મ્યાંદી
ઝડપી લેવું–હ્માઇ યુદી
ઝનુની–પીંઠાંધો
ઝંપલાવવું–યૌખને વીંદી
ઝમ્ભો–વોલૌં–અપોયૌં
ઝરવું–સૈંદી
ઝરો–યેછાંઉ–યેસી
ઝળઝળીયું–સીઝા
ઝબોળવું–હ્મ્યૌંદી–હ્લીદી–સૈંદી
ઝવેરી–પદૈંધી–ચાઉમ્યે
ઝાંખુ–અમૌં કૌંધે

ઝાંકળ—નાં
ઝાડ—અપીં—તપીં
ઝાડપાન—હિ
ઝળઝળવું—પ્યાંભ્યો પ્યાંઉભ્યાંઉ અ-
યાંઉ ઠવેદી
ઝાડી—ટો

ઝાડું—તભ્યેસી
ઝાલર—અમ્યૈ—ભેયાં
ઝાલવું—કાંઇદી
ઝુંપડી—અખાં
ઝુમખું—અપ્યુ
ઝેર—અસે

ટ

ટકટક થવું—જીયે જીયે મીદી
ટકવું—નેદી
ટંકશાળ—પીંગા ખાતીતાઇ
ટકો—તજ્યા
ટંકણ ખાર—લેછા
ટંટો કરવો—સગામ્પાદી
ટપાલ—સાભોઢાઇ
ટમેટું—ખયાંદી
ટાંક—કલાંઉધા
ટાંકણી—ટુવેઓ—સો
ટાંકવું—aim—યુવેદી—હમાંઠાદી
ટાંકી—યેખાં
ટાંગવું—સ્વેડાદી
ટાંપીરહેવું—ચીંનીદી
ટાઢહોવી—છાંદી—એદી
ટાંપવું યુવેદી—હ્માંઠાદી
ટાપુ—ચું
ટીકટ—લેમાં

ટુકડો—અસાગ્લે
ટીકાકરવી—હ્માંયુવે પ્યોદી
ટીપ—ઓસાપીસી સાયે
ટુવાલ—લેંડોપવા
ટુંકું—ટો
ટેકરી—ટાંઉભુસા
ટેકાવવું—કુન્યાપેદી—લ્યાંઉદી
ટેકો—તાઇ—આકુન્યા
ટેકો આપવો—ઠાઉમીદી
ટેબલ—સભુવે
ટેરવું—અક્યા
ટેવ—હૌઝા—અચ્યેંઅલે
ટોકરી—ટીં—ટબી—ટાંઉ
ટોપરૂં—ઔં—ઔંસા
ટોપરાનું તેલ—ઔંસી
ટોપી—ઓઠૌ
ટોપલી—ટાંઉ—ટીં
ટોળું—હૌઠાધો અસુ

ઠ

ઠગવું—લૈંદી—લેસાદી
ઠપકો દેવો—અપ્યે ટીંદી—સૌંમાદી
ઠરવું—settle—અચ્યાદી
ઠરવું—to be cold—એદી
ઠરાવ—સૌંપ્યાજીં
ઠસવું—અઢવેં ઠાદી
ઠંડું—એજીં—છાંજીં
ઠીક—કાંઉઘે

ઠેકડીકરવી—તયોદી
ઠેકાણું—અયા
ઠંકુહોવું—છાંદી
ઠેકો—કોન્ટલાઇ—પોપ્યાઅલૌ
ઠેલવું—સ્વેદી
ઠોકરખાવી—છોસુંદી
ઠોઠ—ક્યેંઘો

ડ

ડગમગવું–લેલુ મટાટૈ લૌદી
ડગવું–તૌલોદી
ડંખવું–કાઇદી
ડચકાંખાવાં–પીતે સ્યુયુવે નીદી
ડંડ–ઢાંટા
ડખો–તાંઉભુ
ડર–ચાઉસયા
ડરવું–ચાઉદી
ડહાપણ–પીન્યા
ડાકટર–સેતમા–સેસયા
ડાકેણ–સૌમા
ડાકુ–ઢમીયા
ડાબલી–ભુ
ડાબું–લેવે
ડામર–કાતયાઝી
ડામ દેવો–તાંભૂ આદી
ડાહ્યું–પીન્યા
ડાળી–અન્યૌ
ડાળ–અવે–અખે–અકાંઇ
ડીટડી–નોતી
ડુકર–ઉવે
ડુંગર–ટાંઉ
ડુંગરી–ટાંઉભુસા
ડુંગળી–ચેતુ
ડુચોમારવો–હસોદી
ડુચ્ચો–હસો
ડુબવું–મ્યોદી
ડુબકી મારવી–ખાદી–હ્નીદી–ગૌદી
ડુબી મરવું–મ્યોતેદી
ડેરૂં–ટે
ડેરો–અવોતાઇ
ડોક–લેભે
ડોલ––યેભૌ
ડોસી–અમેજી
ડોસો–અફોજી
ડોળવું–shake–હલૌદી
ડોળો–મ્યેલૌ–મ્યેસાં

ઢ

ઢગ–ઢગલો–અપૌં
ઢગલો કરવો–પૌંઠાદી
ઢંઢેરો–ચોન્યાજી
ઢબ–પ્યુધોને
ઢાંકણું–અઔ–અપ્રૌ–સભાંઉ
ઢાંકવું–ફૌદી
ઢાલ–ઢાંઇ
ઢાળપડતું હોવું–સાંઉદી–તૈંદી
ઢાળ–ઢોળાવ–સીંઝીલીયો
ઢીલ કરવી–સાંઇદી–ન્વેદી–ફીંન્વેદી
ઢીંગલી–અયૌંકલે–યેમીં
ઢુંઢવું–સ્યાદી
ઢાળ–કાંભાઝાઉ
ઢેઢગરોળી–ઍંહમ્યાંઉ
ઢોંગકરવો–અયાંઉસાંઉદી
ઢોંગીહોવું–ચુવાદી–પાલ્વાદી
ઢોર–નુવામ્યા
ઢોલ–ભૌ–ભીયો
ઢોળ–precipice–કાંભાઝાઉ
ઢોળાવ હોવો–શો શો રીદી

ત

તૈયાર હોવું–કરવું–પિલાઇદી
તક–અછૈં
તકતો–હ્માં–હ્માંતછા
તકલીફ–ધૌખા

તકસીર—અપ્યે
તકીઓ—ધાંઉઆંઉ—હ્વીઓં
તંગાસ—અલે।
તજ—ચૈતભો
તજવીજ કરવી—મેમ્યાંદી
તજવું—સૌંપ્યેદી—પ્યેઠાદી
તટ—કાના
તરણુચ—ફ્યેદી
તણાવું—સ્વેયાદી
તથા—ને
તત્વ—મૂલા
તદન—નેનેછ
તદાપી—ધોધોલે
તનખો—મીપાઉ
તંદુરસ્ત હોવું—માદી
તન—કો
તપકીર—સે—નખાંઉસે
તપવું—પૂદી
તપાસ—અસીઅચ્યો
તપાસ કરવી—સીચ્યો મેમ્યાંદી
તપાસવું-examine—સીસેદી
તપેલી—ચીઓ
તફાવત—અકવા
તબક—કલા
તબલાં—ભૌં
તબેલો—મિઝાંઉ
તમરું—પઈ
તમને—ખીંભ્યાગો
તમર આવવી મૂદી
તમાકુ—સેં—સે
તમાચો મારવો—પૈદી
તમામ—અકૌ—આલમ
તમાશો—કઝા
તંબુ—અવોતાઈ—ટે

તરકટ કરવું—લૈદી
તરકારી—હિ
તરત—ગ્યામચ્યા—છેછીં
તરજુમો—સગાપ્યાં
તરણુચ—ફ્યેદી
તરફ—ગો
તરપાળ—મોગાં
તરવાર—ધાલ્વે
તરવું—યેચૂદી—પોલોનેદી
તરસ લાગવી—યેગાંદી
તરીકે—ઉપમાલૌં
તરુ—તપિ
તરુણ—લુભ્યો
તરેહવાર—અમ્યો અમ્યો
તર્ક કરવો—સૈકુદી—ડીંમાદી
તલ—હ્વાં
તલનું તેલ—હ્વાંસી
તલાટી—તુછ
તવંગર—છ્યાંદાઝવા
તવંગર હોવું—ચુવેવાદી
તળવું—ફૌદી—ચ્યોદી—ચ્યોલોદી
તસ્દી—ધૌંખા
તળાવ—યેઆંઇ—યેવાં
તળીયું—અછેઅયે—અયે
તસુ—લેમાં
તસ્કર—તખોરેલુ
તાકીને જોવું—સૈઝૈ ચીદી
તાંબુ—ચીની
તાજવું-છૈગ્વે
તાજું હોવું—છોદી
તાજેસરથી—અસાગા
તાડ—થંપિ
તાડપત્રી—ફ્યાંઉ પસો
તાડી—થંન્યે

તાણ—ટેજી
તાણવું—સ્વેદી
તાણીને—Loudly—અતાં ચીદીઆંઉ
તાબે થવું—ન્યોદી—વુંઇછાદી
તાબે રહેવું—નાઠાંઉદી
તામસી હોવું—સૈસોતાદી
તાયફો—તછેં સોધો મુઇમા
તાર—ચીના—તાંઓ
તાર—Wire—નાંઓ
તારનાર—કેહીંઘો અશીં
તારો—ચી
તારીખ—અયે
તારીજ—અપાંઉ
તારીફ કરવી—છીમોંદી
તાલીમ લેવી—તિંપેદી
તાવ આવવો—ફ્યાદી
તાળવું—આધાંઉ
તાળી પાડવી—લેખોં ટીદી
તાળું દેવું—તોખાદી
તાળું—તોગ્લાઉ—તોએં
તીખું—સાતે
તીખું હોવું—અયાતા સૂદી
તીખાં—નયુકાંઉ
તીજોરી—ગુંવેતીતા
તીરસ્કાર કરવો—મોંદી
તીડ—ઝાંઇ—હ્રાંધાંઉ
તીવ્ર હોવું—હેદી
તુચ્છ—સોઘો
તુટવું—કવેદી
તુતક—કૌભા
તુરંગ—ઠાંઉ
તુરત—છેછી
તુરું હોવું—કડવું હોવું—ફાંદી
તુરીયું—તખવાદી
તુલના—Equality—હ્રીમ્યાજી
તે—તુ
તેણી—તુમા
તે કરતાં—તુડે
તેજ—ધાવે—ધા અટુ
તેજ—અલિ
તેજાનો—મુવેસાઘો અતીઅપ્વીં
તેટલામાં—દી અછેંમાં
તેટલું—દીહામ્યા
તેડવું—ખોદી
તેથી—ધાજયાંઉ
તેનીમેળે—તુ કોઠાંઇ
તે પ્રમાણે—દીલોવે
તૈયાર—પીંસીંઘો
તૈયાર કરવું—પીંદી
તેલ—સી
તોડવું—પ્યેદી
તોપ—અમ્યાઉ
તોપણ—ઘોલે, ઘોઘોલે
તોફાન—મોંઠાંઇ, લેભીં
તોરી હોવું—સૈખાંઇમાદી
તોળવું—છેંદી
તોલું—અલે
તોહોમત—અપ્યે
તોહોમતનામું—ટયા સ્વેસોઘો સા
ત્યાં—હોમાં
ત્યાંથી—હોગા
ત્યાગવું—સોંપ્યેદી
ત્યારે—ધાઅખા
ત્રગણું—તૌસા ફીઘો
ત્રાક—વિયો—છીવિ
ત્રાજવું—છેંગ્વે
ત્રાજવું મોટું—યાજુ
ત્રાજવું—નાનું—કફે

ત્રીકોણુ–તૌંઢાંઉ પૌં
ત્રીકમ–પાઉટુલૌં

ત્રાહીત–ટફેધા મઉવીં
ત્રાપા–પ્રાંઉ

થ

થડ–અપીયેં
થંડીહોવી–એદી
થંભ–તાઇ
થર–અસીઅસીં
થવું–ફ્યેદી
થાકવું–મોદી–ન્યાંઉદી
થાણુદાર–મ્યોક–મ્યોઔ

થાપણુ–ગુંવેયેં
થાળ–લેંમભા
થાળી–પધાં
થુકવું–થુઇદી–થુવેદી
થોડું–નેરે
થોભા–પામૌં

દ

દક્ષિણ–ટાંઉ
દગલબાજી કરવી–લેંમાદી
દગો કરવો–લૈદી
દડો–અલૌં
દંડ–ઢાંટા
દંતકથા–મીઓ ફ્લા સગા
દફ્તર–સાયેં
દંતુસળ–અસ્વે
દબવું–વુંખાંદી
દબાવવું–શીદી
દમ લેવો–અતેસ્યુદી–સ્યુદી–શૌદી
દમડી–તબ્યા
દંપતિ–લીંમયા
દંભી–અહાં સાંઉધો તુ
દયા–તન્હાજી–ગયુના
દયા કરવી–તન્હાદી
દયાળુ હોવું–તન્હા તાદી
દરકાર–અલો
દરકાર કરવી–હ્લીતેદી
દરજી–છૌધોલુ–અછૌતમા
દરજ્જો–ઝાટીગૌં
દરદ–યોગા–નાજી–અના
દરપણુ–હ્માં

દરબાર–યૌં
દરમાયો–લાગા
દરરોજ–નેઢાંઇ
દરવાજો–તધા
દરવાન–દલેવાન
દરાખ–સાશીદી
દરાખનો દારૂ–સાશીનુવે
દરીદ્ર સીંદી
દરીયો–પેનલે
દરેક–તખુ તખુ–તઝી તઝી
દ્રઢ હોવું–થવું–ખાંઇદી–ખાંઇમાદી–
તીજીદી
દલાલ–પોઇઝા
દ્રઢતાથી–તયેયે
દલાલી–પોઇગા
દલીલ–હ્લાપાજી
દવા–સે
દવાખાનું–સેયૌં
દશા–અને અસા
દસ્કત–સા–યેધોસામ્યા
દસ્તાવેજ–સાછૌ
દસ્તુર–હૌંઝા
દહિ–નોખે–નોઝાંઇ

દહાડો—ને
દળવું—ચૈદી
દાંત—તુવા
દાકટર—સૈસયા
દાખલ કરવું—વુંખાંદી
દાખલો—પુંઝાં.—ઉપમા—પૌં
દાઝવું—મીલાંઉદી
દાટ—અશૌં
દાટ વાળવો—ફ્યેદી—ફ્યેસીદી
દાટવું—મ્યોદી
દાડમ—તલેદી
દાઢ—Molar Tooth—આંઢા
દાઢી—મૌસી
દાણુ—અખા
દાણુચોરીકરવી—અસોયા અખામાં લૈંદી
દાણો—પે
દાતરડાં—ધા
દાતણુ—તુવાભુ
દાદ—ટયા
દાદરો—લેહગા
દાદી—અફવા
દાદો—અફો
દાધાર—પુવે—ધાધર
દાંત—તુવા
દાંતાળો—ઢૌં
દાન—સુંચેજીં—ધાના
દાંતીઓ—ભી
દાબ રાખવો—પાંઇનાંઇદી
દાખવું—પ્રીદી
દારૂ—અયે—ઠયેજો
દારૂગોળો—સીકરીયા
દારૂખાનું—મીભુવે
દાવો—દીવાની—ટાંઉ પાંઇજીં
દાવો—હક—સાંઇજીં

દાસ—અસેખાં—તભે—યોસીંચ્યું
દાહાડી—નેઢાંઇ
દાહાડે દાહાડે—તને ને તને
દાળ—પેદી
દીયર—મા
દીટડી—નોદી
દીકરી—તમીં
દીકરો—તા
દીપડો—ચેતે
દીવાલ—તઢાંઇ—નાયાં
દીલ—સૈ
દીલગીર થવું—વુંનેદી
દીલાસો આપવો—તેતાઝેદી
દીલખુશ થવું—વુંતાદી
દીલાસો—હ્રીતૈંજી
દીવસ—નયે—ને—અયે
દીવાન—મિંજી
દીવાનો—અયુ
દીવાસળી—મીજી
દીવાળીઓ—ચુવે કુધો લુ
દીવેટ—મીજા
દીવો—મીગ્વે
દીશા—અભે
દીઠું—મિદી
દીન—Poor—શીયેરે
દીપવું—અયાંઉ ઠવેદી
દુ:ખવું—કાઇદી
દુ:ખ—ધોખા—નલૌંમતા—વેદના
દુ:ખી હોવું—સૈંમતા શીદી
દુકાનદાર—સાંઇશીં—સાંઇસાંઉ
દુકાન—સાંઇ
દુકાળ હોવો—અસાખાંઉભાદી
દુ:ખવું—નાદી—કાઇદી
દુત—અસેખાં—તમાં—તાંટમાં

દુધ—તુવાનો
દુધી—બુદી
દુનીયાં—કભા
દુમચી—માધાંઇચ્યો
દુભાશીયો—સગાપ્યાં
દુરબીન—હ્યાંબ્યાંઉ
દુરસ્ત કરવું—પીંદી
દુરાચારી—સોધોલુ—મટયાધો
દુર—અવે
દુર કરવું—શૌંદી
દુરગંધ—મકાંઉદો અના
દુરગુણ—સોનીધો અચ્યેંઅલેં
દુવા—સુટાંઉદી
દુશાલો—તભે
દુશ્મન—યાંદુ
દુષણ મુકવું—અપ્યે ટિંદી
દુષ્કાળ—ગાંભોખાંઉપાદી—અસાંખાંઉ-પાદી
દુષ્ટ હોવું—સોદી
દુસ્કાં મુકવાં—Sigh—પીંધે શૂયુવે નીઇદી
દ્રઢ હોવું—ખાંઇમાદી
દ્રષ્ટાંત—ઉપમા
દ્રષ્ટી—મિંજી
દેખરેખ રાખવી—સાંઉભ્યાદી
દેખવું—મિંદી
દેખાવું—Seem—રીહાં શીદી
દેખાડવું—પ્યાદી
દેખાવડું—વીંવીં વાવા શાધો
દેડકો—ફ્રા
દેણું—અચુવે
દેવ—ના
દેવળ—ચાંઉ—ટયાહોઝયા
દેવાલય—તાંશીંયાહાની
દેવી—નાતમી
દેવું—પેદી
દેશ—નાંઇ—પ્યે—તાંઇપ્યે
દેશદ્રોહી—ફ્રાઉપ્યાંધો તુ
દેશાટન કરનાર—ખંઇત્વાધો લુ
દેહ—કો
દેહાંત દંડ દેવો—તાદી
દૈવ—નપુઝા
દોડવું—પીઇદી
દોઢ—તખ્વે
દોત—મિંઐં
દોરી—ચ્યો
દોરડું—ચ્યો
દોરવું—માઠાદી—પોસાંઉદી
દોલત—ચુવેવાજી
દોશ—અપ્યે
દોસ્ત—તગેંઝે—મઇસ્વે
દોહોવું—નોનીદી
દ્રાક્ષ—સારીદી
દ્વાર—તધા
દ્વીજ—ચૌના
દ્વીપ—ચું
દ્વેષ કરવો—ન્યુઝુદી—મનાલોઝું રીદી

ધ

ધખવું—સૈસૌંદી
ધજા—અલાં
ધડકવું—નબળાઇથી—હ્નાલૌં ખૌંદી
ધડકવું—બીકથી—હ્નલૌં તૌંદી
ધડો—તીંયાં અખાં
ધણી—લીં
ધન—ઝુંવે
ધંધો—અલૌ—અલૌઅકાંઇ

ધન્યવાદ—ચેજીુ ટીંદી
ધમકાવવું—છેંછાઉદી—માંઉમેદી—ગાંઉદી
ધમકી દેવી—છેંછાઉદી
ધમણ—ફો
ધરતી—મ્યે
ધરતીકંપ થવો—મ્યેજી હ્લોદી
ધબકવું—ખોંદી
ધર્મ—ભોટાપાધા
ધરવું—કાંઇદી
ધર્મશાળા—ઝયા
ધવડાવવું—નોતાઇદી
ધસવું—અઢવેં ત્વાદી
ધસારો કરવો—હોંગને મ્યેદી
ધાણા—નાનાસી
ધાબળો—કાંબાલા
ધાધર—પુવે
ધાયા—નૌ
ધાન—સભાં
ધાર—અત્વા
ધારણા—અચ્ચાં
ધાર કાઢવી—તુવેદી
ધારવું—ઠીંદી
ધાસ્કો લાગવો—ચાઉલાંદી
ધારો—ઉપડી—નેઉપડી—પીન્યા—ટયા
ધાવવું—નોસોદી
ધીંગાણું કરવું—સીતાઇદી

ધીકારવું—મોંદી—મખાંન્યાદી
ધીંગુ—ડુરે—વારે
ધીરનાર—પૈસા—ચુવેશીં—નામેપોમાં પેસા પેધો લુ
ધીરવું—ગુંવેછીદી—ગાંદી
ધીમું—મમ્યાંધો
ધીમું હોવું—હ્નેદી
ધીમે—ફ્યેબ્યે
ધ્રુજતાં ધ્રુજતાં—ખાઇખાઇ
ધીરજ—તીખાંઝ
ધ્રુજવું—ત્વેત્વે હ્લોંદી
ધુમાડો—મીખો
ધુણાવવું—તોં હ્લોંદી—ન્યૈદી—ગાંઇદી
ધુતવું—હ્લેસાદી
ધુતારો—લેઝાધોતુ
ધુળ—મ્યેમોં—મ્યેજી
ધોકો—લે સ્વેઢોચી
ધોતીયું—પસો
ધોબણ—ખવાધેમા
ધોબી—ખવાધે
ધુસરી—ઠાંભૂ
ધોવું—શોદી—ફોદી
ધોળું હોવું—ફ્યુદી
ધોળું—અફ્યુ
ધ્યાન કરવું—Meditate—ચ્યાંસીદી—સાંઝીંદી—સીંસાદી

ન

નકલ—લેખાં
નકલ કરવી—યેચૂદી
નકલ કરવી—Imitate—અટુ લૌદી
નકશો—મ્યેજીપોં—નેપોં—મ્યેલૈં
નકામું—અલધા
નઠારૂં—મકાંઉઢો
નકર હોવું—માહ્નદી

નકર વસ્તુ—માહ્નધો અયા
નકી—માંકાઝવા—તૈતૈછે
નકી કરવું—તભોચ્યાદી-તૈછૈદી—ખાંઠાદી
નકુચો—તાંઝે
નક્ષત્ર—નખે—ચી
નખ—હાથના—લેદી
નખ—પગના—છીદી

નખોદ કાઢવું–રીયેદી
નગદ–લેંગે
નગર–મ્યો
નગ્ન–અવો મવોધો
નજર રાખવી–ચીસ્યુદી
નજર–મિજી
નજરાણું–સુ
નજીક–અની
નથી–મશીણુ
નદી–મ્યે
નપુંસક–મીમશા
નફો–અમ્યાં–અચ્યો
નફટ–અશે મશાધો
નબળું–પૈધો–આમેદી
નભાવવું–સાપેદી–ચ્વેદી–ચ્વેમુવેદી
નમવું–શાખોદી
નમસ્કાર કરવા–હૂનૌસેદી
નમાજ પઢવા–સુ ટાંઉદી
નમસ્કાર–મોદી
નમાવવું–ચ્યાદી
નમુનો–પૈં–ભાં–અયૌપૌં–અત્વીં
નમેરૂ–મતન્હાલો
નમ્ર–Humble–ટીધાંધો
નર–યાઉચ્યા
નરક–અવીઝી–ગંયે
નરમ–પ્યો
નરમ પાડવું–પ્યોઝેદી
નવનીત–થોભા
નવરાવવું–યેછોદી–યેછો પેદી
નવરાસ–આરેઅખા
નવાબ–પતી શ્યેંભ્યેં
નવું–અતે
નસ–તુવેખાંઉ
નસકોરૂં–નખાંઉપાઉ
નષ્ટ થવું–શૌંદી–કવેપ્યાઉદી
નશીબ–નપુઝાં–કાં
નહિ–મહોણુ
નહિ તો–ઘોમહૈ
નળ–પ્યું–સેદાં
નળીયું–ઑચ્યો
ના–મહોબાણુ–મહોણુ
નાઇ–સાતાધે
નાક–નખાઉં
નાકું–station–ખુઢા
નાખવું–પ્યેદી–છાદી
નાખુશ હોવું–સૈ મપાધો
નાગું–અવો મવોધો
નાચવું–કાદી
નાચ કરનાર–કાતમા
નાજુક હોવું–નૂનેદી–તેદી
નાટક–કઝા
નાડી–તુવેઠોઝી
નાડું–ચ્યો
નાણાવટી–ગુંવે છી પેધા લુ
નાત–અમ્યો
નાદુરસ્ત–અના ફ્યેસેદી
નાનું હોવું–ગેંદી–અતે ગેંદી
નાદાન–માઇધો
નાપસંદ–મખાંયુલાઉ–મખાંયુઆંઉ
ના પાડવી–નીંદી
નાભી–navel–છેમા
નામ–નામે
નામર્દ–impotent–નાકાંઉ
નારંગી–લઇમાદી
નાલાયક–મટોધો
નારાજ થવું–તમોમચ્યાણુ
નારીયેળ–ઑંદી
નાવ–તોંબો

નાશ કરવું–લ્રુયુફ્યેસીદી-શીયેદી-શીસીદી
નાશવંત હોવું–પ્યેતાદી
નાસ્તો–મનેસા
નાસી જવું–ગુન્હો કરીને–તૈશાંઉદી
નાહક–અલધાવે
નાળું–છાંઉ
નાવું–યેછોદી
નીચે ઉતરવું–સીંદી
નીંદવું–અપ્યે ટીંદી
નિ:શંક–યૈ મમાધો
નીકળવું–ઠવેદી–ઠવેત્વાદી
નીકાસ–અઠવેકૈ
નીચ–માઇતે
નીચ હોવું–સોનીદી–માઇદી
નીચે–આઉમાં
નીમંત્રણ કરવું–કૈદી
નીત્ય–નેઢાંઇ
નીંદા કરવી–અપ્યે ટીંદી–અટીં પ્યોદી
નીદ્રા કરવી–ઐદી
નીભાવવું–સાપેદી–ચુવેમુવેદી
નીમક–સા
નીમકહરામ–મફ્યાંઉધો–મફ્યાંઉમાધો
નીમકહલાલ–ફ્યાંઉધો
નીમંત્રણ કરવું–કૈદી
નીમવું–ખાંદી–કાદા
નીમાળા–સલે
નીયમ–હૌંઝા
નીરોગી–મારે
નીર્ણય–સૈઠાજી
નીરદય–મતન્હાલો
નીરધન–શીયેરે
નીરધારવું–તભો ચ્યાદી
નીરંતર રીતે–અસીં
નીરપરાધી–અપ્યે મશાધો લુ
નીરાશ થવું–સૈ પીયેદી
નીરાશા–મીયોલીંજી મશા
નીવડવું–ફ્યેદી
નીવાસ–નેયા
નીશાની–અહમા–લેખના
નીશદીન–નેન્યા–નેયોન્યાયો
નીરૂપયોગી–મશાલીં અટવે મશાધો
નીશા–ન્યા
નીશાળ–સાંતીંઝયા–ચાંઉ
નીશાળીયો–તભે–સાતિતભે–કોઇંગ્લે
નીશ્ચય કરવો–તભોચ્યાદી
નીષ્પક્ષપાત–સૈગે કવે છીં મશા–ગે-કવે છીં મશા
નીષ્ફળ–અલધા
નીસ્તેજ હોવુંભાંઇદી–માઇદી
નીસ્બત હોવી–સાંઇદી
નીસાસા મુકવો–સાઇદી
નીસરણી–લેહગા
નીસરવું–ત્વાદી
નીહાળવું–મિંદી
નીકર–ધોમહો
નીચ–માઇધો
નીચું–low–નૈદી
નીચે–આઉ
નીતી–ટયા
નીમવું–ખાંહાદી
નીર–યે
નીરાભીમાની–સૈહૈ છયાજી
નીષ્ફળ થવું–સ્યોદી
નુકશાન કરવું–યૌસેદી–ફ્યેદી–શૌંદી
નુંહોવું–સાંઇદા–પાંઇદી
નુર–અલે
નૃત્ય–અકા
નૃપતી–સ્યેંભ્યે

ને—ને
નેકી—તભે ફ્યાંઉજી
નેતર—ચૈં
નેમણુંક—અખાંહાજી
નેવાં—અમોઝૌં—તાંઝે
નોકર—અસેખાં—અખાસા
નોકરી કરવી—અસેખાંહી
નોખું—તચ્છા
નોટ—સાગ્લે
નોટીસ—નોટીસા—ચ્યોન્યાસા
નોતરવું—ફૈદી—ખોદી
નોંધવું—યેદી
ન્યાય—ટયા
ન્યાયાધીશ—ટયાતુજી
ન્યુન—નેરે
ન્યુસ પેપર—તઢીંસા

પ

પઇડું—ભીં—ભીંસે
પઇસા—ગુંવે
પકડવું—કાંઇદી
પકડી પાડવું—હીદી
પકવવું—છેદી
પક્ષપાત—સૈંગેંકવેછીં—મ્યેહનાગો ડાઉજી—ટફેસીનીં
પક્ષપાતી હોવું—સૈંગેં કવેદી
પક્ષી—તરૈંસાન
પગ—છીડાંઉ—છી
પગરખાં—ફનાં
પગલું—લાં—છીયા—છીલાં
પગલું ભરવું—લાંદી
પગારદાર—અખા સાધો તુ
પગાર—લાગા
પંકાવું—મ્યાનોદી
પંખો—યાટાંઉ
પંગત—અટાં
પગે લાગવું—શાખોદી
પચવું—ચેદી, અસાચેદી
પછડાવું—ખાઉદી
પછવાડે—નાઉમા
પછવાડે જવું—લાઇદી
પછવાડે પડવું—લાઇપીઇદી
પછી—પછે—નાઉકો
પછીથી—નાઉમાં
પજવવું—સૈઠવેઆંઉ પ્પુદી
પંચ—સૌંયાને પ્યેછીં
પંચાયતનામું—સૌંફ્યાતી
પંજો—યેતી
પટાટા—કઝૌં
પટારો—તીતા
પટાવાળો—પ્યાદા—તભે
પટેલ—લુજી
પટો—ખાભાં—અઝીખાઝી
પડધો—પેઢીં
પડધો થવો—પેઢીં ડાદી
પડછાયો—અયૌ
પડતી—Decline નીંપેજી
પડદો—કલાધા
પડબીડીયું—સાએ
પડખાં—નાંભે
પડવું—ચ્યાદી
પડાવવું—યુલાઇદી
પડી રહેવું—લાંઉદી
પડોશી—ઐંનીંજી—નીસાધોતુ
પડોસ—નીજી
પઢવું—તિંદી
પણ—Promise—ગડી
પણ—But—ઘોઘોલે

પણે–હોમાં
પંડે–કોઢાંઈ
પંડીત–તિંધોલુ
પતકરવું–Regard–હ્નીતેદી
પતંગ–સૌ
પંતીયાળું–સેઢના
પતંગનો કાગળ–સૌલેઢાંગુ
પતંગીયું–લૈપ્યા
પતરાજી ખોર હોવું–પાહ્લ્વાદી
પતરાજી–હાં–પાલ્વાજી–અલધા સગા
પતવું–Settle–પીએદી–શિંયેંલેંદી
પતિ–યાઉચ્યા
પત્તો–તઢી
પથ્થર–ચાઉખે
પત્ર–સા
પત્રું–તોપીઆ
પથરાવું–ખીંદી–પ્યાંદી
પદવી–અયા
પદ્ધતિ–ઠૌંઝા–અસીઅસીં
પધારવું–ચવાદી–ત્વાદી
પનીર–ધૈંગે
પંથ–લાં
પપનસ–નાનાદી
પરપોટા–બોલવો–સૂદી ખ્વેદી
પબ્લીક હોવું–લુમ્યાને સાંઇદી
પબ્લીક–ખુલ્લુ હોવું–તીંશાદી
પર–બીજાું–દીપીન
પર–ઉપર–અપો
પરખવું–સાંદી
પરગજુ–ચેઝુશીં
પરણવું–ઐંઢાંઉ લૌંદી
પરણાવવું–લેંઢાદી–ઢેંમ્યાદી
પરદેશ–તનાંઇગા
પરદેશી–કલા–આગાંદુ
પરંતુ–ધોધોલે
પરપોટો–બાલૌં
પરભાત–મને
પરમ–શ્રેષ્ઠ–અકૌંઝૌં
પરમદહાડો–Day before Yester day–તમ્યેંગા–તમ્યેંને
પરમદહાડે–Day after to-morrow–તભેખા
પરમાટી–અતેતા
પરમાણું–Atom–મીઊ–અહમીં
પરમાણે–અટાંઈ
પરમાત્મા–ફ્યા–ફ્યાતખેં
પરમો–સીજુ
પરરાજ્ય–તછા અસોયા
પરવત–ટાંઉ
પરવા–અલો–કેશા
પરવાનહિ–કેશામશીણુ–અટવે મશીણુ
પરવાળું–તાંઢા
પરસેવો–છુવે
પરવાનો–અખ્વીં
પરસેવોથવો–આઇદી–છુવે ઠવેદી
પરાક્રમ–તુયેભો
પરાળ–કાઉયો
પરાજય થવો–શૌંદી
પરાણે–તબો મશીલો
પરાધીનપણું–હ્નીગોઝયા
પરોણો–એદે
પરાયું–દીપીનહા
પરીઘ–Circumference–વાંઇલૌં
પરીચયહોવો–અચ્વીં વીંદી
પરીચય–મૈચ્યું વાજીઇ
પરીણામ–અચ્યો
પરીક્ષક–સીચ્યોંધોતુ
પરીક્ષા લેવી–સૌંઝાંદી–સાચ્યોદી

પરીક્ષા—અસીઅચ્યે
પ્યાલું—ખુવે
પ્યાલો કાચનો—ફાંગ્વે
પ્યાલો રૂપાનો—ફાલા
પરાભવ કરવો—હ્માઉ હ્માંદી
પરૂ—પ્યે
પરૂં—Suburb—ચ્યેલે—ચ્યેયુવા
પરાક્રમ—તુયેભો શીજી'
પરાજય કરવો—આંઉહ્નૈંદી
પરોડીયું—મોલેં—મોલેંસા
પરોપકાર કરવો—ચેઝુ ટીંદી
પરસાળ—ઐંઊ
પલ—મીની
પલટણ—સીતીઠા
પલંગ—ખડીન
પવાલું—ખુવે
પલળવું—સોદી
પવન—લે
પવિત્ર—ફ્યાને સાંઇદી
પવિત્ર કરવું—સીંદી—તાંશીંદી
પશુ—તરૈશાં
પશ્ચાત્તાપ—નાંઉઢાયાઝી
પહેરવું—વોદી
પશ્ચાત—નાઉકો
પશ્ચિમ—અનાઉ
પશ્ચાત્તાપ કરવો—નાંઉઢા યાદી
પસરી જવું—હ્નાં પ્યાદી
પસ્તાવો કરવો—નાંઉઠાયાદી
પસંદ હોવું—છીદી—ચાઇદી
પસંદ કરવું—યુવેદી—યુવેકાઉદા
પહેલાં—અયેંગા—શેગા
પહેલું—પથમા
પહોળું હોવું—ચ્વેદી
પાંખ—અટાંઉ
પાંગળું—છીમસૌદી—છીચ્યોદી
પાંજરૂં—ગેંહ્યાંઉ ઐં
પાંતી—આંગાંઅટા
પાંજરાપોળ—પીંજરાપો
પાંદડું—અવે—અયુવે
પાંસરૂં—ટેરે
પાંકવું—મીઇદી—યેઈદી
પાકશાળા—છે ઐં
પાકું—હમેધો—યેંધો
પાખંડ કરવો—અહ્નાં પ્યુદી—અપાંઉ સાં ઉદી
પાઘડી—ઘાંઉબાંઉ
પાચન થવું—અસા ચેદી
પાછલું—નાઉ
પાછળ—નાઉમાં
પાછળ જવું—લાઇદી
પાછળથી—નાઉકો
પાછું આવવું—પ્યાંદી
પાછું—પ્યાં
પાટવી કુંવર—શ્મેંભ્યેં પથમા તા
પાટલો—ખૌ
પાટીયું—પીંભયાં
પાટીઓ—હીંઓ
પાટો—Bandage—છીભા
પાઠ—અખાં—તીયાંઅખાં
પાથરવું—ખીંદી—ફ્યાંદી
પાઠશાળા—સાતિંઝયા
પાડવું—ચ્યાદી
પાડી—ચ્વેમા
પાડો—ચ્વેઢી—ચ્વેહી
પાણી—યે
પાતળું—પૈંદે—પા
પાત્ર—ઝાંતમા
પાદશાહ—સ્યેંભ્યેં

પાન—કું
પાનું—અત્વા
પાંદડું—અવે—અયુવે—યુવે
પાન સોપારી—કુંકુંદી
પાનું—સામ્યેના
પાપ—પ્યેહ્લાદી—નયેં
પામર—યોન્યાંધો
પામવું—યાદી
પાપખાતું—ઐંદા
પાયજામો—ભાંઉભી
પાયદળ—છીદીતુયે
પાયમાલ કરવું—રીએદી
પાયો—અયીં—છેયીં
પાર—End—અસૌં
પારકું—દીપીનહા
પારખવું—ચીમીંદી—સૌઝાંદી
પાલખી—સીં
પાવડો—પાઉટુ—પાઉપ્યા ટુયુંજયા
પાસ થવું—ચૈલૌંદી—આંઉમીંયાંદી
પાસેથી—સીગા
પાળવું—લેખાંદી
પાળું—થુવેઇ
પીંજવું—રીદી
પીગળવું—અયેચ્યોદી
પીછાનવું—તીદી
પીછાં—ગેંમુવે
પીત્ત—અતીયે
પીતરાઇ—ઇકાદો
પીંતળ—ચીવા
પીતો—દોઢાઅમ્યે
પીપ—સી
પીપળો—ટેભીં
પીસવું—ચૈદી—ખોંદી
પીશાબ—યેહાંઉ
પીસ્તોલ—મીંતેના
પીયાજ—ચેતુની
પીચકારી—પ્યૌ
પીછી—તાભુ
પીઠ—ચ્યો
પીડ—અના
પીડા—વેદના—સૈપુજીં
પીડવું—અનાપેદી
પીયાલો—ફાલા
પીવું—તાઉદી
પીળું—ખાવાવા
પીળું હોવું—ઉવાદી
પીળાશ—વાવાઅસીં
પુંજો—અહ્લેજીં
પુગવું—યાઉદી
પુછડી—અમ્યે
પુછવું—મેદી
પુજવું—શીખોદી
પુણ્ય—કુદો
પુત્ર—તા
પુત્રી—તમીં
પુનઃ—પ્યાં
પુનમ—લાપ્પે
પુરતું—ટોલાઉ—લાઉદી—લાઉઆંઉ
પુરવાર કરવું—તેતીપ્યાદી
પુરવું—Fill—પીએદી
પુરાંત—ચ્યાંગુંવે—અચ્યાં
પુરાવો—તેતી
પુરાવો દેવો—તેતીખાંદી
પુરેપુરૂં—અકૌઅસીં
પુલ—ટાડાં—ટાઢાં
પુષ્કળ હોવુ—પોમ્યાદી
પુષ્કળ—મ્યામ્યા—પોમ્યાધો
પુષ્ટ કરવું—તાંમાહ્લેદી

પુષ્ટ—વારે
પુસ્તક—આઔ
પુરૂ પાડવું—તૈઠાદી
પુર—ચેટેઝ
પુરૂ કરવું—પીલૌદી
પુરૂ થવું—પીદી
પૂર્વ—અશે
પૃથ્વી—કભા
પેગડું—નાંધુવે
પેગંબર—ફ્યાલુ
પેટ—વું
પેટી—તીતા
પેટે—Instead—અસાઅટવે
પેટે ચાલવું—ત્વાદી
પેઢી—સાંઇ
પેદાશ—અતી અહ્ના
પેદા કરનાર—ફાંઝી ધોઅસ્યે
પેન—મીંઢાં
પેનસીલ—ખેરાં
પેરણુ—ઐજી
પેરામણી—લેફ્વે ઔસા
પેરવું—વુદી—વોદી
પેહેરગીર—સાંઉધોલુ
પેહેરા—અસાંઉ
પેહેલાં—અયેંગા
પેલીગમ—હોએકા
પેલું—ઢો—ધા
પેશાબ—યેહાંઉ
પેસવું—વિદી
પેહેલ કરવી—અસા લોદી
પેહેલવહેલું—અશેગા—શેઉઝવા
પેહેલાં—અયેંગા
પૈસાદાર હોવું—ઔસાયા તાદી
પેહેલ—અસા
પોહોંચવું—યાઉદી—સાંઇદી
પોચું હોવું—પ્યોદી
પોટકું—અહૌ
પોતાની મેળે—કોઢાંઇ—કોહાતુ
પોતે—કોઢાંઇ
પોપટ—ચેતુવે—કેતુવે
પોપડા—અખૌ
પોપીયાં—તીંભોદી
પોર—Last year—મન્હૈ
પોર—next year—શીનખાં
પોલ—અખાંઉ
પોલું હોવું—હ્નાઇદી—ખાંઉદી
પોલીસ—પલીતા—પ્યાદ્ના
પોશાક—અવો
પોશણ કરવું—ચુવેમુવેદી
પોસ્ટ—સાભોઢાઇ
પોહોળાઇ—અચ્વે—અના
પૌત્ર—મ્યેતા
પૌત્રી—મ્યેતમીં
પૌષ્ટીક—ચ્વેમ્વેદો
પ્યારૂં—છીધો
પ્યાલો—ફાંગ્વે—ફાલા
પ્રકરણ—અખાં
પ્રકાશ કરવો—લીઝેદી
પ્રકાર—અમ્યો
પ્રકાશવું—અયાંઉઠવેદી ઠૌદી
પ્રખ્યાતી—ગૌઅતયે
પ્રખ્યાત હોવું—મિંયેમીઆદી—છીમૌ ટાઇદી
પ્રગટ—Manifest—તિંશાદી
પ્રગટ કરવું—પોપ્પાદી
પ્રગટવું—નાંદી—ઠૌદી
પ્રજા—લુમ્યો—તમ્યોનાંઇગા—લુઅમ્યો
પ્રતાપ—ચેઝુ

પ્રતીકુળ–મરોમટીઘો
પ્રતીદીન–નેઢાંઇ
પ્રતીબંધ કરવો–સીઠાદી
પ્રતીબીંબ–અયૈ
પ્રતીમા–યોકુ
પ્રતીવાદી–ટયાખાં
પ્રતીષ્ટા–ગૌંઅતયે
પ્રતીષ્ટીત હોવું–અટોઅટાં શીદી
પ્રતિસ્પર્ધી–પ્યાંઇધુ
પ્રત્યેક–તખુગ્રી
પ્રદેશ–પ્યે
પ્રધાન–President–લુજી
પ્રધાન–Minister–મિઝી
પ્રપંચ–અલૈ
પ્રભાત–મને
પ્રભાવ–આ
પ્રભુ–ફ્યા
પ્રમાણુ–તેતી
પ્રમાણે–ટાંઇ–નેઅનીં
પ્રમાણીક હોવું–ફ્યાંઉમાદી–યોયો માંમમાંમ શીદી
પ્રમુખ–લુજી
પ્રમેહ–સીભુ–યેના–લુભ્યોના
પ્રયત્ન–ચ્યોઝાજી
પ્રયત્ન કરવો–ચ્યોઝાદી–ચ્યોદી
પ્રયોગ કરવો–પ્યુઝાંદી
પ્રવાસ–ખંઇ
પ્રવાહ–યેસી–યેભ્યેંછાંઇ
પ્રવીણુ–લૈમારે–લેચ્યેદી
પ્રવેશ કરવો–વિંદી
પ્રશંસા–છીમૌંજી
પ્રશ્ન કરવો–મેદી–મેસીદી
પ્રસંગ–અખા
પ્રસન્ન–તભો ચ્યાદી
પ્રસવ–મુવેદી
પ્રસ્તાવના–સગાછી
પ્રસિદ્ધ થવું–રીહ્વાદી
પ્રાચીન–શેકલા
પ્રાણુ–અતે
પ્રાણી–તરૈસાં
પ્રાપ્ત–યાપીના
પ્રારંભ–અસા
પ્રાર્થના કરવી–સુટાંઉદી
પ્રાલબ્ધ–કાં
પ્રાસાદ–નાંડો
પ્રીય–છીઘો
પ્રીતી–મ્યેટા–છીછી
પ્રૌઢ–અતે ચીઘોલુ

ફ

ફક્ત–તેતે
ફકીર–ટાંઉસારેલુ
ફજેત થવું–અતયે ફીયેદી
ફટકડી–ચાઉખી
ફટકો–Stroke–યાઇછે
ફડચો–યૈંગાંયાઉ શીનલીંજી
ફણુગો ફુટવો–અન્યાઉ ઠોદીં
ફણુગો–અન્યૈં–અન્યાઉ
ફણુસ–પૈનેદી
ફત્તેહ–અનાંઇ
ફત્તેહમંદ થવું–અચ્યાં ડાપાઉદી
ફંદ કરવો–સૈંકુદી
ફરક–અકવા
ફરજ–અલૌવુટયા
ફરજ પાડવી–અનાંઇઅડે પ્યુદી
ફરતું–સ્વેરો–ત્વારો
ફરમાન–અમૈં
ફરવા જવું–અલેહ્ ત્વાદી

ફળ—અતી
ફુરસદ—આ—આરે અખા
ફરીયાદ કરવી—ટયાસ્વેસોદી
ફરીઆદ—ટયાસ્વેજી
ફરીઆદી—તયાલો
ફરેબદેવી—લાંલ્વેઝેદી
ફલંગ મારવી—ખૌદી
ફળદ્રુપ—મ્યેઆઝા કાંઉદી
ફસાવવું—ઠાંઉદી—આહ્યાંદી—ઠાંઉમીદી
ફાચર—તા
ફાંટો—અખે—અકાંઇ
ફાંદામાં નાખવું—તુવેસાંઉદી
ફાંસી—લેસ્વેઢાંઇ
ફાઇલ—તાંઝી
ફાયદો—અમ્યાં—અચ્યો
ફાટુંતુટું હોવું—હ્નીસૌદી
ફાટવું—કવેદી
ફાડ કરવી—લ્વાલીદી.
ફાડી ખાનારૂં—આચીઝવા કાઇસાદી
ફાડવું—સૌદી
ફાનસ—મીંઐં
ફાંસો—ચ્યોખ્વીં
ફાંસી દેવી—ચ્યોપેદી
ફાલતુ—અપોહા
ફાવવું—નાંઇદી—આંઉદી
ફીકું હોવું—ફ્યોદી
ફાળો—Share—અસા
ફી—કૌભો
ફીકર—ભાઇ
ફીણુ—અહ્મ્યૌ
ફીસાદી હોવું—ઔચ્યેદી
ફીટકારવું—મઠીમેમીં પ્યુદી
ફીત—ઝાનૂ
ફીતુર—પૌંગાંજી
ફુરસદ હોવી—આદી
ફુવારો—યેસી
ફુમકું—પાંજવા
ફુલ—પાં
ફેંકવું—પ્યેદી
ફેફસું—ઊ—અતેઐ—અસો
ફેર—Once more—નાઉતખા
ફેરઆવવા—મૂદી
ફેરફાર—અકવા
ફેલાવવું—ફયાંદી—હનીંપ્યાદી
ફેરવવું—લેદી
ફેંસલો—અસૌઅફ્યા—સીયેંછીં
ફોગટ—અલધા
ફોજ—સીઓભા—સીમે—સીતા
ફોજદાર—યાઝો
ફેસલો કરવો—સૌપ્યાદી
ફોજદારી અદાલત—યાઝોયૌં
ફોડવું—કવેદી
ફોસલાવવું—લૈંદી
ફોલ્લો થવો—નાદી—સૂદી

બ

બઇરી—મુઇમા
બકરી—સૈતા
બકરીનું બચ્ચું—સૈગ્લે
બકરો—સૈ
બકવું—rave—સૈકાટાંઉ કાયેંરીદી
બકાત—ચ્યાંદો
બક્ષવું—સુપેદી
બક્ષીસ—સુ—લેસાંઉ
બખીલ—નહ્મ્યેરેલુ—લોભાચીધો લુ
બખીયા લેવા—આછૌદી
બગડવું—ફયેદી
બગાડવું—યૌન્યાંદી

બગલો—Crane—જ્યોજયા
બગાસાં ખાવાં—હાદી—તાંદી
બગીચો—ઉઇ
બંદર—તીબ્રાઝે
બગાસાં—મુવેધાંઉ
બંગલો—તાઇ
બચપણ—તુગેંજી
બચવું—Escape—ઠવેપીઇદી—લોદી
બચાવવું—લેખાંદી—ખ્વેખાદી—
ખૂખાંદી—કેહલોદી
બજાર—ઝે
બટન—ઐંજીદી—ચ્યેદી
બટાટા—કઝૌંમી
બડાઇ કરવી to brag—વાચીવાદી
બડબડવું—મીતૌંદી
બંડ કરવું—મૈંગાંદી
બતક—વુંભે
બતાવવું—પ્યાદી
બત્તી—મીગ્વે
બત્તીની વાટ—મીજ્ઞ
બદકામ કરવું—ફીમાદી
બદદાનત—મકાંઉઢો સૈ
બદનામ થવું—અતયે ફ્યેદી
બદલવું—લેદી
બદલી થવી—લ્વેઆદી
બદલી કરવી—લ્વેપેદી
બદલે—અસાઅટવે
બદશીકલ—અયેસોદી
બદલો આપવો—સુચ્યાદી
બદ હજમી—અસામચેનાજી
બધું—આલૌં
બનવું—to agree—દૃદી
બનાત—તગલા
બનાવ—અફ્યે અયા—અચ્યાંઉઅયા
બનાવવું—લૌદી
બંધ બેસવું—ટોદી
બંધ કરવું—પૈદી
બંધીખાનું—ઠાંઉ
બંદુક—તેના
બંદુકની ગોળી—ચીસે
બંદોબસ્ત—અસીંયેજી—અસૌંઅમા
બંધ પડવું—સાઇદી—યાસાઇદી
બનવું—happen—અહમાતમેરીદી
બનવું—to take place, to occur—ફીહલાદી
બન્ને—નયાઉસલૌં
બપોર થવા—મૌંટેદી
બપોરે—નયે—મૈંાડી
બફારો થવો—આઇદી
બબરચી—થમીં છેધો લુ—ઓતુજી
બબડવું—સૌંમીદી
બમણું—ઠભો
બંબ—ભુંભાંઈ
બયાન કરવું—પ્યોદી
બરકવું—ખોદી
બરખાસ્ત કરવું—પ્યાંત્વાદી
બરડ હોવું—સાદી
બરણી—સીંઓ
બરતરફ કરવું—હ્લોદી—અયાચ્યાદી—
ઠૌંપેલાઇદી
બરાડવું—ટૂંદી
બરફ—Ice—યેખે—યેગ્વે
બરફ—Snow—મોપ્વીં
બરુ—ચ્યુ—ચ્યુબીં
બરાબર—નીમ્યાધો
બરાબર—અહમામ—તેદીછાજા
બળવાન હોવું—સૌંનાંઇદી—આહ્શીદી
બળવો—પૈંયેંજી.

બળદ–નુવાપાઈ
બલાત્કાર–અતેઆડમાં
બળીદાન–પુઓતકા–યેપૂઝો
બસ–ટોબી
બહાદુર–યેયેંધો–આંઉધુ
બહાદુરી કરવી–યેદી–યેઈદી
બહાનું–ઉપેખોજીં
બહાર–અપ્યેગો–પીંભે–પીંમા
બહાલ રાખવું–અયેંઅટાંઇ સીંમાંદી
બહુ હોવું–મ્યાદી
બહુકરીને–અડુતપ્યે
બહુવાર–ખનાંખનાં
બહુ સારું–Well–કાંઉબી
બળ–આ
બળતણ–ઠીં
બળદ–નુવા–નુવાડી
બળવું–મીલાંઉદી
બાકાત–અચ્યાં
બાંક–સજુએ
બાંધવું–કૌદી–છીદી–હ્નાંઉદી
બાંધો–કો
બાંણુ–ઉવા
બાકી હોવું–ચ્યાંદે–લોદેરે
બાગ–વુંઇ
બાજ–તૈંગે
બાજી–કઝા
બાજુ–નાંભા
બાઝવું–કાંઇદી
બાટલી–પલેં–ફાંભુગેં
બાણુ–હમ્યા
બાતમી–તઢી
બાતલકરવું–પૈશાદી–સૌરીદી
બાદકરવું–નૌપુદી–નૌદી
બાદબાકી–અનૌ
બાધ–અચ્યોપીજીં.
બાદશાહ–સ્યેંભ્યેં
બાધાલેવી–તીસા પ્યુદી
બાં–ઐંજીલે
બાપ–અપે
બાપદાદા–શેઅમ્યો
બાફવું–સૂદી
બાબત–અચ્યાંઉ
બાબેહોવું–સાંઇદી
બાયડી–મુઇમા
બાર–તથા
બારકસ–તાબો
બારવટીયો–યાંદુ
બારાખડી–સાલૌ
બારીક–સેસે–તીતીછાબ્જા
બારીસ્ટર–શની
બારી–અપાંઉ
બાલ–સભેં
બાવલું–ઢાપુ
બાબુલટ્રી–બાબુલતપિં
બ્રાહ્મણ–પૌના
બાસ–અનાં
બાહાદુરી કરવી–યેદી–યેઈદી
બાહારથી–અપ્યેંગા
બાહારનું–અપ્યેંહા
બાહાર–અપ્યેંગો–પીંમા
બાળક–લુગ્લે–ખલે
બાળવું–લાંઉદી–શોઢી
બાળી નાખવું–ચુંઝેદી
બી–અસી–અસે
બીકણ–ચાઉભુવે–ચાઉઠાઢી–યેમેધોતુ
બીક–ચાઉસયા
બગાડવું–શીયેદી
બીજાનું–ઐપા

બીછાવવું–ખીંદી–ફ્યાંદી
બીડી–સેલઇ
બીંદુ–અસે–અપાઉ
બીભત્સ હોવું–કલેદી–નોદી
બીમાર હોવું–નાદી
બીલકુલ–નેનેજીં–અકૈ
બીલાડી–ચ્યાંઉ
બીવાંડવું–ચાઉઆંઉ પ્યુદી–છાઉદી
બીહવું–ચાઉદી
બીજગણીત–એખયાઅટવે
બીજીવાર–નાઉટર્પાં
બીજું–દુતીયા
બીજા–તછા
બીભત્સ–અસે
બીલ–સયે
બીવડાવવું–ચાઉસીદી–છાઉદી
બીસ્તરૂં–ઐયાલે
બુચ–બુઝું
બુઝવવું–તાદી–મીતાદી
બુઠું–મડે
બુડવું–મ્યોદી
બુઢાપો–અતે ચીરે
બુઢો–અફોજી
બુટાન–ઐંજીધી
બુદ્ધી–ન્યાં–પીંજા
બુંદ–કારીસે
બુમ પાડવી–ઓદી–આહીદી
બુમ મારવી–હીખોદી
બુટ–પીનાછી–છીસુ
બુનદાણુ–કારી

બે અદબ–મયોતી
બે આબરૂ થવું–અતયે ફીયેદી
બેટ–ચું
બેડી–fetters–તાંછેજીં
બેત–ધાઠા
બેતાલ હોવું–અતાં મનીબુ
બેદીલ હોવું–અયૈસોદી
બેન–અમા
બેવકુફ–લુમાઇ
બેવકુફ હોવું–ન્યાંતોદી
બેશક–યૌમાભો મશી
બેશરમું–અશે મશી
બેસવું–થાંઇદી
બેસતું હોવું–to be consistent–સીલ્યોદી
બેસુર–અતાં મનીબુ
બેહેરૂં–નાપીંદી
બુખાર આવવો–ફ્યાદી
બોઇલર–મીઓ
બોજો–વુંઇ
બોટ–લે
બોધ કરવો–ટયા હોદી
બોર–જીદી
બોરડી–જીદીપીં
બોરીયું–ઐંજીધી
બોલવું–પ્યોદી
બોલાવવું–ખોદી–ખોપેદી
બોળવું–નીદી–નીમ્યોદી
બ્યાન–તાયૈતાગાફ઼ોઆંઉ પ્યોધો સગા

ભ

ભગંદર–અનાઝૈ
ભજવું–કોગ્વેદી
ભટકવું–દ્વેત્વાદી

ભડકાવવું–ઠૈલાંદી
ભઠ્ઠી–બો
ભઠીઆરો–મૌદી

ભડકો થવો—મીતાઉદી
ભરવાડ—તોતૈ
ભડવાઇ કરવી—મૈમાકુદી
ભણવું—તિદી
ભત્રીજી—ટુમા
ભત્રીજો—ટુ
ભમર—નઢાંઉસી
ભમરો—પ્યાઢ
ભયંકર રીતે—ચેટયો
ભય—ચાઉસયા
ભયંકર—ચાઉભુવેરીધો
ભરડવું—ચૈદી
ભરત ભરનાર—પાંદોતમા
ભરથાર—યાઉચ્યા
ભરતીયું—સાસયે
ભરતી થવી—ચેટેદી
ભરવું—fill—પીયેદી
ભરાઇ જવું—પીએત્વાદી
ભરોસો કરવો—ચૌદી—ટીંગાદી
ભ્રષ્ટ કરવું—ચોયુંવીદી—પ્યાયાંઉદી
ભલામણ કરવી—છીમૌદી
ભવિષ્ય—નાઉકલા
ભસવું—હાંઉદી
ભાંગવું—કવેદી
ભાઇ મોટો—ઇકો
ભાઇ નાનો—નીકો
ભાઇબંધ—તગેંઝે—મઇસુવે
ભાગ—અસા—અફો
ભાગ લેવો—partake—સૈસાંયુવેયુદી
ભાગ પાડવા—કવેઉવેદી—કાદી
ભાગવું—break—ચ્યોદી—કવેદી
ભાગવું—Divide—ઉવેટુવેદી
ભાગાકાર કરવો—ઉવેટુવેદી—સાહૃદી
ભાગીયો—સૌભે—કૌભે
ભાગીયો—consort—ખીંભૌ
ભાગ્યે—તખાતલેધા
ભાગ્યેજ—ખેખેઝવા—મહ્રીટમી
ભાજી—હીં
ભાડું—અખા—આંગાખા—કુદોખા
ભાડે લેવું—ગાંદી
ભાડુત—ઐંધુ ઐંધા
ભાણું—પધાં
ભાણેજ—ટુ
ભાત—અમ્યો
ભાત—rice—સાં
ભાતું—allowance—ખઇઝયયૈ
ભાન—કોસૈગો તીધાછી
ભાર—અલે—અછૈ
ભારે—લેરે—લે
ભાલું—લાં
ભાવ—taste—ઝેવાયઢના
ભાવ—rate—ઝે
ભાવવું—મીઇસાંદી
ભાશા—સગા—ભાધાસગા
ભાશાંતર—સગાપ્યાં
ભાસવું—રીહાંશીદી
ભીખારી—ધુટાંઉસા—ટાંઉસારેલુ
ભીખ માગવી—ટાંઉદી
ભીનું થવું—સોદી
ભીનું—અસો
ભીંડા—ચૌડીંડી
ભીંત—ઔયો—નાયાં
ભીડ—અસુ
ભીતી—ચાઉસયા
ભીજા—મટુધો
ભુકો—અહ્રૌ
ભુંજવું—હલોદી
ભુંડું—મકાંઉદો

ભુખ લાગવી—અસાગાંદી
ભુમી—મ્યે
ભુરૂં—યોધો
ભુલ કરવી—માદી
ભુલ—અહ્યા
ભુગોળ વિદ્યા—મ્યેભૌં
ભુમીતી—મ્યેઢાંઇ તીંદેહાં
ભુંસવું—છયેદી—તૌદી
ભુશીર—અંઉ
ભેંસ—ચ્વે
ભેટ—લેસુ
ભેટવું—ફેદી—ફેયાંદી—ખાંયૂદી
ભોંય—મ્યેજી
ભોગવવું—ખાંઝાદી
ભોજન—અસા

મ.

મકાઇ—પ્યાંભુ
મકાન—તાઇ
મકકમ હોવું—સૌદી—તાંદી
મખમલ—કડીભા—ખડીભા
મખીચુસ—નહ્મ્યોરે લુ—લોભા ચીધોલુ
મગ—પેડીઝૈ
મગજ—ધાંઉ—ઉહનાઉ
મગબાફણાં—ઠીં
મગફળી—મ્યેભસી—મ્યેભે
મગર—But—ધોધોલે
મગરમચ્છ—મીકાંઉ—મીજાંઉ
મગરૂબ—હાંઉહલ્વાદી—મોગાદી
મગાવવું—યુમાલાઇદી
મચ્છર—છીં
મચ્છરદાની—છીંઢાંઉ
મચ્છી—ગાં
મછવો—લે—સંપાન
મજકુર—અયેંપ્યોપીતા
મજબુત હોવું—સૈંદી—તાંદી
મજમું—સૌંભે—કોંભે
મજમુદાર—સયેં ટુવે સીધોલુ
મજરે આપવું—અચ્વે અટવે પેદી
મજલ—ખંઇ
મજહબ—ભૌટાપાધા
મજા—પ્યોમુવેજીં
મજુર—કુલી—અલૌલૌધોલુ
મજુરી—અખા—લૌખાં
મટકી—યેઓ
મટવું—અનાપ્યાઉદી
મટાડવું—અનાપ્યાઉઆંઉ લૌદી
મડદું—અલાંઉગાંઉ—અતેગાંઉ
મણ—મોંડ
મંડપ—અપાંઐા—તીપીંની ટુવેધો ટેઐા
મંડવું—સાદી—અસાલૌદી
મંડળ—અપાંઉ—અતીં
મત—અયુ—અયુવાધા
મતલબ—અચ્યાં
મતલબી—કોઅચ્યો ચીધોલુ
મત્તા—ઐાસામ્યા—પાંઇને
મતી—ન્યાં—પીંજા
મથાળું—Top—અઠો—અફ્યા
મદ—માહના—માં
મદ ચડવો—મૂદી
મદદ કરવી—કુદી—કુનીદી—માદી
મદદ—આકુન્યા
મદદગાર—આકુન્યા પેધો લુ
મદીરા—અયે—ઠયેજ્ને
મદ્ય—પ્યાયે
મધપુડો—પ્યાઐ—પ્યાલાફ્રો
મધમાખ—પ્યા

મધરાત–તાંધાંઉ
મધુરૂં–છોદી
મધ્ય–અલે
મધ્યમ–અલાસા
મધ્યાન–મૌંટે
મધ્યસ્થ–arbitraitor–સૌંયાનેક્યિક્ષી
મંદવાડ–અનાયોગા
મન–સૈતભો
મનસુબો–અચ્ચા
મનસુબો કરવો–ચ્યાંયુવેદી
મન હરતા–માંટયા
મન હરણુ કરવુ–ફસાવવું–હ્રીયોદી
મના કરવી–મીઠાદી
મનીઑારડર–ગુંવેઅમૈં
મનુષ્ય–લુ
મનુષ્ય વધ–લુતાજી
મને–ચુનોગો
મનોરંજક હોવું–માંટયાદી–હ્રીયોદી
મંત્ર કરવો–consult–તાંઇભીંદી
મંત્રી–મીંજી
મંદ–મમ્યાં
મંદીર–temple–ટેલૈમાં
મંદ થવી–અજાર–ઝે ચ્યાત્વાદી
મફ્ત–ચલધા–પેસામપેબેને
મભમ–નામે મવેબેને
મમતી હોવું–કાતાદી
મમત રાખવી–છીદી
મ્યાંઉ મ્યાંઉ કરવું–મીદી
મયુર–મોર–ઉદાંઉ
મરકી–પલેગ યોગા
મરધું–ચ્યે
મરચું–નયુકાંઉ–નયુદી
મર્યાદા–લોકાવુ પ્યુતાજી
મરજી–તભો
મરડવું–twist–લૈંદી–ચીદી
મરડો–પૈકાઇના–તુવેપા વુંઇચ્યાના
મરણુ–અતે
મરણુ પામવું–તેદી
મરતબો–ગૌ–અયા–ઞાટીગૌ
મરદ–યાઉચ્યા
મરામત કરવું–પીંદી
મરી–નયુકાંઉ
મર્યાદા–boundary–નેઞા
મર્યાદા–restrictoin–સીકાંઞા ઉપડી છાજી
મલમલ–અતુમસી
મલાઇ–નોસી
મહીનો–લા
મશરૂ–પો
મશહુર હોવું–ચ્યોઞોદી
મળતું થવું–ટુદી
મશાલ–મીઢાંઇ
મશ્કરી કરવી–તયોદી–પીયેપ્યુદી–પ્યેયેદી
મસલત કરવી–ટાંઇભીંદી
મસળવું–તાઇદી–પૌદી
મસાણુ–તીંઞાંઇ
મસાલો–મુવેસાધો અતીંઆપ્વીં
મસીદ–પલૈ
મસ્તી–મકાંઉહ્રુમુ
મસ્તી કરનાર–ગૌતાઇધોતુ
મસ્તીખોર હોવું–સોદી
મહંત–ફૈંગી
મહાસાગર–ઢમુઢયા
મહેનતુ–પાંભાઞેસખો
મહેસુલ–અખુંઢો
મહા–ચાધો
મહાજન–લુજી

મહાવરો—ઠૈંઝા
મહીમા—ગૌંઅતયે.
મહી—મ્યે
મહીપતી—સ્યે'ભ્યે'
મહીષ—ચુવેહી
મહીષી—ચુવેમા
મહેતાજી—સયા
મહોત્સ્વ—પુવેનયે
મળ—છી
મળતીયો—તગેંઝે
મળદ્વાર—સઓ
મળવા જવું—ટુવેત્વાદી
મળવું—ટુવેદી
મળસકું—મોલે'
માં—અઢવે-માં
માંજવું—કૂદી
માંડવી—અખાતાઇ—custom-house
માંડવી—ground-nut—મ્યેભે
માંડવું—begin—સાદી
માંડવું—arrange—સીંહાદી
માંડીવાળવું—Compromise—પ્યે-ચૈંદી
માંદગી—અનાયોગા
માંદુ હોવું—નાદી
માંસ—અતેતા
મા—અમે
માઇલ—માઇપો
માકડ—પોધાંઉ—અભો
માખ—યેધાંઇ
માખણ—થોભા
માગ—અયા
માંગણ—ધુટાંઉસા—ટાંઉસારેલુ
માગણી—અટાંઉ
માગણું—Debt—અસુવે
માગણું—claim—સાંઇજી'
માગવું—ટાંઉદી
માછલી—ગાં-નપી
માજીસ્ટ્રેટ—અયે'ભાઇ
માટલી—યેઓ
માટી—મ્યે
માટે—ફે—ભો—for
માટે—Instead of—અસા અટવે
માટે—Therefore—ધાજયાંઉ
માઠું—સોધો
માઠું લગાડવું—સૈટોદી
માણવું—અતૌં પ્યુદી
માણસ—લુ
માણેક—ruby—ચાઉની—પાઢામ્યા
માતંગ—સીં
માતમ—ગૈં
માતા—અમે
માત્ર—સેસે—નેનેજી'
માથાકુટ કરવી—હ્નાઉશેદી
માથા ફરેલ થવું—અયુશીદી
માથું—ધાંઉ
માદરપાટ—calico—પાટુ
માધુર્ય હોવું—મુવેદી
માન—ગૈંઅતયે—અયુઅતે
માન આપવું—યોધીદી
માનપત્ર—address—નેયાઅયા.
માન ભંગ કરવું—નૈચ્યાદી
માનવ—લુ
માનવું—નાઠાંઉદી
માનસ—સૈં
માનીતું—છીધો
માન્ય કરવું—ખાંયુદી
માપ કરવું—ટાંઇદી

માપકરણુ—અટાંઇ અઠવા અટા
માફ કરવું—છાંદા પેદી
માબાપ—મીભા
મામલતદાર—અખુંઇદો
મામો—ઉયે
માયા રાખવી—ચીસ્યુદી
માયા—Wealth—ગુંવે
માયાળુ—તન્હાધો
મારફતીયો—કોઝલે
મારવું—યાઇદી
મારી નાખવું—તાલાઇદી
માલ મીલકત—પીસીઔસા
માર્ગ—લાં
માલ—પાંઇને—ઔસાપીસી—કૌંસી
માલમ થવું—તીદી
માલમતા—સીઝૈં
માલેક—પાંઇધોતુ—ઔસાશીં
માશુક—હીઝા—ઇઝા
માળા ફુલની—પાંગૌં
માંસ—નુવાધા—અમેધા
માહાવરો—ડૌંઝા
માહીતગાર—તીધોલુ
માંહેમાંહે—અઢવેમાં
માળા—પછી
માળો—અતાઇ
માળી લેવું—મોછાદી—ઔછાદી
મીંચવું—ફુંઇદી
મીજબાની—ર્વે
મીજાગરા—પાતા
મીજાજ—સૈતભો
મીઠાઇ—તજ્યામૈં
મીઠું—Salt—સા
મીણુ—ફ્યાંઉ
મીણબતી—ફ્યાંઉઢાંઇ
મીત્ર—તગૈંઝે—મઇસ્વે
મીનારો—તાંઝાંઉ—યેઢાઇ
મીલકત—પાંઇને
મીનીટ—મીની
મીલનસાર—મઠાંઉ ર્વોભેનો સૈટાધો
મીલાવડો કરવો—સુઉવેદી
મીશ્ર કરવું—યોદી—યોનોદી
મીસરી—તજ્યા
મીંઢીં—પોઇકાંઇ
મીંદડી—ચાંઉ
મીલ—સેયૌં
મુંગું હોવું—આધી
મુંડવું—યૈદી
મુકરર કરવું—તૈછાઆંઉ સીયેંદી
મીજબાની—પુવે
મુકવું—ઠાદી—ઠેદી—છાદી
મુકામ—નેયા
મુક્ત કરવું—હ્લોદી
મુક્તિ—absolution—કાંઉયા; ત્વાજી
મુખ—પઝા—મ્યેંહના
મુખત્યાર—કોઝલે
મુખી—તુજી
મુખ્ય—અચીઅખે—અમ્યેંઝૌં
મુખ્યત્વે કરીને—અટુતફ્યેં—ટૂજ્યાઝવા
મુગટ—તરફૂ
મુછ—નખાંમુવે
મુજબ—અટાંઇ
મુઠી—લેદી—લેતી
મુઠી ભરીને—લેતઝૌં
મુતરવું—તેપાઉદી
મુડદાલ હોવું—ડૌંદી—ઠૌંચીઇંદી
મુડદું—અલાંઉધાંઉ
મુરત—હ્માંઠાધો ફલા
મુદલ—ગુંવેયે

મુળ—only—તેતે
મુનશી—સયે
મુનસફ—ટયાતુજી
મુની—તુઢોધાંઉ—તોશીંધોતુ
મુનીમ—કોઝલે—સયા
મુબારકબાદાદે વી—ચેઝુ ટીંબાદી
મુરખ—લુમાઇ
મુરછા આવવી—મુદી—તેગેંતેદી
મુરઘી—ચેમાં
મુલતવી રાખવું—સાંઇઝેદી
મુલતવી રહેવું તે—અખ્ખીંમશાધી
મુલાયામ હોવું—તુનેદી
મુશ્કેલ હોવું—ખેદી
મુસદો કરવો—યેચૂદી
મુસલમાન—પતી
મુસળી—ચીંભુવે
મુસાફરી—ખંઇ—ખઇ
મુસારો—અખા
મુંઝવવું—હ્વાંઉશેદી
મુળ નદીનું—મ્યેભ્યા
મુળ—root—અમ્યેં
મુળા—મૌલા
મુળાક્ષર—સાલૌં
મેંઢો—તો
મેખ—સો
મેજ—સભુએ
મેદાન—લ્વીંપીં
મેના—કેતુમા
મેમાન—એદે
મેલ—Dirt—અની
મેલું—નીદી
મેલવું—ઠાદી
મેવો—અતી
મેણું દેવું—સૈનાહૂઆંઉ ખેયેદી—સૈના-
હૂઆંઉ પ્યોદી
મેહેતાજી—સયા
મેહેલ—નાંડો—નાંડાહ્વા
મેળ—ધયે
મેળાવડો—અસુઅવે અતીં
મેળો—અલોલો
મેળવવું—યાદી
મોં—પઝા
મેળવણી કરવી—યેનોદી
મોકલવું—હોલાઇદી—લોલાઇદી—પોલા-
ઇદી—લોદી
મોકળું હોવું—આદી—લોદી
મોકુફ—સાંઇઝેદી—સાંઇઝીદી
મોકુફ કરવું—વીંગાહૂદી
મોખરે—અશેમા
મોગરી—સાઉપૈં
મોક્ષ—નેભા
મોઘું છે—અફો ચીરે
મોચી—ફના છૌતમા
મોજાં—છીસૌ
મોજુદ—ફયેદી
મોજું—Wave—લાંઇ
મોટાઇ—ગૈં
મોટું—અચી
મોટું હોવું—ચીદી
મોટેથી—અતાં ચીરે
મોડું થવું—નાઉચ્યાદી
મોઢું—પઝા
મોતી—પલે—પલેમાએ
મોતીઓ—મ્યેસીતૈં
મોર—peacock—ઉઢાંઉ
મોર—blossom—પાં—અપ્વીં
મોરચંગ—છેઝાંઉ
મોલ—સાલૌ—અતીઅહ્ના

મોરી—કઝીયો—મ્યાંઉ
મોરથુથુ—ઢેઠા—ઢોઠાબ્યા
મોવાળો—સમે
મોહની—માંઢયા
મોસમ—ઉતુ
મોહ—મોહા
મોળું હોવું—to be tasteless—મોદી
મ્યાન—ધાઐં

ય.

યજ્ઞોપવીત—સલ્વે
યતિ—ફૈંઝી
યાત્રા—ખઇ
યાદી—શાઉલુવા—આંઉમેભોયા
યાદ કરવું—માહ્હાદી—મામેદી—તઢી યાદી
યાદગીરી—તઢીપેજયે—માન્યાં
યાળ—લીઝાંમ્વે
યુક્તિ કરવી—સૈકુદી
યેળ—લાઉ
યુક્તિ—અચ્યંઅયુવે
યોજના કરવી—સૈકુદી—ચ્યાંયુવેદી
યુદ્ધ—યાન

ર.

રઇયત—અમ્યોધા
રકમ—અપાંઉ—અસુ
રકાબી—પધાં
રખેને—સોલો—સોધો જયાંઉ
રખડવું—હ્વેત્વાદી
રકત—તુવે
રક્ષા કરવી—ખેમાંદી
રખેવાળ કરવી—લેખાંદી
રંગ—અયાંઉ
રચના—અતીંઠાજી
રચવું—સાસીસાયેદી
રચવું—compose, set types—પૌંસીદી
રજકરણ—અસાઅના
રજની—ન્યા
રજા—અખ્વી
રજુ કરવું—વુંચ્યાદી
રઝળવું—હ્વેત્વાદી
રડવું—ગોદી—મ્યેયે ચ્યાદી
રણ—battle field—સીમ્યેપીં
રણ—sandy desert—તલેમ્યે
રણશીગું—તાંભો
રંગરેજ—પાંસોતમા
રંડીબાજ—પીટાંઝાવાંઇ
રતન—gem—યઠના ચાઉ
રતાલુ—ગજુ
રથ—યઠા
રથ હાંકનાર—યઠાસીધુયે
રદ કરવું—ફ્યેદી—પાલાસેદી—છેફ્યેદી ફ્યેબ્યેદી
રફ્તે રફ્તે—ફ્યેબ્યે
રમકડું—કઝા ઐાસા
રમત—કઝા
રમવું—કઝાદી
રમાડવું—વુંતાદી
રવાના થવું—તાસાપ્યુદી
રવૈયો—ઠૌંઝા
રવદ કરવા—લાંઉદી—લાંઉ સાદી
રસ—તીપીંયે
રસ્તો—લાં
રસના—સ્યા
રસોઓ—થમીં છેપાલુ

રસોડું—થમીંછેઐં—મીભોખાં
રસીદ—લેમાં
રહીશ—મ્યોધા
રહેવું—નીરે—નેદી
રળવું—અખા ખાંઢાઇદી
રાંડીરાંડ—માઉસોમા
રાંધણીયું—થમીંછેઐં
રાધવું—છેદી
રાઇ—Mustard—મૌંની—મૌંનીસી
રાખ—Ashes—પ્યા
રાખવું—હાદી
રાગ—અતાં
રાગણી—તછેંસોતાં
રાજ—નાંઇગાં
રાજકુંવર—મીંતા
રાજકુંવરી—મીંતમીં
રાજલોભ—પૌગાંજી
રાજકરવું—અસોયાદી
રાજદ્વાર—યૌં
રાજધાની—મ્યોદો
રાજસભા—અમૈંદો
રાજહંસ—સ્વેધાં
રાજા—સ્યેભ્યેં
રાજીથવું—વુંતાદી—તભોચ્યાદી
રાજીખુશીથી—અલોલો
રાજીનામુંદેવું—સૌંયુવેઆદિ
રાજ્ય—નાંઇગા
રાણી—મેભુયા
રાણી—રાજકરતી—ભુયેંમા
રાત—ન્યા
રાતું—અની
રાહજોવી—સાંઇદી—સાંઉનેદી
રાશી—યાધી
રાળ—અસીપાધોતીસી

રીપુ—યાંદુ
રીંછ—વેવું
રીંગણાં—ખયાંદી
રીત—ઢૌંઝા
રીસ—દોઢા—અમ્યે
રીસાળહોવું—સૈંસોતાદી
રૂ—ધું
રૂચી—અયાતા
રૂંડું—અલ્યો
રૂતુ—ઉતુ
રૂદન કરવું—ગોદી
રૂપીઓ એક—તજ્યા
રૂપાળું—હ્લાહ્લા
રૂપાળુંહોવું—હ્લાદી
રૂમાલ—પવા
રૂશવત—તાઓ
રૂઢી—ઢૌંઝા
રૂપ—હ્લાજી
રૂપાંતર કરવું—પ્યુંભીદી
રૂપું—ગુંવે
રૂવાં—અમુવે
રેટીઓ—છેવીંધોસે
રેચ—વું નૌસે
રેઠાણુ—નયા
રેણુ—ગહે
રેણ મુકવું—સોદી—સેસોદી
રેતી—તલે
રેડવું—લાંઉદી
રેલઆવવી—યે હ્લૌંદી
રેલવે—મીયઠા
રેહેવું—નેરે—નીરે
રેશમ—પો
રેહેમ—તન્હા
રોકડ—લેંગે ગુંવેમ્યા

રોકડું—લૅંગે
રોકવું—ચાહૂદી
રોગાન—અર્યાંઉટીંસે
રોગ—યોગા—અના
રોગાનચઢાવવો—અર્યાંઉટીંસેને તૌદી
રોજ—નેઢાંઇ
રોટલી—મૌં
રોપવું—સાઇદી
રોવું—ગૌંદી

લ

લઇઆવવું—યુલાગેદી
લઇજવું—યુત્વાદી
લઇલેવું—યુલાઇદી
લકવો—લેયાઇના
લક્ષ આપવું—તઢીપ્યુદી
લક્ષણુ—લેખના
લખવું—યેદી
લખાણુ—સા
લગ્ન—ઐઢાંઉ
લગ્નકરવું—લેહાદી
લગભગ—અલાઉ
લગાડવું—કાદી
લગભગહોવું—અલાઉ શીદી
લગામ—ઝેચ્ચો
લગાર—નેને
લઘુ હોવું—ગેંદી
લટકવું—લટકાવવું—સ્વેઠાદી
લઠ્ઠો—ગોયાપઇ
લડવું—સીતાઇદી
લણવું—યૈદી
લપડાકમારવી—પૌદી
લપસવું—છયોદી
લંગડું હોવું—છીમસૌદી
લપેટવું—લૈંદી—લૈદી
લંગર—ચાઉહૂસુ
લથડવું—કઠૈંકભા ત્વાદી
લથડાવવું—ઠીયુવેલીદી
લંબાણુ—અશેજી
લંબાઇ—અશે
લંબાવવું—શેલાદી—ચ્યાઝેદી—નુવેદી
લંપટ—કામધૌને સાંઇધો
લવીંગ—લેનીમુવે
લલચાવવું—તુવેસાંઉયુવેયાદી—ફ્યાયાં-
ઉતુવેસાંઉદી
લવવું—to rave—સૈકાટાંઉ કાયેં ફીદી
લવાજમ—અખા
લસણુ—ચેતુપ્યુ
લશ્કર—ભોભા—યેમે
લાંચ—તાઝો
લાકડી—ઢૌ
લાકડાં—ઇમારતી—તી—તીતા
લાકડાં—બાળવાનાં—ઠીં
લાગ—-અખ્વીં—અસીંતીંજી
લાગુ પડવું—ઇસાંઉદી
લાગવું—તન્હાદી
લાજ—અસ્યે
લાચાર હોવું—મેદી—સીંયેદી
લાત મારવી—કાંદી—ખાદી—ચ્યાઉદી
લાડ કરવું—પલુપલે પ્યુદી
લાત મારી બાર કાઢવું—ચ્યાતૌદી
લાભ—અમ્યાં
લાંબુ—શે
લાયક—અટો—અતાં
લાલ—નીદ્યો—અની
લાલ હોવું—નીદી
લાલચ—ફ્યાયાંઉ તુવેસાંઉજી

લાવવું–યુગેદી
લાવો–Enjoyment–ખાંઝાજી
લાહી–paste–કે
લાળ–સાકવે
લીંબડો–તમા
લીંબુ–તાંબ્યાદી–શાઉચ્છીંદી
લીંપવું–લૈદી–લૂદી
લીલું હોવું–સીંદી
લાલું–સીંધો
લીપી–સાલૌ
લીલાંમ–લીલાં
લીલોતરી–હીં
લીસું હોવું–છયોદી
લીસ્ટ–સર્યે
લીંટી–તાંધા–અચાંઉ–સાચાંઉ
લીધે–જયાંઉ
લુછવું–ઠૌદી
લુટવું–લુયુદી
લુંટારો–ઢમ્યા
લુગડાં–અવોમ્યા
લુચ્ચાઇ–પરયે
લુચ્ચો–લુસો
લુણ–સા
લુલું હોવું–છીમસૌદી

લુહાર–પભે
લેખ–સાછૌ
લેખણ–ખેરાં–મીંદાં
લેખવું–ટવેદી
લેખે–ઝેગા
લેણું હોવું–અચુવેચ્યાદી
લેણદાર–મીશી–ચુવેશીં
લેહેર–પોમુવેજી
લેવું–યુદી
લેજત હોવી–વુંતાદી
લોક–પ્યેધુપ્યેતા
લોકપ્રીય–યુવેભોધો
લોંકડી–મ્યેખુઇ
લોખંડ–તાં
લોટ–મૌં
લોટવું–લૈદી
લોન–પઠુમા
લોભ–લોભા–લોભાસૈ–વુટુખમા
લોભી–લોભાચાધો–લુઝેને
લોભ કરવો–ટામેદી–યામેદી
લોભાવવું–મ્યૂદી–તુવેસાંઉદી
લોહચુંબક–તાંલાઇચ્યાઉ
લોહી–તુવે
લોહી નીકળવું–તુવેયોદી–તુવેપાઉઠી

વ

વઇદ–સેસયા–સેતમા
વંશાવળી–અશેઅ-વે
વહુ–મીંગ્લા સાંઉબી મુઇમા
વકીલ–શ્રની
વક્તા–પ્યોધોલુ
વખત–અછૈ
વખાણ કરવાં–છીમૌંદી
વગ–Influence–તુવેસાંઉનાંઇધોઅ
સૌંટાજી

વગાડવું–ખાંઉલાંઉ ઠોદી
વગેરે–નાંઉગા
વચન–ગડી
વચન દેવું–ગડી પેદી
વચમાં–અલેમાં
વચલું–અલે
વચ્ચે પડવું–ઠી કાઇદી
વછેરી–મીંમાગ્લે
વછેરો–મીંગ્લ

વજન—અલે—અછૈં
વજે—અખા
વજ્ર—Thunderbolt—મોજ્યોઝે
વટાણા—સદ્રોપે
વટાવ—અટોગુંવે
વટેમાર્ગુ—લાંશાઉ ત્વાધોલુ
વડ—નાંઉભીં
વડું—ક્ર્યૈ
વઢવાડ કરવી—યાનટવેદી
વણકર—યેકાંદી
વણતર—લેલૌઅડે
વણવું—યેદી
વંડા—વુંઇ
વતન—નેયા
વતી—અસાઅટવે—અટવે
વદ—લાભ્યેજો
વદાડ—ગડી
વધવું—પોદી—ટોપ્વાદી
વધારે—તામ્યાદી
વધારાનું—અપોઅમોઝીધો
વન—ટો
વનરાજ—છીંદે
વનસ્પતી—હીં
વંટોળીયો—ઉવે—ઉવેઝાં
વદવું—શીખોદી
વફાદાર—અશૈંઇતીસા સાંઉદેધો
વમન—આંજી
વર—મીંગ્લા સાંઉખી લુલીં
વરતવું—પ્યુદી—લૌદી
વરધી—તદી
વૃદ્ધ—લુઓ—ફોજી
વરસ—ને—નિંહુ
વરસવું—મો યુવાદી
વરસો વરસ—નિદ્વાંઇ

વર્ગ—અટા
વરસાદની ૠતુ—મોકલા—મોઉતુ
વરસાદ—મો
વરસાદનું પાણી—મોયે
વરીયાળી—સમૌસભા
વર્ણ—અમ્યો
વર્ણવવું—પીન્યાટાદી
વર્તણુંક—અચ્યે
વર્તમાન—present—અખુઅછે
વર્તમાન—news—તદ્રી
વર્તમાન પત્ર—તદ્રીંસા
વરાળ—આંગ્વે—મીસે
વલણ—ઉવાધના
વલ્લે—અછે—અને
વશ કરવું—હ્નૈનિંદી
વસ્તી—પ્યેધુપ્યેધાપાંઉ—અમ્યોધા
વસ્તી પત્રક—લુઉયે સયે
વસ્તુ—ઔસા
વસવું—નેદી
વસીલો—તુવેસાંઉનાંઇધો અસોંટાજી
વસુ—ગુંવે
વસુંધરા—મ્યે
વસુલ કરવું—સ્વેઠાદી
વસ્ત્ર—અવોમ્યા
વહીવટ—કૌધેઅલૌ—અપ્યુઅમુ
વહીવટ કરવો—તેભોદી
વળગવું—કાંઇદી
વળગાડ હોવો—ફાંઝાદી—પ્યુઝાદી
વળગી રહેવું—કાદી
વળવું—વાળવું—ચ્વેદી
વળી—also—લે
વળી—again—પ્યાં
વળી પાછુ—મોધો લે
વાંક કાઢવો—અપ્યે ટીંદી

વાંકું હોવું–કાઉદી-સાંઉદી–ગેંદી-ક્વેદી-
કોલાં ફીદી
વાંચવું–ફાદી
વાંદો–લુબ્યો
વાંદરો–મ્યાઉ
વાંધા લેવા–નીંખૌદી નીંપેદી
વાંભ–તલાં
વાંધો કરવો–નીંખૌદી–લાંબ્યાંપ્યોદી
વાંસ–ઉવા
વાંધો–નીંધો અછ્યે
વાંસનું ઝાડ–ઉવાભીં
વાંસળી–પૂલ્વે
વાંસે–નાઉમાં
વાંસલો–તઝી
વાંસો–ચ્યો
વાહ–well–કાંઉધે
વાકેફ થવું–અચ્વે વીંદી
વાકય–અપાઇ
વાગવું–ઠેદી
વાગોળવું–ઉવાદી–મ્યૌદી
વાછરૂં–નુવાગ્લે–નઠી
વાઘ–ચ્યા
વાઘરી–તયેચ્યો
વાઘેણ–ચ્યામા
વાજબી હોવું–ફ્યાંઉમાદી
વાજીંત્ર વગાડવું–તીહ્યૌદી
વાણો–યેખાંફાઉ
વાટ–road–લાં
વાટ–Wick–મીજા
વાટકો–પધાંલૌં
વાસ આવવી–અનાયાદી
વાટકી–પધાં
વાઢવું–ઠાંઉદી
વાડ–સેયો
વાડી–વુંઇ
વાણ–તીખો
વાણું–મોલે
વાણોતર–અસેખાં
વાત કરવી–સગાપ્યોદી
વાત–સગા
વાદ કરવો–Dispute–નીખૌદી–
લાંબ્યાંપ્યોદી
વાદળી–Sponge–યેમો
વાદળું–મોતૈં
વાદી–તયાલો
વાપરવું–તૌંદી
વાયદો–ગડીઅઠે
વાયુ–લે
વાર હોવી–સાંઇદી
વાર–yard–તધાંઇ
વારંટ–વારાંસા
વારંવાર–ખનાખના–તખા તખા
વારવું–forbid–મીદાદી
વારૂ–કાંઉબી
વારો–અલે
વારશીક–નિદાંઇ
વારસ–અમ્વેઝા–અમ્યો અહન્તે
વારસ સ્ત્રી–અમ્વેખાં મુઇમા
વારસ ગાદીનો–ઐશેમીં
વારસો–અમુવેઐાસા–અમ્વે
વારા ફરતી–અલેઅલે
વાલ સફેત–પેફ્યુ
વાલ લાલ–પેજા
વાળંદ–સાતાધે
વાદવિવાદ–સુવેનુવે ટાંઇભીંદી
વાલી–લેખાંધોલુ
વાવ–યેઢવે
વાવટો–અલાં

વાવણી કરવી—ચ્યેદી—સાઇદી
વાપરવું—તૈદી
વાવવું—ચ્યેદી—સાઇદી—સાઇપ્યુદી
વાસ આવવી—નાંદી
વાસણ—ચીઓ
વાસ્તવિક હોવું—ખાંઇદી—મીયેદી
વાસ—અના
વાસના—અલે
વાસવું—પૈદી
વાસીદું—અલેમ્યા
વાસ્તે—બો—કો—જ્યાંઉ
વાહન—Conveyance—હ્લીયહા અ-
સાશીધો નેયાપ્યાંઉયુવે સીયાંયે
વાહાલું—છીધો
વાળ—સભે
વાળુ—ન્યાસા
વાળવું—Sweep—લેદી
વાળવું—bend—ન્યુદી—ચુવેદી—નૈચ્યાદી
વીંછી—કીમિધાંઉ
વીંઝણો—યાટાંઉ
વીંટવું—લૈદી
વીંટી—ખુવે—લેસોકવે—લેખાંઉકવે
વીંટાળીયો—લેબુએ
વીંધણું—chisel—સાઉ
વીંધવું—pierce—પાઉદી—ઠોદી
વીણવું—સૌદી—સૌઠાદી
વીયાજ—અટો
વીયાવું—મુવેદી
વીકટ હોવું—ખેદી
વીખ—poison—અસૈ
વીખેરવું—કવેક્યાંદી—પ્યાંતવાદી—ચ્યેક્-
યાંદી
વીખેરી નાખવું—સીમેઅયાગો રીદી
વીખ્યાતી—ગૌઅતયે
વીગત—details—અસોંઅટાંઇ તખુ
પીલ્યે તખુ
વીચાર—સૈઠીંજી—ઠીંમાજી
વીચિત્ર રીતે—અદુતક્યે
વીચારવું—સીંઝાદી—હીંદી
વીચક્ષણ હોવું—લૈમાદી—ન્યાંટેદી
વીચીત્ર હોવું—દૂઝાંદી—આંઓભુવેશીદી—
દુજયાદી
વીજળી—લ્યાસી—ઢા—મોઝા
વીજય થવો—ઓંઉમીદી
વીતવું—ફ્યેતવાદી
વીદ્યા—અટાઅસૌ
વીધવા—માઉસોમા
વીનંતી કરવી—ટાંઉભીંદી
વીનયી હોવું—શેતાદી
વીનવવું—ટાંઇભીંદી
વીનાસ—ફીયેસીજી
વીછળવું—ચીંદી
વીનોદ—પ્યોસ્વીંજી
વીંટવું—ફૈલેંદી
વીંટો—સાલૈ
વીપરીત હોવું-to be oontrary—
સાંદી
વીભાગ—અખાંઅયાં—અપાંઇ અચ્યા
વીયોગ થવો—કવાદી
વીયોગ પાડવો—કવેક્વાદી
વીરામ લેવો—ન્યૈતેદી
વીરૂદ્ધ હોવું—સાંદી
વીરૂદ્ધાવિરૂદ્ધ—ફ્રેહ્લમાં
વીરોધ હોવો—લાંભ્યાપ્યોદી
વીલક્ષણ હોવું—દૂઝાંદી
વીલંબ કરવો—સાંઇદી
વીલાપકરવો—ગોંચુવેમીટાંદી—મીટાંદી
વીવાહ—ઐંઢાંઉ

વીવેક–લોકાવુ–યેંચ્યાજીં
વિશ્વ–કભા–સેચ્યાવલા
વિશ્વાસકરવો–યૌંદી
વિશ્વાસઘાત–તીસા પ્રાઉલ્વેજીં
વિશ્વાસુ–યૌંચીધો
વીશય–Subject–અચ્યાંઉ
વીશય–Sexual enjoyment–સો-
નીધો અચેંઅલે
વીસરવું–મેદી–મેલ્યોદી
વીસામો લેવો–ઐદી
વીસ્તાર–અટાંઇ
વીસ્મયથવું–આંઓદી
વીમો–આમાખા
વીલ–વીગાજીં
વીર્ય–કરલાયે
વીશી–થમીંસાંઇ
વ્રક્ષ–તપીં
વ્રતાંત–અચ્યાંઉ અયા
વ્રતી–અચ્યેં
વ્રથા–અલધા
વ્રદ્ધ–અટ્રો ચીરે–ઓરે
વ્રદ્ધીથવી–ટોપ્વાદી
વેંચવું–યાંઉદી
વેંત–તથુવા
વેગ–લીંમ્યાજીં
વેગળું–અવેજી
વેપાર–કૌંન્વેજીં–વાંઉવેહમુ
વેહેલું–સોઝો
વેઠવું–ખ્યાંદી
વેઢો–લેપાઉ

વેપારી–કૌંધે
વેદના–અના–પીંઝવાધો–વેઢના
વેશ્યા–મૈંમાસ્ત્રીં–પીટાઝા
વેંકળો–ક્ષાંઉ
વૈદ–સેતમા–સેસયા
વૈયાકરણુ–તઢા
વેરલેવું–લેસાછેદી
વેરીહોવું–મૌંઠાદી
વેરવું–લ્વાતાઇદી
વેશબદલવો–અયાંઉ સાંઉદી
વેરી–યાંદુ
વેરો–અખાઢો
વેલો–નુવેભીં
વેશવાળકરવું–ઠૈં હ્યાંદી
વ્યથા–અના
વ્યર્થ–અચ્યાંમઠામ્યાઉધો
વ્યભીચાર કરવો–તુમયાગો ફીમાદી–
હ્યાયુવીંદી
વ્યભીચાર કરવો–પરપુરૂષ સમાગમ
કરવો–મ્યાઉમાઠાદી
વ્યવહારી–લોકીઅયારીધો
વ્યયથવો–કૌંદી
વ્યાજ–અટો
વ્યાખ્યાકહેવી–મીયુવેસોદી
યાખ્યાન દેવું–પારેતાસ્યેમા અચ્યોઅ-
ચ્યાંઉગો હૌંપોયુવો પ્યાધાદી
વ્યાજબીરીતે–પ્રાંઉયાઝવા
વ્યાધી–યોગા
વ્યાપાર કરવો–યાંઉવેદી

શ

શક–યૌંમાજીં–ઝવાઝવે
શકઆવવો–યૌંમાદી
શકવું–નાંઇદી
શક નથી–યૌંમાભો મશી–સુવેઝવા
સોઝયા મશી
શકરો–તૈંગે

શક્તિ–આ
શઠ–મતન્હાલો
શણગારવું–કોગવેદી–તાઝાસીંદી
શણુ–ભીં
શત્રુ–યાંદુ
શબ્દ–સગા
શમતા રાખવી–ન્યેંદી
શમશેર–ધાલ્વે
શયન કરવું–એંદી
શયનભુવન–એંએં
શય્યા–મોયા
શર–મ્યા
શરણુ–હીખોઝયા
શરત–સાક્ષૌ–ગડી–અલાંઉ
શરદઋતુ–સાંઉઉતુ
શરમ–અશે
શરમભરેલું–શેભુવેધો
શરમાવું–સ્યેદી
શરમાળ–સ્યેભુવેધા
શરાબ–અયે–ઠયેન્જો
શરીર–કો
શરૂઆત–અસા–મુલા ઉઝવા
શરૂ કરવું–સાપ્યુદી
શશી–લા
શસ્ત્ર–લેને
શસ્ત્રવૈદ્ય–સયાવું
શાક–હીં
શાખ–અપો નામે
શાખા–અખે અકાંઇ
શાદી–એંઢાંઉ–લેઠા
શાને–બાપ્યુલો
શાંત કરવું–સૈ પ્યાદી
શાંત હોવું–ન્યેંદી
શાંત–ન્યેંધો

શાંત પાડવું–નૈં ત્વાદી
શાપ દેવો–ચૈં સેદી
શાબાશ–ચેઝુ ટીંબાદી
શાબાશી–છી મૌઝું
શાબીત કરવું–તેતી પ્યાદી
શાબીતી–તેતી
શામ હોવું–નેદી–મેદી
શાસન–અમૈ
શાસ્ત્ર–અટા પીન્યા
શાહવટ–ફ્યાંઉમાઝું
શાહી–મિં
શાહેદી–તેતીખાં
શાળ–ચેકાંઝીં
શાળા–સાતીંઝયા–ચાંઉ
શીકાર કરવો–મોહ્સોલૌદી
શીકારી–મોસો
શીક્ષક–સયા
શીખર–ઠૈ–અક્યા
શીક્ષા કરવી–ઢાં પેદી
શીખવણી કરવી–તાઇતૌદી
શીખવવું–તીંચ્યાદી–તૌતિંદી
શીખવું–તીંદી
શીખામણ દેવી–ચ્યાપ્યોદી
શીથિલ થઇ જવું–લોત્વાદી
શીયાળ–મ્યેખુઇ
શીતળા–ચાઉચી
શીતળા કઢાવવી–ચાઉપાઉદી
શીયાળો–છાંઢવે–સાંઉ ઉતુ
શીર–ધાંઉ
શીરપાવ–સુ
શીલક–ગુંવેચ્યાંદી–અચ્વીં
શીલા–ચાઉખે
શીલા લેખ–કાંભી–લૈસા
શીવાય–અમાંપ્પે

શીક્ષક–લુગ્લે–ખલે
શીષ્ય–જતભા–કોઈગ્લે
શીઘ્ર–મ્યાંમ્યાં
શીતળ હોવું–એદી
શીવણુ–છૌયૌ
શીશી–પલેં
શું–બા–એને
શુંડ–ઝીંછાઉ–ઝીનસે
શુંઢ–નામાંઉ
શુદ–લાઝાં
શુકન–નમૈ–લેખના
શુકલ પક્ષ–લાઝાન
શુક્રનો તારો–તાઉચ્યાચી
શુદ્ધ કરવું–સીંદી
શૂન્યતા–તહાતેતે
શુમાર કરવો–અઝો ટેદી
શુરવીર હોવું–યેદી
શેંકડે–તયાપોમાં
શેકવું–પાંઉદી–કીંદી–ફૌદી–મ્યાઇદી
શેતાન–નાસોહ્
શેઠ–તઠે
શેરવો–થન્યાયે–અતા ફ્યૌઇ
શેત્રંજ રમવી–શીટુયે કઝાદી
શેતુરનું ઝાડ–પોસાભીં
શેતરંજ–Carpet કોઝો
શેરડી–ચ્યાં
શેવાળ–યેહ્રીં
શેહેર–મ્યો–ટાંઉ
શોક કરવો–સૈપૂદી
શોખ હોવો–છીદી
શોધવું–શાદી
શોભવું–હ્વાદી
શોભા–હ્વાજી–ભૌઆનુભો
શોર–અતાં
શૌર્ય–તુયેભો
સ્નાયુ–લેજ્યો–અચ્યોમા
સ્મશાન–તિઝાંઈ
શ્વાસ–ડવેતેવીદે
શ્રદ્ધા–અયૌં
શ્રમ–ધૌખા
શ્રાપ દેવો–ચૈસેદી
શ્વાસ લેવો–અતે શદી
શ્રીફળ–ઔંદી
શ્રીમંત–છાંદાધૌતુ

સ

સઈ–ઝૌધોલુ–અછૌતમા
સખતપણું–Hardness–અહ્મા–અખે
સખત રીતે–ચ્યાચ્યા
સખત હોવું–માહ્રી–ચ્યેતીદી
સખાવત–અહ્લુ
સગપણુ–સ્વેમ્યોજી
સગવડતા હોવી–અખાંતીંદી–ટાહ્યોદી
સગો–સ્વેમ્યો
સઘળું–આલમ
સંકટ–ધૌખા–હ્વાંઉશેસયા
સંકોચવું–ટૂદી
સંગ્રહવું–સૂઠાદી
સંતતી–તાતમી
સંગ્રામ–સીમૂ–સીમે
સંયોગથવો–સાદી–સેઝેદી
સંયોગથવો–લગ્નથી જોડાવું–સૌફેદી
સંયોગ–વીચાર સબંધમાં–તભોટુદી
સંયોગથવો–મળીજવું–associate–પાંઉ ફોદી
સંહારવું–તાદી
સંસર્ગ–ટેજી

સજા—દાં
સંચો—સે
સટોકરવો—અમ્યા યાઆંઉ વેઠાદી
સડક—લાં
સડવું—સ્વેદી
સણ—ભીં—પાઇઝાં
સત્યહોવું—માંદી
સંતાપવું—હ્રાંઉશેદી
સંતાડવું—ફવેદી—ફૌંઠાદી—હુવેઠાદી
સઢ—તબિયુવે
સ્તન—નૌ
સત્તા—આ
સત્ય—ટયા
સત્વર—મ્યાંમ્યાં—છેછીં
સદા—નેદાંઇ
સદ્દગુણ—પારામી
સનંદી—અમૈદો
સંતાપ—અના—ધૌખા
સંતોષ—અલો પીઓંજીં
સંભાળ—તઢી
સંદેશો—તઢી
સંધીવા—દૂલાના—અસી કાઇના
સપડાવવું—ઠાંઉદી
સપાટહોવું—પ્યાદી
સપાટી—મ્યેંહનાં પ્યેં
સપ્રર—ખઇ
સપ્ળ—અતીતીમ્યાધો
સફાઇ—અસીંજીં
સફેદ—અપ્યુ
સંબંધ—સીંઅસે
સબબ—અચ્યાંઉ
સબળ હોવું—સૌદી—તાદી
સબુરી—તીખાંજીં
સભા—લુઅસુઓ
સભ્યતા—લોકાવુએ—યેંચ્યેજીં
સભાસદ—તિવિધુ
સમજણ—ન્યાં—પિંજા
સમજવું—નાલેદી
સમજાવવું—ફ્યાયાંઉદી—તુવેસાંઉદી
સમજુહોવું—પીન્યા શીદી
સમડી—સૌં
સમય—અછૈ
સમર્થ હોવું—સૌનાંઇદી—આશીદી
સમાચાર—તઢી
સમાજ—અસૂ
સલાહ—Peace—અનૈં અતી—મૈતહાયા
સમાન—નીમ્યાધો
સમાનહોવું—હાટુશીદી
સલામ—સલાં
સમાપ્ત—પીબી
સમારવું—Correct—અહ્માગો પીંદી-હ્સુંમાદી
સમીજવું—અનીચ્યાદી—નૈંત્વાદી
સમાવું—સાંદી
સમાવવું—પાવીંદી
સમીપ—નીરે
સમુદ્ર—પેનલે
સંકોરવું—પીંદી—પીંસાંદી
સંપકરવો—નીન્યોદી
સંપીલું—નીન્યોધો
સંભવ—પ્યુનાંઇઆંઉજીં
સંભવીત—રીકાંઉરીદીનીં
સંભળાવવું—ચ્યામાદી
સંભાળલેવી—તઢીપ્યુદી
સમજવું—નાલેદી
સમસ્યા—સગાલૈં
સરકાર—અસોયા—મીંયાશીઢો
સમાધી—ભવીંરીજીં

સરકયુલર–સાકયુલ
સરકો–પૌંઇ
સરતકરવી–લાંઉદી
સરખામણી–ઉપમા–પૌં
સરખાવવું–પ્યાંઇદી–પ્યાંનાંઇદી
સરખાપણું–દૂજીં
સરખું–smooth–છોન્જયો
સરખું–નીમ્યાધો
સરદાર–અયાશીં
સરનામું–લૈસા
સરપ–મુઇ
સરભર–અનીઅહૂમ્યા
સરપાવ–સુ
સરવાયું–તન્હેં સૈયેં
સરવાળોકરવો–પાંઉદી
સરવે–આલૌં–અકૌં–આલમ
સરવેયર–મ્યે ટાંઇધો લુ
સરસ–અકૌંઝૌં
સરસાઇ–Superiority–અયાતા યુવેચીજીં
સરસામાન–ટોલીમોલી
સરહદ–નેઝા
સરલ હોવું–to be straightforward–ફ્યાંઉદી
સરલ સહેલ–Easy–હ્વેદી
સરાફ–શુંવેદાંઇતમા
સરાસરી–સુપાંઉયે ટુવેજીં
સરેસ–ચુવેગો
સરોવર–આંઇ
સર્પ–મુઇ
સવારી કરવી–સીદી–સીનીંદી
સર્વોપરી–અમ્યેંઝૌં
સલામ–મ્યાઉયો સગા
સલામ કરવી–શાખોદી–નૌસેદી
સલાહ–peace–અનૈંઅતી
સલાહકાર–ટાંઇબી હૂમુમા
સ્લેટ–ચાઉતીંભૌં
સવાર–Morning–મને
સવાલ–અમે
સવાલ કરવો–મેદી
સહી–લેમાં
સસલું–યૌં
સસ્તું–અફો નેરે
સહન કરવું–ખાંદી–મસીટા અખ્વીં પેદી
સહવાસ–મૈંચ્યુવીંજીં'ઇં
સળગમ–તલે
સળગવું–મી લૌંદી
સળગાવવું–મી નીદી
સાંકડું હોવું–ચિદી
સાંકડું મન હોવું–સૈંટુંટોદી
સાંજ–મોછ્વ
સાંકળ–તાંજો
સાંભળવું–to remember–હ્વા મેદી
સાંભળવું–hear–ચ્યાદી
સાકર–તજ્યા
સાક્ષી–તેતી
સાક્ષી પુરવી–તેતી ખાંદી
સાગ–ચું
સાચવવું–કેમાદી–ખેમાદી
સાજું થવું–અનાપ્યાઉદી
સાચું–માંધો
સાટીન–કે
સાટે–અસા અટવે
સાણસી–ન્યા
સાથી–અપાંઉ અપો–પાઉફો
સાથળ–પાઉ
સાથે–નેઅટુ

સાદ—અતાં
સાદડી—પ્રયા
સાદું—અલાસા—લ્વેધો
સાધન—અકુન્યા
સાધવું—લૌપીદી
સાધારણ—અલાસા—મચ્યોમયેધો
સાધુ—પ્રૃંગી—યાહ્ાં
સાફ કરવું—સીંદી
સાફ હોવું—to be apparent—તીં શાદી—તીપોદી
સાફસુફ કરવું—સીંચ્યેદી
સાબીતી—તેતી
સાબીત કરવું—તેતી પ્યાદી
સાબુ—સાપ્યા
સાબુ ચોખા—તાધુ
સામાન—furniture—અતૌંઅસાંઉ
સામાન—Luggage—ટોલી મોલી
સામુદ્રધુની—ચુલેંચ્યા
સામેલ હોવું—પાંઉફાદી
સારડી—લૌભૂજી—લૌભૂ
સારી પેઠે—કાંઉગાંઉ
સારંગી—તયો—તયોહોઢાં—સાંઉધાઉ
સારૂં—કાંઉદો
સાવકીમા—મીઢવે
સાવજ—ચ્યા
સાવધ રહેવું—તઢીપ્યુદી
સાવધ હોવું—શાંઉદી—શાંઉત્વાદી—શાંઉલ્વેદી
સાવરણી—તભ્યેસી
સાસરો—યાઉખમા
સાસુ—યાઉખમા મુઇમા
સાહી—મિ
સાહુડી—ફ્યુધાંઉં
સાહેબ—તખેં
સાહુડીનાં પીછાં—પ્રયુસુ
સાળ—યેકાંઝીં
સાળો—યાઉફ્રા
સાળી—ખેમા
સીકો—ઢીંગા
સીતાફળ—ઓઝાદી
સીંચવું—લાંઉલાંઉદી
સીઢી—લેહ્ગા
સીંદરી—ચ્યો
સીંગડું—ખયા—ઊજ્યો
સીંહ—છીંદ
સીકલ—મ્યેંહ્રા
સીધ્ધું—ટેરે
સીદ્ધ હોવું—મીટાશીદી
સીપાઇ—પલીતા—પ્યાદા
સીફારસ કરવી—છીમૌંદી
સીમન્ટ—cement—ધયો
સીવડાવવું—છૌંઝીદી
સીવવું—છૌંદી
સીસી—પલેં
સીસાપેન—ખેરાં
સીસું—ખે—ચીમા
સુંઘવું—નાંદી
સુકું ઘાસ—મ્યેછાઉ
સુંડલો—ટીં—ટબી
સુઇ—આ
સુકવવું—છાઉદી
સુકું—અછાઉ
સુકાન—તેમા
સુકાન પકડવું—તેમા કાંઇદી
સુકાની—તેમધાંઇ—પેની
સુખ—છાંદા—તુખા
સુખડ—સાંડાગુ
સુચનાકરવી—સીયેંદી—હ્રાલાઇદી

સુચવવું–અયૈઅમ્વે પેદી
સુજવું–To swell–યાંઉદી–પ્રાંઉદી
સુંઠ–ઝેઝાઉ
સુતળી–ચ્યો
સુતર–આછી–છી
સુતાર–લેતમા
સુદ–લાઝાન
સુધારવવું–Improve–પ્યેદી
સુધારો–reformation–અતિપ્યુ ભીજી
સુધારો કરવો–to reform–કાંઉયાધો પ્યાંઉલેદી
સુધરવું–ટોપ્વાદી–ટોયુવેકાંઉદી
સુધી–ટાંઇઆંઉ
સુંદરહોવું–હ્વાદી
સુધરવું–અના પ્યાઉદી
સુરજ–ને
સુરજ ઉગવો–ને હ્વેદી
સુરજ આથમવો–ને વીંદી
સુવર–ઉવે
સુરોખાર–ઝવેતા–યાંઝે
સુવર્ણ–શુવે–સ્વે
સુવાવડ–મુવેપ્રુવાજી
સુવાળું–પ્યો
સુવાળું હોવું–છોદી–નુદી
સુવું–એંદી
સુસ્તહોવું–પીંદી–પીયેંદી
સૂક્ષ્મદર્શકયંત્ર–તેનૌતો અયાઢોગો ભીં-નાંઇધો માંબલુ
સુડી–કુન્યા
સૂજવું–પ્રયેસીદી
સેક્રેટરી–સયાઢોજી
સેના–સીભોભા–સીમે
સેવાવું–ઉગાપાઉદી
સેહેલું–લ્વેરે
સોંપવું–કાંદી
સૈકો–હ્ને તયા
સોયાણી–Midwife–વાંઝવે
સોજોચડવો–યાંઉદી
સોટો–ઢૌછાંઉશી–મીઓ
સોગનખાવા–તીસાપ્યુદી
સોદાગર–કૌધિ
સોધવું–સ્યાદી
સોનું–શુવે
સોની–પદૈમા–પદૈતમા
સોપારી–કુંદી
સોમલ–સૈં
સ્તન–નૌ
સ્તંભ–તાઇ
સ્તુતીકરવી–છીમૌદી
સ્ત્રી–મુઇમા
સ્થાઇહોવું–મીએદી
સ્થાપવું–ઠાદી–તીઠાંઉદી–તીઠાદી
સ્થીરથવું–ખાંઇદી
સ્થાપવું–to institute–તીઝાપ્યુદી-સીયેંદી
સ્નેહ–છીજીં–મીતા
સ્પર્શ કરવો–ઠીદી
સ્પષ્ટ–તેદીછાજા–નાનાગાગા
સ્મરવું–મામેદી–માદી
સ્વચ્છકરવું–સીંદી
સ્વતંત્ર–અલોઅલ્યાઉનેદી
સ્વમ–ઐંમે
સ્વરૂપ–Figure–પૌં–ઉપમા
સ્વપ્નુંઆવવું–ઐંમેદી
સ્વાદ–ઝવાયઠના–અયાતા
સ્વાન–ખુઇ
સ્વામી–મ્યેશીં–પાંઇધાતુ
સવાર–મીધૈંતમા
સ્વીકારવું–વુંખાંદી

હ

હક–સાંઇજી
હકીહત–Narration–તાયૌતાગાંફિ। આંઙિ પ્યોધો સગા
હકીમ–સેતમા
હકુમત–આના–સીયૅંઝુ
હંકારવું–લુંવેત્વાદી
હજમ કરવું–ચેદી
હજામ–સાતાઘે
હજી–ટાંઇઆંઙિ
હજુરીઓ–અછાંઅયાં
હઠવું–to recede–હૂસૌદી
હડપચી–મે–મેઝે
હઠીલાઇકરવી–ખાંઇમાદી–સૈદાદી
હઠીલું–સૈમાઘો
હડસેલવું–ઠોદી
હણવું–તાદી
હથીઆર–લેને–ટાંઝાં
હથેળી–લેપવા
હથોડી–ટુ–તાંટુ
હદ–યાસૌં–નેઝા
હંસ–ગાં–ગાંભો
હમણાં–અગુ
હમણાનું–મચ્યામમીંપ્યેધો
હંસણી–ગાંભા
હમેશ–નેઢાંઇ
હયાત હોવું–અતેશીદી
હયાતી–અનીજી–અનેજી–અરીજી
હરેક માણસ–લુઢાંઇ
હરકત કરવી–સીદાદી
હરકત–અસીઅદા
હરેકોઇ–તઝૌ તયાઙિ
હરણ–યૌં–દયે
હરવું–ખોપ્યેદી
હરડાં–ફાંગાદી
હરસ–મીંધયાઇ
હરરાજ–લીલાં
હરામખોર–સોધોલુ
હરાવવું–શૌઝેદી
હરીફ–પ્યાંઇધુ–પ્યાંઇભે
હલકું–Base–યોદી
હલકું–light–પોરે–પો
હલવાઇ–તજ્યામૌં છેધોલુ
હલેસું–ટે–ખાટે
હવે–અખુ–અગુ
હવા–લે
હવા પાણી–લેયે
હવાલે કરવું–આદી
હવરાઇ–ખાંઝી
હસવું–ઇદી
હસ્ત–લે
હળ–ઠે–ઠેનેઠોદી
હળદર–સન્વેંમૌ
હવે પછી–નાઙિકા–નાઙિકલા
હળવે હળવે–ફયેબ્યે
હળતા રહેવું–છીતાઇદી
હળીમળીને–તીતીંછીં–મઇસુવે ફવે ટાંછીં
હા–હાઙિકે
હાંક મારવી–ખોદી
હાંકવું–માંઙિદી–નીંદી
હાંડલું–હીઓ
હાંફવું–હાઇદી
હાંસડી–ન્યાયો
હાંસીયો–અસૌં–અના
હાંસી કરવી–તયોદી–પ્રીયે પ્યુદી
હાકેમ–મિં

હાજત—અલો
હાજર—શીદે
હાટ—સાંઇ
હાડકું—અયો
હાથ—લે
હાથનું મોજું—લેસૌં
હાથે કરીને—અલોલો—અલોઅલ્યાઉ
હાથો—અકાંઇ—અયો
હાર—Row—અટાં
હારવું—શૌંદી
હાલવું—સ્વેદી—ત્વાદી—લાઇદી
હીકમત કરવી—સૈકુદી
હીત—ચેઝુ અચ્યો
હીંદુ—હીંદુ
હીમજ—ચેઝુ
હીંમત—તુયેભો—યેયેંઘોસૈ
હીરો—સૈં ચાઉ
હુંપદ કરવી—ઠાંઉલ્વાદી
હુકમ કરવો—મૈંદી—અમૈં પેદી
હુકમ—અમૈં
હુકમનામું—સીયેંજ્યે—અમૈંદો
હુનર—અટા
હુમલો કરવો—તાઇખાઇદી
હુલડ કરવું—પાઉલીપ્યુદી
હુલડ—યૌઇજી
હુશીયાર—લઇમાધો
હુશીયાર હોવું—લઇમાદી
હૃદય—નલૌં
હેડકી—ખાંઉસોના
હેત કરવું—છીદી
હેતુ—અચ્યાં
હેરાનગતિ કરવી—હ્રાંઉશેદી
હેવા—ઠૌઝા
હોકાયંત્ર—ઐંહ્મ્યાંઉઐં
હોઠ—નખાં
હોજરી—અસાઐં
હોડી—લે
હોડકું—લેલાંઉ
હોદો—ઝાટીવૌં
હોલવવું—તાદી
હોવું—શાદી—રીદી

એકુથી વધુ શબ્દો મળીને બનેલા શબ્દો તથા ઇંગ્લીશ શબ્દો ગુજરાતીમાં સાધારણ જેવા થઈ ગયા છે તેનું બરમીઝ.

તે વખતે—ઠો અખા—ધા અખા. કાંઇ—તખુખુ. આવનાર માણુસ—લાધોલુ. આ વસ્તુઓ—દી અયામ્યા. તેના જેવું—ઠો ગેધો. પણ હમણા—યખુ મુગા. તે વખતથી—ધાકલા અખાગા. તે વસ્તુ—ઠા અયા. નકામી વાત—અલબા સગા. તેનાપર—તુ અપો. તેઓ નજદીક—તુરોસી. મા બાપની સત્તા—મીભા આના. સુરજના તાપમાં—નેપુઠવે. કમરનું લાલ કપડુ—નીધો પસો. નું હોવું—પાંઇદી. સવારમાં વહેલાં—મને સોઝો. બધો વખત—ઠો અખા-પલૌં. ઘર નીચે—ઐં આઉ. સ્વર્ગ નીચે—મોકાંઉજી આઉ. જીંદ-

ગીમાં—તતેલૌં. આખા રાજમાં—તનાંઇગાંલૌં. રીવાજ મુજબ—ઠૌંઝા અટાંઇ. એક કાગળ—સાલેં તઝૌં. ફુલવાડી—પાંવુંઇ. ઘણાં હોવાં—મ્યાદી. નીચે પડી રહેવું—લાંઉદી. વખત મુકરર કરવો—છૈંદી. વાર હોવી—ચ્યાદી. મીઠી ખાંડ—છોધો તજયા. પાણીનો રસ્તો—મ્યાંઉ. ફાઉલ—ચ્યે. ત્રણુ વખત સુધી—તૌં છૈં મ્યાઉઆંઉ. તેટલા માટે—કારણકે—ધા ફ્યે—ધા જ્યાંઉ. સાથે બાંધવું—ફવેદી. બાંકુ—ખાડો—ઠુવીં. થી જુદા પડવું—સૌં. અંદર મુકવું—ઠવીંદી. બહાર—ઉપર રેડવું—થૌંદી. ભયંકર અવાજ—ચાઉ મેભુવેધો અતાં. છેક બધું—કુલ—અકૌં અસીં. ઠંડી રૂતુ—સાંઉકલા—સાંઉ-ઉતુ. તાજું પાણી—યેછો. ઇંટનું ઘર—તાઇ. ઈંટની ભઠ્ઠી—ઐ ફો. અદાલતનું મકાન—ટયા યૌંઢો. ગાયોને રાખવાનું ઘર—નુવાયૈં. કસ્ટમ હાઉસ—માંડવી—અખા તાઇ. ફેરી બોટ—કઢો. ફલેગ પોસ્ટ—અલાંતાંઇ. ચુનાની ભઠ્ઠી—ઠૌં ભો. લાકડાં વેરવાનો ખાંડો—તીલ્વાસીં—ઠુંવી. સ્ટી-મર—મીતીંબો. સુરકી—ઈંટનો ભુકો—એ! મો. દુરીયાન—દુયે. ઓરેંજ—મોટાં લીંબુ—લીંમો. દસ જાતની તરકારી—હીંયુવે સેભા. તાડીનો ગોળ—થન્યાં. વેરનો ભુકો—લ્વાઝા. મોટી દરીઆઇ માછલી—મગર—મીવાંઉ. મુરઘીનાં ઈંડાં—ચ્યે ઉ. બકરાના વાળ—સીં મુવે. માથાના વાળ—સભેં. શરીર ઉપરના વાળ—અમુવે. દરેક જાતનું માંસ—અતેતા. નાળીયેરનુ પાણી—ઔયે. રાંધેલું શાક—હીં. સુકી મચ્છી—ગાંછાઉ. રાંધેલા ચાવલ—થમીં. ઉકાળેલો પીવાનો ચા—લફેયે. માંછલાં પકડવાનો આંકડો—ગાંમ્યાં. પાણીનું ઠામ—યેઓ. હાથનો પાછળનો ભાગ—લેફામા. પુરુષની છાતી—યેભા. સ્રીની છાતી—નો. આંખનો ડોળો—મ્યેલૈં. આંખનાં નેણુ—મ્યેખૈંમુવે. આગલી આંગળી—લેન્યો. વચલી આંગળી—લલે. વીંટી પેરવાની ત્રીજી આંગળી—લેતુચુવે. ટચલી આંગળી—લેતાં. પગનું તળીયું—છીપવા. કાનમાં સટાકા નીકળવા તે—નાકાંઈજી. માથાનો દુ-ખાવો—ધાંઉકાંઇના. પેટમાં દુખાવો—વુંકાંઈ ના. ઈંટો બનાવનાર—ઔં લૌંતમા. ગાડીહાંકનાર—લેતમા. રોકડ મેળ રાખનાર—ચુંવેઢાંઇસયા. ગા-યોનું ટોળું—નુવાધાંઉ. સંત્રી—તધા સાંઉઘોલુ. મેવો વેંચનાર—તી યાંઉયો લુ. ઇન્ટરપ્રીટર—સગાબ્યાં. સ્કુલમાસ્ટર—સાતિસયા. ભાલુંરાખનાર—લાંખાંઇ-ઘોલુ. પાણીલાવનાર—યેખાતમા. કારકુન—રાઈટર—સયે. આલમાઇરા—માતાતીતા. નાવાની કોટડી—યેછોખાં. સુવાનો ઓરડો—ઇખાં. ખાનાવા-ળીપેટી—આંધાતીતા. પાટીયાની જમીન—ચ્યાં. ફરનીચર—અતૌં અસાંઉ. સાહી રાખવાનું ઠામ—મીંઓ. મચ્છરદાની—છીંઢાંઉ. લાંકડાંનો થાંભલો—તીતાંઈ. પથ્થરનો થાંભલો—ચાઉતાંઈ. ઈંટનો થાંભલો—ઔતાંઈ. સ્ટેપ—તઝે. જોલીબોટ—તાંબાં. પરણેલો માણસ—ઐંઢાંઉ પ્યુલો યાઉચ્યા. પરણે-

લી સ્ત્રી–ઐંઢાંઉ પ્યુધો મુઇમા. માબાપ વગરનું બાળક–મીભા મશીધુ. રાંડેલો પુરૂષ–માઉસોબ્ભો. પરણેલી ઓરત–મયા. મોટોભાઇ–ઇકો. નાનો ભાઇ–નીકો. મોટીબેન–ઇમા. નાનીબેન–નીમા. દીકરાનીવહુ–ખેમા. ઓરમાનબાપ–ભાડવે. ઓરમાન મા–મીઢવે. મોટા ભાઇની સ્ત્રી (સ્ત્રીની મોટી બેન)–માયે. નાનાભાઇની સ્ત્રી (સ્ત્રીની નાનીબેન)–ખેમા. મોટીબેનનો ધણી–(ધણીનો મોટો ભાઇ)–ખેઓ. નાનીબેનનો ધણી–(ધણીનો નાનો ભાઇ)–મા. દીકરાની વહુનો બાપ–(દીકરીના ધણીનો બાપ)–ખામે. કાકો–માસો–ભાડવે. માસા–ફુઇ–કાકી–મીજી–મીઢવે. બીજીઓરત–મયાગેં. સગાંસંબંધી–શ્વેમ્યો. માબાપ–મીભા. ધણીની આગલી સ્ત્રીનો છોકરો–લીંપાતા. ધણીની આગલી સ્ત્રીની છોકરી–લીંપાતમીં. સ્ત્રીના આગલા ધણીનો છોકરો–મયાપાતા. સ્ત્રીના આગલા ધણીની છોકરી–મયાપાતમીં. કંપાસ–તીંબો મ્યાઆઉ. નોર્થપોલ–મ્યાઉસૌં. સાઉથપોલ–ટાંઉસૌં. બપોરપછે–મૌંલ્વેંઅછૈ.દીવસનો વખત–ને અછૈ. ગયું ત્રીજું વરસ–તમ્યાનેંહ. ગઇકાલની રાત–મનેન્યા. માજીસ્ટ્રેટ–યાઓવુંમે. રાજકરનાર–ઔંસોધુ–મીં. હાથનાં મોજાં–લેસો. હાથમાં પકડવાનો રૂમાલ–લેકાંઇપિવા. રેશમી રૂમાલ–પોપવા. જેકેટ–ઐંજી ખઢો. પાટલુન–ઇજાર–ચોરણો–ભાંઉભી. આફ્રીકન્સ–કાપાલી. આરમીન્યન્સ–આરેમાની. આરાકાનીઝ. રાકાંઇ–યાકાંઇ. બેંગાલી–બીંગાલી. બરમન–મ્યમા–ભમા. ચીન–ચીં. ચાઇનીસ–તયો. ઇંગ્લીશ–ઇંગ્લે. ફ્રેંચ–ફ્રાંસી. જયુ–યાહુદી. મોગલ–મગો. મુસલમાન–પતી. નીગ્રોઝ–કાપાલી. પરશીયન–પારાધી. પોરટુગીઝ–ફરીંજી. છુટકારો–aquittal–અપ્યેલ્હોજી–છાંદાપેજી. બીલ–સયેં. લીલામથી કરેલાં વચાણનું બીલ–લીલાંસા. દીવાની કોરટ–ટયા મયૌં. કોન્ટ્રાકટ–સાછૌ. ફરીઆદનો ખરચ–અહ્મુસયેં. ફોજદારી કોરટ–યાઓવુંયૌં. ડેકોઇટી–ઢમીયા તાઇમુ. ગેરકાયદેસર રીતે–મટયા ધાપ્યે. ઘરનું ભાડું–ઐંખા. જમીનનું ભાડું–મ્યેખા. સમન્સ–તાંબાસા. માસીક મુસારો–લાગા. વારંટ–ફ્રાંસીયાલે માંસા–વારાંસા. દારૂગોળો–ખેયાં. લડાઇની ચીજો–સીમુતયા. બોમબરોલ–ભૌંસાં. તોપના ગોળા–અમ્યાઉસાં. કરનલ–તઢાંઉભો. કોરટમારશલ–સીમુયૌંઢો. છોડવું–તોપ બંદુક વગેરે–લોલાઇદી. રસ્તો બતાવનાર–લાંપ્યા. તોપ લઇ જવાની ગાડી–અમ્યાઉલે. પાછલી હાર–નાઉતા. રહેવાની જગા–નેયા. લાકડાંનો બ્લોક–તીઢૌં. સરટીફીકેટ–લેમાંસા. રાતનું ખાણું–ન્યાસા. સ્ટેશન–ઠૌંઝા. જહાજનુંનુર–તીંબોખા. ગેઝટ–તઢીંસા. પૃથ્વીનો ગોળો–મ્યેઅલૈં. વચલો વખત–દરમીયાન–અચ્યા. લેન્ડમાર્ક–મ્યેમાતાંઇ. લાકડાંનો કટકો–તીઢૌં. લોર્ડ–તખેં. પેકેજ–અઢો. ઘરનો માલીક–ઐંપાંઇધુ. પારસલ–અઢોગ્લે. પેટર્ન–પૈં. પૈસાની થેલી–

ગુંવેઍ. રાસકલ–લુહુસો. રોકડાં નાણાં–લેંગેશુવે. રેકર્ડ–માપોટીંજી–સાયે. રજીસ્ટર–સાયે. રેલવે સ્ટેશન–ખુઢાચૌં. સ્ટેશન માસ્તર–ચૌંભાઇ. સુર્યોદય–નોઠવેજી. સુર્યાસ્ત–નેવાંજી. દરીઆઇ મુસાફરી–પેનલેખંઇ.. કમતીમાં કમતી–એંગેઝોં. મોટે અવાજે–અતાંચી. સૌથી પાસેનું–અની-અસા. જમણો હાથ–લેયા. ગરમ–hot–પુ. ગરમ–warm–આઇ. સાથે જવું–અટુલાઇદી. નેતાએહોવું–સાંઇદી. પવન વાય છે–લે ટાઇતે. પાછું આવવું–પ્યાંલાદી. કપડાં પહેરવાં–અવોવોદી. રાજ ચલાવવું–અ-સોયાદી. લક્ષ દઇને સાંભળવું–નાકાંઉદી. બત્તી સળગાવવી–મીનીંદી. છાપરૂં બાંધવું–મોદી. સીલ કરવું–તઝેખાદી–તઝેહોદી. સહી કરવી–લેમાકોદી. સરવે કરવું–મ્યે ટાંઇદી. વરસાદ ગરજવો–મો ખૌંદી. મુસાફરી કરવી–ખંઇત્વાદી. લુગડાં ઉતારવાં–અવો છોદી. છોડવું–જુદું કરવું–ફ્રીદી. થીજુદા પડવું–હવેત્વાદી. બાહોશપણે–ટાનાંઇઝવા. તમારા જેટલું–ખીંભ્યાલાઉ. પુષ્કળ રીતે–ચુવેવાઝવા. એકવાર ફરીથી–ટફાં. નાજેવું–બરાબર–અટુહુ. મુરખાઇ ભરેલી રીતે–માઇઝવા. જોરજુલમથી–અતેઆરમાં. મોડે–ટનેગા. લાંબા વખત ઉપર–લુંબીઘો અખાકલા. કોઇ જગાએ નહિ–અએમાં મહો. એક વખત–તખા. કોઇ કોઇ વખત–તખાતલે. પુરતી રીતે–લાઉઆંઉ. તે વખતે–હોઅખા–ધા અખા. એ વખત–નીછે. ગેર વ્યાજબી રીતે–મટયાઝવા. ખુશીથી–volantarily–અલોલો. અઠવાડીએ અઠવાડીએ–ખુનયતખા. શા માટે–બે જ્યાંઉ–બાફ્યુલો. ડહાપણ ભરેલી રીતે–લૈમાઝવા. ઘર આગળ–એૈં શેમાં. બીછાના ઉપર–અયાપોમાં. વાહાણ ઉપર–તીઓપોમાં. ચો તરફ હોવું–પોમ્યાદી. લગભગ હોવું–અલાઉ શીદી. ઘોડેસ્વાર લશ્કર–મીંસીધુયે. હીસાબનો ચોપડો–ગુંવેસયેસાઓ. હીસાબ કરવો–સયેપેદી–સયેંદી. કોર્ટ પાસે તોહમતનામું–ટયાસ્વે સોધોસા. એક પછી એક–તખુનાઉતખુ. બપોર થવા–મૌં લ્વેદી. એક વખત વધારે–નાઉટફાં. કેટલા વખત ઉપર–બલાઉચ્યાઘલે. રસ્તે જવું–લાંશાઉ ત્વાદી. પ્રાચીન વખત–શેકલા પત્રનો જવાબ–પ્યાંસા. શ્રોતા મંડળ–નીલા. સત્તા આપવી–અખ્વેં પેદી. પીઠનું હાડકું–ચ્યોયો. તોપનો ગોળો–અમ્યાઉઝે. દેશ નીકાલ કરવું–હ્લા ઠોદી. બેંન્ક–ગુંવેઢાંઇ. ગાયનું માંસ–નુવાતા. જવા પહેલાં–મત્વાખીં. હોવું–પાંઇદી–સાંઇદી. કલ્યાણ કરતા–પરગજુ–ચેઝુશીં. ના-ગરવેલનાં પાન–કુંયુવે. પાન સોપારીનો ડબ્બો–કુંઇ. પેલી બાજુ–હોબેકા. દોરડાથી બાંધવું–છીદી. ભડકો કરવો–મીતાઉદી. બોડી ગાર્ડ–કોયાં. ઘર બાંધવું–એૈં સાઉદી. ફુરસદ નથી–મ આણુ. થોડા વખતમાં–મ્આ મસ્યા. પોસ્ટ કાર્ડ–તબ્યાફે. બે પૈસાની ટીકટ–નપ્યાં લેમાં. બે

પૈસાવાળાં કવર—નપ્યાસાઐ. ગંજીફે રમવું—ફ્રેકઝાદી. નકશી કોતરનાર—પાંભુ. સાચું હોવું—ખરૂં હોવું—માંદી—હૌદી. સરટીફીકેટ—તેતીખાં લેસાં. પુઠ પકડવી—લાઇ પીદી. ચીરૂટ—સેલઇ. પહેરવાના લુગડાં—વોપ્રો અવો. ટાઇપ ગોઠવવા—પૌંસીદી. એક મત થવું—સૈટ્ટુદી. દીવસે દીવસે—તને ને તને. દીવસતો વખત—અખાનગે. તેમાં બળ નથી—તુમાં આ મશીણુ. ડીકશનેરી—શબ્દકોશ—અભેદાં. આંખ ઝાંખી હોવી—મ્યેસી મૌદી. બત્તી ઝાંખી હોવી—મીગ્વે મૌદી. પાણીનો પ્યાલો—યેગ્વે. આખા દિવસમાં—તનયેલૌં. અંધારૂં થવું—રાત પડવી—મોછવદી. એમાંહેલું એક—નખુઢવે તયાઉયાઉ. બીજી જગોમાં—તછાહમાં. વાહાણપર ચઢવું—તીંબોટેદી. કાયદો ઘડવો—ઉપદી હાદી. ઘણું—Exceedingly—એમટાં. આગ બુઝાવવી—મી તાદી. સરળ—સહેલું કરવું—હ્વેઝેદી. પાછળ જવું—લાઇદી—લાઇત્વાદી. ભવિષ્ય કહેવું—શેગા પ્યોદી. અગાડીનું—former—શેઘો. ફાટકનો રસ્તો—તધા-પાઉ. ગેઝટ—તહીંસા. ધરમાદા દાખલ આપવું—અલૂ લૂદી. ગ્લાસ—ફાં. ગ્લાસનું દામ—ફાંગ્વે. દોરવું—રસ્તો બતાવવો—લાંપ્યાદી. પવનનો વંટો-ળીઓ—લેપૌં. માથે બાંધવાનો રૂમાલ—ઘાંઉબાંઉ. ગળે બાધવાનો રૂમાલ—લેભેસીં. મુશ્કેલીથી—ખેખાઇઝવા. ઉતાવળે જવું—મ્યાંદી. સુકુંઘાસ—મ્યેછાઉ. આ જગાએથી—દીઅયામાં. આ વખતથી—યખુઅખામાં. આ કારણ માટે—દી અચ્યાંઉજ્યાંઉ. સૌથી ઉંચું—અમ્યેંઝૌ. હોલીડે—પ્વેને. નીમકહલાલ—પ્રમાણીક માણસ—ફ્યાંઉઘોલુ. માન આપવું—શીખોદી. હોટેલ—થમીંસાંઈ. હુંબક—લૈંલેદી. સ્ટાંપ લગાડવી—તઝૈખાદી. મનમાં ઠસાવવું—સૈસ્વેલાંઉઆંઉ પ્યુદી. બરાબર નહિ તેવું—મટાં મલાઉઘો. ખોટું—in correct—મમાંઘો. કદમાં વધવું—ચીપ્વાદી. તાપપર મેલવું—મીશોદી. ખીજવવું—સૈસોઝેદી—ગૌતાઇદી. એક પળમાં—ખનામાં. સમ-જવું સહેલું—ટાહ્વેદી. આજીજીથી માંગવું—Invoke—સુટાંઉદી. જાકેટ—ઐજી. પાછું ફરવું—પ્યાંદી. ન્યાઇ થવું—ફ્યાંઉમાદી. ઇંટની ભઠ્ઠી—ઔફો. બીલાડીનું બચ્ચું—ચ્યાંઉગ્લે. છેલ્લો—Last—અનાઉઝૌઘો. લોહી નીકળવા દેવું—તુવેપાઉદી. લખેલો કાગળ—લેમાસા. સરખું હોવું—ટુદી. મોટે અવાજ કરવો—અતાં ચીએદી. ગાંડું થઇ જવું—યૂત્વાદી. આપ નામદાર—your majesty—કુઢોફ્યા. મૈત્રી કરવી—મૈસ્વે ફુવેદી. ગેરવિ-શ્વાસ—મયૌખુ. હાથ લુછવાનો રૂમાલ—લેઠૌપવા. નોનસેન્સ—અલધા સગા. વખતે વખતે—તખાતલે. અગાડી એક વખતે—અયે તખા. મુળ—original—મૂલા. પેન્ટેલુન—ભાંઉભી. નાનું પારસલ—અઠોગ્લે. પીઓન—પ્યાદા. પોલીસ માજીસ્ટ્રેટ—યાઝો વુંઢાંઉ. પ્રીંટર—પૌનેતમા. પ્રોસીક્યુટ કરવું—ટયા-સ્વેસોદી. તરસ મટાડવી—યેગાં પ્યેઆંઉ પ્યુદી. રેઇલકાર—મીયઠા. રેઇલરોડ—

મીયઠાસાં. રાસકલ–લુસો. કાઢી નાખવું–reject–સૌપ્પેદી. રેપ્રીઝેનટે-
ટીવ–કોઝલે. જમણો હાથ–લેયાલે. જમણી બાજુ–લેયા બે. ગુલાબનું
ઝાડ–નિસેબિ. ગુલાબ જળ–નિંયે. રબી–ચાઉની. જીન ચડાવવું–
ચૌનીટીંદી. લાકડાં વેરનાર–તીલ્વાતમા. પુરતું નહિ–Insufficient–
મલાઉધો. વીખોડા ભરવા–ઘસવું–Scratch–છીદી. સીલ–તઝૈ.
સીલ લગાડવી–તઝૈકાદી. સીક્યુરીટી–આમાખાં. કીંમત નાખવી–અફોઠા
દી. આગ લગાડવી–મીશોદી. છુટું મુકવું–લોદી. કાપીજુદુંપાડવું–ફ્યાદી.
રેશમીસુતર–પોછી. રૂપાનું કામ કરનાર–પાંદૈતમા. નિષ્કપટીહોવું–sin-
cere–તબોફ્યાંઉદી. મોટીબેન–ઇમા. નાનીબેન–નીમા. યુરોપીયન
સોલજર–ગોયા. ટુંક વખતમાં–ખનામાં. કાંતવાનોત્રાક–વીંયો. સ્ટાર
લાઇટ–ચીયાંઉ. સ્ટીમ એનજીન–મીસે. ઓરમાનબાપ–ભાડવે. ઓરમા-
નમા–મીઢવે. સ્ટોરહાઉસ–તાઇ. સમન્સ–તાંભાસા. ખરચઉપાડવું–ઝયૈ
ખાંદી. આભારમાનું છું–Thanks–ચેઝુટીંબાએ. જ્યાંસુધી ત્યાંસુધી–ટાંઈ
આંઉ. ટીનનાંપત્રાં–તાંબુ–તાંબીયા. કંટાળીજવું–to be tired–મોદી–
પીંમાદી. થાકીજવું–to be tired by fatigue––યાંઉદી. ટાઇટલપેઇજ–
લેઇસા. તાડીનો દારૂ–થન્યે. પગનો અંગુઠો–છીમા. અંગુઠા પછીની પહેલી
આંગળી–છીન્યો. વચલી આંગળી પગની–છીલે. ચોથી આંગળી–છીધુ. ટચલી
આંગળી–છીતાં. થોડાવખતમાં–ટોરોચામાં. સહનથઇ શકે તેવું–ખાંનાંઇ ભુવે-
શીદી. ખરીરીતે–Truly–માંકાંઝવા. ટાઇપ ગોઠવવા–પૌંસીદી. નીચેસહીકર-
નાર–undersigned–લેમાહોધુ. કરારકરવો–ગડીહાદી. મોઢાનોબુરખો-
મ્યેંહનાપૌં. ઘણું–Very–એમટાં. વીસો–પેતા. ખુશીથી–અલોલો.
ઇંટની દીવાલ–ઔયો. પાણીરેડવું–યેલાંઉદી. અઠવાડીયું–ખુનયે–તતેઢીં.
તંદુરસ્તી સારીહોવી–માદી. શા માટે–બેને જ્યાંઉ–બાફ્યુલો. જવાવગર–
મત્વાબેને. અલબત–by all means–સેસે. આંકડા–ગના. આશુક–
છીધોલુ. માશુક–હીઝા. શરબત–પીલાઈ. ચાવલ રાંધવાનું હાંડલું–થ-
મીંઓ. લીલામગ–પેડીઝૈ. સફેતવાલ–પેફ્યુ. લાલવાલ–પેજા. તમા-
કુના પડા–ફે. કોરોકાગળ–સેકુ. લખેલોકાગળ–સા–લેમાસા. બ્લોટીંગ
પેપર–મીનેસેકુ. કેરોસાઇન ઓઇલ–યેનાનસી. દેવલોક–નાબ્યે. સ્ટાં-
પનો કાગળ–ધાંઉસેકુ. એક આનાની કીંમતના–તભેટાં. જન્મકેદ–ઠાંઉતતે.
પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ–યાઝોવુંઢાંઉ. ચીફ્કોન્સ્ટેબલ–યાઝો ઔમે. પ્લે-
ગ–પલીતા. પેટનો દુ:ખાવો–વુંના. ચલોટો–પસો. એક ઇંચ–તલેમાં.
એકફુટ–તમે. એક વેંત–તયુવા. એક હાથ–તઠાંઇ. એક ગજ–તથાંઇ.
ટીનનાં પત્રાં–તોપીઆ. મોટું દાતરડું–ધા. સુતરાઉ આલપાકો–પાદુ.
હલકો કપાસ–ચોયલુ. બજરો–કારગોબોટ–તાંભા. મેલ–સાબો. ફેરી–

કદો. કારગો–ચેહમા. ચુનો–સુરકી ને રેતી મેળવી કરેલો કેલ–એગ્લે. મતપંથ–ભાદા. કમાન્ડર–ભોપા ભાઇ. વાજું નગારાં–સાંઇ. આબરૂદાર માણસ–લુજી. રૂમાલ રેશમી–પોપવા. નાચ વગેરેની રમત–પોઇપુવે. પુંગી લોકોને ખાવાનું ઠામ–તભઇ. પેટમાં બળવું–લાગણી થવી–લુંડે. આગ થવી–મીલાંઉડે. છોડવું તે–acquittal–written discharge–પેસા. પરસ્ત્રી ગમન કરવું–તુ મયાગો પીમાદી. પરપુરૂષ સાથે વ્યભીચાર કરવો–મ્યાઉમા ઠાદી. ચાલાકી–લુચ્ચાઇ–પરીયે પ્યુજી. ની સાથે મળી જવું–associate–પાંઉ ફેદી. મંડળી–association–અપાઉં અફે. વડનું ઝાડ–Banyan tree–ન્યાંઉભી. તાબે કરવું–to make submit–નૈચ્યાદી. લાશનું દફન કરવું–તાંજેદી. બંધ નહિ હોવું–to be ceaseless–મસેદી. ખોટું ઠરાવવું–દુશણ દેવું–to be condemned–અશૌ ખાંદી. બહાર કાઢવું–Expel–હ્નીઠૌદી. ઉતાવળે હાંકી જવું–to drive fast in riding–સાંઇ નીંદી. સરસામાન–furniture–અતોં અસાંઉ. મુખ્ય મુખ્ય બનાવ–occurcnces generally–અઠોપાટી. હકુમતવાળો પ્રદેશ–સીયેંઝુ. પૈડાંવાળો મશીન–યાનઢયાસે. શરીરનો અવયવ–member of body–ઇંગા. સભાસદ–member of community–તીંવીંધુ. મીડ વાઇફ–Mid–wife–વાંઝવે. રહસ્ય હોવું–અંદર ભેદ હોવો–to be misterious–નેનેદી. હલકું મન હોવું–to be narrow minded સૈડું ઢોદી. ધર્મ પુસ્તકપર સોગન ખાવા–to take oath on a religious book–ચ્યાંકાંઇદી–ચ્યાંસોદી. સાંકડો રસ્તો–narrow path–લાંજા. મોત્રાચારીનો સબંધ–friendly terms–મૈતહાયા. સહીસલામત–not to be in a state of concern–સૈયૈઝયા મશી. સહીસલામત હોવું–out of danger–એનેલોદી. ડાહયો માણસ–sage–પીન્યાશી. મેળની ચોપડી–tally–ધયો. આપવું–to offer–પેલોપ્યુદી. ઝાડનો આગલો ભાગ–trunk of a tree–પીંઝે. સુંઢ–trunk of an elephant–નામાંઉ. એમાંથી કયું–નીઉઢવે બદહુ. તમે આવશો કે નહિ તે કહો–say whether you will come or not–લામે મલામેગો પ્યોબા. પુર્ણવીરામ–full stop–સગા સૌધોનયા. અલ્પવીરામ–comma–પૌમા. સંતાવાની જગા–કવેની. પાણીનો નળ–પ્યું–ટુમ્યાંઉ. તોપખાનું–તેને તાઇ. કર બેસાડવો–ગુંચેકવેદી. આપ્યા વગર લેવું–યુસાંઉદી. દમનો રોગ–પાંના. ખેંચવું–લલચાવવું–લાઇસ્વેદી. સંભળાય એવું–આયાધો. વેગળું કરવું–ઉડાવવું–(avoid)–શાંઉત્વાદી. ધોરીનસ–તુવેચ્યો. સપ્રમાણ–મૂલાંમાંધો. ઘરી–આંસ–આંક–વીંયો. ભુંજવું–શેકવું–પાંઉદી. દેશ-

નીકાલ કરવું–નિઠૌદી. વાંઝીયું હોવું–મી ઔાદી. રમવાનું બેટ–બલીઢાં. સંગીન–બાગનેટ–લાંઝો. મણકો–પૂડી. શીંગ–કળી–પે. બદલો.વાળવો–અપ્પે ફયાદી. સાન કરવી–લેયાદી. શોભીતું હોવું–લ્યાઉપાદી. પવન ગાજવો–લે હૌદી. ધર્માધ્યક્ષ–ધાંઇઓ. ભડકો કરવો–મીતાઉદી. બેબે કરવું–ઓદી. ભેળસેળ કરવું–યેનોદી. પ્લાસ્ટર–લાંઉમી. વાદળીયો રંગ–અપ્પા–અપ્પાયાંઉ. શરમાઇ જવું–(to blush)–મ્યેહનારીદી–મ્યેહ–તા મેદી. શેખી મારવી–વાચુવાદી. છરાનો ગોળો–ભૌસાં. છાપરૂં–માંડવો–તીખેટા. કામઠાની દોરી–લેન્યો ચ્યો. થુલું–ફોતરાં–ફુવેજી. પવનની લેહેર–લેબ્યે. તેજકાંતી–અયાંઉ અવા. કોર–કંઠો–અના:. ખારૂં પાણી–સાયે. કુકરના જાડાવાળ–અહીં. અંકુર–ફણગો–અંગૌ–અફુ. બસ્ટ–પેટથી ઉપલા ભાગની છબી–અયૌતાંઢા. આપત્તિ–સંકટ–ભેયાં. પરથી હાથ ઉઠાવવો–અયાગો સૌરીદી. પથારી ઉપર–ઐયાબોમાં. પાણીથી શુદ્ધ કરવું તે–યેને ઝેછયોઝું. ધીક્કારવા જોગ હોવું–સૈસો ભુવે શીદી. આવવા જવાની છુટ–અખ્વીં. હીસાબ રાખનાર–યેટુવેટાપોતુ. દરીયાઇ સેનાપતી–યેજ્યાંઉ સીભુયે. છેડે જોડવું–સીદી–સેદી. સંગે મરમરના પથ્થરની એક જાત–ચાઉફ્યુ. છત–ચંદરવો–મ્યેહ્નાજ્યે. પથ્થરમાં નકશી કામ કરવું–સીદી. લાકડામાં નકશીકામ કરવું–ફુદી. નકશી કરનાર–પાંલુ. પાણીનો ધોધ–યે તધું. ઉંડી ગુફા–દૂખાંઉ. ચાક–સપેતો–મ્યેબ્યુ. યોધ્ધો–વીર–ઉસ્તાદ–તુયેધાંઉ. પટાવવું–સમજાવવું–છયોદી–છયોમોદી. કરોળીયાની જાળ–પીંગુઐં–પીંગુ હ્રીયે. શબની પેટી–કફન–તલા:–ખાંઉ. ચેનઆપેતેવું હોવું–તેતાદી. ભાગ–ખંડ–અખા અખ્વે. ગંભીર–શાંત હોવું–તેછીદી. પ્રીતી મેળવવી–સૈપ્યાઝેદી. તકરારથી રદ કરવું–છયેપાદી. બોલાવવું–ભરવું–to convene–સીઉવેદી. ખ્યાલ બદલવો–તભો પ્યાંઉદી. ખરાદીલનું–તભોફ્યાંઉદી. કાઉનસીલર–ટાંઇભીદોલુજી. સ્ફટીક–બીલોર–ચાઉતલીં. ગાદીએ અઢંગી બેસવું–હ્રીઔ. પાણીનો બંધ–સી. હીંમતથી જવું–ત્વાવુંઇદી. વ્યાજબી નુકશાની–લીયોપી. ખુશામત કરવી–ચડાવવું–લૈચ્યાંદી. રોકવું–અટકાવવું–કાહ્દી–સીકાદી. કમકૌવત–નબળાઇ–આહમેજી. સુકાતા જવું–લેવાતા જવું–સ્વેમીયેદી. દરજ્જો કમી કરવો–અયાચ્યાદી. વીચાર કરવો–તોલ કરવો–સીઝાદી–ટુવેઢોદી. દોશ નાલાયકી–અપ્પે–અફૂધો. બતાવવું–દરશાવવું–અટાઅહ્રા પ્યાદી. નામ–સંજ્ઞા આપવી–તમૌદી–હ્રીદી. દેખાડવું–નીશાની હોવી–પ્યાહ્યુંદી. ઘટ–જાડું હોવું–તૈદી. લાયક–યોગ્ય હોવું–ખાંધાઇદી. નજર કેદ રાખવું–છોઠાદી. પતો લગાડવો–ટુવેમાંદી–પોપ્યાદી. રસ્તો મુકી આડે રસ્તે જવું–ભુલવું–લ્વેદી. રાજ મુગટ–તરફુ.

ઉતરાવવું-to dictate-હ્નૌઠાઇદી. હથીઆર લઇ લેવાં-લેને તૈદી. પુખ્ત વીચાર-પીન્યાતઢી. ધર્મ સંબંધી છુટ-તાતનાદો. બેઅદબી કરનાર-મયોદી. અવયવો જુદા કરવા-પાંઇ ફ્યાદી. ગાળવાનું કામ-પાંઉ જાંઉ. ઇશ્વરીય હોવું-ફ્યાને સાંઇદી. ડોઝ દેવો-સેગો તાઉદી. ડબલ કરવું-નીસાંરીદી. ડ્રીલ-પરેટ કરવી-સીયેતીંદી. ડુપ્લીકેટ-અફે-લેખાં. રંગ લગાડવો-સેસોદી. યાર સાથે નીકળી જવું-ઠવે પીઇદી. આ ઉપરાંત-દીપ્યેં. તે ઉપરાંત-ઠોહ્મા તભા. ઓકાવે એવું-ઉલટીનું ઓસડ-આંસે. કાયદો બાંધવો-ઉપડી ઠાદી. છાવણી કરવી-ટાછયાદી-સાખાંછચાદી. સામસામા આવી જવું-સાંઇદી-સાંઇ ટુવેદી. ઉજાસ પાડવો-અલીંયાદી. દ્રીઅર્થી હોવું-સગા કાઉદી. થોડીવારમાં-મચ્યાં મમ્યેમીં. દોશ મુક્ત કરવું-અપ્યેલોદી. એકઝીબીશન-પોપ્યાજી. વીસ્તાર-ફેલાવો-પ્યાંપ્યુધો અયા. તાકીદથી કરવું-મ્યાંઝેદી. તોપનો ભડાકો-અમ્યાઉતાં. જોર જુલમથી ખેંચી લેવું-અનાંઇઅકે યુદી. ખાસ-વિલક્ષણ-દૂઝાંધો. સરલ-સુગમ કરવું-હવેઝેદી. ખરીબીના-અફ્યે અયા. માનસીક શક્તિ-ન્યાંતાતી. શારીરીક શક્તિ-અસૌંતાતી. ફેશનેબલ-ઠૌઝા અટાંઇ રીધો. ખુની-ક્રુર થવું-ચ્યાંઝૌદી. હીંમતવાન થવું-યેદી. ચીર-ફાટ-આએ. લશ્કરની ટુકડી-તઝાંઉતા. પાટીયાની જમીન-ચ્યાં. ઘડીઆળની ખીસી-નાઇએ. ગરભ-હમેલ-કોવુંઇ. પ્રાણીનો ગર્ભ-ઝી. બળ-જોર-અલૌંતાતી. ચામડીપર ડાઘ પડવા-યીંચ્યેદી. ડોળા કાઢવા-મ્યેહ્માંઉકો યુવેચીદી. ચારે પગે દોડવું-ખઝૌાછાપીઇદી. ફાંસીનું લાકડું-લે સ્વે દાંઈ. જુગાર ખેલવો-લાઉદાં કઝાદી. કોગળાનું ઓસડ-લૌંસે. જાળીદાર કાપડ-ચ્યાછી અંકે. વંશ-પેઢી-અમ્યોહન્વે. બાબતો ચુંટી કાઢવી-કાઉતીં કાઉદી. ઝાંખુ તેજ આપવું-મૌં મૌંકાઉદી. ઝાંખી રોશની-યેકામિઝીં. પૃથ્વીનો ગોળો-મ્યેકભાલૌં. હાથનો બનાવેલ પૃથ્વીનો ગોળો-મ્યેકભાપૌં. હાથનું મોજું-લેસૌ. દાંત પીસવા-તુવાચૈદી. ગપાં મારવાં-પલી પલેં સગાગો પ્યોદી. હાથથી છીનવી લેવું-પકડવું-લેને સૌ કાંઇદી. ખુશી કરવું-અયાઝેદી. દુઃખી થવું-to be grieved-ચીએ કવેદી-ન્યોનુંદી. દુષ્ટ વતી-મનાલોજી. પવનનો ઝપાટો-લેભૌં. હાફ કાસ્ટ-કાબ્યા. મુઠી ભરીને-લેતસૌ. ઇજા વગરનું-અપ્યે મપ્યુટાધો. એક તાલ હોવું-અતાંનીદી. સારંગી વગાડનાર-સાંઉતમા. બે ખબર હોવું-તઢીલેદી. ટોપ-શિરસ્ત્રાણ=તાખમાઉલૌં. પાખંડ મત-મૈસાઢેઠી. મોટી ઉધરસ હોવી-ચ્યોહોદી. પીટકાર માટે એક જાતનો અવાજ કરવો-સીઠોદી. સરપનો અવાજ-હ્મૌદી. પગનાં મોજાં-છીસૌ. કોણી મારવી-તઢાંઉને ટવેદી. મેળવવા તજવીજ કરવી-ટુવેઆંઉ શાદી. ગેર

કાયદે–મટયાધો. કળી ન શકે એવું–મઠીંશાધો. કડવું કરવું–ખાક્રેદી. દુ:ખી કરવું–સીયેઝેદી. મનમાં ઠસેલું હોવું–સૈસ્વે લાંઝેદી. માપી ન શકાઇ તેવું–અટાંઇમતીદી. તાત્કાળીક હોવું–અછ્યામે ફીદી. જલ્દીથી–અછ્યામે. નાશ ન થાય તેવું–અમર–મતેનાંઇ. કઠણ છાતીનું–નાંઉિદ્ધામયાધો. ગુંચવણુમાં નાંખવું–પાવીંદીગો પ્યાદી. દેશાવરથી આવેલો માલ–આયાત–ત્વીંકો. અગવડતાવાળું હોવું–મટોમલ્યો ફીદી. લખીને માલ મંગાવવો–પૈઆંઉનૈદી. માલની યાદી–અપૈં. લાઇલાજ–મછો મલ્વેનાંઈ. ભુલ વગરનું–નિશ્ચીત–મહ્યાંનાંઈ. રોગીને રાખવાની જગા–લુનાચૈં. મનમાં ઠસાવવું–નીલૌં ત્વીંદી. ફાંદામાં લેવું–ચ્યોમેદી. એક ચીત્તે–સૈંઝૈં. વચમાંથી કાપવું–કાંલા ફ્યાદી. દેહેશત આપવી–ચાઉઆંઉ પ્યુદી. અડીયલ હોવું–સૈમાહૃદી. વગર તેડે અંદર જવું–અપ્વીં મશીબે વીંદી. જળથી રેલછેલ થવું–લૌંમોદી. નવી શોધ કરવી–ઠોહુંયુવે અસાઅઉ લૌદી. ઉલટપાલટ કરવું–ફ્યાંઉભ્યાં ઠાદી. બાહાર વેહેવું ઠવેસીદી. આખરનું પરીણામ–અસૌં. ઉપદેશ સારૂ ગામેગામ ફરવું–ઢેતઝારી ત્વાદી. હાથીદાંત–સિસ્વે. ફણસનું ઝાડ–પૈનેભીં. ઉપલું જડબું–પાયો. નીચલું જડવું–પાછેયો. ઠોંસોમારવો–ઠૌદી. ખણખણાટ અવાજ થવો–છવીંઝવીં મીદી. જંકશન–સેછે–સાછે. સામે પછડાવું–ઠીખાઇદી. નીચે પછડાવું–યાઉલેદી. દુર પછડાવું–ખુવાઆંઉ યાઇદી. બાહારપછડાવું–ઠવેઆંઉ યાઇદી. તલીએ પછડાવું–અશૌંખાંદી. લાકડામાંની ગાંઠ–અમ્યેપુ. વાળની ગાંઠ–બંધ અંબોડો–અઠૌં. લેબલ–લૈસા. લેબલ ચોડવું–લૈસા ઠોદી. ગુંચવણવાળો રસ્તો–વીંગભા. ઉતરવાની જગા–landing place–ઝૈ–ઝૈકાં. ડુકરની ચરબી–ઉવેસી. સંધાડો–સરાણ–પ્વૌ. સંધાડીઓ–પ્વૌતમા પછીનું હોવું–નાઉશીદી. વાહાણનું લંગર કરવું–તીંબો છયાદી. દોરી જવું–રસ્તો બતાવવો–પોસાંઉદી. અસલીકથા–માસા. કાયદા બનાવવા–સીયેંઠોંપુવેદી. ઔરસ–હકદાર–હૌહ્યાંધો. લેવી. દરબાર–નીલાખાંજી. ઉચ્ચાલન–ટેક્કા–કૌ. લેફ્ટેનન્ટ–તાહૃમૂગૅ. લેફ્ટેનન્ટ જનરલ–સીકે–બોજી. તેવીરીતે–like wise–દીમાટભા. આ ઉપરાંત–દીપીં. કમળનું ઝાડ–નીંપુવીં–ચ્યાપુવીં. ખોડાંગતાં ચાલવું–ઠોને ત્વાદી. કાગળપર દોરેલી લીટી–ટાંતા–અચ્યાંઉ. છાપેલી અથવા દોરેલી લીટી–સાઢાં–સાઝાંઉ. વંશ–કુળ–અમ્યો અસીંઅસે. સાંકળી–સાંધો–ચ્યોગ્વીંટપ્વીં. લવરી કરવી–સગામ્યાદી. લાભ કારક હોવું–ગુંવે ટોપ્વાદી. વીશય ભોગની ઇચ્છા–ફીલેતા. મનમાં ઇચ્છા હોવી–ટામેદી. કાંઇ હરકત નથી–ભામાં ટાંસયા મશાબુ. વીલાસી હોવું–શૌંદી–તાંદી–તાંસૌંદી. ખારવાળું પાણી–પ્યાસીયે. મોજ શોખ–સૈંધાઅસા. મેજોરીટી હોવી–તામ્યાદી. દરીયાઇ–Marine પેન લેને

સાંઇદી. ભેજવાળી જગા–સૈં. વાહાણનો ડોળ–યુવેટાંઇ. પછવાડે રહેવું–નાઉક્રેમાં નેદી. ઉતરતી વયનીસ્ત્રી–મૈમાજી. ગાદી–રજાઇ–મુવેયા. નીતી વચન–અયાગાવુસગા. ઓરી–અછબડા–ઉવેતે. યંત્રની રચના–યાંઢયા. કામ વગરનું માથુમારવું–સ્વેપેદી. ગરીબ–નમ્ર હોવું–સૈનૂન્યાંદી. સ્મરણ પત્ર–હ્માસા. અટકાવ–રજ–રૂતુ–મીયાઉદ્રુ. ટુંકામાં કહેવું–ત્વીંયુવેપ્યોદી. વેપારની ચીજ–કૌંસાલે. ખરતો તારો–ચીપ્યાં. રીત–ગોઠવણી–અસીં–અસીને. મધ્યરાત્રી–તાંધાંઉ. ખોટી ગણત્રી કરવી–અટવે માદી. નુકશાન કરનાર–ગૌંતાઇઘોતુ. ખોટો વીચાર કરવો–અઠીંલ્વેદી. ખોટે રસ્તે દોરી જવું–ચ્વાલ્વેદી. લંગર નાખી વાણ બાંધવું–સાઇદી. શેતુરનું ઝાડ–પોસાભીં. ભાતભાતનું હોવું–અટુકુ અફ્રયા હ્યા રીદી. માંસનાં તંતુ–લેઝો. મોઢું બાંધવાની જાળી–અઉવા–નૌસૌકવીં. ઝોલું આવવું–ખનાલે ઔપ્યોદી. કુદરત–કાંભાતાંઝાસુ–પગડી. કુદતરતી બાંધો.–નયો. કુદરતી વલણ–ઉવાધના. કુદરતી ગતિ–ઢમઢા. સુઇનું કાણું નક્રા. બેમાનું એકે નહિ–neither–દોમ્યામકા. ચીપીયો–સાણસી–નીયા. જુધનાં ઇંડા–તાંઉ. અમીર હોવું–મ્યાદી. અમીર ઉમરાવ–મૂમા. બપોર થવા–મૌંટેદી. બે આબરૂ–ચ્યોઝો. પાલન પોશણ કરવું–ચુવેમુવેદી. પાલન પોશણ–અહાયા. નોવેલ–નવલ કથા–દ્વાંઢારીસા. નવો અભ્યાસી–તામને. દેવી—અપસરા–યૌકઔનાતમી.| લખેલું ભુંસી નાખવું–છ્યેદી. અપ્રસીદ્ધ-છાનું–મઠાંસ્યા. કબજેદાર–કબજો રાખનાર–તૈંયુવે નેઘોતુ. કબજો લેવો–રોકવું–તૈંયુદી. મનમાં આવવું–સૈહિંહ્માદી. સર્વ શકતીમાન હોવું–તાંગોને પીઝૌંદી. માત્ર બીજું કાંઇ નહિ–તેતે. સામેનું હોવું–મ્યેહનાજી સાંઇદી. સામેની બાજુ–સાંચીંમે. કાચી ધાતુ–ઢાટુ–ચાઉ. મા વગરનું બાળક–મેઘેસો. બાપ વગરનું બાળક–ફ્રેધેસો. બાહાર જવાનો રસ્તો–ઠવેપાઉ. દોડવામાં પાછળ પડવું–પીઇ લૌંદી. બહુ ખાવું–over eat–સાચ્યુદી. ઉપરથી વહી જવું–લ્યાં ત્વાદી-લ્યાંદી–લૌંમાદી. નું દેવું હોવું–ચુવે શીદી. કદમ આગળ જવું–હૂલાં ત્વાદી. નરમ પાડવું–શાંત કરવું–પ્યોફ્રયેદી નૈં ઝેદી. ધાનની મીલ–ચૈસૌં. પેગોડા–સેડી. બાહાનું કાઢવું–અપ્યે પોસાં ઉપ્યોદી. અર્ધાંગવાયુ–લેજ્યોતેના. દૃષ્ટાંતરૂપી કથા–પૌંઉપમાં. કવાયત કરાવવી–ટાપ્યાદી. પારેગ્રાફ–પૌજી. સમાંતરલીટી–અચ્યાંઉપ્યાંઇ. ગયેલો વખત–શેકલા. શીગડું મારવું–ફાહૂદી. આશ્રય આપવો–છીપીં માઝાદી. પથ્થર જડવા–ચ્યાઉ ઔને ખૌંદી. રસ્તો તૈયાર કરવો–લાંગો પોંદી. ગંભીર શબ્દે અવાજ થવો–હૈંદી. નો બદલો વાળવો–સૂચ્યાદી. ચાંચ મારવી–સૈપાઉદી. ઉઘાડું જોખમ–ભેયાઉસયા અચ્યાંઉ. ખોટા સોગન ખાવા–મહો મહ્નાંભે ચૈંસોદી. કાટખુણાવાળું–માતાદી. ખંત

રાખવી-ચ્યાંખાંઇદી-સુવે મીયેદી. વેશ ધારણ કરવો-અયાંઉ સાંઉદી. વાંચીને ધ્યાનમાં લેવું-સાચીદી. કાચની શીશી-ફ્રાંમુગે. ફીલોસોફર-પીન્યાશી. ભક્તીમાન હોવું-પ્યાગો યોધિદી. જાદુ પાટીયું-કુયો પીભ્યા. ખુશકારક હોવું-તાયાદી. ખુશી થવું-નીતેદી-આયાદી. છાતીની અંદર લાહે બળવી તે-લેતા છીંના. પોલીશ કરવું-સેછયોદી. હોઠને ચોંટી રહેલું-નોખાં સૂદો. બને તેવું હોવું-to be practicable-ફીનાંઇદી. ભક્તિ-પ્રાર્થના-પ્ટના. પ્રમુખનું કામ કરવું-ઔદી. પ્રીન્સ-મિતા. પ્રાઇવેટ-ગુપ્ત-ફોંકવેદી. પ્રાઇવેટલી-છાની રીતે-મટીં મસ્યા. તોછડાઇથી વરતવું-મયોમતે પ્યુદી. દરજ્જો વધારવો-હ્મ્યાઉદી-to promote. હડસેલી લઇ જવું-સ્યેધો તૌદી. દરખાસ્ત મુકવી-સીંજીયાં-તીંગુસુવે પ્યોઠાદી. ભાશણ કરનારની બેઠક-ધમાયલીં. મોદી ખાનું દેવું-અતૌ ખાંદી. સોરટીમાં મુકવું-હીકઝાદી. ફાયર રેફ્ટ-મીભાંઉ. દંડ દઇ છોડવવું- યુવેદી. બળાત્કાર કરવો-મઠૈ ચ્યેંદી. ગોઠવી મુકવું-અતીંઠાદી. પાછલી બાજુ-નાઉફે. ફરીથી ધારણ કરવું-યુપ્યાંદી. એ-સડ વીખી-સેફાની. અરસ પરસ હોવું-અપ્પા અહૂલાં ફીદી. સમાધાન-સલાહ સંપ થવો-સૈપીયેદી-પીયેદી-સેઝાદી. મેલ કાપવો-ચીયુવે લાદી. ત્યાગ-દુર કરવું-મપ્યુ બેનેદી. આરામ લેવો-એઝેદી-આપીઆંઉ પ્યુદી. શરણુ-આશ્રય-હીખોસયા. શરણ લેવું-હીખોદી-હીપ્યુદી. રજી-સ્ટર-સાર્યે-હાસા. કાયદા-કાનુન-યાઝાતા. રીમાર્ક કરવી-હાયુવે પ્યોદી. દરદ મટવાનો ઇલાજ-અનાપ્યાઉઝેધોસે. સ્નેહથી યાદ કરવું-આંઉમેદી. ફરીથી તાજું કરવું-અતે પ્યુભોંદી. ના કબુલ કરવું-નીપેદી. રાખી મુકવું-to reserve-છાંઝવીં યુવેઠાદી. પરીણામ આવવું-અચ્યાંઉ જ્યાંઉ ફીદી. પરચુટણ વેચવું-લેલી યાંઉદી. ધીમુ-ઓછું કરવું-નેઝેદી. ધંધામાંથી છુટા થવું-હૂસૈદી-હૂસૈ ત્વાદી. બોલ પાછા ખેંચી લેવા-સગા હૂનો પ્યાંદી. ફરીથી એકત્ર કરવું—પાંઉ પ્યાંદી. ઇશ્વરતર્ફથી મળેલું તે-revelation-ભ્યાઢે. પૈસાદાર માણુસ-તુઠે. હવાઇ-મરચી-બાણ-મીભ્યાં. વાટમાર્ગ-ખંઇ ત્વાયાં લાં. નીસામે ધસવું-તાઇદી. પેટમાં ગુરગુર થવું-ચ્યૌઝૈં મીદી. કટાઇગયેલું હોવું-છેતેદી. વીસામાનો તહેવાર-ઉબૌને. બળીદાન-ભોગદેવો-યેપૂઝોદી. થુંક-લાળ-તાંઢવે. મલમપટી-ફ્યાં-ઉન્યે. નીલમ-મણી-નીલા. જંગલીહોવું-to be savage-ચ્યાંચ્યૌદી. કરક-સોટી કરવી-સેનેદી. કરકસર કરવી-સેનેદી. ગરમપાણીથી દઝાડવું-યેપૂલાંઉદી સભા બરખાસ્ત કરવી-પ્યોફ્યે કવેદી. દેખાવ-scene-મ્યેમીંતહૂલ્વા. રચના-scenery-મ્યોમીંગીં. સાયન્સ-અટાપીન્યા-તેપાંઅટા. ચાબુક મારવી-અસેચ્યો ટાયુવે યાઇદી. ડોળા કાઢવા-મ્યેહાંઉકો યુવેચીદી.

છુપાવવું–to screen–કવેખાદી. પડદો–screen–અકવેઅકા. ધર્મ-શાસ્ત્ર–મ્યાંસા. કંઠનું દરદ–ચ્યાના. બારીકીથી તપાસ કરવી–સીદી–સીચ્યોદી. છરી–તર–અહ્‌મ્યૌ. છાનીગુપ્ત જગા–સૈકવેધો અયા. અર્ધવર્તુલ–સેવાંઇતછાં. ઇંદ્રીય જ્ઞાન–વેઢના ખાંઝાજી. જલ્દી મનને અસરથાય તેવું–વેઢના ખાંઝા હ્વેદી. પછવાડાનો ભાગ–નાઉપાંઇ. ભાલાંનો હાથો–લાંયો. મોટી કાતર–કાકીજી. શેરીફ–મ્યોતુજી. રેતીના ખડક–તંઉધૈં. છીછરૂં થઇ જવું–તૈંત્વાદી. ટુંકું–કમતી કરવું–સૌયૌદી. થોડા વખતમાં–મચ્ચા-મમીંહ્વીં. પીસવું–ગંજીફાના પાનાં–ફેફાંદી. તજવું–છોડીદેવું–શાંઉદી. વણ કરનો કાંટલો–લુંહ. નહિ દેખતું હોવું–મ્યેસી કાંદી. હાડપીંજર–કોખાં ઢાયોઝૂ. તરસ છીપાવવી–પીયેઆંઉ તાઉદી. નીચબોલી–ભાંસગા. કાપી મારી નાખવું–તાફયાદી. મોંમલકાવવું–પ્યૌદી. જગા છીનવી લેવી–અયાગા ચ્યાદી. મેશ પાડવી–મીઝાગો ન્યાદી. આ પ્રમાણે–હોઅટુ. ઉંચે ઉડવું–ઉવેપ્યાંદી. નક્કર વસ્તુ–માધો અયા. ઓગળી શકે એવું–અયે ફી નાંઇદી. મેશ–કાજળ–ચ્યાખો. શાંત કરવું–ફીયેદી–સૈફીયેદી. આત્મા જીવ–વીનીં–સૈવીંની. નદીનું મુળ–મ્યેફ્યા. ભભકાદાર–ભવ્યહોવું–ફુંતા-ઉદી–ચીચ્યેમીંમ્યાદી. વાવંટોળ–લેભૌ. પીચીકારી મારવી–પ્યુનેઠોદી. થીયેટર–ઝાપ્વેસીં. વેહેતું બંધ પડવું–મસીબે આંઇદી–મલૌસ્યા ભેયા-નેદી. કલંક લગાડવું–સુંકવેઆંઉ પ્યુદી. ખુંટોગાડવો–તાંઇ સાઇદી. તોતડું બોલવું–સગા ઠીદી. વાવટો–નીશાન–અલાં. તાકીને જોવું–સૈંઝૈં ચીદી. ભુખે મરવું–ગાંમૌદી. વાણુ હંકારવું–ફેદી–ફેપ્યેંદી. વળે નહિ તેવું–ટીંદી–ટીંમાદી–ખાંઇમાદી. ડંખ–ચટકો–અમીસુ. ડંખ મારવો–હોદી. માન અગર બીકથી તાબે થવું–પ્યાવોદી. પગથી મારવું–ચ્યોભ્યાને યાઇદી. પગથી બાંધવું–ચ્યોભ્યાને છીદી. મજબુત કરવું–આટોદી–આપેદી. લાંબુ કરવું–પાથરવું–સ્વેચ્યેદી–સાંદી. હઠીલું–જીદી હોવું–પ્યાંઉદી–સૌમાખેદી. ગુજ-રાન ચલાવવું–અતેમુવેયાં શીદી. બદલામાં આપવું–અસા સાઇદી. વારસની પછી આવનાર–સેખાંયાધોતુ. રેલછેલ–પુષ્કળ હોવું–અલૌં પોમ્યાદી. ઘણુંજ બારીક–સરસ–અકૌંઔં. તપાસ દેખરેખ રાખવી–પીંસીંઆંઉ ચીસ્યુદી. ખાત્રીવાળું હોવું–અહ્માં તીદી. બાહારનો ભાવ–અપ્યે. ઉપર ચઢવું–અયોધો ટેદી. ચઢીઆતા થવું–લૌદી–તામ્યાદી. શરણ કરવું–વુંઇછાયુવે આદી. બીજાનું દુઃખ જોઇદયા આવવી–ચીંનાદી. બીજાનાદુઃખની દયા–સાનાજી. શીરો–રસ–તીંલે. નાની ખીલી–તાંન્જોગ્લે. ચેપલગાડવો–પૌસાદી. ફીત–tape ચ્યાચ્યોભ્યા. નાની મીણબત્તી–ફ્યાંઉઢાંઇગ્લે. મંદ–સુસ્તી હોવું–નેદી. થોડા વખત માટે હોવું–to be temporary–ખનાતાતેદી. ગરમી શીત મા-પકયંત્ર–થરમોમેટર–અપૂઢાંઇ. દરજીની અંગુઠી–અછો લેસૌ. ટીરીન–

મોંટેસા. બેસતું-ટાઇટ હોવું-ચ્યાદી-તાંદી. સજજડ-બેસતું કરવું-ટીઆંઉ સ્વેદી. ઝટ સળગે તેવી દીવાસળી જેવી વસ્તુ-લાંઉઝા-મીખાઇ. છાકટું-મસ્તહોવું-ઉવેઉવે શીદી. કંટાળા ભરેલું હોવું-મોઝેદી. સહન કરી શકાય તેવું હોવું-ખાંનાંઇભુવે શીદી. જીભના મુળ આગળની ગાંઠ-પાઝે. પીડા-દુઃખ દેવું-પાંઠાંઝવા નીંઝેદી-પીભાંઆંઉ હ્વાંઉશેદી. જુલમ કરવો-રીબાવવું-અપૂઅપ્યે સીદી. હાથથી ઉછાળવું-લેને પીદી. મન પીગળાવે તેવું હોવું-ચીંનાભુવે શીદી. ચીતરવું-ટ્રેઇસ કરવું-યેતાદી. પગની નીશાન-છીયા-લીઝાંઉ. ધર્માચાર પદ્ધતિ-અયાઢેતા. ખોટો આરોપ મુકવો-મહોમહ્વાં અપ્યે ટીંદી. વીશેષ ગુણ-પૌંપાં લેખના. આરપાર દેખાઇ તેવું-અલિં ફ્રાઉનાંઇધો. દેશ નીકાલ કરવું-તેભોચીંસાઉ યુવેત્વાદી. વિશ્વાસઘાત-તીસા શીયેયુવે ચીંપ્યૂમૂજીં. પ્રસવ વેદના થવી-ફ્વામીંજીં વેઢનાગો ખાંદી. ખાઇ ખોદવી-મ્યાંઉ ટૂદી. પેશ કદમી કરવી-પ્યેહ્વાદી. તપાસ-trial-સૌઝાંજીં-સીચ્યોહ્નુ. ઇનસાફની જગો-યૌંઢો. નજીવી વસ્તુ-અટવે મશીધો અયા. હલકાઇથી બોલવું-શીયેયેપ્યુદી. વિજયની ક્રિયા-આંઉ પુવે. માણસોનું ટોળુ-લૂસ્ટ. તુરકી ચાલચાલવી-તૌંછાઉ ધાઉ ત્વાદી. આકુળ વ્યાકુળ થવું ઑચ્યેદી. ટરપીનટાઇન-ઠીંયૂસે. વાળ ચુંટવાનો નાનો ચીપીયો-મુવેન્યા. આંખના પલકારા મારવા-હ્નૌનેદી. આંકપર ચઢાવવું-છયાઝયાલીદી. કલબલકલબલ કરવું-સીસેમીદી. સરપંચ-સાચ્યામાં સીયેધોતુ. નહીં સ્વીકારવા યોગ્ય-ખાંયૂઝયા મકાંઉઢો. ગણત્રી ન થઇ શકે તેવી રીતે-અચ્યાંઉમટાં. બેરીત મુજબ-અચ્યેમપાધો. નહિ શણગારેલું-તાંઝા મસીંધો. લાગણી વગરનું-નલૌં મઠીકાઇધો. ન ફરે તેવું-મપ્યાંઉ લેનાંઇધો. એકમતનું-સૈતભો દૂ જ્યાધો. આશા વગરનું-હાંઠોઢાં મપાધો. હાજરી વગરનું-લાઇધુ મપાધો. બીન સત્તાદાર-અપ્વીં મપાધો. ગેરવીશ્વાસ-મયૌંજીં. નહિ ઉકાળેલું-મછેમપ્યૌંધૌં. નહિ ખરીદેલું-મવેધો. ભાર લેઇલેવો-વુંઇગો છયાદી. સાંકળ ઉઘાડવી-તાંજોગો છયોદી. જંગલી હોવું-to be uncivil-યાંદી. અંકુશ વગરનું હોવું-પાઉલો પ્યુદી. બુચ ખોલવું-અસોગો હ્વૌદી. માથે લેવું-to undertake-લૌસાપ્યુદી. અઘટીત-undeserving-મખાંતાંઇધો. અનિશ્ચીત-તભો મચ્યાધો. લુગડાં ઉતારવાં-અવોછયોદી. પાયાવગરનું-ખોટું-અછે અમ્યે મશીધો. અગત્યનું નહિ તેવું-અટવે મશીધો. અનાહુત-નહિ નોતરેલું-મખો મફૈધો. રીત વીરૂદ્ધ હોવું-યાંઇદી. નહિ ધારેલું તેવું-મચ્યાંઝી બેરીદી. ન કહી શકાય તેવું-મપ્યો મસોટીંધો. નહિ કહેલું-મપ્યો મસોગે પીધો. લોકપ્રીય નહિ તેવું-લુમ્યા મચ્યાઇધો. ફાયદા વગરનું હોવું-અચ્યો મેદી. સવાલ વગરનું-નકી-યૌમાયાં મશીધો.

ગેરવ્યાજબી—મટોમટાંધો—અચ્ચાંઉમટાંધો. સહીસલામતી વગરનું—મલા જર્યોધો. નકી નહી તેવું—અતિ મચ્ચાધો. બુરખો લઇ લેવો—મ્યેંહના ફ્રીંગો ફું'ઇલીદી. ધમકાવી ઠપકો આપવો—ફેયે પીતીંદી. અર્જન્ટ—મલ્વેનાંઇધો. ખંખેરવું—ખાલી કરવું—લૌલા સેદી—મપ્પાઉ સેદી. લશ્કરનો મોખરો—ટાઊ. વાયુદર્શકયંત્ર—ગેંમના. રંગ બેરંગી હોવું—છેલેદી. જુદીજુદી જાત—અટ્ટુ અઢવે અઢવે રીજી. જુદી જુદી રીતે—અટ્ટુ અફ્યાબ્યા. બદલવું—ફેરવવું—છ્યાલાદી. મોટું જબ્બર હોવું—ચીચ્યેદી. માન આપવું—અલુંહ યેતેદી. કીનો—વેર—યાટાપ્યુજી. પવન આવવો—લેવીંઆંઉ ત્વીંદી. છાતી ચલાવવી—સ્વીંદી—વીંદી. જુરીનો ઠરાવ—સૌંપ્યાછે. તાંબાનો—કાટ—તીંઢવે. સીદ્ધ કરી આપવું—હ્માંજ્યાં ઉગો પ્યાદી. મુકરર—દ્દઢ કરવું—તીઝેદી. વાઇસરોય—ભયેંખાંભીં. બળી—ભક્ષ—યેપૂઝોધો અકાંઉ. મનુષ્યનો ભોગ—ફ્યેસીધોતુ. નીહાળીને જોવું—સેસેચીશ્યુદી. જોરાવર—vigorous—ખૈંઆશીદી. વ્યાજબી છે એમ સીદ્ધ કરવું—હ્માંજ્યાંઉગો પ્યાદી. ટેકો આપવો—ઠાઉપીદી. દ્રાક્ષનો વેલો—અન્વે. વચનતોડવું—તીસાફ્યેદી. ઉલ્લંઘન કરવું—લ્વીંચ્યુદી. સત્યાનાશ કાઢવું—ફીયેસીદી—મૈંઢેંચીંદી. મુલાકાત કરવી—અચીઅશ્યુ ત્વાદી. વોલ્યુમ—અલૈ સાઐ. નકામું ઘાસ—પાંઉપીંગલે. બંદરપરનો ડકો—તીંબોઝે. ધાર ચઢાવવી—તુવેદી—તુવેપુએદી. ગુપચુપ કાનમાં વાત કરવી—ટોરો પ્યોદી. સીસોટી વગાડવી—લેછવેંદી. શણ શણ અવાજ કરવો—સ્વીખને મીદી. વાળની ટોપી—સલેંઔઢો. જંગલી પશુ—તાયે. બારીનો પડદો—તયૌકા. વીરોધ કરવો—સામા થવું—યાખાંદી. આપ્ત—નાશ—ભેઉભા. પ્રીતી કરવી—to woo—મૈંમાગોલીદી—ફ્યાયાંઉ તુવેસાંઉદી. કોડીનું—કીંમત વગરનું—અફ્રેમટાઇધો. માખણ—ખમીર—તસે. બેબાકળા થઇ જવું—ટોઢોહાંઉદી. ઈંડાની અંદરનો પીળો માવો—ઊઅહ્નિ. નાનું હોવું—to be young—પ્યોદી. ઠંડો પવન—લેહ્નીં. શૂન્ય—મીંડું—તૈંન્યા. સ્વાદ—રૂચી—ઓઝા—અયાતા. રાશીચક્ર—યાધીસે. શકઆરંભ—સન—તરઇ. સાંભળવાની ઈંદ્રી—તોટાયઢના. ઉદાહારણ આપી કહેવું—અનેઅઢે ભેશાલીંઝેદી. વાહાણનો આગલો ભાગ—હ્લેઉઝયૌં. જુવાની ફુટવાનો વખત—લુબ્યો અયુવે. મેઘ ધનુષ—તેતાં. પાછા હઠવું—હ્સૌદી. પેહેરો ફરનાર—કીંકીઝાંઉ. દુર જોવું—ભેદ લેવો—કિઠોદી. સમચોરસ—સેટ્ટ્યાં. જમીનપર ઘસડાવું—ઢયે તીસ્વેદી. સલાહ—treaty—મીંજીફુવેધો સાછી. બગાડવું—ભ્રષ્ટ કરવું—યોસુંઝેદી.

※※※※※※※※※※※※

અભ્યાસ પાઠ. ૧

તંદુરસ્ત છો ?—માએલ્ડા. સારૂં છે—માબાદી. બેસો—ચાંઇબા. મેં સાંભળ્યું નથી—ચુનો મચ્યાદેણુ. ક્યાં જશો ?—ભેગો ત્વામલે. શું કરોછો ?—બા લૌંધલે. કાંઈ કરતો નથી—ભામાં મલૌણુ. ઝડપથી આવો—મ્યાંમ્યાં લાગે. ત્યાંજા—હોગો ત્વા. ટાઢ વાય છે—છાંદે. ઠંડી છે—એદી. ગરમ છે—આઇતે. નહિ કર—મલૌને. કામ નહિ કર—અલૌ મલૌને. તે આવશે—તુ લામે. શું શોધો છો ?—બા શાધલે. કાંઈ શોધતો નથી—ભામાં મશાણુ. આંહી આવ—દીગો લા. શું જોઇએ છીએ ?—બા લો જીધલે. કાંઇ જોતું નથી—ભામાં મલોજીંણુ. શું છે ?—બા પ્યેધલે. કાંઇ નથી—ભામાં મફ્યેપુ. તે જાય છે ?—તુ ત્વાધલા. જાય છે—ત્વાદી. શું ખાય છે ?—બા સાધલે. તે ખાય છે ?—તુ સાધલા. ખાય છે—સાદી. તે આવે છે—તુ લાદી. આવે છે ?—લાધલા. ચાવલ ખાય છે ?—થમીં સાધલા. જોતે જાય તો—તુ ત્વાયેં. તે અંદર છે—તુ અરેમાંશાદે.

અભ્યાસ પાઠ ૨.

શું કરો છો ?—બા લૌનીધલે. તેઓ શું કરે છે ?—તુરો બા લૌનીધલે. તેઓ કામ કરે છે—તુરો અલૌ લૌનીરે. બુમ ન પાડો—મગોંબાને. તે ઘેર જાય છે—તુ ઐંગો ત્વાદી. આંહી આવ—દીગો લાગે. ત્યાં જાઓ—હોગો ત્વાદો. જઇને રમો—ત્વાકઝાદો. તે છે ?—તુ શીદલા. ઘોડો પણ ત્યાં છે—મીંલે હોમાં શીબાદી. માણુસ છે ?—લુ શીદલા. છે—જી—શીબાદી, ખીંમ્યા. તે ક્યાં છે ?—તુ ભેમાં શીદલે. ગાડી ત્યાં છે ?—યઠા હોમાં શીદલા. તે ઘરમાં છે ?—તુ ઐંમાં શીદલા. ઘરમાં છે—ઐંમાં શીદે. ખરાબ છોકરો—સોઘો લુગ્લે. સારી છોકરી—કાંઊઢો મુંઇગ્લે. તે ગયો છે ?—તુ ત્વાબીલા. ગયો છે—ત્વાબી. ઘડીઆળ છે ?—નાઇ શીદલા. ઘરમાં છે ?—ઐંઢવેંમાં શીદલા. તે આવશે—તુ લાલૈમે. ચાવલ ખાશો ?—થમીં સામલા. ખાણું ખાઇ લીધું ?—થમીં સાપીબીલા. ખાઇ લીધું—સાપીવી. હસો છો ?—ઇધલા. રડે છે ?—ગોંધલા. શા વાસ્તે હસોછો ?—બાક્યુલો ઇધલે. શું જોઇએ છીએ ?—બા લોજીંધલે. કાંઇ જોતું નથી—ભામાં મલોજીંણુ. આ માણુસ ઘરડો છે ?—દીલુ ઓધલા. કહી શકાતું નથી—મસોનાંઇણુ. ક્યારે ગયો ?—ભેરોખા ત્વાધલે. ગયો નથી—મત્વાદેણુ. આવતી કાલે જશે—નફેંગા ત્વામે.

અભ્યાસ પાઠ ૩.

ક્યાં રહોછો ?—ભેમાં નેધલે. ક્યાં બેસું ?— ભેમાં થાંઇમલે. ખુરશી આપો—કલાથાંઇ પેબા. તે નહિ આવે—તુ મલાણુ. હું નહિ આવી

શકું—ચુનો મલાનાઇબુ. તે તે છે—તુ ફીબાદી. ટેબલ મુકો—સભુએગો પીલાઇ. મુકયું છે—પીંપીબી. ફ્રાનસ કયાં છે?—મીઐં ભેમાલે. આનું ઠામ લાવ—લફેયેઓ યુગે. ગરમ પાણી આપો—યે નુવે પેબા. રોટલી નથી—મૌં મશીબુ. ચાનો પ્યાલો જોઇએ છીએ—લફેયે તખ્વે લોજીંદે. આ ખાંડ સારી નથી—દી તજ્યા મકાંઉબુ. તારી કલમ લાવ—મીં મીંઢાંગો યુગે. તેઓ આહીં આવ્યા—તુરો દીમાં યાઉન્યાદી. તે બોલે છે—તુ પ્યોદી. તેઓ ગાયન ગાય છે—તુરો તછે સોદી. ઘર કયાં છે?—ઐં એમાં શીદલે. થોડે છેટે છે—ટોરોવેઆદી. તે આવ્યો નથી—તુ મલાદેબુ. છોકરાઓને દો—ખલેમ્યાંગો પેબા. મે બોલાવેલ નથી—ચુનો મખોબુ. થોડી વખત ખેલો—ખના કઝાઓંઢો. તે હા પાડતો નથી—એકમત થતો નથી—તુ મઢુબુ. તમે કાગળ ખરીદયો તે—મીં વેગેધો સેકુ. તમો નકામું માગો છો—ખીંભ્યા અલધા ટાંઉદી.

અભ્યાસ પાઠ ૪.

પ્રયત્ન કરો અને વાંચો—સાફ્રા ઝાંબા. ઇંગ્લીશ શીખવું કઠણ છે—ઇંગ્લૈ સગા તીયાઆંઉ ખેતે. ગજવેલની છરીઓ બને છે—ધાગો તાં મનેગા સૌતાદી. તે સારો માણસ નથી—તુ લુધાંઉ મહો. તે ચીથરાં પહેરે છે—તુ અવોસાગો વોતાદી. તે સીધ્ધો ઉભો રહે છે—તુ માતા યાનેદી. તે નાનો છે—તુ અતે ગેંદી. મારે કેટલું આપવું?—બલાઉ પે યાધલે. એકદમ આવો—છેછીં લાગેબા. તેણે બુમ પાડી ત્યારે—તુ હી ખોધો અખા. ઝડપથી આવ્યો—મ્યાંમ્યાં લાગેબી. લોઢું નરમ છે?—તાં પ્યોધલા. નરમ નથી—તાં પ્યોદી મહોબુ—અથવા તાં મપ્યોદેબુ. નાના પથ્થરને કંકરેટ કહે છે—ગેંધા ચાઉખેગો ચાઉસાયે ખોબાદી. મારે એક પાટીયું ખરીદવું છે—પીંભ્યાં તખુગો ચુનો વેજીંદે. આંગળીઓ કઠણ છે કે નરમ છે?—લેમાં પ્યોધલા, માધલા. સુરજ બરાબર જ્યારે માથે આવે છે ત્યારે શું વખત થાય છે—ને ધાંઉઅલે ચ્યેધો ટેરે યાઉધો અખા એ અછૈલે. ત્રણ ચાર વધુ કહો—તોંગુ લેગુ પો પ્યોબાંઉ. પીતલ નો રંગ કેવો હોય છે?—ચીવા બા અસીંલે. જમીન સરખી છે?—મ્યે છો જ્યોલા. કોશીસ કરનાર માણસ—ચ્યોઝાધો લુ. અંદર આવવા દો—અટેધો વીંઝયાઝો. ઉપકાર કરનાર માણસ—ચેઝુ પ્યુઠાધોલુ. તેને તે આપ્યું?—તુગો પેયુબીલા. ધીરેધીરે બોલો—તફ્ર્યેબયે સગા પ્યોબા. અનાજ વાવે છે તે—મ્યોસીગો ચ્યેધોલુ. કુતરાને આવતો સાંભળીને—ખુઇ યાઉતાંગો આપી. લોંકડીઓ જમીનની અંદર દોડે છે—મ્યેખુઇદો મ્યેમાં પીઇન્યાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૫.

તેનો પગ મારા કરતાં મોટો છે–તુ છીગા ચુનોછીડે ચીબાદી. શહેરમાં આવવાનો રસ્તો બતાવો–મ્યોગો યાઉઆંઉ લાં પ્યાઢો. સારી જગો હોવાથી–કાંઉઢો અયા ફ્યેધોજ્યાંઉ. તે પ્રમાણીક માણુસ છે–તુ ફ્યાંઉમાધો-ફીબાદી. હેતુ પ્રમાણે મેં કરેલું નથી–અચ્યાં અટાંઇ ચુનોગા મપ્યુણુ. શા કારણથી–એજ્યાંઉને. પાણીમાં શું બુડશે?–યેમા બા મ્યોમલે. તેઓ બરાબર સરખા નથી–છાજા મટુણુ. બધા તારાઓ સરખા મોટા છે?–ચી અપાંઉઢો અટુકુ ચીજ્યાધલા. દીવસે ચંદ્રમા જોઇ શકાય છે?–નેઅછેં લાગો મીંયાધલા or મીંનાંઇદલા. જો કે તમો જાઓ છો તોપણ હું નહિ જાઉં–ખીંભ્યા ત્વાધોલે ચુનો મત્વાણુ. હજુ બપોર થયા નથી–ને મૌં મટેણુ. તે ગામ હું ગયો નથી–ઠો સુવાગો ચુનો મયાઉફુ. સાથે જાઓ–અટુકુ ત્વાબા. વાવટો હલકો હોવો જોઇએ–લે તગૌં પોભો ફીયાદી. તેલની બત્તીઓ અને મીણબત્તીથી પ્રકાશ મળે છે–સી મીગ્વે ફ્યાં ઉદાંઇ ઠવીંગા અલેં યાતાદી. ઝાડનાં યદડાં તોડો–તીપીં અવેઢો સૌંયુલાઇ. ફાટેલાં કપડાં ઉતારો–અવેસોગો છોલાઇ. સીસાપેનની અણી કાઢવી છે–ખેરાં તખુગો ચુનો ચુજ્ઞ્દે. ઉંદરો બીલાડીથી બહુ બીએ છે–ચવેઢો ચ્યાંઉગો મ્યાઝવા ચાઉજ્યાદી. સરપે કરડેલો માણુસ મરી જશે–મુઇ કાઇધો લુ તેમે. વાંસળી વાગે ત્યારે અવાજ પ્રીય લાગે છે–પુવેગો મીધો અખા અતાં તવાઝવા ફીબાદી. તે પૈસાદાર માણુસ છે–તુ છાંદાઝવા લુ ફીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૬.

તે શહેર જતાં તમો મને મળ્યા–ધા મ્યોગો ત્વારોઅખા ખાંભ્યા ચુનોગો ટુવેરે. દરીઆ કીનારે છીપો મળે છે–પેનલે કાનાઢવે ચીવેગો યાતાદી. છોકરાંઓ રમત રમે છે–લુગ્લેમ્યાં કઝાતાદી. ઉંદર ઘંઉ બહુ ખાય છે–ચ્વેમ્યાં ઝયૌં સભાગો મ્યાઝવા સાતાદી. મોજાં ભારે હોવાથી હોડી બુડી ગઇ–લાંઇ ચીધાપ્યેં લે મ્યાઉદી. પાણીમાં ગંધ છે?–યે અના શીદલા. તેની માફક હું કરી શકતો નથી–ઠોઅટુ ચુનો મપ્યુનાંઇણુ. આખે રસ્તે–લાંશાઉલૌંઢવે. આ જગાએ આવી પહોંચતાં સુધી–દીઅયાગો મયાઉ ટાંઇઆંઉ. સૌથી સુંદર સ્ત્રીઓ બરમામાં છે–અહ્લાઔં ફીધો મુઇમામ્યા ભમાપ્યેમાં શીબાદી. પેલા બે માણુસ તરફ નજર કરો–ઠો લુ ન-યાઉગો ચીસ્યુબા. ઉછીના લીધેલા પૈસા તેણે પાછા આપ્યા નથી–ગાંધો છી ગુંવેગો ગોપ્યાં મપેણુ. કામ ઝાઝું નથી–અલુ મ્યામ્યા મશી. કમાડ ખોલવાથી બીલાડી બહાર આવી–તધાગો પુંઇધાફ્યે ચ્યાંઉ અપ્યેંગો લારે.

આટલી બધી ગડબડ નહિ કરો–દીહામ્યા અતાંગો મલીને. આગળ જોવાથી–અશેધો ચીધાક્યેં. જીભ બતાવો–શાગો પ્યાઝાં. માછલાં આંકડીયાથી પકડે છે–ગાંમ્યાંગો ગાંમ્યાંને કાંઇદી. હું કદી તે ગામ ગયો નથી–ઠો યુવાગો તખામ્યા મયાઉસાપુ. જાળ ચોરાઇ જવાથી તેને કાઢી મુકયો–મ્યોંજીગો તખોમુગા તુગો દૈ પેલાઇબી. દસમાંથી એક માણસને મુખી બનાવો–તસેઢવેં તયાઉગો અચીમ્યાઉજયા. હાથ પાણીમાં બોળો–લેગો યેમાં મ્યોલાઇ. તે ઘણો માંદો છે–તુ અલોં નાદી. રૂપા કરતાં સોનું સુંદર છે?–ચુંવેડે શ્વે હ્લાઘલા. મોટો તરનારો માણસ આંહી રહે છે–અલોંમ્યાઝવા ચુલોંધોલુ દીમાં નેરે. તે રસ્તામાં કાદવ ઘણો છે–ઠો લાંમાં શું મ્યામ્યા શીબાદી. એ કેસની અંદર એક વકીલ રાખવો જોઇએ–ઘા અહ્મુઢવેં શની તયાઉગો ઠાયામે. અંદર સોનું ને બહાર કાચ છે–અઢવેંસ્વે અપોગા પ્રાં શીબાદી. મારો હુકમ સાંભળ્યો?–ચુનોઇ પીન્યા ચ્યાબીલા.

અભ્યાસ પાઠ ૭ મો.

મા છોકરાને મારે છે–અમેં લુગ્લેગો યાઇદી. ઘરમાં ગયા પછી તેને કહેજો–ઐંમાં ત્વાપી નાઉ તુગો પ્યોબા. ગામની વચમાં તે ઉભો રહે છે–યુવાલેમાં તુ યાનેદી. વડના ઝાડને મથાળેથી છોકરાંનું રડવું સાંભળ્યું–ન્યાંઊંપીં ટેગા લુગ્લે ગોંતાં ચ્યારે. પાણી દો–યે પેબા અથવા યેગો પેબા. હું ફરી ઘેર ગયો નથી–ઐંગો ચુનો મયાઉસાપુ. બારણું ખોલો–તઘા પ્રુઇબા. ખુલી શકતો નથી–મપ્રુઇનાઇબુ. નોકરને બોલાવ–અસેખાંગો ખોલાઇ. આંહી કોણ રહે છે?–દીમાં બદહુ નેઘલે. આ ઘર કોનું છે?–દીઐંગો બદહુ પાંઇદલે. આ કેટલું છે?–દીહા બલાઉલે. એટલું બધું હું આપી શકતો નથી–દીલાઉ ચુનો મપેનાઇબુ. હું જઇશ–ચુનો ત્વામે. આ ચોપડી કોની કોની છે?–દી ઔંસા બદુ. હા લે. ઘેર જવાદો–ઐંગો ત્વાજયાઓ. શું કહો છો?બા પ્યોઘલે. શા વાસ્તે હસો છો?–બાપ્રુયુલો ઇઘલે. શા વાસ્તે રડો છો?–બાફ્યુલો ગોંઘલે.. પાણી પીશો?–યે તાઉમલા. મેં ખાધુ નથી–ચુનો મસાદેબુ. કયારે ખાઓ છો? ભેરોખા સાઘલે. દારૂ પીશો?–અયે તાઉમલા. શું લાવો છો?–બા યુગેઘલે. ચાવલ ખાઓ છો?–થમીં સાઘલા. પાણીની તરસ લાગી છે?–યે ગાંઘલા. થાકી ગયા?–ન્યાં ઉઘલા. તમોને તાવ છે?–ફ્યાઘલા. દીલગીર છો?–સૈ પુઘલા. માંથું દુઃખે છે?–ઘાંઉ કાંઇબિલા. ગુસ્સે છો?–સૈસોઘલા. આંખે શું થયું છે?–મ્યેસીમાં બા પ્યેઘલે. જંગલમાં શું છે?–ટોમાં બા શીદલે. એક વાઘ છે–ચ્યા તઘાંઉ શીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૮ મો.

ઘરની નીચે છે?—ઐં આઉ શીદલા. માણુસ બારણાની પછવાડે ઉભો રહે છે—લુ તથા નાઉમા યાનેદી. ટેબલપર મુકીશ—સભુવે અપોમા ઠાલાઇમે. તે ઘરના આગલા ભાગમાં છે—તુ ઐંશેમાં શીબાદી. છાપખાનાની ઓફીસ પાંત્રીસ ગલીમાં છે—પૌંનાઇ તાઇ તૌંઝેગાં નાંબાલાંમાં શીદે. તમને ઇંગ્લીશ ભાશા બોલતાં આવડે છે?—ખીંભ્યા ઇંગ્લૈ સગાગો પ્યોટાઘલા. શા વાસ્તે શીખતા નથી?—બાફ્યુલો મતીંઘલે. બહુ કઠણુ છે—ટે ખેતે. હું નથી સમજતો—ચુનો નામલેખુ. પ્રોમ ગયા હતા?—પ્રોમ મ્યોગો યાઉપ્રુઘલા. હું નથી ગયો—ચુનો મયાઉદેખુ. આંહીંથી કેટલુંક છેટું છે?—દીગા બલાઉ ઉવેઘલે. તેણે તને કેટલા પૈસા આપ્યા?—તુ મીંગો ગુંવે બલાઉ પેઘલે. એક હાથી પણ છે—સીં તઝીલે શીબાદી. શું કામ આવડે છે?—બા અલૌગો લૌઘલે. ટેકરીપર માણુસ છે?—ટાંઉભુવેમા લુ શીદલા. તે કઇ જાતનો છે?—બે લુમ્યો શીદલે. તે કરીન જાતનો છે—તુ કયૈં લુમ્યો શીબાદી. આ શીવાય બીજી જાત છે?—દીપોં લુમ્યો શીદલા. ચીન જાત પણ છે—ચીન લુમ્યો લે શીબાદી. તેઓ શું કરીને ગુજરાન ચલાવે છે?—તુરો બા લૌસાઘલે. ખેડ કરીને ગુજરાન ચલાવે છે—ટાંઉયાલો સાબાદી. સુતારનાં ઓજારો છે?—લેતમા તાંસા શીદલા. હોડી ઉપડી ગઇ—લે હવેત્વાબી.

અભ્યાસ પાઠ—૯

શું વેચોછો ને ખરીદો છો?—બા યાંઉ વેઘલે. આ હોડીમાં શું ચડાવો છો?—દીલેમાં બા ટીંઘલે. તે મોટો કે નાનો માણુસ છે?—તુ લુ જીલા લુગેંલા. આ માણુસ ઘરડો છે—દીલુ ઓઘલા or અતે ચીઘલા. તે ઘરડો છે—તુ ઓરીદી. ઘોડાપાસે ઉભો મા રે—મીં શેમાં યામનેને. શામાટે તમે પછવાડે જાઓ છો—મીં બાફ્યુલો નાઉકો ત્વાઘલે. ઘર માટે—ઐંભો. બધો વખત દરમીયાન—કલાપલૌં. ઘર સુધી—ઐં ટાંઇઆંઉ. પેટી નીચેથી વાળો—તીતા નાઉમા લેલાઇ. મરજી પ્રમાણે—અલો અટાંઇ. તમારી મરજી હોય તે પ્રમાણે—ખીંભ્યા અલો શીદે અટાંઇ. આલમીરા ઉપર—માતાતીતા અપોમાં. ઘેર તમારે જવું જોઇએ—ખીંભ્યા ઐંગો ત્વાયામે. એ દેશ જતા નહિ—હોપ્યેગો મત્વાને. તે ક્યારે ગયો?—તુ ભરોખા ત્વાઘલે. બરમીઝ ભાશા શીખવા માગું છું—ભમા સગા તાંજીંદે. શું કહેવા ઇચ્છો છો?—બા પ્યોજીંદલે. આ ચોપડી વાંચવા તમારી ઇચ્છા છે?—હો ઔસાગો ખીંભ્યા ફાજીંદલા. હા, બરમીઝ ભાશા શીખવાની મરજી છે—હાઉક, ભમાસગા નાલેજીંદે. કેટલે વાગે શરૂ કરશો?—બે નાઇગો સાતીંમલે.

દરેક સવારે સાત વાગે; તમો આવી શકશો?—મને નેઢાંઇ ખુન નાઇગો સાતીંમે; ખીંમ્યા લાનાંઇદલા. હાજી, હું આવી શકીશ—હાઉકે ખીંમ્યા, ચુનો લાનાંઇદે.'

અભ્યાસ પાઠ ૧૦.

થોડી ચોપડીઓ લેતા આવજો—સાઔમ્યા અછો યુગેબા. શી ચોપડી મારે લાવવી જોઇએ?—બા સાઔ યુગેયામલે. સ્પેલીંગની બુક ને ગ્રામર લેતા આવજો—તીંભૌજીંને તઢાહૂ સાઔગો યુગે. ગાડીઓ કેટલી છે?—લે બેનઝી શીદલે. તેઓ ગયા—તુરો ત્વાબી. તે આવ્યા પહેલાં—તુ મલાખીં. તે આવ્યા પછે—તુ યાઉદીનાઉ. આવતી કાલે આવશો?—નફેંગા લામલા. બરમીઝ મને બોલતાં આવડતું નથી—ભમાસગા ચુનો મપ્યોટાપુ. બરમીઝ વાત ઘણી કઠણ છે—ભમાસગા ટે ખેટે. આને શું કહો છો?—દીહાગો બા ખોઘલે. આ લઇ જાવ—દીહાગો યુત્વાઢો. એકદમ પાછા આવો—મ્યાંમ્યાં પ્યાંઢો. લગભગ એક કલાક રહો—તનાઇ લાઉનેઢો. બારી ખુલ્લો—પઢેંબાંઉગો પુંઇબા. બારણું બંધ કરો—તઘાગો પૈબા. તે કયાં છે?—તુભેમાં શીદલે. ત્યાં જુઓ—હોમા ચીબા. આજે અવાશે નહિ—ગને મલાનાઇબુ. તેણે કહ્યું કાલે આવશે—નફ્રાં લામે તુ સોદી. સારૂં, આવે ત્યારે મને કહેજો—કાંઉબી, યાઉઘોખા પ્યોબા. ત્યાં નહિ જાઓ—હોગો મત્વાને. અહીં મા આવ—દીગો મલાને. ગુસ્સો નહિ કરો—સૈમસોબાને. શા વાસ્તે લાંબા વખતથી થોભો છો? બાફ્યુલો ચ્યાન્યા નેઘલે. ઉતાવલે નહિ બોલો—મ્યાંમ્યાં મપ્યોને. કામ પુરૂં થયું? અલૌપીબીલા. પુરૂં નથી થયું—મપીદેબુ. એ ઘેર તે કદી ગયો નથી—હો ઐંગો તુ ભેરોખા મત્વાબુ. જઇને ચાવલ રાંધો—થમાં ત્વા છેલાઇ. શું શ્રેષ્ટ છે? અકૌંઝૌ બાલે. આ શ્રેષ્ટ છે—દી અકૌંઝૌ શીબાદી. હું ભુલું છું—ચુનો મારે. આ પ્રમાણે તેણે કહ્યું—દીઅટાંઇ તુ પ્યોદી.

અભ્યાસ ૧૧.

૧ તારી જવાની મરજી હોય તો જા—મીં ત્વાજીંએ ત્વા. તેને નહિ આવવા દો—તુગો મલાઝીને. મને દારૂ નહિ દેતા—ચુનોગો અયે મપેને. ભુલતા નહિ—મમેબાને. ત્યાં ફરીથી નહિ જતા—નાઉતખા હોમાં મત્વાને. તે આવશે નહિ—તુ મલાબુ. હું આવી શકતો નથી—ચુનો મલાનાંઇબુ. આજે અમો જઇ શકતા નથી—ચુનોરો ગને મત્વાનાંઇબુ. તમારે જવું નહિ જોઇએ—ખીંમ્યા મત્વાયાબુ. ઘર કયાં છે?—ઐં ભેમાં શીદલે. દુર છે કે નજીક છે?—ઉવેઘલા, નીઘલા. થોડે છેટે છે—ટોરો વેબાદી. ઘરમાં છે?—

એમાં શીદલા. બારણું ખુલ્લો—તધા પુંછબા. બારણું હું ઉઘાડી શકતો નથી—તધાગો ચુનો મકુંઇનાંઇણુ. પગથીઆંપર ન બેસ—લેગામાં મહાંઇને. ટ્રંકમાં મુકો—તીતાઢેમાં ડેલાઇ. ટ્રંક ખુલ્લો—તીતાગો ફુંઇદો. પંખો ખેંચો—યા સ્વે. પેટી બંધ કરો—તીતાગો પૈબા. ટેબલ મુકો—સભુએગો પીલાઇ. પાણી ગરમ થવા મુકયું છે—યે નુવે ડેપીવી. પાણી ઉકળ્યું ?—યે સુબીલા. ચા લાવ—લફેયે યુગે. મારે માટે ચાનો પ્યાલો ન લાવતા—ચુનોભો લફેયે તખ્વે મયુગેને. સાકર થોડી હોય તો આપો—તજ્યા નેયે પૈબા. આ પાણી ફેંકી દે—દી યેગો પ્યેલાઇ. બત્તી પ્રગટ—મીઢાંઇગો ઠૈલાઇ. બત્તી બુઝાવી નાખ—મીએંગો તાલાઇ. આ ટંબલર સફા કર—દી ફાંગ્વેગો સીંલાઇ. કયાંથી આવ્યો છે?—ભેસીગા લાધલે. તું કોણ છે ?—મીં બદહુલે. તે માણસ કોણ છે?—હોલુ બદહુલે. નાસ્તો લાવ—મનેસા યુગે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૨.

૧ તેલ પુર્યું છે ?—સીગો ડેબીલા. તેલ કેમ પુર્યું નથી ?—બાફ્યુલો સી મહેંખુલે. હમેશ તેલ પુરવું જોઇએ—નેઢાંઇ સીગો ડેયામે. આ ધોઇ નાખ—દીહાગો શેલાઇ. બાર મુરઘી ખરીદી લાવ—ચ્વે સેનધાંઉ વેયુલાઇ. મીણબત્તી કરો—ફ્યાંઉઢાંઇગો નીંલાઇ. ચુપ રહે—તૈતૈને. નજદીક આવ—અનીમા લાગે. તું શા માટે આવ્યો છે ?—મીં બેન્જ્યાંઉ લાધલે. જઇને ખાણું ખા—મીં થમીં ત્વાસાબા. તેઓ બધા ત્યાં છે—તુરો આલૈં હોમાં શીદે. અમો પરમદી જશું—ચુનારો તભેખા ત્વામે. સાહેબ છે?—તખેં શીદલા. માલ ડબામાં પેટી છે ?—કૌદુંવેમાં તીતા પારલા. નથી—મપાદેણુ. ન્યુસપેપર છે ?—તઢીંસા પારલા. ન્યુસપેપર આહીં લાવો—તઢીંસાગો દીમાં યુગે. હમણાં હું બાહાર જઇશ—યખુ ચુનો અપ્યેંગો ત્વામે. ધીમે ધીમે જજો ફ્યેબ્યે ત્વાબા. ઘરપરથી નીચે ઉતરી જા—એંપોગા સીંત્વા. હાથ ધુવો—લેગો સીલાઇ. મોઢુ ધોવો—મ્યેંહનાગો તીલાઇ. આંહી બહુજ ગરમ છે—દીમાં એમટાં પુદી. એકીતાબ મને દે—હો સાઔ ચુનોગો પે. આ કયારે બન્યું ?—દીહા ભેરોખા ફ્યેધલે. ઝાઝો વખત થયો—ચ્યાલાબી. આજે વરસાદ આવશે ?—દીગ્ને મો યુવામલે. આવે એમ લાગતું નથી—મયુવા ખુ ઠીદે. હું પોતે આજે ત્યાં જઇશ—ચુનો કોઢાંઇ હોગો ગને ત્વામે. તમો મેળે આવતી કાલે આવશો ?—ખીંભ્યા કોઢાંઇ નપ્રાં લામલા. તે પોતે પૈસા આપી શકતો નથી—તુ કોઢાંઇ ગુંવેગો મપેનાંઇણુ. આપ પાણી પીશો ?—ખીંભ્યા યે તાઉમલા. ના, દારૂ પીવાની મરજી છે—યે મતાઉજીંખુ—અયે તાઉજીંદે. તમારી ગાડી દરવાજા પાસે છે—ખીંભ્યા યઠા તધાનાહ્નમા શીદે. ઘોડાને ન મારતા—મીંગો મયાઇબાને.

અભ્યાસ પાઠ ૧૩ મો.

અમેરીકા કયારે જશો?—અમેરીકા પ્યેગો ભરોખા ત્વામલે. હું ઠંડી મોશમ પછી જઇશ—ચુનો એધો ઉતુનાઉમાં ત્વામે. તે જુવાન માણસે પૈસા ખોયા છે—ઠો લુભ્યોગા ગુંવેમ્યાગો પ્યાઉબી. તેના બાપે કેટલાં નાણાં આપેલાં?—તુ અરે ગુંવે બલાઉ પેશલે. મારા કહેવા પ્રમાણે શાવાસ્તે નથી કરતા?—ચુનો પ્યોદી અટાંઇ બાફ્યુલો મલાઘલે. કાગળની નકલ કરી?—લેમાંસાગો યેચૂપીબીલા. તે ખરૂં છે?—અહીલા. તમે જે બધું કહો છો તે સાચું છે?—ખીંભ્યા પ્યોધમ્યા આલૌં અમાંલા. સ્પષ્ટ બોલો—છાજા નાના પ્યોબા. દરેક શબ્દ ચોખ્ખો બોલો—સગાઢાંઇ તાતા પ્યોબા. તમે એમને કાગળ લખ્યો હતો તે—ખીંભ્યાં યેલાઇધો લેમાસા. તેણે કહ્યું ઘેર જાઓ—ઐંગો ત્વાબા તુ પ્યોબી. તેણે કહ્યું તેનાં માબાપ મરી ગયાં—તુ મીભા તેબીલા તુ પ્યોદી. તેને પુછ કે તે ઘોડો તેનો પોતાનો છે?—હો મિંગો તુ કાઢાંઇ પાંઇદલા મેલાઇ. તેણે કહ્યું તેનો છે—તુહાએ પ્યોદી. વાળુ કરી લ્યો—ન્યાસા સાલાઇ. બત્તી પ્રગટો—મીગ્વે ઠૌંલાઇ. મીણ-બત્તી બુઝાવી નાંખો—ફ્યાંઉઢાંઇ તાલાઇ. ભુલતા નહિ—મમેબાને. નજદીક આવો—અનીગો લાગે. તમો કયાંથી આવો છો?—ખીંભ્યા ભેસીગા લાધલે. ચા તૈયાર કરો—લફ્યે પીંલાઇ. ઘેર જલદી જાઓ—ઐંગો મ્યાંમ્યાં ત્વાદો. રાતે ખાવાનું શું છે?—ન્યાસાભો બા શીદલે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૪ મો.

નોકરો કયારે પાછા આવશે?—અસેંખામ્યા ભેરોખા પ્યાંમલે. સંભાળ રાખો—તઢી પ્યુબા. એમાં મને કશો સંબંધ નથી—ચુનોને ભામાં મસાંઇબુ. ગાડી તૈયાર કરો—યહા અતીં શીબાલેઝી. તમને ફુરસદ છે?—ખીંભ્યા આનેઘલા. બજારે જાઓ—ઝેગો ત્વાદો. તું કોણ છે?—મીં બદ-હુલે. શામાટે આવ્યો છે?—બાફ્યુલો લારલે. મારા નોકરને બોલાવ—ચુનો અસેંખાંગો બોલાઇ. ખાણું તૈયાર કરવાનું કહો—ન્યાસા પીંઆંઉ પ્યોલાઇ. મારાં કપડાં લાવ—ચુનો અવોમ્યા યુગે. બધાં આંહી છે—અલૈં દીમાં શીદે. તે કોણ છે?—તુ બદહુલે. ત્યાં કોઇ છે?—હોમાં તઝૌ તયાઉ શીદલા. ફરીથી કહો—પ્યાં પ્યોબા. અમારે આવતી કાલે જવું પડશે—ચુનોરો નફાં ત્વાયા લૈમે. જોડા લૈ જાઓ—ફ્નામ્યાગો યુત્વાદો. મારી લાકડી લાવ—ચુનો ઢૌ યુગે. આ મીલકત કોની છે?—દીહા બદહુ ઔસાલે. તમારી છે કે તેની છે?—ખીંભ્યાહાલે તુહાલે. આ ખેતર કોનું છે?—દી લેમ્યે બદહુ પાંઇદલે. માણસો કેટલાં છે?—લુ બેનયાઉ શીદલે. તમારી ઉમર કેટલી છે—ખીંજ્યા અતે બલાઉલે. તે ઘોડો કોનો છે?—હો મિં

બદુહાલે. આ ઘણું સારૂં છે—દીહા અલૈ કાંઉદી. કલમ ને સાહી લાવ—મીંઢાં ને મીંયે યુગે. તે ફળ ખાવું સારૂં નથી—ઠો અતી સાભો મકાંઉબુ. તમો શું ખાઓ છો ?—ખીંભ્યા બા સાધલે. ત્યાં કોણ રહે છે? હોમાં બદહુ નેધલે. મને વહેલો જગાડજો—ચુનોગો સેઓજી નોલાઇ. આગળ સીદ્ધા જાવ—શેગો ટેરે ત્વા. આ ઘડીયાળ લઇ જાઓ—દી નાઇગો યુત્વાબા. તમારી પાસે બે પેટીઓ છે ?—ખીંભ્યાસીમાં તીતા નલૈ પારલા. એક બે છે—તલૈ નલૈ શીબાદી. એક પણ નથી—તલૈમ્યા મશીબુ.

અભ્યાસ પાઠ ૧૫.

તે કયાંથી મળી ?—ઠોહા ભેસીગા યાધલે. હું નથી સમજતો—ચુનો નામલેબુ. આ માણુસને તમો જાણો છો ?—દીલુગો ખીંભ્યા તીધલા. આ ઇંટનું મકાન કોનું છે ?—દી ઔતાઇગો બદહુ પાંઇદલે. માસનો પગાર શું મલે છે—તલાયે અખા બલાઉ યાધલે. હું કેમ કહી શકું ?—ચુનો બેને ખ્યોનાંઇમલે. એ જગામાં ફેરી છે ?—ઠો અયામાં કદોલે શીદલા. આ ચીજોની કીંમત શું છે ?—દી ઔસામ્યા અફો બલાઉલે. આગ દો—મી પેબા. ઘોડે ચડતાં આવડે છે ?—મિં સીટાધલા. જઇને જુઓ—ત્વાચીઔ. આટલું બધું હું આપી શકતો નથી—દીહામ્યાલાઉ ચુનો મપેનાંઇબુ. તે કયારે આવ્યો ?—તુ ભેરોખા લાધલે. તેઓ બધા ચાલ્યા ગયા છે—તુરો આલૌ ઠવેત્વાબી. મને ચોર મળ્યો નથી—તખોગો ચુનો મટવેદબુ. હું કહું છું તે તમો સાંભળો છો ?—ચુનો ખ્યોદીહાગો ખીંભ્યા ચ્યાધલા. આગળ જાઓ, હું પછવાડે આવીશ—શેગો ત્વા, ચુનો લાઇલૈમે. મરજી પ્રમાણે કરો—અલો અટાંઇ પ્યુ. સંભાળ રાખો—તઠી પ્યુ. ઘોડાગાડી તૈયાર કરો—મિયઠા પીંલાઇ. પરવા નહિ—અટવે મશીબુ. ફુરસદ નથી— આ મશાબુ. હમણાં મારી ચોપડીઓ લાવો—ચુનોહા સાઔમ્યા યખુ યુગે. તેઓ દરેકને એક રૂપીઓ આપો—તુરોગો તજ્યા સીપે. તમારે જલદી આવવું જોઇએ—ખીંભ્યા છેછીં લાયામે. તે આજે આવશે—તુ દીગ્ને યાઉમે. તે ફરીથી કહો—ધા પ્યાં ખ્યોબા. સ્ટીમર આવી છે ?—મીતીંબે યાઉબીલા. ધારવા પ્રમાણે આવી છે—યાઉબી, ઠીદે. આ તમો કરી શકશો—દીહાગો ખીંભ્યા ચ્યુનાંઇદલા. તમારી મરજી શી છે ?—ખીંભ્યા બા અલો શીદલે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૬.

મારી હાજરીમાં તેણે આ પ્રમાણે કહ્યું—ચુનો શીઢવે તુ દીલો ખ્યોરે. હું કાંઇ જાણુતો નથી—ચુનો તઔ તખુમ્યા મતીબુ. હું કશું જાણુતો નથી—ચુનો ભામા મતીબુ. તેનું નામ શું છે ?—તુ નામે બાલે. તમો કયાં રહોછો ? ખીંભ્યા ભેમા નેધલે. શું ધંધો કરો છો ? ખીંભ્યા

બા લીસાધલે. ખેતીનું કામ કરૂંછું—લેલૈ સાબાદી. તમારે ભૈરી છે?—ખીંબ્યામાં મયા શીદલા. મને યાદ નથી—ચુનો મમાહણુ. બજારમાં વેચાણ કરી ગુજરાન ચલાવું છું—જેમાં યાંઉ સાબાદી. તે બહુ માંદો નથી—તુ અપીંજી મનાણુ. તે બહુ માંદો હોવાથી આવી શકતો નથી—તુ એમટાં મમાજ્યાંને મલાનાંઇણુ. માથું દુઃખે છે?—ધાંઉ કાઇધલા. રોટલી આપો—માં પેબા. ઘોડો એક ખરીદવા માગું છું—મીં તઝીગો ચુનો વેજીંદે. આ ઘોડો ઘણો બદમાસ છે—દી મીં ટે સોદી. જીન અને લગામ કયાં છે—ખીંની ઝેચ્યો બેમાંલે. મને જડતી નથી—ચુનો મટવેનાંઇણુ. જો કે હું બોલાવું છું તોપણ તે આવતો નથી—ચુનો બોધોલે તુ મલાણુ. પાણી ચઢે છે?—યે ટેધલા. નથી ચડતું—મટેદેણુ. થોડા વખતમાં ચઢશે—ટોરોચામાં ટેમે. લગભગ કલાકથી ચડયું છે—તનાઇલાઉ યે ટેચ્યાવી. ત્યાં ફરીથી નહિ જતા—હોગો નાઉટફાં મત્વાને. આગળ જાઓ—શેગો ત્વાદો. દારૂ ને પાણી લાવ—અયેજો ને યે યુગે. તમારૂં નામ શું છે? ખીંભ્યા નામે બાલે. મારે ઘેર તે આપી આવો—ચુનો ઐંગો દીહામ્યાગો પેલાઇ. પાણી સીંચો—યે ફયાંલાઇ. તમો કહો છે કે બરમીઝ ઘણું સહેલું છે—ભમાલો ટાલ્વેદીલો ખીંભ્યા પ્યોદી. જ્યારે ખાણું તૈયાર થાય ત્યારે મને કહો.—ન્યાસા અતીં શીધોખા ચુનોગો પ્યોબા.

અભ્યાસ પાઠ ૧૭.

આલમીરામાં આ મુકો—માતાતીતામાં દીહાગો ઠેલાઇ. બ્લેંક સાહેબ કયાં રહે છે તે તમો જાણો છો?—બ્લેંક તખેં ભેમાં નેદીગો ખીંભ્યા તીધલા. રૂપીઆ કોથળીમાં મુકો—ગુંવેમ્યાં ઐંહેગો ઠેલાઇ. આ રોટલી સારી છે—દીમૌં કાંઉદો મૌં ફીદી. ધીમે ધીમે ખસેડો—ફયેબ્યે સ્વેબા. મારા જોડા ઉતારી લો.—ચુનો છીસૌગો છોલાઇ. દુકાન કયાં છે?—સાંઇ ભેમાં શીદલે. મારે બજારે જવું છે—ચુનો ઝેગો ત્વાજીંદે. આની કીમત કેટલી છે?—દીહા અફો બલાઉલે. ઘણી જ છે—મ્યાલૌંદી. આ નમુનો આપો—દી ભાંગો પેબા. તમો શું ધંધો કરો છો?—ખીંભ્યા બા અલૌ લૌસાધલે. તમારી કીંમત ઘણી મોટી છે—ખીંભ્યા અફો મ્યાજી લૌંદી. કેટલા વાગ્યા?—બેનાઇ શીખીલે. દસ બજ્યા—સેનાઇ શીખી. મારી ઘડીઆળ લાવ—ચુનો નાઇ યુગે. શા માટે ગુસ્સે છો?—બાફયુલો સૈસોધલે. તેણે કહ્યું પુર ઘણું આવ્યું છે—યે ટેચ્યાખી તુ પ્યોરે. પુર આવ્યા પહેલાં આંહી આવ—યે મટેખીં દીગો લાગે. ભરતી થાય છે?—યે ચ્યાધલા. કયે વખતે પાણી પડશે?—બે અછૈલાઉ યે ચ્યામલે. જ્યારે પાણી પડે ત્યારે આવી કહેજો—યે ચ્યાઘોખા લાપ્યોબા. પાણી ચડયું છે—

યે ચ્યાપીબી. પાણી પડતી વખતે તમો જશો ?—યે ચ્યામાં ખીંભ્યા ત્વામલા. હોડી તૈયાર હશે તો જાઇશ—લે અર્તી શીયેં ત્વારોમે. પાણી ઉંડું છે કે છીંછરૂં છે ?—યે નેધલા ટીંધલા. ઘણું ઉંડુ નથી—અપૌંજી મનેણુ. તરતાં આવડે છે ?—યે ચુટાધલા. સારી રીતે તરી શકતો નથી—કાંઉગાંઉ મચુટાપૂ. થોડું તરી શકુ છું—ટારો ચુનાઇદિ.

અભ્યાસ પાઠ ૧૮.

પથ્થર પાણીમાં ફેંકો—ચાઉગો યેઢવેંમાં પ્યેલાઇ. પાણીમાં કોણ પડયો ?—યેઢવેંમાં બદહુ ચ્યોધલે. તેની ઉમર પાંચ વરસની છે—તુ અતે-ગાંનેહલાઉ શાદે. તેના કરતાં હું ઉમરમાં મોટાછું—તુડે ચુનો અતે ચીરે. લગભગ પાંચ રૂપીઆની જરૂર છે—ગુંવે ગાંજ્યાલાઉ અલો શાદે. તમને દેવાની મરજી નથી—ખીંભ્યાગો ચુનો મપેજીંબુ. સૂર્ય ઉગ્યો છે ?—ને ઠવે-બીલા. સૂર્યોદય પહેલાં મને જગાડ—ને મઠવેખીં ચુનોગો નોલાઇ. કયે વખતે ત્યાં જવું જોઇએ ?—એ અછૈગો હોમાં ત્વાયામલે. જાઉં તો જાઉં—ત્વાજ્યાંઉ ત્વારોમે. તે ઉંઘે છે ?—તુ ઐંધલા. ભડકડે ઉઠવું જોઇએ—મોલેંમાં થાયામ. ઉઠવા દો—થાજ્યાઝો. તેની ઉઠવાની મરજી નથી—તુ મથાજીંબુ. પથારીમાંથી ઉઠયા પછે—અયાગા થાનાઉમા. તે તમોએ નીચે ઉંધું મુકેલું છે—ખીંભ્યા બ્યાંઉંભ્યાં ઠાબી. એમ મા બોલ—દીલો મપ્યોને. સૂર્ય અસ્ત થાય ત્યારે જા—ને વીંમાં ત્વા. તમો શું વાંચો છો ?—ખીંભ્યા બા ફાનીધલે. મારી પાસે વાંચો—ચુનો શેમાં ફાબા. હું આંહી બેસીશ—ચુનો દીમાં ઠાંઇમે. અગ્નિ છે ?—મી પારલા. જી, નથી—મી મપા-દેણુ, ખીંભ્યા. મેં તેને ગઇ કાલે મોકલ્યો—મનેગા તુગો લોલાઇબી. આ પ્રમાણે બોલવું નહિ જોઇએ—દીલો મસોયાણુ. બરમા રીવાજ નથી—ભમા કૈંઝા મહો. મારી મરજી માફક તમોએ કર્યું—ચુનો અલોઅટાંઇ ખીંભ્યા પ્યુબી. તમારી મરજી માપ્ક કરીશ—ખીંભ્યા અલો અટાંઇ ચુનો પ્યુમે. બનશે તો કરીશ—ચુનો પ્યુનાંઇયે પ્યુબામે. આ કામ હું કરી શકતો નથી—દી અહ્મુગો ચુનો મહૂતાંનાંઇણુ. તે દર રાતે ગમત કરે છે—તુ ન્યાઢાંઇ પ્વેખાંદી.

અભ્યાસ પાઠ ૧૯.

આ દસ્તાવેજની નકલ કરો—દી સાછૌગો યેચુલાઇ. તેઓ દરેકને અરધ દેવાદો—તુરો ટઉવેસી પેજ્યાઝો. તેણે પણ અરધ આપવું જોઇએ—તુલે ટઉવે પેયામે. તેણે પોતે આંહી આવવું જોઇએ—તુ કોઢાંઇ દીમાં લાયામે. કમોદની કેટલી ટોપલી ત્યાં છે ?—સભાં બેને ટીં હોમાં શાદલે. હું બધું લઇશ—ચુનો અકૌ ચુમે. આ કમોદ કોની છે ?—દીં સભાંશીં બદહુલે.

તેને હું પુછીશ.–તુગો ચુનો મેઔંમે. તે કેમ બોલી શકશે?–તુ બેને પ્યો નાંઇમલે. શોધ કરી પણ મળ્યું નહિ–સ્યાલે મટવેદેણુ. તેનાકહેવા પ્રમાણે વ્યાજબી છે–તુ સોદી અટાંઇ માંદી. આજે હું જઇશ–ગને ચુનો ત્વારોમે. ઠરાવ કર્યા પ્રમાણે આપવું જોઇએ–પેમે સોઢાંઇ પેયામે. હું હમણા જઇશ–યખુ ચુનો ત્વારોમે. પાછા ગયા પછી–પ્યાં ત્વાદીનાઉમાં. લખતાં આવડે છે?–સા યેતાધલા. થોડુ આવડે છે–તેને નેને ટાટે. હું તો નથી જાણતો, સાહેબ–ચુનો મટાપુ, ખીંબ્યા. બહુ ગડબડ થાય છે, ચુપ–સગામ્યાદી, તૈતૈને. ત્રણ દીવસમાં એક વખત જવું જોઇએ–તૌયે તખા ત્વાયામે. ત્યાં હમેશાં જાઉં છું–હોમાં નેઢાંઇ ત્વાદી. મારા આવ્યાની તેને ખબર નથી–ચુનો યાઉચ્વાંઉગો તુ મતીદેણુ. આખા દીવસમાં તેને દેખ્યો નથી–તનયેલૌંમાં તુગો મમીંણુ. બીનું થવા ન દેતા–યે મસોઝીને. વરસાદ વરસતો હોય તો નહિ જતા–મો યુવાયૈં મત્વાનેઔં. આવતાં વેંત તરતજ–યાઉયૈં યાઉખીં. મને આવ્યા ત્રણ દિવસ થયા–ચુનો યાઉપી તૌાયે શાબી. મને આવ્યા લાંબો વખત થયો–ચુનો યાઉપી ચ્યાલાવી. કોઇએ મને કહ્યું નહિ–ચુનોગો બદહુમ્યા મપ્યોણુ. વીસ સારાં ઢોર છે–નુવા અકાંઉ નસે શાબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૨૦.

કીંમત ધારવા પ્રમાણે મોટી છે–અપ્રો ચીબાદી ઠીંદે. તે હુશીયાર માણસ છે–તુ લૈમાઘોલુ પીદી. તે મુર્ખ માણસ છે–તુ લુમાઇ પીદી. દારૂ પીશો?–અયે તાઉમલા. નથી પીતો–મતાઉબાણુ. પીવાની મરજી નથી–મતાઉછીંણુ. પીસો તો નીશો ચડશે–તાઉયૈં મુમે. પૂંજી ગુજરી ગયો–પૂંગી તભા પ્યાંદી. ગવરનર મરી ગયો–મીંજી તભા લૌંદી. માણસ મરી ગયો–લુ તયાઉ તેત્વારે. ભેંસ મરી ગઇ–ચ્વે તઘાંઉં તેત્વારે. માણસ ઉંઘે છે–લુ તયાઉ ઐતે. ગાય ઉંઘે છે–નુવામા ઐતે. તે જમે છે–તુ સાદી. પૂંગીને આપે છે–પૂંગીગો પેદી. પૂંગી પધારે છે–પૂંગી ચ્વાદી. તે જાય છે–તુ ત્વાદી. ઘોડો જાય છે–મિં ત્વાદી. હાથી ગર્જના કરે છે–સીં ઓદી. ઘોડો હણહણે છે–મિં હીદી. ગાય ભાંભરે છે–નુવામા તૌંદી. કુતરૂં ભસે છે–ખુઇ હાંઉદી. બીલાડી મ્યાંઉ મ્યાંઉ કરે છે–ચ્યાંઉ મીદી. ઉંદર ચુંચું કરે છે–ચ્વે મીદી. ઘોડાને દોડતો જોવા દો–મિં પ્યેદીગો ચીજયાઓ. તે ખોટું બોલે છે–તુ મહૌ પ્યોદી. તે સંતોષી છે–તુ એયાદી. આ પ્રમાણે કરો–દીલો લૌબા. આ કલમ ઘણી કઠણ છે–દી મીંઢાં એમટાં મારે. કલમ, સાહી ને કાગળ લાવ–મીંઢાં, મીં ને સેકુ યુગે. આ કાગળ પોસ્ટ ઓફીસે લઇ જાઓ–દી લેમાસા સાબોઢાઇગો યુત્વાબા. આ કાગળની

નકલ કરો–દી લેમાસાગો યેચુલાઇ. નવ વાગે ઓફીસમાં આવજો–કોનાઇ અછૈમાં તાઇગો લ્હાગેબા. ઇંગ્લીશ બોલતાં આવડે છે?–ઇંગ્લેલો ખ્યોંટાધલા. કયાં શીખ્યા–ભેમાં તીંધલે. કેટલો મુસારો જોઇએ છીએ?–અખા બલાઉ લોજ્જંદલે. આટલું આપી શકતો નથી–દલાઉ મપેનાંઇણુ. મહીનાના વીસ રૂપીઆ આપીશ–તલાગા ગુંવે નસે પેમે. મારી સાથે તમારે જવું જોઇએ–ચુનોનેઅટુ ખીંભ્યા ત્વાયામે. આ બંડલ લઇ જવું જોઇએ–દીઅ ઠૌગો યુત્વાયામે. તમારૂં બીલ કેટલા રૂપીઆનું છે?–ખોંભ્યા સયે ગુવે બલાઉલે. આ ચીજોની કીંમત વધારે છે–દીહામ્યા અફ્રો મ્યારે or ટાંડે. આજે વરસાદ પડશે. ખરૂં કે?–ગને મોયુવામે, હીદે, હાઉકે મૌલા. આગ કરો–મી મુવેલાઇ. ટોપલી લાવો, ચુલાપર મુકો–છીંટાંઉ યુગે, મીભોમાં ઓૌલાઇ. કપડાં સુકાવો–અવોમ્યાગો છીંલાઇ. આ ઓરડામાંથી ઝાડું નીકાલો–દી અખાંમ્યાગો લેલાઇ. વરાંડામાં બત્તી ટાંગો–વરાંડામાં મીગ્વે સ્વેઠાલાઇ. નાવાની કોટડીમાં પાણી છે?–યેછો અખામાં યે શીદલા. આજે કાગળ મળશે કે નહિ તે જાણતો નથી–ગને સા યામે મયામેગો ચૌ મતીણુ. કાગળ મળ્યા ઘણો વખત થયો–સા મયારા ટેચ્વાખી.

અભ્યાસ પાઠ–૨૧

આંહી એક નોકરને મોકલો–દીગો અસેખાં તયાઉગો લોલાઈ. સ્ટીમરપર જશો? મીતીંબોગો ત્વામલા. વહાણ આવ્યું છે?–તીંબો યાઉ-બીલા. નથી આવ્યું–મયાઉદેણુ. કયારે સ્ટીમર ઉપડશે?–ભેરોખા મીતીંબો ઠ્વેમલે. પેસેંજર બહુ છે?–લાઇધુ મ્યાધલા. ભરતી છે?–યે ટખીલા. ના પણ અમે રાહ જોઇ શકીશું નહિ–મટે દેણુ, ધોધોલે ચુનારો મસાંઉ નાંઇણુ. શા વાસ્તે તે માણુસ અહી આવ્યો છે?–આફ્રુયુલા ઠો લુ દીગો લાધલે. ન્યુસ પેપર તમે વાંચી કયાં મુકયું?–તહીંસા ફ્રાપી ભેમાં ઠારલે. તે મુરખ છે, અક્કલ નથી–તુ લુમાઇ શીદે–ન્યાં મશીણુ. બહુમાં બોલ–ચુપ–સગા મભ્યાને, તૈતંને. તમો શું કહેવા માગો છે?–ખીંભ્યા આ પ્યોજ્જંદલે. મીંજાન કયારે પહોંચશું?–મીંજાન મ્યોગો ભેરોખા યાઉમલે. બુધવારે અગર ગુરૂવારે–બુધહૌ ને ધોમહૌ ચ્યાત ભરીને યાઉલૈમેં આજે વરસાદ ઝાઝો પડશે?–ગને મોજી યુવાલૈમલા. હું નથી ધારતો બહુ પડે–મજીણુ ઠીદે. બરમીઝ ભાશામાં હું સુધરતો જાઉં છું?–ભમાલો તીંદી-હામાં ચુનો પ્વાધલા. મારા ધારવા પ્રમાણે તમો બરમીઝ ભાશા ધીમેધીમે શીખશો–ફ્યેબ્યે ભમા સગા તીલૈમે ઠીદે. આ ગામડું કયું છે?–બા યુ-વાલે. ટાંગુથી કેટલું દુર છે?–ટાંગુમ્યોગા બલાઉ ઉવેધલે. બરમીઝ સહેલું બોલો–લ્વેધો ભમા સગા પ્યોબા. ઉચ્ચાર સંભાળ રાખી કરો–તહીને ફ્યે

બ્યે પ્યોબા. તે શબ્દની જોડણી કરો—ધા સગાગો પૌંલાઈ. મારા હુકમ પ્રમાણે કરો—ચુનો અમૈ પેદી અટાંઉ પ્યુબા. સંભાળ રાખજો, પડી ન જતા—મલેઆંઉ તઢીપ્યુ. તે કેમ મરી ગયો?—તુએને તેધલે. આ નકામું છે—દીહા અતૌ મશીણુ. બની શકે તેટલું—તાનાંઇધિમ્યાં અટાંઇ. અમારા રીવાજ સાથે તે મળતું નથી—ચુનોરો ઠૌઝાને ધા મટુણુ. જે હું જાણું છું તે તમો સાંભળશો?—ચુનો તીધમ્યાગો ખીંભ્યા ચ્યામલા. હોડીમાં જવું જોઇએ—લેમાં ત્વાયામે. પવન બહુ ફુંકે છે—લે એમટાં ટાઇતે. તે નકામું બોલે છે—તુ અલધા પ્યોદી. પોતાના ઘરમાં સુઉં છું—કો એૈમાં એૈબાદી. જવાબદારને છોડી દો—તયાખાંગો છાંદા પેઝી. છુટવાનો રસ્તો નથી—લોસયા લાં મશી. આ માણસ વેપારી છે—દી લુકૌધે રીબાદી. જ્યારે હું બોલાવું ત્યારે જલદી આવજો—ચુનો ખોધો અખા છેઝીં લાગે. ધોઇ રહ્યા પછે તડકામાં મુકજો—શોપીરો નેપુમાં લાંલાઈ. નાનો ચમચો ક્યાં મુકયો?—ઔંગ્લેગો ભેમાં ઠાધલે. ધોબીને બોલવરાવવા માગું છું—ખવાધે તયાઉગો ચુનો ખોઝેજીંદી. ખાણું લાવ—ન્યાસા યુગે or થમીં યુગે. મને કંઇ કહેવા માગો છો?—ચુનોગો તઝૌતખુ પ્યોજીંદલા. તેઓ બન્ને આવેલા છે—તુરો નયાઉસલૌ યાઉચ્યાબી. એક વાત હું કહેવા માગું છું, ચુનો સગા તખુ પ્યોજીંદે. જો વરસાદ થશે તો બહાર નહિ જવાય—મો યુવાયેં પીમાં મત્વાનાંઇણુ. ઇંગ્લીશ બોલતાં તેને આવડે છે—તુ ઇંગ્લૈ સગાગો પ્યોટાટે. આંહીથી તમારૂં સ્થળ કેટલે દુર છે?—દી અયાગા ખીંભ્યા નેયા બલાઉ ઉવેધલે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૨.

તે ગામના તજીને બોલાવ—ઠો યુવા તુજીગો ખોયુગે. હોડી વગર નાળું ઉતરી શકાશે?—લે મશીબેને છાંઉગો ચૂનાંઇમલા. તેને પહેલાં કદી દીઠો નથી—તુગો અયેં તખામ્યા મમીંબાણુ. આ વાતની કયારે ખબર પડી?—દીહાગો ભેરોખા તીયાધલે. મારી પાસે આપવાનું કાંઇ નથી—ચુનોમાં પેસયા મશીણુ. આટલું બધું લેવાની મરજી નથી—દીહામ્યાલાઉ ચુનો મવેજીણુ. આ ઘોડો સારો ધારો છો?—દી મિ કાંઉગાંઉ ઠીંદલા. રજા વગર ગયેલ છે—અખ્વીં મયાબેને ઠવેત્વાબી. ચાર વાગે પાણી ચડશે—લેનાઇ અછૈલાઉ યે ટેમે. જ્યારે પાણી ચડશે ત્યારે વહાણુ આવી શકશે—યે ટેધોખા તીબો યાઉનાંઇમે. હું આંહિ પહેલાં કદી આવેલો નથી—દીઅયામાં ચુનો અયેંતખામ્યા મયાઉસાપુ. ઘરમાં કોઇ નથી—ઐૈમાં બદ હુમ્યા મશીણુ. આ ગામમાં માણુસો કેટલાં રહે છે?—દી યુવામાં લુ બેનયાઉ નેધલે. આ ઘોડો કેટલો મોટો છે?—ધા મિં બલાઉ ચીધલે. હમણા

બોલવું હોય તે બોલો–યખુ પ્યોઝુંધમ્યાગો પ્યોબા. આ શા માટે લઇ જવા માગે છે?–દીહાગો બાપ્યુલો યુત્વાઝુંદલે. તમો રંગુન કયારે આવ્યા? યાંગુન મ્યોગો ખીંભ્યા બેરોખા યાઉધલે. કઇ સ્ટીમરમાં તમો આવ્યા?–બે મીતીંબોમાં ખીંભ્યા લારલે. બારાટા સ્ટીમરમાં હું આવ્યો–બારાટા મીતીંબોને ચુનો યાઉલારે. આ બાબતનું તમને કોણે કહ્યું?–દી અચ્યાં-ઉગો બદહુ પ્યોરલે. મેં જાતે જોવાથી જાણ્યું છે–ચુનો કાઢાંઇ મીંયુવે તીયાબાદી. બળદ કેટલા વેચવા માગો છો?–નુવા બેનધાંઉ યાંઉઝુંદલે. દરેકનાં કેટલાં નાણાં માગો છો?–તધાંઉહા ગુંવે બલાઉ લોધલે. દરેકના પચીસ રૂપીઆ લઇશ–તધાંઉહા ગુંવે નસેગાંજ્યા યુમે. એટલા બધા રૂપીઆ મારી પાસે નથી–દીહામ્યાલાઉ ગુંવે ચૌસીમાં મશીબુ. પૈસા કોને સોંપેલા હતા?–ગુંવે બદહુગો પેઠાધલે. આ મુકરદમો ઘણો મુશ્કેલ છે–દી અહ્મુ અલીં ટયા બેતે. તેને લખતાં કે વાંચતાં આવડતું નથી–તુ મયેટાપુ મફ્રાટાપુ. મેં તેને એક બે વખત કહ્યું–ચુનો તુગો તખા નખા પ્યોબી. સૂર્ય પૂર્વમાં ઉગે છે–ને અશેમાં ઠવેતે. આ શા માટે લૈ જવા માગો છો?–દીહાગો બાફ્યુલો યુત્વાઝુંદલે. સારી ગાડી મળતી નથી?–કાંઉઢો યઠા મયાનાંઇબુલા. આ સૌથી સરસ છે–દી યઠા અકૌં-ઔંબે. આ માણસને તમો ઓળખો છો?–દી લુગો ખીંભ્યા તીધલા. તે ગામનો તજી છે–તુ યુવાતુજી રીતે. તે શું કહે છે તે કહો–તુ બાસોદીગો પ્યોબા. તે સારો માણસ છે–તુ લુધાંઉ શાદે. બજારમાંથી શું ચીજો જોઇએ છીએ?–ઝેમાં બા ઔસામ્યા લોઝુંદલે. મચ્છી, ચાવલ અને પટેટાં–ગાં સાં ને કઔંમ્યા લોઝુંદે. દુકાન ઘણી દુર છે?– સાંઇ ટે ઉવેધલા. નહિ–જી–થોડે દુર છે–મઉવેબુ. ખીંભ્યા, ટોરો ઉવેબાદી. આ ઝાડને શું કહે છે–દી તપીંગો બેને બોધલે. તમારા શેઠને મારા સલામ કહેજો–ખીંભ્યા તઠુગો ચુનો શીખોદીલો પ્યોબા. મારી ટોપી લાવ–ચુનો ઔઠી યુગે. આ વસ્તુઓ ગાડીમાં મુકો–દી ઔસામ્યાગો યઠાઢવેમાં ઠેલાઇ. તમો બજારમાંથી માંસ લાવ્યા?–ખીંભ્યા ઝેગા અમેધા યુગેબીલા. હું ભુલી ગયો–ચુનો મેત્વારે. હું ગુસ્સે નથી, દીલગીરછું–ચુનો સૈ મસોબુ, સૈપુદી. આ ભાશા શીખતાં મને ઘણી ઢીલ થઇ–દી સગાગો ચુનો તિંદીહા અલૌ નેદી. શા માટે તમો વેલા ન આવ્યા?–બાફ્યુલો સોઝો મલાધલે. કામ હોવાથી ન અવાયું–કેસા શીજ્યાંઉ મલાનાંઇબુ.

અભ્યાસ પાઠ ૨૩.

આજે મીજબાનીનો દીવસ છે?–ગને પ્વેનેલા. તમો બહુ તસ્દી આપો છો–ખીંભ્યા ટે હાંઉશેદી. હું બધું જાણું છું–ચુનો આલૌં તીરે.

પાણીના ઠામમાં પાણી ભરવાનું પાણીવાળાને કહો– યેઓમ્યાગો યેને પ્યેસીઆંઉ યે ખાધેલુગો પ્યોલાઇ. જ્યારે હું જાઉં ત્યારે ઘરની ચોકી રાખજો–ચુનો ત્વાધો અખા એં સાંઉનેબા. બારણામાં તાળું નથી–તધામાં તોગલાઉ મશીણુ. કુંચી ખોવાઇ ગઇ–તો પ્યાઉત્વાબી. તાળું ભાગી ગયું છે–તોગલાઉ કવે ત્વાબી. આ કરી શકશો?–દીહા લૌનાંઇદલા. મારી સાથે એક બે દિવસ રહો–ચુનોને અટુ તયેનયે નેબાંઉ. તે રોજ નીશાળે જાય છે–તુ ચાંઉગો નેદાંઇ ત્વારે. તમે મારી સાથે આવો તો હું જઇશ–ખીંભ્યા ચુનોને અટુ લાયેં ચુનો ત્વામે. જો તમારે જવું જોઇએ એમ હોય તો જાઓ–ખીંભ્યા ત્વાયામે ફીયેં ત્વાબા. લખતાં વાંચતાં આવડે છે?–સા ફાટાયેટાધલા. કંઇ નાણું આપી શકશો?–ગુંવે તઞે તપાઉ પેનાંઇમલા. કેટલા જોઇએ છીએ?–બલાઉ લોજીંદલે. પાંચ રૂપીઆ જોઇએ છીએ–ગુંવે ગાંજીયા લોજીંદે. તમારો પગાર દસ રૂપીઆ ચુકાવ્યો–ખીંભ્યા લાગા ગુંવે તસેજ્યા પેબી. આજે તેને દીઠો નથી–દીગ્ને તુગો મમીંણુ. દસ વાગે કોર્ટમાં હાજર રહેવાનો હુકમ મળેલો છે–સેના-ઇગો યૈંગો યાઉભો અમૈં યારે. તમારી હાજરીની કોરટમાં જરૂર છે–ખીંભ્યા યૈં લાભો અલો શીદી. લીલાંમમાં જશો?–લીલાંસાંઇગો ત્વામલા. કોની સત્તાથી તમો આ કામ કરો છો?–બદહુઇ અમૈં આના ખીંભ્યા દી અલૌ લૌધલે. સવારમાં મને વહેલો બોલાવજો–મને સોઝો ચુનોગો બોલાઇ. તારો કુતરો દરેકને ભસે છે–મીં ખુઇ લુદાંઇગો હાંઉદે. આ ચીજો ટોપલીમાં મુકો–દીહામ્યાગો ટાંઉદવેમાં ઠેલાઇ. દુકાને જઇ આવ્યો–સાંઇગો યાઉચ્યાબી. ટ્રંકમાં શું મુકવાનું છે?–તીતામાં બા ઠેયામલે. આ કપડું કેટલું પહોળું છે?–દી અવો બલાઉ ચ્વેધલે. તું તે રકાબી ભાંગી નાખશે–મીં હો પધાંભ્યાંગો કવેલૈમે. તેની પાસે ઘોડો છે પણ જીન નથી–તુમાં મિ શીદે ઘોધોલે ખૌંની મશીણુ. તમો ઘર બાંધશો?–ખીંભ્યા એં સાઉમલા. તે કામ માટે આવ્યો છે–તુ અલૌ લોજીંલો લારે. મારે ઘણું કામ છે તમારી સાથે બોલી શકતો નથી–ચુનોમાં અલૌ મ્યાદી ખીંભ્યાગો સગા મપ્યોનાંઇણુ. બારી માટે સળીઓ ત્યાં છે–પઢૈંબાઉભો કાલાં હોમાં શીદે. પેટી બંધ કરો–તીતા પૈલાઇ. આલમીરાને તાળું દો–માતાતીતાગો તોખાલાઇ. અમે પાંચ વાગે જમીએ છીએ–ચુનોરો ગાં નાઇગો થમીં સારે. પગાર ન આપે તો શું કરશો?–લાગ મપેયેં બા લૌ મલે. કહી શકતો નથી–પછીથી વિચાર કરશું–મસોનાંઇણુ, નાઉકો સંઝાચીમે. તેણે તમારૂં અપમાન કર્યું માટે ફરીઆદ કરો–તુગા ખીંભ્યાગો તઠૌંકઢાઇ પ્યોદી ધાજ્યાંઉ ટવાસ્વેબા. તેણે માફી માગી જેથી કાંઇ કરવા માગતો નથી–તુગા ટાંઉભીંદી ધાફયેં ભામા મલૌછીંણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૨૪.

ખાણું તૈયાર હોય તો લાવ—થમીં અતિ શાયેં યુગે. આ કોણે કર્યું તે તમો જાણો છો?—દીહા લૌંધો લુગો ખીંભ્યા તીરલા. આપણે કયું પ્રકરણ વાંચવું જોઇએ?—ચુનોરો બે અપાઉગો ફાયામલે. બધા કાગળોના જવાબ આપ્યા?—લેમાંસા આલૈંગો પ્યાંસા પેબીલા. ઓફીસને વાળી સાફ કરો—તાઇગો સીઝીં લેલાઇ. શું વખત થયો?—બે અછૈ શીબીલે. ત્રણ વાગ્યા—તૈંનાઇ શીબી. આની કીમત સવા રૂપીઓ છે—દીહા અફો ગુંવે ગાંમા શાદે. તે ચોપડી આઠ આનાની કીંમતની છે—હો સાઓ અફો ગાંમુ. કીંમત આઠ આના છે પણ તમને છ આનામાં મળશે—અફો ગાંમુવે ધોધીલે ખીંભ્યા તૌંમુને યામે. તમો ખાંડનું શું આપો છો?—તજ્યાબો બલાઉ પેયાધલે. વીસા એકના બાર આના દઉં છું—તબૈંતાગો તૈંમાં પેરે. ચાર પૈસાને એક આનો કહે છે—પાઇસા લેભ્યાગો તબે બોદી. તમારી પાસે એક નોટ છે?—ખીંભ્યાં સીમાં ગુંવે લેમાં પારલા. મારી પાસે નથી—હું રૂપીઆ રોકડા પસંદ કરૂં છું—ચુનો સીમા મપાદેબુ ચુનો લેંગે ગુંવેગો છીતે. આવતી કાલે કામ નહિં કરી શકો?—નફાં અલો મલૈંનાઇબુલા. ઘણું કરવાનું છે—લૌસયા મ્યાભ્યા શાદે. કસ્ટમ હાઉસ જોયું નથી?—અખાતાઇગો મમીંબુલા. તમારા પગારમાંથી એક રૂપીઓ કમી કરીશ—ખીંભ્યા અખામાં ગુંવે તજ્યા શોમે. મારો કાગળ આપી દીધો?—ચુનો સાગો પેબીલા. ઉપડવાનો વીચાર ક્યારે છે?—ભેરોખા ત્વાભો અચ્યાં શીદલે. આવતા ગુરૂવારે જઇશ—નાઉ ચ્યાતભરીને ત્વામે. જ્યારે તમો પાછા આવો ત્યારે મારા માટે કાંઇ બક્ષીસ લેતા આવશો?—ખીંભ્યા પ્યાંલાધો અખા ચુનોભો લેસુ તઝૌ તખુગો યુગેમલા. તમારા માટે ઘોડો લાવીશ—ખીંભ્યાભો મોં તઝીં યુગેમે. ઝાડ મોટું છે—તપીં જીદે. રંગુનમાં વેપારીઓ કેટલા છે?—યાંગુન મ્યોમાં કૌંધે બેનયાઉ શાદલે. ઘણા છે—કૈંધે ટે મ્યાદી. સ્ટીમરમાં જશો કે રેલ રસ્તે?—ખીંભ્યા મીતીંબાને ત્વામલા ધોમહૌ મીયઠાને ત્વામલા. રેલમાં જઇશ—મીયઠાને ત્વામે. તાઝીમાં ટ્રેન અટકશે?—તાઝીમાં મીયઠા સાઇમલા. ટ્રેન દરેક સ્ટેશને અટકે છે—મીયઠા યૌંઢાંઇમાં સાઇ તાદી. આવતી કાલે સવારે માંડલે પહોંચશું—નફૈંગા મને માંડલે મ્યોગો યાઉલેમે. પ્રોમ જવાનો આ રસ્તો સીધો છે—દીલાં પ્યેમ્યોગો ટેર ત્વાધો લાં ફીતે. કેટલે વાગે ટ્રેન ઉપડે છે?—બેનાઇગો મીયઠા ઠવેધલે. સવારના સાતે ને બપોરના ત્રણે—મને ખુનનાઇ અછૈને મૌંલ્વે તૌંનાઇ અછૈગો ઠવેતાદી. ગાડીવાળાને રૂપીઓ આપો—યઠાકલાગો ગુંવે તજ્યા પલાઇ. મને પાણીનો પ્યાલો આપો—ચુનોગો યે તફાંગ્વ પેબા. તમો

જાઓ તો મારે પણ જવું જોઇએ–ખીંભ્યા ત્વાયે ચુનો લે ત્વાયામે. આપણે જઇએ તો તેને જવું જોઇએ?–ચુનોશે ત્વાયે તુ લે ત્વાયાઅલા. તે કેમ મરણ પામ્યો તેની મને ખબર નથી–તુ બેને તેદીગો ચુનો મતીદેખુ. તે કોણ છે તે હું કહી શકતો નથી–તુ બદહુ શીદે સોરાગો ચુનો મસોનાંઇખુ. હું તેને મળ્યો નથી–તુગો ચુનો મટવેખુ. ચોવીસ સુતારને બોલાવો–લેતમા નસે લેયાઉગો ખોયુગે. મહીનાનો કેટલો પગાર માગે છે?–તલાહાઅખા બલાઉ લોજીદલે. સાડા પાંચ રૂપીઆ જોઇએ છીએ–ગુંવે ગાંજીયા ખુવે લોજીંદે.

અભ્યાસ પાઠ–૨૫

તેણે તને શાથી માર્યો?–તુ મીંગો બાને યાઇધલે. સાહેબ, હાથથી માર્યો–લેને યાઇબાદી, ફ્યા. તમેએ ઘોડો કયાંથી ખરીદયો?–ખીભ્યા મિં ભેસીગા વેધલે. ઘોડાના કેટલા રૂપીઆ આપ્યા?–મિભો ગુંવે બેમ્યાલાઉ પેધલે. શાન દેશમાંથી કેટલા ઘોડા આવ્યા છે?–શાન ખ્યેગા મીં બેનધાંઉ યાઉધલે. ત્રણસો રૂપીઆની કીંમતનો કોઇ ઘોડો છે?–ગુંવે તૌંયા ટાંધો મીં તઝૌંતધાંઉ શીદલા. શ્રેષ્ઠ ઘોડો પાંચસો રૂપીઆની કીંમતનો છે–મિ અકૌંઔં ગુંવે ગાંયાલાઉ અપ્રે ટાંડે. એ વાહાણ કોનું છે.–ડો તીંબાગો બદહુ પાંઇદલે. અઢીંસઢવાળું વાહાણ તે છે–નપીંઢાંઈ ખુવે તીંબો શીતે. આ કામ કેટલા દીવસમાં પુરૂં કરી શકશો?–દી અલૌં બેનયેમાં પીઆંઉ લૌંનાંઇદિલે. મારૂં કહેવું તે માનતો નથી–ચુનો ખ્યોદીહાગો તુ નામઠાંઉખુ. એ સઢવાળું વહાણ છે?–નપીંઢાંઇ તીંબો શીદલા. હું તજવીજ કરી તમને જાણ કરીશ–ચુનો મેસીયુવે ખીંભ્યાગો તઢ઼ી પેમે. આજે પણ ગાડી ભાડે કરો–દીગ્ને લે યહ઼ા તઝીગો ગાંલાઇબા. ગરીબ લોકો આ પ્રમાણે બોલે છે–શીયેંધો લુમ્યા દીલોવે ખ્યોદી. તે આખી રાત સારી રીતે ઉંઘે છે–તુ તન્યાલૌં કાંઉગાંઉ ઔતે. આટલું બધું હું કરી શકતો નથી–દીહામ્યાલાઉ ચુનો મપ્યુનાંઇખુ. તેના કહેવા પ્રમાણે તમારે કરવું જોઇએ–તુ ખ્યોદી અટાંઈ ખીંભ્યા પ્યુયામે. મેં તેને પહેલાં એક વખત જોયેલો છે–તુગો અયે તખા મીંદી. મલાઇ આવીને ત્યાં હું સુતો–મલાઇ યુવાગો યાઉપી ચુનો હોમાં ઔતે. હોડી ઘણી નાની હોવાથી ઉંધી વળી ગઇ–લે અલૌં ગેંદી પ્રયેંધોજ્યાંઉ મ્યાઉદી. તે લાંચ લે છે–તુ તાઝો લેસુ સાતાદી. તેણે બધું ખરચ ચુકાવી દીધું છે–તુ અચુવે શીધમ્યાગો અકૌં પેલાઇબી. સો ટોકરીપર કેટલું લેશો?–અટિં તયાપોમાં બલાઉ યુમલે. આ બાબત મારા ભાઇ પાસેથી મેં સાંભળી–દી અચ્યાંઉગો ચુનો ઇક્રા ખ્યોયુવે ચ્યાબાદી. તેનું ઘર આ

કરતાં વધારે મોટું છે?–તુ ઐંગા દી ઐંડે ચીધલા. તેને મળીશ ત્યારે કહીશ–તુગો ટવેધોઅખા ચુનો પ્યોબામે. બરમીઝ રીત પ્રમાણે લગ્ન કરશો?–ભમા ડૈંઝા અટાંઇ ઐંઢાંઉ લૌમલા. જો બન્ને માણસ એક મત હોય તોજ હું પુલનો ઠેકો રાખું–લુ નયાઉસલૌ ટુયેં ચુનો ટેડા કોન્ટ-લાઇ ખાંઇમે. ઉદ્દડ કામમાં ફાયદો છે?–અલૌ પોપ્યા લૌસુવે અમ્યાં શીદલા. બળદ ખોવાયાં કેટલો વખત થયો?–નુવા પ્યાઉધાહ્ના બલાઉ-ચ્યાબીલે. વરસાદની રૂતુમાં મોટાં મોજાં આવે છે–મોકલામાં લાંઈ ચીબાદી. ગઇ રાતે તમો કયાં સુતા હતા?–મને ન્યામાં ખીંભ્યારો ભેમાં ઐધલે. ચોરાયેલો માલ કોને જડયો?–ખોપી ઔંસાગો બદહુ સ્યાધલે. કોને જડયો તે હું કહી શકતો નથી–બદહુગા સ્યારે સોરાગો ચુનો મસો-નાંઇભુ. આ કેસમાં વાદી કોણ છે?–દી અહ્મુમાં ટયાલો બદહુલે. માં ઉધાંઇ નામનો માણસ વાદી છે–માંઉધાંઈ સોધુ ટયાલો ફીબાદી. જવાબ દારે રૂપીઆ દસ દંડના આપવા જોઇએ–તયાખાં ઢાંમ ગુંવે તસે પેયામે. જો ન આપે તો કેદમાં જવું પડશે–ઢાંમ મપેયેં હાંઉમાં છાયામે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૬.

દાવાનું ખરચ વાદીપર રહેવા દો–ટયાલોગા અહ્મુ ઝયઇ શીધમ્યાગેઃ પેઝી. અરજી લખનારનું નામ નથી–શાઉલુવા યેધુ નામે મપાભુ. તેનાપર શું ગુન્હાનું તોહોમત મુકો છો?–તુ અપોમાં બે અપ્યેજયાંઉ સોસ્વેધલે. મારી મુરઘીઓ ચોર્યાનું તોહોમત મુકું છું–ચુનો ચ્યે ખોજયાંઉને સોસ્વેબાદી. આ બાબત તમોએ પહેલાં સાંભળેલી?–દીઅચ્યાંઉગો ખીંભ્યા અયેંગા ચ્યાયેલા. જો તમો ફરી આંહી આવશો તો હું તમોને મારીશ–નાઉ તખા દીમાં લાયેં ખીંભ્યાગો ચુનો યાઇમે. તેનો જુલમ અમે સહન કરી શકતા નથી–તુ અનૈઅસેગો ચુનોરો મખાંનાંઇભુ. તેને જવાનું કર્યું–તુ ત્વાઝેદી. સુતાર પાસે આ ટેબલ ઘડાવરાવ્યું–લેહતમાગા દી સભુએ લૌઝેદી. તેણે પુછયું કયાં જશો?–ભેમાં ત્વામલૌ તુ મેરેરે. હું કોણ છું તે તેણે પુછી જોયું–ચુનો બદહુલે સોરાગો તુ મેચીરેરે. સવારમાં દસ વાગે જમું છું–મનેમાં સેનાઇગો થમીં સારે. પછી કયાં જઇશ તે નક્કી નથી–નાઉકો ભેગો ત્વામે મમાંભુ. તારૂં નામ પહેલાં હું નહોતો જાણતો–ખીંભ્યા નામે અયેંગા ચુનો મતીદેભુરે. તે હુશીયાર છે; રાખવો હોય તો રાખો–તુ લઇમાધો શીદે; તુગો લૌસા પેજીયે ઠાબા. તે શું કામ કરી શકશે? તુ બા અલૌ લૌનાંઇદલે. સુતારનું કામ કરે છે–લેતમા અલૌ લૌસારે. રોજ બાર આના મજુરી મળે છે કે નહિ?–નેઢાંઇ તૌમાં અખા યારે મૌલા. હા, પણ તે બસ નથી–હાઉતે, તૌમાં યારે ધોધોલે તૌમાં

મશાઉબુ. મીનજાનથી રંગુન કેટલું દુર છે?—મીંજાન મ્યોગા યાંગુન મ્યો બલાઉ ઉવેધલે. પુરૂષ સ્ત્રી બન્ને નીતીવાળાં છે—લીં મયા નયાઉસલૌ ફ્યાંઉદે. કજીઆ ન કરતો, સમજ્યો?—સગા મમ્યાને તીલા. ખબર આપ્યા વગર તમો આજે કયાંથી આવ્યા?—તઢી મપેબેને ખીંભ્યા ગને ભેગા લારલે. બરમા દેશમાં આવ્યાં કેટલો વખત થયો—ભમા પ્યેમાં લાપી બલાઉ ચ્યાબી. હાલમાં શું કામ કરો છો?—યખુ બા અલૌ લૌસાધલે. કામ ઘણું છે; દલાલી કરૂં છું—અલો મ્યારે; પોઇઝા અલૌ લૌતે. દલાલી શી વસ્તુની કરો છો?—બા ઔસાહા પોઇગા લૌસારે. કપાસ તથા અનાજ—વા ને પે પોઇગા. આજ કાલ કપાસના ભાવ શું ચાલે છે—યખ અખા વાઝે બલાઉ નીરલે. હજુ કપાસ નીકળ્યો નથી—યખુ વામ્યા મપોદેબુ. કયારે નીકળશે?—ભેરોખા પોમલે. ત્રણ માસની વાર છે—તૌંલાહ લોદેરે or ચ્યાંદેરે. જંગલનો ભાવ હાલ તમો જાણો છો?—ટોઝે અખુ ખીંભ્યા તીરલા. રૂ. ૧૫ સંભળાય છે—ગુંવે સેગાંજ્યા ચ્યારે. તમો નથી ખરીદતા?—ખીંજ્યા મવેબુલા. ના—મહોબાબુ. શા માટે—બાકૂયુલો. પ્રથમ ખરીદવાથી તકરારો થાય છે—અયેંગા વેયેં સગા મ્યાનીરે. દસ્તાવેજ કરવાથી તકરાર થવાનું કારણ મળતું નથી—સાછૌ લૌયુવે સગા મ્યાભોયા અચ્યાંઉ મયાબુ. ખેડુત લોકોને પહેલેથી નાણાં મળી ગયાં હોય છે જેથી કપાસ સારો નરસો ભેળો કરી આપવા આવે છે—લેતમા અયેંગા ગુંવેમ્યાં યાહારે, ધાન્યાંઉ અકાંઉઢો મકાંઉઢો વામ્યાં યોપી પેલારે. તે સહન થાય નહિ—ધા મખાંનાંઇબુ. કામ મેળવવા પ્રયત્ન કરો. મારા ઉપર આધાર ન રાખો—અલૌ યાભોયા ચ્યોઝાબા, ચૌ અપોમાં મહ્રી બાને. બાઇબલ શીખવવા તે કોઇ કોઇ વખત કલાસમાં આવે છે—ચ્યાં ઝાં તિંપેયાં તુ તખાતલેમા અટાંગો લારે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૭.

આવતી સાલ મારૂં કામ તમો કરશો?—શીનખાં ચુનો અલૌ ખીંભ્યા લૌમલા. વખત થયો નથી—અછૈ મચ્યાબુ. તમો મારૂં કામ કરી શકો તો બીજાને રાખવા મારી મરજી નથી—ખીંભ્યા ચુનો અલૌ લૌનાંઇયે દીપાન લુગો ચુનો મહાજીંબુ. હું ચોકસ કહી શકતો નથી—ચુનો માંકાંઝવા મસોનાઇબુ. મને સારો પગાર આપશો તો ચોકસ તમારૂં કામ હું કરીશ—ચુનોગો કાંઉગાંઉ લાગા પેયેં ખીંભ્યા અલૌ ચુનો સેસે લૌપેમે. મોઢાની વાત કાંઇ કામની નહિ—પઝાગા સગા અલધાવે. દસ્તાવેજ કરવાનું કાંઇ કારણ નથી તોપણ એક વખત દસ્તાવેજ કરવા માગું છું—સાછૌ ચેભોયા ભામાં અચ્યાંઉ મશીધોલે તખા સાછૌ છૌજંદે. આબરૂ

દાર માણુસની મોઢાની વાત બસ છે—લુજી સગા પઝાગા લાઉલાઉબી. તમારી મરજી પ્રમાણે હું કરી દેઇશ—ખીંભ્યા તભો અટાંઇ ચુનો લૌપેમે. અત્યારે શું કરાર કરવા તે પ્રથમ નક્કી કરો—યખુ બા ગડીમ્યા લોદીગો તેઝઆંઉ સીયેંબા. કપાસ નીકળ્યે અગાઉથી રૂપીઆ બે હજાર એડ-વાન્સ દેશું—વામ્યા પોયેં અયેંગા ગુંવે નઠાંઉ પેમે. કેમ ખુશી છો?—હાઉલા તભો ચ્યારલા. ઠીક, પણ તે રૂપીઆ પાછા કયારે લેશો?—કાંઉબી, ઘોઘોલે ધા ગુંવેમ્યા ભેરોખા પ્યાં યુમલે. કપાસની મોશમ પુરી થયે દલાલી ચુકાવતી વખતે રૂા. બે હજાર પાછા લેશું—વા અલૌ પીનાઉ પોઇગા શ્યેંધો અખા ગુંવે નહાંઉ પ્યાં યુમે. રૂપીઆ જોશે તેટલા દેશું; તમારો અમને ભરોસો છો—ગુંવેમ્યા લોજીધમ્યાગો પેમે; ખીંભ્યાગો ચુનોરો યેંડે. કપાસની ગાડીઓ લાવું ત્યારે તોળી હીસાબ તરત ચુકાવવો પડશે—વા લેઝીમ્યા યુલાયેં છૈપી સયેં પેયાલીમે. આપશું પણ કપાસ સારો નરસો મેળવેલો હશે તો તોલ કરશું નહિ—પેબામે ઘોઘોલે વામ્યા અકાંઉઢો મકાંઉઢો ચે શીયેં મઝૈયાણુ. સો વીશે ચાર આના દલાલીનો દસ્તુર છે—વા તયા અપોમાં પોઇગા તમા પેભોયા ઠૈઝા શીદે. મોસમ ખલાસ થયે મારાથી સારો લાભ આપી શકાયો હોય તો બક્ષીસ દેજો—વા ઉતુ પીનાઉમાં કાંઉગાંઉ અચ્યો ચુનોગા પેનાંઇલો ફ્રીયેં સુ પેબા. જેમ કે એક લાખનો ફાયદો મારા કામથી થાય તો રૂા. બે હજાર મને ઇનામના દેવા પડશે—ઉપમાલૌં ચુનો અલૈ લૌયુવેમાં અમ્યાં ગુંવે તતૈ ખીંભ્યા યાયેં ચુનોગો સુ ગુંવે નહાંઉ .પેયાલીમે. આખી મોશમમાં બાર લાખ વીસા કપાસ દઇ શકીશ—ઉતુલૈમાં વામ્યા પૈતા સેનતૈ પેનાંઇબાએ. અત્યારે બોલ્યા પ્રમાણે સરસ કપાસ ત્રણ માસમાં હવાલે કરીશ તો તને ઘણો લાભ થશે—અગુ પ્યોદી અટાંઇ વામ્યા અકૈઝૈ તૈલાહમાં આના-ઇયે મ્યામ્યા અમ્યાં ખીંભ્યા યામે. સાંભળો આંહી વેપારી કેટલા છે?—નાઠાંઉબા, દીમાં કૈંધે બેનયાઉ શીદલે. વીસેક છે—નસેલાઉ શીબાદી. કાંટો બરાબર છે, ખરૂં કે—છૈંગ્વે કાંઉધે, હાઉકે મૌલા? હું પાચમું ધોરણ શીખું છું—ચુનો ગાંટાં તીંદી. ટ્રાવેલીં ટીકીટ કલેકટર ટ્રેનમાં રોજ મીનજાન આવ છે—ખંઇ લાંશાઉ લેમાં સીતોધુ મીયઠાને નેઢાંઇ મીંજાન મ્યોગો યાઉતે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૮

કમતી કરશો તો ફરી વીશ્વાસ કરશું નહિ—શોલૌયેં નાઉટક્કાં મયૌયાણુ. ભરોસો રાખો, તમને છેતરશું નહિ—સૈછાબા, ખીંભ્યાગો મલૈં-જીણુ. નમુના પ્રમાણે માલ પંદર દીવસમાં લાવજો—ભાંઆટાંઇ કૌં તસે ગાંયેમાં યુગેબાનો. આજે દસ ગાડી લાવ્યો પણ જંગલમાં બીજી બાર

ગાડીમાં માલ ભરેલો તૈયાર છે—ગને વાલે સૈઝી યુલારે ધોધોલે ટોમાં વામ્યા ટીંપી લે સૈનઝી અતીં શીદે. તે કયારે લાવશો?—ધા ભેરોખા યુગેમલે. હીસાબ તરત ચુકાવો તો આજે ઘેર નહિ જતાં સીધો જંગલમાં જઇશ—સયે છેછીં પેલાઇયેં ગને ઐંગો મત્વાએને ટેરે ટોગો ત્વામે. પરમ દહાડે આંહી પાછો આવી પહોંચીશ—તભેખા દીમાં પ્યાંમે. અમારો શેઠ બહુ પૈસાદાર છે—ચુનોરો તઠે છાંદાઝવા શીદેરે. તમને વાત કહેવી છે—ખીંભ્યાગો સગા પ્યોઝંદે. વારૂ, આજે થાકી ગયો છું, માથુ દુ:ખે છે, કાલે આવીશ—કાંઉબી, ગને ચુનો મોરે, ધાંઉ કાઇતે નયાં લામે. બજાર ભાવે ખરીદશું કમતી દામ કરશું નહિ—પાઉઝેગા વેમે અફ્રો મશોબુ. માટે તમામ કપાસ અમને આપજો—ધાજ્યાંઉ વામ્યા અકૌં ચુનોગો પેબા. પ્રથમ એક વખત તમે મને મળ્યા હતા તે યાદ છે?—અયે તખા ખીંભ્યા ચુનોગો ટવેરે સોરાગો માહૂમેધલા? તમો આંહી આવો ત્યાં સુધી હું નહિ જાઉં—ખીંભ્યા દીમાં મલાયે ટાંઇ આંઉ ચુનો મત્વાબુ. બજારમાં શું કરવા ગયો હતો?—ઝેમાં બેને જ્યાંઉ ત્વારલે. જમીનનો કર દેવો પડે છે?—મ્યે અખા બલાઉ પેયાધલે. એક એકરના બે રૂપીઆ દેવા પડે છે—તએકા નચ્યા પેયારે. મરજી પડે તો હું રહું છું ત્યાં આવજે—લોજીયે ચૌ નેયામાં લાગે. આ પુસ્તક કોનું છે?—દી સાઐા બદહુલે. જવાનો વખત થયો નથી—ત્વાભો અઈૈ મમ્યાદેબુ. તમો કયારે આવ્યા અને પાછા કયાં જાઓ છો?—ખીંભ્યા ભેરોખા લારલે ને ભેગો પ્યાંધલે. તેને જોઇને મને બહુ ખુશાલી પેદા થાય છે—તુગો ચીપીડો ચુનો સૈ એમટાં વુંતારે or મ્યાઉતે. અડદ કેમ વેંચશો—માપે બેને યાંઉમલે. ઉતાવળ નહિ કરો તો ટ્રેન ઉપડી જાશે—મમ્યાંયેં મીયઠા ઠવેત્વામે. સંભાળ રાખજો, તકરાર નહિ કરતા—તઠી પ્યુબા, સગા મમ્યાને. મને વેલો ઉઠાડજો, ભુલતા નહિ—ચુનોગો સોઝો નોસોબા, મમાબાને. કુલ ગાડી કેટલી છે?—લે અપાંઉ બેનઝી શીદલે. આ રસ્તો કયાં જાય છે—દીલાં ભેગો પાઉધલે. બજાર વધે ઘટે તો ખબર દેજો—ઝે પોયેં ધોમહો ચ્યાત્વાયેં તઠી પેબા. તમને બહુ નુકશાન આ સાલ થયું—દીનિહમાં ખીંભ્યા એમટાં શૌડે. શોક નહિ કરતા પ્રયત્ન કરો—સે મપુને—ચ્યોઝાબા. જનાવરો માણુસ માફક બોલી શકતાં નથી—તરૈસાન લુલો મપ્યોનાંઇબુ. ખરાબ માણસનો ભરોસો કરવો નહિ જોઇએ—સોધો લુગો મયૌંયાબુ. તે લોભી છે તેથી તકલીફ ભોગવે છે—તુ નહૂમ્યોદીજ્યાંઉ ધૌખા ખાંદી. તેનું મન સાંકડું છે—તે તમે નથી જાણતા?—તુ સૈકું ઢાદી—એરા ખીંભ્યા મતીબુલા.

અભ્યાસ પાઠ ૨૯

કેટલા વાગ્યા?–બેનાઇ શીબીલે. જપાન જીતે છે–જપાન નાંઇડે. મુખ્યત્વે કરીને સાંજના ગાડી લેઇટ હોય છે–અટુતફયેં ન્યા મીયઠા નાઉચ્યાદી. તમો જામીન થાઓ તો નાણાં હું તેને દઉં–ખીંભ્યા આમા ખાંયે તુગો ગુંવેમ્યાં ચુનો પેનાંઇદે. પાન, સોપારી, એલચી ખાશો?–કું કુંદી ફાલાદી સામલા. બીડી પીતો નથી–સેલઇ મતાઉપુ. આંહી ઘઉંનો પાક કમતી થાય છે–દીમાં ઝયૌં નેને ઠવેતં. વીવા થઇ ગયા?–ઐંઠાંઉ ચ્યાબીલા. દોડતો જા–પીએત્વાબા. હાથીની સુંઢ છ ફુટ લાંબી છે–સીં નહ્માંઉ છ્ાઉભે ચીરે. બહુ બફારો થાય છે, પંખો દો–ટે આઇ તે–યાટાંઉ પેબા. ઝાડ નીચે બેસવાથી શાંતિ થશે–તીપીં આંઉ થાંઇલો એમે. નદીયે કપડાં ધોવા તથા નાવા તે ગયો છે–તુ અવો ફોભોયા ને યેછોભોયા મ્યેગો ત્વારેરે. તેની વાત બરાબર નથી–તુ સધા મમાંબુ. તે અકકલવાન છે ને ખોટું બોલતો નથી–તુમાં ન્યાં શાદે ને કલીકમાં મપ્યોબુ. તે ગામ જવાનો રસ્તો બતાવો–ડો યુવાગો ત્વાભો લાં પ્યાબા. તમારો ઉપકાર માનું છું–ખીંભ્યા ચેઝુ ટીંબાએ. વગર કસુરે તે બદનામ થયો–અપ્યે મલૌ બેને તુ નામે પ્યેતે. અફીણુ ચોરી જનારની ઉમર કેટલી છે?–ભૈં ખોયુત્વાધો લુહા અતે બલાઉલે. અપીલનું ખરચ કોને દેવું પડશે?–અયુ ઝયે બદહુગા પેયાધલે. પવન વાય છે બારી બંધ કરો–લે ટાઇતે પઢેંબાંઉ પૈબા. આંખમાંથી આંસુ પડે છે–મ્યેસીગા મ્યેયે ચ્યાનીરે. દસ્તુર પ્રમાણે બોલો–ઠૌંઝા અટાંઇ પ્યોબા. તે ગાંડો છે–તુ યુરે. રાતે મને ઠીક ન હોતું–ન્યામાં ચુનો મમાબુ. પાયખાને જવાની મરજી છે–ઐંદા ત્વાજીંદે. દોરડું પકડી નીચે ઉતરશો?–ચ્યો કાંઇપી આઉ શીંમલા. ચોરથી બીશો નહિ–તખોગા મચાઉને. કમાડ ઉઘાડું રાખશો નહિ–તધાગો ફુંઇ મઠાને. શું દરદ થયું છે?–બા યોગા ફીધલે. સારો માણુસ ધારી ભરોસો કીધો–લુધાંઉ હિંપા યૌંબી. લીંબુ ખાટાં છે–તાંભ્યાદી છીંઢે. નારંગી મીઠી હોય છે–લઇમાદી છોરે. પગાર શું મળે છે?–લાભા બલાઉ યારલે. મારા ધરમ પ્રમાણે વ્યાજ મારે ખાવું ન જોઇએ–ચુનોઇ ભૌટાપાભા અટાંઇ ચુનો અટો મસાયાબુ. હીસાબ ઠીક છે–સયેં માંબાયે. બસ્તાં ગોઠવો–ઐમ્યા સીઠાબા. તે પરમેશ્વરને પગે લાગે છે–તુ ફ્યાગો શીખોરે. લેફ્ટેનંટ ગવરનર ચાર વાગે સ્ટીમરમાં આવી આંહીથી ટ્રેનમાં રંગુન ઉપડી જશે–મહામીંજી લેનાઇ ગો મીતીંબોને લાપી દોગા મીયઠાને યાંગુન મ્યોગો ઠવેત્વામે. ટ્રેન તૈયાર છે–મીયઠા અતિં શીદલા. છે–શીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૦

તેના લગ્ન થઇ ગયાં–તુ ઐંઢાંઉ પીબી. આ રસીટપર ટીકીટ ચોડ–
દી લેમાં ધાંઉ કાબા. ધાન કયારે તોળશો ?–સભાં ભરોખા છૈમલે. તે
ભીખ માગે છે–તુ ટાંઉસારે. મુસલમાન ખોટું બોલતો નથી–પતી કલી-
કમા મપ્ચોબુ. પેશાબ કરવા જવું છે ?–પાઉપ્રે ત્વાજીંદલા. સાડા ત્રણ
રૂપીઆ બે આના કમતી કરો–તૌંજયાખુવે ને તમુ શોબા. બરમીઝ
શીખવા ચોપડી આપશો ?–ભમા રાગા તીંભોયા સાઔ પેમલા. કુવાનું
કામ બંધ છે–યેઢવેં અલૌ પૈઠારે. ઉંડો સાઠ ફુટ કુવો છે ખરૂં કે ?–યેઢવે
પે છાઉસે અને શાદે, મૌલા. પંદર વીસ ફુટ ઉંડા ગયે પાણી નીકળશે–
પે સેગાંભે નસેલાઉ આઉ ત્વાયેં નાઉકો યે ડવેમે. ઇંટનું કામ ત્રીસ
ફુટ સારૂં થયું છે–ઔં અલૌ પે તૌંઝે કાંઉધે. કોન્ટ્રાકટરને ફાયદો મળશે ?–
કોન્ટલાઈ ખાંઇધા લુ અમ્યા યામલા. ખરચ જેટલું થાય તેટલા પૈસા
મળવા કઠણ છે–ઝરઈ લાઉ પેસા યાભો ખેતે. બજારમાં ઘણી જાતનો
લેવા જેવો માલ મળે છે–ઝેમાં અપૌજી કૌ વેલો યારે. તમારે લેવો
જોઇએ–ખીંભ્યા વેયામે. મેં પણ થોડો ખરીદ્યો–ચુનો લે નેને વેરે.
કિનારે ફરવા ગયા ત્યારે આગબોટ આવી–કાં અપોમા અલેહ ત્વાધો
અખા મીતીંબો યાઉબી. જોઇએ તેટલાં મજુર મળી શકશે–કુલી
લુમ્યાં લોજીંધગ્યાગો યાનાંઇદે. શરીર સારૂં ત્યાં સુધી સારૂં–કો મારે
અહી કાંઉધે. પરદેશમાં આપણું કોઇ નથી–તછા નાંઇમાં ચુનોહા બદહુલે
મશીબુ. બરમા ટ્રેનનો બંદોબસ્ત ખરાબછે–ભમા પ્યેમાં મીયઠા ઉપડી મકાંઉ
બાબુ. લોકો ટીકીટ લીધા વગર મુસાફરી કરે છે–લુમ્યા લેમાં મયુબેને
ખઈ ત્વારે. આવું હીંદુસ્તાનમાં ચાલે નહિ–દીલો બેંગ્લામાં મફ્યેનાંઈબુ.
ઉપરી અધિકારીઓ આ બાબત નથી જાણતા–અઠે લુમ્યા દી અચ્યાંઉગો
મતીબુ. વરસાદ પડે છે માટે ફરવા બાહાર નહિ જતા–મો યુવાજયાંઉ
અલેહ્ અપ્યેંગો મત્વાને. હાડ ચામડાં સુકાઈ ગયાં–અતારે ભારે છાઉ
ત્વાબી. મહીનાનો ખરચ શું લાગે છે–તલાહ્ ઝરૈ બલાઉ ચ્યારે. પંદર
રૂપીઆ–સેગાંજયા ચયારે. કપડાં ફાટી ગયાં–અવોમ્યાં સૌત્વારે. નવાં
શીવડાવી લો–અતે અવોમ્યા છૌજયાઝો. દરજી કેટલા છે ?–ઐજી છૌતમા
બેનયાઉ શીદલે. એક જ છે ને મુરખ છે–તયાઉઠુ શીદે ને માઇતે. કામ
હોવાથી માંડલે જવું પડશે–કેસા શીલો માંડલે ચ્યાગો વાયાલીમે.
માંડલા ટ્રેન ક્યારે ઉપડશે ?–માંડલા મીયઠા ભેરોખા ઠવેમલે. સવારમાં
સાડા સાતે–મનેમાં ખુનનાઇ ખુવેગો ઠવેબામે. તમારૂં શરીર પાતળું
છે–ખીંભ્યા કો પૈંદે. ઉધાર લઇખાઓછો ?–ગુંવે છી સાધલા. ના–મહો-
બાબુ. કામ તો નથી કરતા, પૈસા ક્યાંથી મળે છે ?–અલૌ મલીપુ,

પેસા ભેગા યારલે. મારા કામની તમને ખબર નથી—ચૌ અલોગો ખીંભ્યા નામલેણુ. ઇંગ્લીસ વાત તમો સમજો છો?—ઇગ્લેસગા ખીંભ્યા નાલેધલા. હા—હાઉબા, નાલેરે. બોલતાં આવડે છે, લખતાં વાંચતાં નથી આવડતું—પ્યોટાટે, મફાટાપુ, મયેટાપુ. તરીઓ તાવ આવે છે, દવા દેશો?—તોયે તખા ફયારે સે પેમલા. પેલો વૈદ મૂર્ખો છે—ઠો સેતમાલુમાઇ શીદે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૧

તે કયારે પાછો આવશે તે કહી શકાતું નથી— તુ ભેરોખા પ્યાં-મેગો મસોનાંઇણુ. ગઇ કાલે ટ્રેનમાં જતાં મેં જોયો—મને મીયઠામાં તુ ત્વારેગો ચુનો મીંદી. કમતીમાં કમતી બે માસ રહેવું પડશે—અનેઔ ન-લાહ્ અટવે નેયાલીમે. ખબર આવે તો મને પત્ર લખજો—તઢીં યાયે સા ચુનોગો યેલાઇબા. જો પત્ર લખવામાં ભુલ કરૂં તો માફ કરજો—સા યેમાં માયેં છાંદા પેબા. મોઢું સાફ કરી ચા પીયો—મ્યેંહના તીંપી લપ્રે્યે તાઉબી. કામ કરી જલદી પાછા આવજો હો—અલૌલૌપી છેછીં પ્યાંબાનો. રંગુ-નમાં હાલમાં પ્લેગ ચાલે છે કે કેમ?—યાંગુનમાં અગુ પ્લેગ યેગા ચ્યાધલા મચ્યાણુલા. ચાલે છે—પ્લેગ યેગા ચ્યારે. આજે છાપામાં હકી-કત વાંચી—ગને તઢીંસા ફાલો તઢી યારે. દરરોજ કેટલાં માણુસ મરે છે—નેઢાંઇ લુ એનયાઉ તેરે. પંદર વીસ—સેગાંયાઉ નસેલાઉ તેરે. દીવસના વખતમાં સુવો છો?—નેયેમાં ઐધલા. ના—મઐબાણુ. રાતે વહેલા સુઇ સવારમાં વહેલું ઉઠવું જોઇએ—યામાં સૌઝો ઐત્વાપી મનેમાં અસોજી ચાયામે. બહુ પવન વાવાથી ઝાડ પડી ગયું—લે ટે ટાઇલો તપીં ચ્યારે. આજે અજવાળીયું છે, કાલથી અંધારીયું થશે—ગને લાતારે—નર્પા લામા-ઇમે. પોલીસે કેદીને રસીથી બાંધ્યા—પલીતા અચ્યેતાંગો ચ્યોને છીઠારે. હજામ આવી રાહ જુએ છે—સાતાધે લાપી સાંઉનીરે. હજામત કરાવવી છે?—ધાંઉ યૈછીંદલા. રૂપીઆ લૈ પાછા નહિ આપવાથી શું પરીણામ આવશે તે વિચારો—ગુંવેમ્યા યુત્વારે નાઉકા પ્યાં મપેયેં બા ચેઝુ ખાંઝાયા-મલે ખીંભ્યા સીઝાબાંઉં. તેની નજર રાખો—તુગો ચીસ્યુબા. પહેલાં અરજ કરો; નસાંભળેતો નોટીસ દો—પથમા માંઝાબા; નામઠાંઉયેં નોટીસા પેબા. તમોને બાલક માફક સમજીશ—ખીંભ્યાગો ખલેલોજો ચુનો ચીસ્યુબામે. કામ ઇમાનદારીથી કરજો—અલૌગો માંમમાંમ કાંગાંગ લૌબા. મારૂં કામ અચ્છી રીતે કરવાથી તમો સુખી થશો—ચૌ અલૌગો ફ્યાંઉભ્યાંઉ તાધા લૌખેયેં નાઉકા ખીંભ્યા ચેઝુ ખાંઝાયાલેમે. તમો ઇમાનદારીથી કામ નહિ કરો તો કોરટમાં ફરીયાદ કરવી પડશે—ખીંભ્યા અલૌગો ફ્યાંઉભ્યાંઉતાધા મલૌખેયેં યૌમાં ઉપડી શીદી અટાંઇ ટયા-

સાએ સૌલેમે. આ પ્રમાણે મને તસ્દી ન આપો તો સારૂં–દીલો યોંગો ચોખા મયાઉખેયેં કાંઉધે. બીજાને અમો હેરાન કરવા માગતા નથી–દીપીન લુગો ચુનોઅમો મશાણુ. ઘર મેળે ફેસલો થાય તેમ વીચારો–નવુનવાતેંઆંઉહા ખીંભ્યા ચ્યાંઝીબા. પહેલાં નાણાં દેવાથી અમો ડરીએ છીયે–પથમા ટીંગુ પીડો પેભોયા ચુનો ચાઉતે. લુચ્ચા લોકોએ અમારા પૈસા પચાવી પાડયા છે–લુઝોમ્યાહા ચુનો પેસાગો લંઇસારે. બધાં માણસો એવાં હોય એમતો ન જ બને–લુ અમ્યાં શીજયા બાએ દીલોવે મહોપુ. બધા તેમ લુચ્ચાઇ કરતા નથી–આલમ દીલોવે મલૈણુ. તમારે ઘેર કયારે આવું તો મળી શકાશે?–ખીંભ્યા ઐંગો ચૌ લાગેયં એ અફેંગો ટુવેમલે. રાતે મળીશ–ન્યામાં ટુવેલેમે. લાકડાં આંહીથી લઇ બીજી જગાએ નાંખો–હીં દી અયાગા શુવેપીડોગા દીપીન નયામાં સીદાબા. તે મોટો માણસ નથી, હલકો છે–ટોલુજી મશીણુ–લુછી શીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૨.

કેટલા પૈસામાં કામ કરશો!–બલાઉ પૈસાને ખીભ્યા લૌમલે. તમારી મરજી પડે તે દેજો–ખીંભ્યા તભો શાદેલોભે પેબા. હું આનાકાની કરીશ નહિ–ખીંભ્યાગો ચૌ મસેપુ. સંતોશી માણસ સુખી થાય છે–લુહા લોભા મચીયેં કાંઉધાવે. પાપ કરવાથી દુઃખ થશે–ખીંભ્યા લૈંગેયે નાઉકા ચેઝુ મખાંઝાયાણુ. સમજીને બોલો–સીંઝાપીડો પ્યોબા. અમોને નુકશાન નહિ કરતા–ચુનોગો મશૌંઝીને. મારી ચીજો તમારે સ્વીકારવી જોઈએ–ચુનો અયામ્યા ખીંભ્યા ખાંયુયામે. તીરસ્કાર નહિ કરતા–મપ્યેબાને or મનીંઝાબાને. તે નહિ ચાલે–It won't do–ધા મટાણુ. મારો ઉપરી મને બહુ ચાહે છે–ચુનો અઠે લુજી ચુનોગો ટે છીતે. નાખુશ થાય તેવું કાંઇ કરતો નથી–તુગો મચાઇઠાગો ચુનો ભામા મલૌંબાણુ. પેશાબ કરવા જવું છે–ચુનો તે પાઉજીંદે. ઉપરીને માન આપો–તઠેલુગો અયુઅતે પેબા. ટટી જવા માગું છું–છીપાઉજીંદે. or ઐંદા ત્વાજીંદે. આવતી કાલે મારી અપેક્ષા ન રાખતા–ચુનોગો નફેંગા મમ્યોને. તમને ફુરસદ નથી–ખીંભ્યા અઆ મશીણુ. મદદ કરશો?–કુ નીમલા. શેમાં–ભામાઠૌં or ભામાં લે. તમો બોલો તે પહેલાં ખાત્રીવાળા થાઓ–ખીંભ્યા માયેં સોરા મપ્યોખીં શીબા. તકરાર કરવાથી માથું દુઃખે છે–સગા મ્યાયે ધાંઉ કાઇતે. સરપ કરડવાથી માણસ ભાગ્યેજ બચી સકે–મુઇ કાઇલાયે સ્યેંબોહા એમટાં ખેતે. એવાં પ્રાણી દુનીયામાં ન હોય તો સારૂં–દીલો ધોખાહા લુપીયેમાં ધોખાગો મખાંઝાયાને અલીં કાંઉધે. બે જનાવર મેં જોયાં–તરૈસાન નકાંઉગો ચૌ મિંયારે. તેમનો પાલક કોણ છે–દી તરૈસાં ઔંસાશ્યેહા અદુરો. બીજા માણસનો માલ

છે—દીપીન લુ ઐાસા શીબાદી. મારો નથી—ચૌહા મહોણુ. કામ કરવાથી ભૂખ ખાવાનું દે છે—અલૌ લૌયેં પૂયાયહોં થમીં ચુઇરે. ખ્યાલ રાખશો તો ફાયદો થશે—સીંઝાપીડો લૌયેં ચેઝુ ખાંઝાયાલૈમે. લડાઇમાં જીતી ગયો—યાનમોહા નાંઇત્વાબી. લડાઇ ચાલે છે—યાન ચ્યારે. વરસાદ પડશે તો નદીમાં પુર આવશે—મોં યુવાયેં મ્યેમાં યેહાપીએ શાનેલૈમે. તેણે ખરાબી કીધી—તુ મકાંઉ લૌતે. તે ગયો હશે—તુ ત્વાબી ડીબાએ. દીવાલનું ચણુતર પડી ગયું—લેઇટગા or લુંટગા ચ્યાત્વારે. લાકડાં વેરવાં સહેલ છે—લુવા સ્વેભોહ્રા હ્વેરે. કુવાડીથી કાપો—પાઉસેને ખૌબા. પથ્થર કુટી સડક બનાવો—એંગો ફુપીડા લાં લૌબા. તેણે જબરજસ્તીથી માલ લુંટી લીધો—તુ ઐાસાગો અતેંઆડમાં લુયુરે. કીલ્લો જોવા લાયક છે—નાંડાહા અલુંહ્ ચીભાયા કાંઉધે. માણેક હીરાના વેપારમાં બહુ નુકશાન છે— સૈં ચાઉ કૌમ્યાગો અયાંઉ અવે પ્યુયાડા અલોં શૌંડે. તે બદમાશ છે—હો લુ એ મટાં સોરે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૩.

ખુડદો છે?—મુઝીમાસી પારલા. એ આદમીને નીકાલો—હો લુગો ડૌ પેલાઇબા. હમણાં મહેરબાની નથી, કેમ?—અગુ ચેઝુ મશીણુ. હાઉલા. એ તમારે વાસ્તે સારૂં બોલતો હતો—ખીંભ્યા કાંઉગોયા તુ પ્યોરે. એ વાત તમો વીચારો—દી સગાગો ખીંભ્યા સીંઝારો. માંડલેમાં રહેવાનું હું પસંદ કરૂં છું—માંડલે મ્યોમાં નેભો ચુનો અપોંજી સૈ શાદે. પેસેંજર ડબો તથા માલ ડબો જોયો?—લુટુવે ને કૌંટુવે મીંદલા. કપાસના બસ્તાં પલળી ગયાં—વા ઐમ્યા સોત્વારે. પૈસા વધારે લેછે—પેસા પોયુરે. એને શરમ નથી—તુ મસ્યેપુ. આ માણુસ સીધો છે—દીલુ યોહરે. આ એજન્ટ બહુ સીધો છે જેથી મને તેને માટે બહુ લાગણી છે—દી કોઝલે એમટાં યોહ્રે ધોઅટવે ચુનો એમટાં તહ્રારે. બહુ વાંચવાથી યાદ રહેતું નથી—અપોંજી ફારો તઢી મઠાનાંઇણુ. તેમને મરજી માફક કામ કરવા દો—તુરો સૈ અટાંઇ અલૌ લૌબેઝી. લખેલો કાગળ ટપાલમાં નાખજો—ચેપીતા સા સાભોઢાઇમાં ઠેબા. પરણેલી સ્ત્રી નાચ કે ગાયન કરી શકતી નથી—મીંગ્લા સાંઉબી મુઇમા મકાનાંઇણુ તછેં મસોનાંઇણુ. નજરે જોયેલી વાત હું બોલું છું—ચુનો કોઢાંઇ મીંદીગો પ્યોબાદી. વરસાદ કમ થવાથી તળાવમાં પાણી ખુટી ગયું—મો નેદી અટવે યે કાંડેમાં યે કૌત્વાબી. પૈસાદાર થઇને તેમના તરફ ખોટી નીતી ન રાખ—છાંદાઝવા ફ્યેઝૌને તુઆ અપોનાઇ ફ્યેસીઆંઉ તભો મઠાબાને. બેસીને ઉપરીને માન આપો—ઠાંઇપી અઠેગા લુગો મ્યાઉ પેબા. બોલવાપરથી માણુસની પરીક્ષા

થાય છે—તુ પ્યોરો સોઢૌ તીતાયાંઉ શીદી. સોનું કસોટીપર ચડાવ્ય બાદ ભાવ નકી કરીશું—સ્વેમ્યાં માંબો ટીંતુઇ ચીનાઉ અફો પ્યોદી. માલ સારો હોય એમ લાગતું નથી—કૈંમ્યા કાંઉધે મઠીંબુ. કીંમત કીધા પછે દામ કમતી નહી કરીએ એ ચોકસ—અફો પ્યોપીડો ઝે મનેયેં અમાં-મબે. નકામી હઠ કરશો તો સારું પતશે નહિ—અલધા મહુધા પ્યોયેં અચ્યો મશીબુ. દેશ છોડી જવાનો તમારો વીચાર સ્તુત્ય છે—ટાંઇપ્યે મ્યા પીંપીનાંઉગો ત્વાભોયા સૈ પાવાધી. કાંઈ કામ નહિ કરતા આળસુ બેસવું ખરાબ છે—અલૈ અકાંઇ મશીબેને પીભોયા મકાંઉબુ. મારેલો વાઘ જોઇને હું થરથરી ગયો—તાપીતા ચ્યા મીંનાઉગો ચુનો તૌલૌબાદી. વીચારી હીસાબ કરો જેથી ગોટો ન થાય—સીંઝાનાંઉગો ટવેચીબા—મસો-આંઉ. હીસાબમાં ભુલ ચુક લેવી દેવી એમાં વાંધો નહિ—સયેંમ્યાનાઇ યોદી પોદી પેભોયા શીદી દી અઠેમાં અશ્રોઅપ્યે મશીબુ. સારો નરસો માણસ અસ્તો રહેતો નથી—લુ કાંઉઢો મકાંઉઢો મપોવે મનેનાંઇબુ. તે આવશે કે નહિ આવે તે હું કહી શકતો નથી—તુ લામે મલામેગો ચુનો મસોનાંઇબુ. આ ગ્લેઝડ પાઇપ જમીનમાં નાખો—દી પ્યુઢાં મ્યેમાં ઠાબા.

અભ્યાસ પાઠ ૩૪.

પાંચ રૂપીઆ બાદ કરી આંકડો બોલો—ગુંવે ગાંજ્યા શોયી સયેં પ્યોબા. બરમા લોકોની લુચ્ચાઇથી અમો ડરીએ છીએ—ભમામાં અલૈં મ્યાદીજ્યાંઉ ચુનોઢૌ ચાઉહા શીબાદી. તેઓ ઘણા જુઠા હોવાથી ભરૂસો થાય નહિ—તુરો પલીપલા મ્યાબાદીજ્યાંઉ ચુનોરો સૈટાંઇ યૌંભોયા મશીબુ. બીજાને નુકશાન થાય તેવો ખ્યાલ રાખવો નહિ—તુમ્યા ફ્યેસી-આંઉ તભો મઠાયાબુ. આ માલથી પેલો માલ વધારે કીંમતી છે—દી કૌંડે હો કૌં ટોપરી અફો ટાંડે. માંડલાથી રંગુન વધારે પહોળું છે—માંડલે મ્યોડે યાંગુન મ્યો ચીચ્યેરે. આ રસ્તો સૌથી ટુંકો છે—દીલાં અટો ઝૈ શીદે. મારૂં મકાન લંબાઇમાં બહુ નથી—ચુનો તાઇ અશે ટે મશીબુ. લંબાઇ, પહોળાઇ ઉંચાઇ ગાપો—અશે, અચ્વે, અમ્યેં ટાંઇબા. કેમે કરીને વચ્ચે લાવો—બેનેલૌ અલે યુગેબા. મારૂં આવવું ચોકસ છે—ચુનો લારો અમાંમબે. તારી વાત ગેરવ્યાજબી છે—મીં સગા મટોબુ. તે સાચું છે ધા માંદે. તે પૈસા પચાવવાનું કરે છે—વુ ગુંવેમ્યા પ્યાં પેભોયા સૈંમશી. દગલબાજી છોડી દો—અલૈં સૌંપ્યેબા. આ ગામમાં ગઇ રાતે દુકાનમાંથી પાંચસો રૂપીઆ ચોરાઇ ગયા—દી યુવામાં મને ન્યામાં સાંઇમાં ગુંવે ગાંયા બોયુ-ત્વારે. આ શેહેરમાં લાકડાં કોણુ વેરે છે?—દી મ્યોદવેં તી બહહુ ફ્યબલે. વેરાઉ લાકડાંની કીંમત વધારે છે—ફ્યાપીતા તી અફો ટાંડે.

ચાર ખુંટીઓ જોઇએ છીએ—ટાંઈ લેઝી લોજી'દે. લાંબું, પહોળું, ઉંચું કેટલું છે?—અશે, અચ્વે, અને બલાઉલે. તમારી રીતભાતથી મને સંતોષ થયો નથી—ખીંભ્યા અયેંઅમુઅયામ્યાગા ચુનો તભો મચ્યાપુ. તે રેંટીયાથી કાંતે છે—તુ લેવીંધોસેને ઘું આછી લોતે. તે રોજ છ હજાર વીસા કપાસ પીલે છે—તુ નેઢાંઇ વામ્યાં છાઉઠાંઉ પેતા ચૈતે. લુગડાં વણવાનું કામ કઠણુ છે—અવો ટોભોયા ખેખીડે. તસ્દી માફ કરો—હૂનાંઉશેટીંગો છાંદા ખાબા. બજાર કમતી થવાથી ખરીદી બંધ છે—ઝે ચ્યાત્વાદી અટવે વેભોયા પૈતે. ભાવ તેજ થયેથી વેપાર શરૂ કરીશું—ઝે ટે ત્વાધો અખા વેભોયા સાઓમે. અમેરીકાની બજારપર આંહીની બજારનો આધાર છે—અમેરીકા ઝે અપોમા દીહા ઝે અડીંયે શી બાદી. અડસટો કહો—દૌ પ્યોબા. તે કાલે આવશે એમ અનુમાન છે—તુ નફાંલામે દોંદે. બોલાવવાની જરૂર નથી—ખોભોયા અલો મશીણુ. રાજા તમારૂં રક્ષણ કરશે—સ્યેંભ્યે ખીભ્યાગો તૈંસયામે. પરમેશ્વર જગતનું રક્ષણ કરે છે—પ્યાતખેં કભાભોમાં ઔનીરે. તે ગુજરાન મેળે ચલાવે છે—તુ ફ્રાગો હુંપ્યેલાંઉ શીબાદી. તેની કમાઇ સારી છે—તુ ચૌંદી or મ્યાલાં કાંઉબાદી. ધરમાદો સારો કરે છે—લુટાંઘો કાંઉબાદી. સતા અને બળનો ઉપયોગ ન કરતા—આનાંદો ને આગો મતૌબાને. હુશીયાર માણુસ છાનો રહેતો નથી—લઇમાધોલુ મપોવે મનેનાંઇણુ. ઘેર જતાં પહેલાં મને મળજો—ઐંગો મત્વાખીં ચુનોને ટવેબા. હીસાબ ચોખ્ખો કરવો—સયે'માંઘો સીંયામી. હીસાબ ચોખ્ખો કર્યા વગર ઓફીસ છોડશો નહિ—સયેં મમાંબેને યૌં મલોહ્બાને. તે પૈસાનો ડોળ કરે છે—તુ પેસાચ્યાંઆંઉ ચાંદી. હીસાબમાં ગોટો છે—સયેં શ્યોરે. તે ભુલે છે—તુમાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૫

ખ્યાલ રાખો—ગયુ સાંઇબા. સાવચેત રહો, ગાફલ ન રહો; નહિ તો નુકશાન થશે—તઢી પ્યુબા, સૈ મલેબાને; ઘોમહો અશૌ ખાંયામે'. બહુ નહિ ખાતા, નહિ તો હજમ થશે નહિ—તે મસાને, ઘોમહો અસા મચેણુ. હું જાણું છું હો—કાલે તમો ચોકસ આવજો—ચુનો ત્વારેમેનો—ખીંભ્યાં નપ્રાં અમાંમ લાબા. તેની પાસે રકમ રકમનો માલ છે—તુ સીમા અમ્યો અમ્યો અસા અસા કૌં પારે. કપડ છે?—હા—કપ્પડ બધી જાતનું છે—અઠે શીદલા? હાઉ કે—અઠે અમ્યોઝૌં શીબાદી. તમો કઇ જાતનું ખરીદ કરશો—ખીંભ્યા બે અમ્યો વેમલે. જોયા પહેલાં કહી શકતો નથી—મચીખીં મપ્પોનાંઇણુ. ડબલ ભાવ માગે તે અપાય નહિ—ઠભો ઝે ટાંઉયે મંપેનાંઇણુ or મપેયેંણુ. તમારૂં મકાન રીપેર કરવા લાયક છે—ખીંભ્યા તા-

ઘ પીંભોયા ટોરે. આ કામમાં ડબલ ખરચ થશે–દી અલૈનાઇ ઠભો ઝયે કૈંમે. કેટલા વખતમાં ટ્રેન માંડલે પહોંચશે?–બલાઉ અઇંનાઇ માંડલેગો મીયઠા યાઉનૈમે. કેટલા પૈસામાં ત્રણ કોટ શીવી દેશો?–બલાઉ પેસાને ઐંજી તૈંઢે છૌંપેનાઇમે. બીજી જગાએથી આટલાં નાણાં મળેલાં છે?–તુમ્યા તછાસીગા દલાઉ યાપુરેલા. કામ કરવા નથી માગતો એમ બોલને–અલો મલૌછીંબુલો પ્યોલાઇબારેગો. નહિ કરે તો બીજા કરશે–ખીભ્યા મલોયેં અછાધો લોમે. તારા જેવા હજારો આજીજી કરે છે–ખીંભ્યાલો મ્યાઝવા લાલૌપ્યાઝીલો અસીં ખાંદે. કરેલું કામ ગણત્રીમાં નથી લેતા–લૌપીતા અલોગો અલૈનાઇગો મટુવેંઇબુલા. મારાં નાણાં નકામાં નથી કે એમ ફેંકી દઉં–ચુનો પેસા પોમો પૌપ્વારે મહોણુ સોરા પીલાઇમે. કુવામાં પત્થર નાખતા તમે જાયો– યેઢવેંનાંઇ ગે છાંયા ખીંભ્યા મીંદલા. અંદર માણુસ હશે ને તેને લાગશે તેનો વિચાર ન કર્યો?–અઢવેં લુ શીયેં ડીમાત્વાયેં મસીંબુલા or સૈ મકુબુલા. આવાં કામ કરીશ તો હેરાન થઈ જઇશ–દીલો અલોમ્યા લૈયેં પીંમાભોયા શીદી. નીતિથી ચાલીશ તો સુખી થઇશ–સૈમાં ૪યાંઉ ત્વાયેં, છાંદામે. ગેર વ્યાજબી વાત બોલીશ નહિ–મટોરે સગા મપ્યોને. તને નુકશાન કરવાનો મારો હેતુ નથી–ખીંભ્યા શૈંાભોયાઆંઉ ચુનો સૈમકુબુ. તારા કામ માટે તને શિક્ષા કરવી તે વ્યાજબી છે–મીં અલૈનાઇ ઢાંભોયા કાંઉબાદી. તેણે તમને માર માર્યો તો ફરીઆદ કરો–તુગા ખીંભ્યાગો યાઇયેં ટયા સ્વેબા or ટયા ટવેબા. વ્યાજબી દાદ મળશે એમાં શક નથી–માંદો સીંયે સીંમામે યૈંમાભો મશી. મારો વિચાર તો તેને છોડી દેવાનો છે–ચુનો સૈ તુગો લોહભોયા શીદી. એમ છોડી દેશો તો ડબલ ગુન્હો કરશે–દીલો લોહલાયેં ઠભો અપ્પે લૌમે. પાપી માણુસને સજા થવીજ જોઇએ–ગંયે લુમ્યાગો ઢાં પેભોયા ૪ી કાંઉધે. તમારે તેની સાથે ન બનતું હોય તો ચોખ્ખું બોલીદો–ખીંભ્યા તુને મટુયેં કાંઉઝવા પ્પોલાઇબા. તેના બોલવાની હવે મને ખાત્રી થાય છે–તુ પ્યોદી અપોમાં યખુ ચુનો યૈંભોયા શીબાદી. તે શું કહે છે? કહો તો ખરા–તુ બા પ્યોધલે? પ્યોબાંઉ. લીંબડાંનાં ઝાડ આંહીં બહુ ફળે છે–તમા તીંપિમ્યા દીમાં ટે પોરે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૬

ચારે ખુણે શોધ કરતાં છતાં લાકડી જડી નહિ–લેઢાંઉમાં સ્યાધોલેઢો મસ્યાણુ. તે કહે છે આ કામ હું કરીશ–તુ પ્યોરે દી અલો ચુનો લૌબામે. બીજાનું ગજું નથી–તુમ્યાં મલૌયાંબુ. ફરી આવશો તો આભારી થઇશ–તખા પ્યાં લાયેં ચેઝુ ટીંમે. એક વખત વધારે ગાયન

ગાઓ—નાઉ ટર્કાં તછેં સોબા. મરેલો સરપ બરમા ખાય છે—ભમાંલુમ્યા મુઇ અતે સારે. જીવતો સરપ દરમાં દોડી ગયો—મુઇ અશેં અપાઉમાં પીત્વારે. સુકું ઘાસ કેટલી કીંમતનું છે?—મ્યે અછાઉ અફો બલાઉ ટાંખલે. લીલો કાચ બારીમાં જડેલો છે—માંહ્ અસૈં પેઢંબાઉમાં સીઠારે. મારી પાસે લીલો રંગ છે, જોઇએ તેટલો મગાવી લેજો—અયાંઉ અસૈં ચૌ સીમા પારે, લોજીં ધમ્યાંગો યુમાલાઇબા. આશક માશુકને ઉપાડી ગયો— છીઘોલુ હીઝાગો યુત્વારે. આ માણસ નીતીવાળો છે—દીલુ ફ્યાંઉદે. ટ્રેન સ્ટેશનપરથી છુટી ગઈ?—મીયકા ખુઢાયૌંગા હવેબીલા. હું કેટલો મોડો આવ્યો?—ચુનો બલાઉચ્યાનાઉગો લારે. દસ મીનીટ—સે મીની નાઉચ્યાબી. ટ્રેન વખત પહેલાં બે મીનીટે ઉપડી ગઈ—મીયકા અછૈ ટીંગુ નમીની હવેત્વાબી. ગાર્ડ લોકો પોતાના લાભ માટે એમ કરે છે— ગાભોયા તુતેતાઆંઉ દીલો ચ્યાંદે. ચો તરફથી ચાર પાંચ ફુટ વધારે પહોળાઇમાં ખોદશું—લેભે લેગાંભે ચેઝવા ટુંઇમે. રેતી આવ્યેથી ચો તરફ લાકડાની દીવાલ બાંધી લેશું—તે or તલે ઠોયેં લેભે તલો પીંભ્યા સીમે. પછે થોડા ફુટ મુકી ખોદાણ કરીશું—નાઉકો પે અને લોપી ટુંઇમે. પાણી આવ્યેથી ચાક નીચે ઉતારીશું—યે હવેઘો અખા ચીગવે or ગુંજી આઉછામે or નૈમે. તેનાપર પ્રથમ ચૌદ ફુટ ચણતર કરીશું—તુ અપોમા પથમા સેલેભે ઔ અલો સીમે. પાણીમાં ચૌદ ફુટ ઉંડું ખોદવાથી પાણી પુરતું થશે—યેઢવેંમાં પે સેલેભે અને ટુંઇયેં યે લાઉલા ઉબી. છેલ્લે ઉપર સુધી દીવાલ ચણી જમીન ઉપર હાથ બે ચણતર કરીશું—નાઉપૈઝોં અપોડી ઔયો સીપીડો મ્યેગા નટાંઉલાંઉ ઔઅલો સીબામે. આમ કરવાથી કુવો થઇ શકશે એમાં શક નથી—દીલો લોયેં યેઢવેં પીભોયા યૌમાભો મશી. તમારી પાસે માલ ન હોય અગર ન આપી શકો તેમ હો તો બોલો—ખંભ્યા સીમા કૌ મશાયેં, ઘોમહો મપેનાંઇલો શીયેં પ્યોબા. રસ્તા આડે ઝાડ પડેલું છે જેથી ગાડાં ચાલી શકતાં નથી—લાં અલે તીપીં ફ્યાહારે ઘોજ્યાંઉ લેમ્યા મત્વાનાંઇબુ. કંપાઉન્ડની ચારે બાજુ નાનાં મોટાં ઘણાં ઝાડો ઉગેલાં છે—ત્રુંઇજીનાઉ તીપીંઢી અપે અપાંઉ મ્યારે. જમીનનું માપ બરાબર કરાવેલું છે જેથી તકરાર થવા સંભવ નથી—મ્યે અમાંમ અકાંઉ ટાંઇદી ઘોઅટવે સગાસેયાં પ્યોસોભોયા મશીબુ. જમીન માપનારે કેટલા રૂપીયાનું બીલ મોકલ્યું?—મ્યેટાંઇઘો લુગા સયેં બલાઉ ગુંવેહા પોરલે?

અભ્યાસ પાઠ ૩૭.

તકરાર કરવાથી બન્ને પક્ષને નુકશાન થશે—સગા મ્યાયેં નહેતલૌં નઔ શૌંભોયા શાદે. ફાયદો નહિ તેવું કામ શાવાસ્તે કરવું જોઇએ?—

મમ્યાંધો અલૌ લૌભોયા ભાન્યાંઉધલે. પોતાનોજ લાભ જોવો ને બીજાપર નજર ન રાખવી તે ઠીક નહિ—કોભોયા ચ્યાંદી તુમ્યા અપો-નાંઇ મમીએને લૌભોયા મકાંઉબાણુ. આપણુને નુકશાન થવાથી જે અસર થાય તેવીજ બીજાને થાય—કો શૌયેલો તુમ્યાભેરે ફીબારે. આ વાતનો ખ્યાલ મનમાં રાખો તો પછે દયા મનમાં પેદા થશે—દી સગામ્યા હુંડેમાં ઠાયેં નાઉકો સૈઢવેં તન્હાભોયા ફીબાદી. આવાં કામ કરવામાં શું તમો બહાદુરી સમજો છો?—દીલો અલૌ લાંયેનાઇ ખીંભ્યા ભો ટુંવેંચી ઠીંદલા. ખરાબ કામ તો સર્વ કોઇ કરી શકે છે—મકાંઉઢો અલૌ લુમ્યાઢાંઇ લૌનાંઇબાએ. ભલાં માણસ દુનીયામાં કેવાં છે તેની તમને ખબર નથી—લુ કાંઉઢો કભામાં ભેલો શીદલેલો ખીંભ્યા મતીદેણુ. શું કોઇ કહે તેજ સાચું માનવું તેમાં મોટાઇ સમાયેલી છે?—બહુ ધ્યોધો સગાગો નાઠાંઉયેં દી ઔસામાં ગૌચીભોયા પારલા. પરમેશ્વરે જ્ઞાન આપ્યું છે તેનો ઉપયોગ કરવો જોઇએ—ફ્વાતખેં પેઠાધો ન્યાંગો ધ્યુયામે. મારી સલાહ પ્રમાણે વરતશો તો સુખી થશો—ચુનો ધ્યોદી સગાટાંઇ લૌયેં ચેઝુ ખાંઝાયામે. પછવાડેથી પસ્તાવાનો વખત આવે તેવું ન કરશો—નાઉકો નાંઉટયાભોયા અખા લારો દીહામ્યો મલૌબાને. કયારે મરીશું તેની કોઇને ખબર પડતી નથી—ભેરો તેયાઢોમે સોરા મ-તીનાંઇણુ. તમારામાં ને તેમાં ઘણો ફેર છે—ખીંભ્યા ને તુને અપૌંજી કવારે. તમો સ્વારથી છો તે પરમારથી છે—ખીંભ્યા કોભોયા ચાંદી, તુ-મ્યા અપોનાંઇ તુ ચેઝુ શીંધુ શીબાદી. આમ હોવાથીજ તેની દીનપ્રતીદીન ચડતી થાય છે—દીલો લૌભોયામાં તને ને તને ટોભોયા ફીબાદી. સારા માણસની પેઠે સારાં કામ કરશો તો સુખી થશો—કાંઉઢો લુલાઉ અલૌ-મ્યા કાંઉગાંઉ લૌયુવે છાંદામે or છાંદાબામે. આ વસ્તુની કીંમત ઘટે છે—દી ઔસા અફો યોદી. સંભાળીને રાખો—તૈંસેઝવા ધ્યુયુયે ઠાબા. તમારો માલ ખોવાયો હતો તે જડયો?—ખીંભ્યારો કૈંમ્યાં ધ્યાઉખેરેહા યાયે-ધલા. પોલીસને તપાસ કરવાનું કહો—પલઢોગો તૈંસ્યાભોયા ધ્યોબા. તેઓ હરામખોરોને પકડી કેદ કરશે—તુરોગા મીંદલોએગો ફ્રાંયુવે ઠાંઉ છામે. વખતસર કામ પુરૂં થતું નથી તેનું કારણ શું—અછૈંટાંઇ અલૌ મપીતાફુ, ભાન્યાંઉધલે. વખત થયા પહેલાં કામ પુરૂં કર્યાં વગર જવાનું કહેતાં શરમ લાગતી નથી?—અછૈં મશીખીંગા અલૌ મપીતાએને ઐંગો ત્વા-ભોયા ધ્યોદી મસ્યેતાફુલા. આવી વાત બોલવાથી તમારી કીંમત ઘટે છે—દીલો સગામ્યો ધ્યોલો ખીંભ્યારો અતયે ચ્યોટે. ફ્રુંગીનાં લુગડાં પહેરી ભીખ માંગી ખાય તો બીજું કામ કરવાની જરૂર ન રહે—ફ્રુંગી અવોમ્યા વુપી ટાંઉસાયેં દીપીન અલો લૌભોયા અલો મશીણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૩૮

તમારી પાસેથી હું માલ ખરીદીશ પણ દગો કરશો નહિ—ખીંભ્યા સીગા કૌંભ્યા ચુનો વેમે ઘોઘાલે મલૈંઝાબાને. માલની કીંમત હું કરી શકતો નથી—કૌં અશોમ્યાં મઠીંદાણુ ચુનો. વરસાદ પડી રહ્યા બાદ દેડકાં અને બીજાં જનાવરો બહુ બોલે છે—મો યુવાનાઉગો ફામ્યાઢો અછા અતે કાંઉમ્યા ટોટે ઓરે. પૈસા ખરચવાથી પરીણામ સારૂં આવે તો ઠીક—પૈસા કૌંનાંઉગા અચ્યાં કાંઉલાયેં ટોલાઉબી or કાંઉબી. મને જે માણસપર કંટાળો આવે તેની વાત કે મોં જોવું ગમે નહિ—ચુનો ભેલુ અપોમા મુંઘો ચ્યાઘો અખા તુ અયૈ કોમ્યાનામ્યા મમીંજીંબુ. બહુ ચાલવાથી હું થાકી ગયો છું—ત્વામ્યારો ચુનો મોરે. or પીંમાદે. તમો સાંજે ફરવા આવો તો હું રાહ જોઉં—મોછ્વમાં ખીંભ્યા અલેહ્ લાયેં ચુનો સાંઉમે. ફરવાથી શું લાભ છે તે તરત જણાશે—લેરો ભા અચ્યો શીદલે સોઢો છેછીં તીયાબામી. માણસ ઇશ્વરનું પેદા કરેલું પ્રાણી છે— લુમ્યાઢોગો ફયા તખેંગા લૌઘો અયૌ પૈમ્યા શીબાદી. તમારા દીલમાં દયા હોય તો આ વાતનો ઉપાય કરો—ખીંભ્યા સૈંઠેમાં તન્હાલો શીયેં દી સગામ્યાગો વયુસાઇ or ગયુસાઇ. તમે અંહીથી જાઓ તેજ સલામતી ભરેલું છે—ખીંભ્યા દીગા ત્વારોહા એમટાં બેને લોદી. નહિતો પસ્તાઇ જવાનો વખત આવશે—ઘોમહો નાંઉટયા પીત્વા અછૈ યાઉમે. એ વખતે મારે માથે દોશ મુકતા નહિ—ધા અખા ચુનો અપોમાં અપ્યેમ્યા મટીં-બાને. સૌ સૌને પોતાના કર્મનું ફળ મળે છે—લુઢાંઇગો નપુઝા અચ્યો યારે. મુરખ માણસની સર્વ કોઇ મસ્કરી કરે છે—સૌટોરો લુમ્યાગો લુઢાંઇ તયોરે. સામા માણસની વાત તોળવી કઠણ છે—ટફેહા લુ સગામ્યાગો અઠી સીંયામીહા એમટાં એખીડે. મહાસાગરમાં કેટલાં માણસ ડુબી મરી ગયાં?—ઢમુઢયામાં લુ બેનયાઉ હ્મ્યો તે ત્વારલે. ઘર વચમાં કચરો છે તે સાફ કરી શકતા નથી?—ચૈંમા અલેનાઈ અમાઇમ્યા શીદેહાં ધા મશીંદાબુલા. મહેરબાની કરી તમારાં પુસ્તક વાંચવા મોકલો—ચેઝુ પ્યુયુવે ખીંભ્યારો સાઔમ્યાગો પ્રાભોયા પોલાઇબા. આવતી કાલે તમો ફરી તેને આંહી મોકલજો—નફેગાંગો ખીંભ્યા તુગો દીમાં ઠાલૌશાઇબ. હું ભુલ કરૂં તો માફ કરજો પણ ભુલ જણાવજો—ચુનો માલો શીયેં કઢો પ્યુબા ઘોઘાલે અમારો પ્યોબા. તમારે ને તેને શું સબંધ છે તે કોણ જાણે?—ખીંભ્યા ને તુને ભામ્યાં અસાંઈ શીદીગો બદહુ તીધલે. તમો એકલા મારૂં કામ કરો તો બીજાને રાખવાની જરૂર નથી—ખીંભ્યા તયાઉકે ચુનો અલૌ લૌયેં અછાઘો ઠાભોયા અલો મશીબુ. પરીક્ષા વગર

કોઇનો ભરોસો કરી માર ખાતા નહિ-મચીશ્યુયાખીં યૌંપીડા; આમનીને. અંતર મેલા ને મીઠા બોલા ઘણા હોય છે-અઢવૈં નીતો અપોમાં છોદાઝવાને પ્યારેલુ તુમ્યા ભારે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૯.

દરવાજો બંધ કરતાં મારો હાથ દબાયો ને લોહી નીકળ્યું-તઘા-પૈઘો અખા ચુનો લેમાંઉ ન્યાંપી ત્વે ઠવેબારે. હવે કયારે સાજો થશે તે તો દૈવ જાણે-અખુ ભેરોમાં પ્યાઉમે નામ્યા તજ્યામ્યા તીમે. માજીસ્ટ્રેટે દંડ તથા કેદ બન્ને સજા ફરમાવી-અયેંભાંઇ ઢાં ને ઠાંઉ નમ્યો છાંયા અમે પેદી. આંહીના અધિકારીઓ ન્યાયી ને દયાળુ છે-દીહા મીંજીમ્યા માંદો ને તન્હાભોયા શીબાદી. નીચેના માણસો તેઓને બદનામ કર છે-આઉકા લુમ્યા તુરોગો નામે પ્યેઆંઉ પ્યુદી. ભાવની વધઘટ ધ્યાનમાં રાખજો ને આળસુ ન રહેતા-જે યોપોઘો તઢીપ્યુબા ને મપીંબાને. જરૂરના પ્રસંગે તાર કે કાગળ લખતાં ન ચુકતા-અચ્યાંઉ કેસાને તાંજો ઘોમહૌ સામ્યા યેભોયા મમાબાને. મારી મદદની જરૂર હશે તો આપીશ-ચુનોરો આકાયા કુન્યા શીયેં કુન્યાં પેબામે. એવી વાતમાં શક ન રાખતાં બેધડક રહેજો-દીલો સગામ્યાઢવૈં મસોયેંબાને, ચાઉયાં મશી. વખત આવ્યે સૌ ઠીક થશે.તે અનુભવથી સીદ્ધ થશે-અછૈ લારો આલૌ-માંબામી ઠો પાંઉનીમા તીમે. અત્યારે મોટી મોટી વાતો કરવી નકામી છે-અખુ સગા ચીચેયાં પ્યોયાં અલઘાવે. આ ભાશા શીખવી કઠણ છે છતાં તમો જલ્દી શીખ્યા-દી સગામ્યા તીંભોયા ખેખીડે ઘોઘોલે ખીંભ્યા છેછીં તીંબી. શીખવવાવાળો કોઇ રાખેલો હતો?-તીભોયા તછો ઠારે ઠીદે મૌલા. શીખવવા કરતાં જાતે શીખવાથી જલ્દી આવડે છે-તીઘાલે કોઢાંઇ તીંદા ટાલ્વેરે. બીલકુલ મદદ વગર પારકી ભાશા શીખાય નહિ-નેનેજીં આકુન્યાં મશીબેને અછાઘો સગામ્યા તીંભાયા ખેખીડે. તે હીંદુ મટી મુસલમાન થયો-તુ હીંદુડેગા ભૌટાપાઘા દુંવેગા પતી રીદી. મુસલમાનો મસીદમાં નમાજ પઢવા જાય છે-પતીલુમ્યા પલેનાઇ નફાં ફ્રાભોયા ત્વારે. તેઓના રીવાજ સારા છે-તુરો ડૌંઝામ્યા કાંઉઘે. મુસલમાનો વ્યાજ ખાતા નથી-પતી લુમ્યા અટો મસાણુ. તેઓ કયારે પણ ખોટું બોલતા નથી કે દગો કરતા નથી-તુરો ભેરોમાં કલીકમા મપ્યોણુ ઘોમહૌ મલૈંણુ. તમારે ત્યાં થાપણ રૂપીઆનું વ્યાજ શું મળે છે?-ખીંભ્યાદો ઠામાં છાઠારો ગુંવેગો અટો બલાઉ યાઘલે. મહીનાના ભાવ જુદા જુદા હોય છે-તલા તલાહા ઝે તછા,વછા શીદે or કવારે. રંગુન જેટલું વ્યાજ બીજે કેથે મળતું નથી-યાંગુન મ્યોલાઉગા અટો બેમાં મયાનાંઇણુ.

વધારે વ્યાજનો લોભ રાખતાં નાણાં ખોટાં થવાનો વખત આવે છે-અટો લોભા ચીયાં અયે શૌંભોયા અખા યાઉલારે. આસામી સારી હોય તો ડર નહિ-લુ કાંઉયે કેસા મશાણુ or અટવે મશાણુ. પરંતુ મોટી આશામી એકદમ તુટે છે તે તમો કયાં નથી જાણુતા ?-ઘોઘાલે ચીચેઝવા લુરોગા યૌંટીયેમ્યૌં ભારે એરા ખીંભ્યાગા મતીઘલે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૦

તેનો ગર્વ તુટયો ત્યારે તે નીચે બેઠા-તુ ગૌ ચ્યારે નાંઉગો તુ ન્યૈનેરે. મુરખ માણુસ પોતાની મુરખાઇ જોતો નથી-સૈટોરો લુમ્યા કોસૈ મટોરા મચીણુ. રાજાને કારભારી લોકપ્રીય છે કે નહિ ?-સ્યૈભ્યૈ મીં જીમ્યાઢોગા પયઇતાગો છીંમૌલાંઉઆંઉ શીદલા. રાજાનો જુલમ કેવો છે તે જોઇને લખજો-સ્યૈભ્યૈમાઢોગા અચૈઅચાંઉ or આરમા ભેલો શીદેગો ચીસ્યુયેબા. વધારે લોભ કરશો તો શરીર સુધરશે નહિ-અપૌજી લોભા ચીયૈં લુગો મર્તાનાઇણુ. વેપાર માટે સાધનો પુરતાં જોઇએ-અલૌ લૌભોયા અયૈ પીલાઉ શીયામે. સાધન વગર સારૂં કામ થઇ શકતું નથી-મકુન્યાંબેને or મમાંઝાબેને અલૌ કાંઉમુઝવા મરીનાઇણુ. પુરતી સગવડ નહિ આપશો તો કામ બગડશે-પીલાઉ આકુન્યાં મપયૈં અલૌમ્યાનાઇ પ્યેટોમી. પછે મને ઠપકો દેશો તે વ્યાજબી નહિ-નાઉકા ચુનોપોમાં અપ્યે ટીયાંઘો મટોનાંઇણુ. લાભહાની તમારા નશીબની વાત છે-અમ્યા અશૌં ખીંભ્યારો કાનાઇ અપોમાં શીદી. માણુસે પ્રયાસ કરવો એજ તેની સત્તાની વાત છે-લુગા ચ્યોઝાયારો તુ લૌનાંઇયા શીદા. ખોટું બોલવાથી માણુસ એક વખત છેતરાયછે-પલી પ્યોરો લુમ્યા તખારે અલૈં પારે. જુઠો સાચું બોલે તોપણુ પછાડી કોઇ માનતું નથી-પલી પ્યોઘો લુમ્યાગા માંકઝવા નાઉકા પ્યોયેઘોલે મયૌનાંઇણુ. તમારા ગુજરાનનો આધાર કોનાપર છે ?-ખીંભ્યાઢો સાલાઉ આમ્યાં બદલુ અપોમા શીદલે. તમો તેને નહિ નીભાવો તો તે મરી જશે એમ નહિ ધારતા-ખીંભ્યા તુગો સામપેયૈં તુ તેત્વામેલો મઠીબાને. તમારા જેવા ઘણા છે તે તમારે સમજવું જોઇએ-ખીંભ્યાંલાઉ મ્યાઝવા શીદે ધા ખીંભ્યા તીયામે. થોડા વખત પહેલાં તેને ખાવાનું અનાજ ન મળતું તે તેને પુછીજો-મચ્યાખીં તુ સામો પે મયાણુ સોરાગો મેચીબા. અનુભવી માણુસની વાત સાંભળવી જોઇએ-ટાઘોલુ સંગા નાઠાંઉયામે. ગઇ સાલ ઇનામમાં તમોને કેટલા રૂપીઆ મળ્યા હતા ?-મન્હેં ખીંભ્યા સુલો ગુંવે બલાઉ યારલે. તમો મારા તરફ ભલમનસાઇ કરો છો તે છાની રહેતી નથી- ખીંભ્યા ચુનોપોમાં ચેણુ પ્યુદી

ધા મપોવે મનેનાઇણુ. સોનાના અછોડા આજે કેટલા વેંચ્યા?—શુવે નાઇજેમ્યા ગને બેનગાંઉ યાંઉદલે. ત્રીસ અછોડા વેંચ્યાથી રૂ. સાડા ચારસો મળ્યા જે ચટીને ત્યાં જમે કરાવ્યા—નાઇજેમ્યા તૌંઝે યાંઉયુવે ગુંવેમ્યા લેયાગાંઝે યારે ધા ચટીસાંઇમાં છાહારે. પૈસા વગર કાંઇ થવાનું નથી માટે નાણા દેનાર ધણી ગોતો—પેસા મશીબેને ભામાં મલોનાઇણુ ધાજ્યાંઉ પેસાપેઘો લુગો શ્યાબા. સારી જામીનગીરી આપશે તો ચટીઓ લાખ બેલાખ રૂપીઆ દેશે—કાંઉઢો અમાખાં પેયેં ચટીલુમ્યા ગુંવે તતૈ નતૈ લાઉ પેમે. વ્યાજનો દર વધારે છે માટે ઉતાવળ નહિ કરતા—અટોઝે મ્યારે ધાજ્યાંઉ મમ્યાંને.

અભ્યાસ પાઠ ૪૧

ચટીપાસે તમારા કુલ કેટલા રૂપીઆ છે અને વ્યાજ શું દે છે?—ચટી સીમાં ખીંભ્યાહા ગુંવે અપાંઉ બલાઉ શીદલે ને તુ અટો બલાઉ પેધલે. પાણીનાં કામ ભરી જમવાનું પીરસો—યે ખાઘો ઔમ્યા યે ખાપી થમિં કુબા. આ કામ થોડા વખતમાં થાય તો થાય—દી અલૌ ટોરોચામાં પીયેં પીયેં. ઝાઝો વખત લાગે તોપણ ચીંતા નહિ—અછૈ પો કૌયે અટવે મશીણુ. તમારા ઘોડા કરતાં આ ઘોડો વધારે જાડો છે—દી મીંગા ખીંભ્યા મીડે વારે. સૌથી પાતળો આ હાથી છે; તે કીંમતી છે—દીસીં અપીંઝૌં શીબાદી—તુ અરો ટાંડે. તમો આવશો તો તે કામ જરૂર પુરૂં થશે—ખીંભ્યા લાયેં ધા અલૌ સેંસે પીમે. વધારાના માણસોને સાથે ન લાવતા—પોમો લુમ્યાગો પા મયુગેબાને. રહેવાની ખાવાની સગવડતા પુરતી છે—નેભોયા સાભોયા અકૌં અતીં ઠાદી. શરીરમાં રોગ ન હોય ત્યાંસુધી વાંધો નહિ—કોદેમાં યેગા મશીખીંગા કેસા મશીણુ. શીયાળો ઉનાળો ચોમાસું ત્રણ રૂતુ છે—છાંઢવે નુવેઢવે મોઢવે તૌંમ્યોઘો ઉતુ શીદે. ઠંડીને લીધે ગરમ કપડા પહેરવાં જોઇએ—છાંદીજ્યાંઉ નુવેઢો અવોમ્યા વોયામે. ગરમીથી માથું દુ:ખે છે ને શરીરમાં આળસ થાય છે—પૂદી અટવે ધાંઉ કાઇતે કો પીદે. દરીયામાં તોફાન થવાથી જહાજ બુડીગયું—પેનલેમાં લાઇટારો or મૌઢાંઇ અટવે તીંમો હુમ્યો ત્વાબી. આંહીથી સ્ટીમર ક્યારે ઉપડશે તે કહો—દીગા મીતીંબો ભેરોખા ઢવેમલે પ્યોબા. અઠવાડીયામાં મેલ બે વખત આવે છે ને જાય છે—ખુનયેટભાનાઇ નખાઉ સાભો અપ્યાં અત્વા શીબાદી. ફેરી હમેશાં ઉપડે છે પણ મેલમાં લાંબી મુસાફરી સારી—યેમાં or કઢો નેઢાંઇ ઢવેતે ઘોઘોલે સાભોઢવેમાં ચીયેયાં ત્વાલાયાં કાંઉબાદી. ટપાલ સ્ટીમરમાં આવે છે કે રેલવેમાં?—સાભો સામ્યાં મીતાંબોને લારલા ઘોમહૌ મીયઠાને લારલા. બનેમાં આવે

છે ને એક દહાડે મળે છે—નખુલીંમાં પારે-તનેરે યારે. માલ ડબા જોઇએ છીએ કેટલા વખતમાં આપી શકશો?—કીંટુવેમ્યા લોઝોદે-બલાઉચ્યામાં પેનાંઇદલે. પ્રથમથી ચોવીસ કલોકની નોટીસ આપજો-અયેં નસે લેનાઇહા નોટીસા પેબા. પચાસ માઇલ સુધી બે ટન બોજાનું શું ખરચ લાગશે?—માઇપો ગાંઝે અટવે અઠૈં નીટાંકો બલાઉ યેયા-મલે. આ ઘરનો કીરાયો શું છે ને તે કયારે દેવો પડે છે?—દી તાઇ લાગા બલ્લાઉ પેયારે—ભેરોખા પેયારે. સરકારી જગાત કેઇ કેઇ ચીજો-પર દેવી પડે છે?—ભે ઔંસા અપોમા અસોયા અખા પેયાધલે. જગાતનો બોજો આંહી વધારે જણાય છે—અખુંયેભરા દી મ્યોમાં મ્યાઝવા ઠીદે. તમારી મીલમાં હમેશાં કેટલો કપાસ પીલાય છે—ખીંભ્યા સેઢવેંમાં નેઠાંઇ વામ્યાં બલાઉ ચેંનીંદલે. રૂનાં બંડલ કરોછો કે ગાંઠડી બાંધો છો?—ઝુંહા અઠો હૌધલા ધોમહો સીઠોધલા. જંગલના લોકો કપાસીઆ ખરીદે છે—ટોગા લુમ્યા વઝીમ્યા વેરે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૨

કપાશીયાના વેચાણ માટે શું ગોઠવણ રાખી છે?—વઝીમ્યાગો યાંઉ-બોયા ભેલો સીંઠાધલે. મારૂં માનો તો ફરી આ રસ્તે નહિ જતા—ચૌ પ્યોદી સગાગો નાઠાંઉયેં નાઉટફાં દી લાંગો મત્વાઝીને. પરબારા માણસને ઉધાર કેમ આપી શકાય?—અછાધો લુમ્યાગો અચુવે બેને પેનાંઇદલે. તેને માથે કરજ ઘણું છે કયારે પતાવશે?—તુ અપોમાં અચુવે ટે મ્યારે-ભેરા પ્યાં પેનાંઇદિલે. દીવાળું કાઢવાનો વખત આવે તેવું લાગે છે—તુમ્યા છી ગુંવે પ્યાં મપેઝુંધા અખા યાઉલાબી ઠીદે. જોઈ વીચારી કામ કરે તો હજી પણ સારૂં છે—ચીસ્યુપી અલૌ લૌયેં અગુલે કાંઉબાદી. તે મુરખને અવીચારી હોવાથી મારૂં માનતો નથી—તુ લુમાઇ ને સૈ નાઉટોજ્યાંઉ ચૌ પ્યોદીગો નામઠાંઉબુ. પોતાને ડાયો સમજી બીજાનું સાંભળતો નથી—કો ભોગો લૈમાધો ઠાદીજ્યાંઉ તુમ્યાગો નામઠાંઉબુ. પરચુટણ માલ શું છે?—લેલી કૈંમ્યા ભામ્યા શીદલે. નાળીયેર વગેરે બીજું શું છે?—ઔંદી નાંઉગો ભામ્યા શીદલે. મેવો કેટલી જાતનો મળશે?—અસાતી ભેનમ્યો શીદલે. ઓછી કીંમતે મળશે કે જાસતી?—અફો છોઝવાને યામલા ધોમહો પોનેલા. આજે તેને તાવતો નથી આવ્યો ને?—ગને તુ અફ્યા મેટેદેબુનો. કોના તરફથી જપાન જાઓ છો?—બદહુ ભેગા જપાન પ્યેગો;ત્વાધલે. તે અવળી સલાહ દે છે—તુ ભ્યાંભ્યાં પ્યુરે. કેમે કરી અમારાં નાણાં આપી શકશો?—ભેલો લીંપ્યુપીડો ચુનો ગુંવે પેનાંઇદલા. કોર્ટમાં ફરીયાદ કરવી પડે તે ઠીક નહિ—યોંમાં ટયા સોયે લોઝુંયા મકાંઉબાબુ. નકામો ખરચ થશે

ને હેરાન થવું પડશે–અપોમો ઝરઇ કૌમે ને હૂનાંઉશ્યેયાં ખાંયામે. તમારા મોઢામાં દાંત પડી ગયા છે શું?–ખીંભ્યા પઝારેમાં તુવા ચોગેલા. શું આ વાતનો ઇલાજ નહિ જ કરો?–એને દી સગાગો મપ્યુનાઇખુલા. તમો ખરાબ થઈ જાઓ તે કરતાં હમણાંજ જાઓ તે સારૂં–ખીંભ્યા ફ્યેસીપીયુવે ત્વાડેગા યખુ ત્વાયેં કાંઉધે. તેની મરજી અનુસાર હું વરતી શકીશ નહિ–તુ તભો અટાંઈ ચુનો મપ્યુનાંઇખુ. ગુલામ રાખવાનો રીવાજ સરકારે કાઢી નાખ્યો–ચું ડાભોયા અસોયામ્યાગા ઉપડીમ્યા ફ્યૌપેલાખ્દી. મહીનામાં કોરટ કેટલો વખત ભરાય છે?–લાઢવે યાં મ્યાગો એનખા સીંમાદલે. આંહી વકીલો કેટલા છે ને સૌથી હુશીયાર કોણ છે? દીમાં શનીમ્યા એનયાઉ શીદલે ને તુમ્યામાં બદહુ લૈમાઝવા શીદલે. નાણાંની રસીટ છાપેલી કે લખેલી મળે છે?–પેસા લેમા પૈંનેપીતા યારલા ધોમહો યેપીતા યારલા. જાડા કાગળમાં હીસાબ લખી રાખજો–કુયો સેકુઢવે સયેંમ્યા યેઠાલાઇબા. તમારા લેણા પૈસા તેણે ચુકાવી આપ્યા–ખીંભ્યા ચ્વેસા સયા તુગા સ્યેબી. આજે તમાશો છે તમો આવશો?–ગને પુવે ખાંડે–ખીંભ્યા લામલા. કેટલી વખત તમો તમાશો જોયો–એનખા પુવે ખીંભ્યા મીંદલે. જોવા કેટલાક માણસો આવે છે–લુ એનયાઉ ચીભોયાલારલે. ત્રણસો ચારસો આવે છે–તાંયા લેયા યાઉલારે.

અભ્યાસ પાઠ. ૪૩

કાંઇ પણ કમતી કરી નાણાં લેજો કારણ કે તે ગરીબ છે–અનેજ્યે શોપીડો ગુંવેમ્યા યુબા ધોજ્યાંઉ તુ શાયેરે. પૈસાદાર માણસે સારાં કામોમાં પૈસો વાપરવો જોઇએ–છાંદાઝવા લુમ્યાગા ગુંવેમ્યા કાંઉદો અલૌમ્યાનાઇ તૌંયામે. સુવાને ગાદલું પલંગ ને તકીયો મંગાવી લેજો–ઐભોયા ખડીં મોયા ને ધાંઉઆંઉ યુમાલાઇબા. આ વસ્તુનો શું ઉપયોગ છે તે કહેશો?–દી ઔંસાગો એનેલૌ તૌંઆંઉમલે ધાપ્યોમલા. તમારો ખોવાયેલો માલ પોલીસે શોધ્યો કે કેમ?–ખીંભ્યા પ્યાઉખેરે પીસીમ્યા પલીતામ્યાગા સ્યારલા મસ્યાખુલા. ના હજુ જડયો નથી; મળેથી તમોને જણાવીશ–મહોબાણુ–અગુ મસ્યાણુ; યાયેં ખીંભ્યાગો તઢી યેમે. પગ ભાંગી ગયો તો દવા નથી કરતા?–છીડાંઉ ચ્યારે સે મકુવેખુલા. રોગ વધેથી ઉપાય કરશો તો આરામ નહિ થાય–યેગા ટોમ્યાંઉ પ્યુયેં યૌટીયે મપ્યા ઉદેસુ. હમેશાં કેટલો માલ આપી શકશો–આપી શકો તેટલો જ કહો–નેઢાંઇ બલાઇ કૌંમ્યા પેનાંઇદલે–પેનાઇદલાઉ પ્યોબા. માલ ન આપો તો નાણાં મને પાછાં હવાલે કરો–કૌંમ્યા મપેનાંઇયેં ગુંવેમ્યા ચુમોગો ખ્યાં આબા. કેસની વીગત બહુ જાણવા લાયક છે–યીંટયામ્યાગો એમટી

તીતાયાં કાંઉિબાદી. આ ગામમાં આબરૂદાર માણુસ કોણ છે?—દી મ્યોઢવેં અતેગૌં શીઘીલુ બદહુલે. પૈસા હોય માટે આબરૂ હોય એમ નીયમ નથી—પેસા શીયેં ગૌંઅતયે શાયામેલો ઢૌંઝા મશીણુ. પૈસા તથા આબરૂને કશો સબંધ નથી—પેસા ને ગૌં અતયેગો ભામાં મસાંઇણુ. આબરૂ ખાન દાન કુટુંબપર આધાર રાખે છે—ગૌં અતયે તૈંમુવેઘો લુમ્યા અપો આકોયા શીબાદી. કુળવાન માણુસ આબરૂથી ડરી ચાલે છે—તૈંમુવેઘો લુમ્યા કોગૌં અતયેગો ચાઉલાયાં કાંઉિમુઝવા અત્વા શીબાદી. તમો તેને આટલા બધા શા વાસ્તે ચાહો છો?—ખીંભ્યા તુગો એનેજ્યાંઉ દીહામ્યાગો ચાઇ-ધલે. શું તે રૂપાળો અગર જાદુગર છે?—એને તુ હૂલારલા ઘીમહૌ પ્યુઝા ટાધલા. બીલકુલ સાચું બોલો તો જ છેલ્લે લાભ છે—અપાંઉ કાંઉગાંઉ માંમમાંમ પ્યોયેં નાઉઝૌં અમ્યા શીબાદી. સાંકળ—પત્રાં—સ્ક્રૂ વગેરે પરચુ-રણ ચીજો લાવ્યા?—તાંજો તોપ્યા વું નાંઉ લેલી ઔસામ્યા યુગેબીલા. સગાંઓ કાંઇ લાભ ન દેખાવાથી દુર ખસી ગયાં—સ્વેમ્યોમ્યા ભામાં અચ્યો મચીલો અઉવેજી સ્વેત્વારે. પેલું લાકડું ભારે છે ને આ હલકું છે—ધા તી લેરે ને દી તી પોરે. તમારી સાથે ફરવા અવે છે તે હાલ કયાં ગયેલ છે—ખીંભ્યા અટુ અલેહૂ લાધો લુ અગુ ભેગો ત્વારલે. વરસાદ બહુ આવતો નથી, માટે કામ પુરૂં કરી ઘેર જાઓ—મો અપૌંજી મયુવાણુ, ધાજ્યાંઉ અલૌ પીપીડો ઔંગો ત્વાબા. તેહેવાર હોવાથી કાલે કોરટ બંધ છે—ઉબૌ શીઘાજ્યાં યીં નકાં પઇતે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૪.

આ માણુસ પાતળો છે પણ બહુ ખાય છે—દીલુ પૈદે ઘોઘોલે અસામ્યા ટે સારે. આ જંગલ ગીચ છે પણ સાગવાન જડતો નથી—દી ટો દૂરે ઘોઘાલે ચું મસ્યાણુ. કુહાડીથી આ લાકડું કાપો અને પછે વેરો-દી તી પાઉસૈંને પ્રૂયાલાઇ નાઉકો લ્વાબા. પથ્થરના ટુકડા કરો અને સડકપર નાખો—ગેમ્યાંગો ખૌલાઇબા ને લાં અપોમાં છાબા. આ બરમાને પગપરના ત્રાજવાં મેં જોયા નહિ—દી ભમાલુ છીડાંઉ અપોમાં મીંઝાઉ ચુનોગા મમીંબુ. સાથળપર ત્રાજવાં ન હોય તો બરમો કહેવાય નહિ—પાઉ અપોમાં મીંઝાઉ મશીયેં ભમાલુ મખોનાંઇણુ. સવારમાં ઉઠી મોં સાફ કરી બીડી પીધી—મને હાપી મ્યેહૂનાં તીંપી સેલઇ તાઉબી. ચાપી પાન સોપારી ખાઈ બજાર લેવા ગયો—લફેયે તાઉપી. કુંકુદી સાપીડો ઝે વેલો ત્વારે. બજારમાં જુવારીની ગાડી ત્રણસો આવી હતી—ઝેમાં ખ્વાંઉ લેમ્યાં અસી તૌંયા યાઉબી. મેં બે હજાર ટોકરી ૧૪૦ રૂ. ના ભાવથી લીધી—ખ્વાંઉ દાંઉ‌ નઠાંઉલાઉ ગુંવે તયાલેઝે ઝેમાં ચુનોગા વેરે.

વધારે ખરીદવાનો હુકમ મળ્યેથી આવતી કાલે જોશું—મ્યામ્યા વેભોયા અમે યાયેં નફાં ચીબામે. કેટલી ગાડી આવે છે તે જોઇ મને તરત ખબર દેજે—લે બેનઝી લારે ધા ચીપી ચુગેનો છેછીં તઢી પેબા. તમારા કામના બદલામાં તમને રૂ. ૨૫ મહિનો મળશે—ખીંભ્યા અલૌ અસાઅટવે ખીંભ્યા લાગા ગુંવે અસૈ યામે. કેમ? ખુશીછોકે ?—હાઉલા—તભો ચ્યારલા or એરલા. બળદ ચરાવવા માટે રજા મેળવવી જોઇએ—નુયામ્યાગો મ્યે સાજેભોયા અખ્વીં ખાંયામે. તમને જોઇતી વસ્તુ હું લાવી આપીશ—ખીંભ્યા લોઝીંદે એસાગો ચુનો યુલામે. પાણીને માટે પહેલાં બંદોબસ્ત કરવો જોઇએ—યેગો પથમા પીઝીઆંઉ લૌયામે. તમારા સંબંધીઓને છોડી આવ્યાં તમોને ઘણો વખત થયો હોવાથી તમને તેઓ યાદ નથી આવતાં?—ખીંભ્યા સ્વેમ્યોમ્યાગો ઢવેપી લાયાં ટે ચ્યાબીજ્યાંઉ ખીંભ્યા તુરેગો મલૌંબુલા. મને કોઇને માટે કાંઇ લાગતું નથી—ચુનો બદહુભો ભામાં મલૌંબુ. રાત અંધારી છે—દિવસે આવજો લા માઇતિ—નયેમાં લાબા. રાત અજવાળી છે—ફાનસ ન લાવતા—લા તારે મીઐં મયુગેબાને. આ વસ્તુ ટોપી કરતાં વધારે કીંમતી છે—દી ઔસાગા ઔઢોંડે અશે ટાંડે. તમો મારી રાહ જોશો?—ખીંભ્યા ચુનો અચાંઉગા લાંઉશાંઉ નીમલા. તે જવાનો હતો પણ આહીં કામ આવી પડવાથી જવાનું મુલતવી રહ્યું—તુ ત્વાભોહાએ ઘોઘોલે દીમાં અલૌકેસા અયેં લોદી-અટવે મત્વાનાઇબુ. મીલ વેચવી હોય તો મને કહેજો એટલે સારા પૈસાથી ખરીદનાર હું ગોતી આપીશ—ખીંભ્યા સેયૌં યાંઉજીયેં ચુનોગો પ્યો બા ધાફ્યેં કાંઉગાંઉ પેસાને વેધો લુગો ચુનો શ્યાપેમે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૫

આંહીથી વધારે છેટે ફરવા જાઉછું પણ આજે વરસાદની બીકથી તરત પાછો ફર્યો—દીગાડે અઉવેજી ચુનો અલેહ ત્વારે ઘોઘોલે ગને મો યુવાભો ચાઉસયા અટવે છેઝીં પ્યાંદી. ચાલી ચાલીને થાકી ગયો છું જેથી વીસામો લેવો પડશે—ત્વાયાધાને ચુનો ન્યાંઉબી ઘો જ્યાંઉ ચુનો અમો ફ્યેઔંમે. સ્ટેશન માસ્તર ઉપર તેના ઉપરીઓની બહુ મેહેરબાની છે—વૌભાઇ અપોમા તુ અપોગા મેંગા અપૌજી ચીસ્યુરે. રૂ. ૪૫ પગાર વધારી તેની માંડલે બદલી થયાનું સંભાળાય છે—તલાહ ગુંવે લેઝેગાંજ્યાને લાગા ટોપીડોગા માંડલે યૌંગો સ્વેયામે ચ્યારે. તેનો પગાર વધ્યો તે ખુશીની વાત પરંતુ તેના જવાથી બહુ દીલગીરી થાય છે—તુ લાગા ટોપીડો યારાગો ચુનો અપૌજી વુંતારે ઘોઘોલે તુ ત્વાયેં ચુનો અપૌજી લુંડે. કામમાં પણ થોડી ઘણી અડચણ પડશે—અલૌટમાં

ચુનોરો નેને ફ્રીલેમે. તેની બદલી મોકુફ રાખવા તેના ઉપરીઓને અરજ કરીશું–અઠે લુગો ચુનોરો શાઉમે–મસ્વે મપ્યાંઉયાઆંઉ. કાંકરેટની ગાડીપર મ્યુનીસીપાલીટીમે શું કર દેવો પડે છે?–ચાઉએગ્લેહા લે તઝી અપોમાં મ્યુનીસીપાલ અખા બલાઉ પેયારે. તમોને મારો વિશ્વાસ નથી? ખીંભ્યા ચુનોગો મતીંગાબુલા. બરમામાં મોટામાં મોટા પરવતનું નામ શું?–ભમાપ્યેમાં ટાંઇ અમ્યેંઝીંહા નામે બાલે. કપાસ જોઇએ તેટલો મળે છે પણ ભાવ વધારે છે–વામ્યા યાધમ્યાગો યારે ઘોધોલે ઝે મ્યોરે. કામ કર્યાં વગર નકામા બેસી કરજ કરી ખાઓ છો?–અલો મલોબેને અલધા ઠાંઇપી ગુંવે છી સાધલા. ગઈ સાલ જીન ચાલ્યું હતું પણ આ સાલ પાણી નહિ મળવાથી બંધ છે–મનેહ્ સે ખોંડે ઘોધોલે દી નેંહમાં યે મયાલો સેયોં પૈઠારે. કુવામાં પાણી નહિ નીકળ્યું?–યે ઢવેંમાં યે મઠવેબુલા. સાઠ ફુટ ઉંડું ખોદ્યું તોપણ પાણીનો છાંટો દેખાયો નહિ–અને પે છાઉસે ટુંઇબી ઘોધોલે યે અપાઉ તખુગો મમીંબુ. રેલવે પાસે તળાવ છે તેમાં પણ પાણી નથી–બુઢાયોં નીરે યેધાં શાદે હોમાલે યે મશીબુ. ગઇ સાલ વરસાદ તો સારો પડયો હતો છતાં પાણી કેમ નથી?–મનેંહ્ કાંઉગાંઉ મો યુવાધોલે યે બેને મશીધલે. વરસાદ સારો હતો પણ તળાવ ભરાય તેટલો જોરથી એકી વખતે નહિ પડયો–મો કાંઉઘે ઘોધોલે તખારે અપોંઝી મો મયુવાલો યેધાં મપ્યેબુ. માણસોને બેસવાની ગાડીપર કર કમતી દેવો પડે છે કે નહિ?–લુમ્યા ઠાંઇભોયા લે અપોમાં અખા શો પેયાધલા મપેયાબુલા. અજવાળી રાતમાં કે અંધારી રાતમાં તમો મુસાફરી કરવી પસંદ કરો છો?–ખીંભ્યા અલેહ્અયા ત્વામાગો લાતાઢોંગો ત્વાભો સો શીદલા ઘોમહો માંઉમાઇદોંગો સૈ શીદલા. તમારે જે જે વસ્તુની ખોટ હોય તેનું લીસ્ટ બનાવી આપો–ખીંભ્યા બે અમ્યોહા? ઓંસામ્યા લોઝંદીહા સા પેબા.

અભ્યાસ પાઠ ૪૬

કરજના કેટલા રૂપીઆ તમારાપર બાકી છે ને વ્યાજ શું ચઢે છે?–ખાંભ્યાપોમાં અચુવે બલાઉ શીદલે–અટો બલાઉ ટીંધલે. વેપાર કરવાનું દીલ નહોતું તો શા વાસ્તે આટલું ખરચ કર્યું?–કોં કુભોયા સૈ મશીયેં બાફ્યુલો અકોં ખાંદલે. તમારે ને તેને ન બનતું હોય તો શા વાસ્તે અલગ નથી રહેતા?–ખીંભ્યા ને ઘુને મટુયેં બાફ્યુલો તછાઝી મનેધલે. નીતીથી ચલાય તો સારૂં–ફ્યાંઉભ્યાંઉ ઘુ પીસીગો લોયે કાંઉઘે. અનીતી કરવાથી એક પૈસો પણ મળતો નથી–મફ્યાંઉએને લોયેં તભ્યાલે મયાશુ. નીમક હલાલીથી કામ કરી ગુજરાન ચલાવવાનો વીચાર રાખો–

ફ્યાંઉભ્યાંઉ તાધા લીફીયાગો સેકુબા. દગલબાજી પકડાઇ જશે તો આબરૂ જશે ને કોઇ સામું નહિ જુએ—તુમ્યા પીસીગો મટયા તપ્યે લોયે અશે કવેલેમે, નાઉકા ખીંમ્યાગો બદહુમાં લે મચીસ્યુયાણુ. તમારા બાપ દાદા આ ધંધો કરતા હતા કે તમોજ કરો છો ?—ખીંભ્યા મીફ્રાયે દી અલોમ્યાગો લોતાધલા ધોમહો ખીંભ્યાગા સાપીડોગા લોધલે. ચારે તરફ ઝાડની ઘટા હોવાથી પવન વાતી વખત બહુ ઠંડી લાગે છે—લે ભેગા તીપીં વાંઇનીંયે લે તાઇધો અખા અલોં એરે. આંહી ગરમી બહુ પડે છે—દીમાં એમટાં પુરે. રસ્તાપર વરસાદ પડવાથી કાદવ ઘણો થઇ ગયો છે—મો ચુવાલો લાં અપોમાં શુંભુવે મ્યારે. છેટાની ગાડીઓ ચાલી શકતી નથી—અઉવેગા લેમ્યા મલાઇનાંટણુ. આ માટે હું જવાબદાર નથી—દીહામ્યાજયાંઉ ચો અમા મખાંણુ. જપાને રૂશીયા જોડે લડી જીત મેળવી જેથી જપાનને બધા મિત્ર કરવા ઇચ્છે છે-જપાન રૂશીયા ને સીતાઇધો અખા જપાનગા નાંઇડે રૂશીયાગા શૌડે ધોઅટવે દીપીન ટાંઇ પીયેગા જપાન સ્યેંભ્યેંગો તગેંઝે મઇસુવે ફુવેરે. મોટાને સર્વ કોઇ માન આપે એ કાંઇ નવી હકીકત નથી--પેસા પોમ્યા લુજીમ્યાગો મ્યેંહના લોચારે પુભાંભો ભામા મશીણુ. તમો કુલ કેટલા માણુસ છો ?—ખીંભ્યા લુ આલોં એનયાઉ શીદલે. પોસ્ટકાર્ડ ટીકીટ ને કવર પોસ્ટ ઓફીસથી મળશે—તભ્યારા સાએસેકુ ને નપ્યાઢાં ગાંઉ ને સાએ સાભોઢાઇમાયાનાઇદે. પરચુરણ ખરચ મહીનાનો શું લાગે છે ને તેનો હીશાબ કયાં છે ?—તલાહ્ અટવેભો લેલી તાંઢે ઝરઇમ્યાહા બલાઉ કોંનીરલે; દી સયેંમ્યાહા ભેમલોં. દર મહીનાનો હીસાબ બતાવી રોજમેલમાં સહી લેઇ જજો—લાઝે સયેં પ્યાબા સયેં પ્યાપીડો સાઓમાં લેમાં ઠોબા. ગેરવ્યાજબી ખરચ એક પૈસો પણ નહિ કરતા એ ધ્યાનમાં રાખજો—પૈસા તભ્યામાં અલધા મકોંબાને ધામ્યાહો તઢી ઠાબા. ધરમ સંબંધી ચરચા સહન કરી શકશો ?—હ્નીનો-દીગો ખાંનાંઇદલા. નહિતો સાંભળવા નહિ જતા—ધોમહો ચાભોયા મત્વાને. ધરમ સંબંધમાં તમો અજાણ હો તો ચુપ રહેજો—ભોટાપાધા સગા નાઇ ખીંભ્યા મતીલો શાયેં મપ્યોને.

અભ્યાસ પાઠ ૪૭

તમારે તમારૂં માન જાળવવું જોઇએ—ખીંભ્યા ગોંઅતયેગો તેંઠાયામે. પહેલેથીજ સારાં કામ કરશો તો સુખી થશો—પથમાગા અલોમ્યા કાંઉગાંઉ લોંયે ચેઝુ ખાંઝાયામે. વારંવાર ખાવાથી અનાજ પચતું નથી—ખનાખનાં સાયેં થમીં મચેણુ. આપ જમ્યા ?—ખીંભ્યાગા થમીં તોઝાંઉ લોપીબીલા. હું કયારે પણ તંદુરસ્ત નહિ તેમ નથી—ચુનો ભેરાખાલે મમાલો

મપ્યેપુ. મોટી ઉમરના માણુસો કરતાં નાની ઉમરના માણુસો ઘણી
વખતે હુશીયાર હોય છે—અતે ચીઘો લુમ્યાડે અતે ગેંઘો લુમ્યા ખનાખના
લૈમાઝવા શીઆદી. બુદ્ધીવાળો માણુસ તેની બોલીપરથી કળી શકાય છે—
ન્યાં શાઘો લુગો ઘુ પ્યોપીતા સગાપોગા તીનાંઇબાએ. શરૂવાતથી તકરાર
કરશો તો પરીણામ સારૂં નહિ આવે—અસાગા સગા મ્યાયેં કાંઊગાંઉ
અચ્યો મયાનાંઇબુ. ડાકુ લોકોએ તેને બહુ માર માર્યો જેથી માથું
ફુટયું ને બહુ લોહી નીકળ્યું—ઢમીયાગા તુગો એમટાં યાઇબી ઘોન્યાંઉ
તુ ઘાંઉ કવેલઇબી ને ત્વે અપૌંજી ઠવેબી. તેઓને બુલકુલ ન માર્યાં
તેનું કારણ શું?—તુરોગો ભામાં મયાઇપુ—ભાન્યાંઉઘલે. સામેથી
દોડતો આવનાર માણુસને તમો ઓળખો છો?—ટફેગાપીઇલાઘો લુગો
ખીંભ્યા તીઘલા. બહુ દોડવાનું કાંઇ કારણ હોવું જોઇ—પુછેથી માલમ
થશે—મ્યામ્યા પીઇભોયા અચ્યાંઉ તખુઝી શીયામે—મેયુવે તીમે. તમારા
હાથપગ બહુ નબળા છે માટે દવા કરો—ખીંભ્યાં છીંડાંઉ ને લે અપોંજી
પૈદ્દે ઠોન્યાંઉ સે કુબા. તરતજ દવા કરશો તો હેરાન થવાનું નહિ બને—
છેઝીં સેકુયેં હનાંઉસ્યેઆંઉ મફ્યેપુ. ફુંગી લોકો ધરમનો બોધ કરે છે
તે સાંભળવા નથી જતા?—ફુંગીમ્યા ભૌટાપાઘા ટયા હોરે—ધા ચ્યાભોયા
મત્વાબુલા. જોડા પહેરી ચાલવું બહુ સહેલું છે—ફ્નાં વોપી ત્વાર્યાં ટેલ્વેરે.
ધરમની રીત પ્રમાણે જોડા ઉતારી દેવળમાં જજો—ભૌટાપાઘા ઠૌઝા
અટાંઇ ફ્ના છોપી ચાંઉમાં ત્વાઢો. શાવાસ્તે આજે કોરટ બંધ છે?—
બેન્યાંઉ ગને યૈં પૈઘલે. પાંચ માસની રજા પુરી થઇ છતાં તે ન આવ્યો
ગાંલાહ અખ્વીં પીઘાલે તુ મપ્યાંબુ. વધારે રજા મેળવી હશે—પો અખ્વીં
યાઠીદ. ઓફીસ બંધ હોય ત્યારે તમો કયાં જાઓ છો? યૌં પૈંઘો અખા
ખીંભ્યા ભેમાં ત્વાઘલે. મંદવાડને લીધે હું બાવીસ દીવસ કામ નહિ
કરી શકયો—ચૌ મમાલો નસેનયે અટવે અલૌ મલૈનાંઇબુ. તેટલા
વખતનો પગાર અરધો મળશે—દીહામ્યા અછૈભો લાગા ટઉવે યામે. દયાલુ
ઉપરીઓ હોય તો બધો પગાર આપે છે—તન્હાઘો અઠે લુમ્યા શી
યેં લાગા આલમ તુરો પેરે. હમેશાં ચાર કલાક વાંચવા રીવાજ રાખો
તો બસ છે—નેઢાંઇ લેનાઇ અટવે ફ્રાભોય ઠૈંઝા ખાંયે લાઉલાઉબી. વાંચેલું
બધું યાદ રહેતું નથી—ફ્રાપીતા આલૈં સગામ્યા મમાહ્ઠાબુ. પરવા નહિ—
હમેશાં વાંચતા રહો—કેસા મશીબુ—નેઢાંઇ ફ્રાખા. આખા ગામમાં ફરી
આવ્યાથી શું ખબર મળ્યા તે કહો—અલૈં યુવામાં શાઉત્વાયુવે તઢીમ્યા
બા યારલે પ્યોબા. બજાર જોવા લાયક છે—ઝે ચીભોયા કાંઉઘે. તમારા
જેટલું બરમીઝ તેને પણ આવડે છે—તુ લે ભમા સગા ખીંભ્યા લાઉ
તીરે. દર અઠવાડીયે પુલ જોવા જાઓછો તો આ વખત મને સાથે લેતા

જન્ને-પુનયેઢાંઇ ટાંઢા ચીભોયા ખીંભ્યા ત્વારે દી અખામાં ચુનોગો અટુ સુલ્વાઢો.

અભ્યાસ પાઠ ૪૮.

એક ઝાડ નીચે બે માણુસ બેઠાં હતાં-તપીંઆઉ લુ નયાઉ ઠાંઇની રે. એક માણુસે બીજાને રૂ. તેરસો ઉછીના આપ્યા-લુ તયાઉગા દીપીન લુગો ગુંવે તઠાંઉ તૌયા છીપેરે. ત્યાંથી તેઓ જુદે જુદે ઠેકાણે ચાલ્યા ગયા-હોગા તુરો તછા તછા અયામાં લાઇત્વારે. પૈસા દેનારને નાણાં પાછાં મુદતસર મળ્યાં નહિ-અછૈંટાંઇ ગુંવે પેઘો લુ ગુંવેમ્યા પ્યાં મયાણુ. આખરે તેણે ફરીયાદ કરી-નાઉઝૈં તુગા ટયા સ્વેરે. નાણાં આપતી વખતે ઝાડ નીચે કોઇ બીજો માણુસ નહિ હતો-ગુંવે પેઘો અખા તપીં આઉ લુ તયાઉમા મશીણુ. દસ્તાવેજ પણુ કરાવેલ નહિ કારણુ જંગલમાં શાહી કલમ કાગળ કયાંથી મળી શકે ?-સાછૌ મછૌ પુરે ઠોજ્યાંઉ ટોંમાં મીં મીંઢા સેકુ ભેગા યાનાંઇદલે. વાદીએ શાક્ષી પુરાવો આપ્યો નહિ-ટયાલો તેતી મપેનાંઇણુ. ન્યાયાધીશ હુશીયાર હતો જેથી દાવો સાચો છે કે ખોટો તે કોઇ રીતે જાણવા કસોટી કીધી-અયેંભાઇ લૈમાઘોજ્યાંઉ ટયાઅહૂમુ માંઘો મંમાઘો શાદે સોરાગો બેને તીભોયા સૌઝાંદી. ન્યાયાધીશે વાદીને કહ્યું ઝાડને જઇને પુછી આવ કે કોરટમાં સાક્ષી દેવા આવશે કે નહિ ?-અયેંભાઇ ટયાલોગો પ્યોરે તપીંગો ત્વા મેલાઇબ્યા સોરા યૌંમાં તેતી પેભોયા લામલા મલાણુલા. વાદી ગયો પણુ થોડા વખતાં પાછો આવ્યો નહિ-ટયાલો ત્વારે ઘોઘાલે ટોરાચામાં તુ મપ્યાંણુ. ન્યાયાધીશે પ્રતીવાદીને પુછયું વાદીને પાછાં આવતાં કેમ વાર લાગી ?-અયેંભાઇ ટયાખાંગો મેરેરે સોરા ટયાલો પ્યાંભોયામાં બેને અછૈ ચ્યાબી. પ્રતીવાદી બોલ્યો સાહેબ, ઝાડ બહુ દુર છે-ટયાખાં પ્યોરે, તખેં, તપીં એમટાં ઉવેરે. ઝાડ કયાં છે તે પ્રતીવાદી જાણે છે તેથી વાદીનો દાવો સાચો છે તે પ્રતીવાદીનાજ શબ્દ ઉપરથી સીદ્ધ થયું-તપીં ભેમાં શાદેગો ટયાખાં તીદીજ્યાંઉ ટયાલો અહૂમુ માંઘો શાદે સોરાગો ટયાખાં પ્યોપીતા સગાપોગા તેતી પ્યાદી. દાવાના નાણાં ખરચ સીકિ વાદીને આપવા પ્રતિવાદીને કોરટે હુકમ કર્યો-અહૂમુ ગુંવેમ્યા ને ઝયઇ ટયાલોગો પેભોયા ટયાખાંગો યૌં અમૈ પેરે. આ પરથી શીખવાનું એ કે સાચી હકીકત કોઇ રીતે જણાયા વગર રહેતી નથી-દી અપોગા તીંઆંઉલાંઉ ધાવે સોરા માંઘો સગા બેનેલો મપોવે મનેનાંઇણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૪૯.

હમેશાં કપાસની કેટલી ગાડીઓ આવે છે ?-નેઢાંઇ વામ્યા લે બેનઝી લારલે. બધો કપાસ કયાં નાખો છો ?-ગોડાઉન છે કે નહિ ?-વામ્યા

અકૌં ભેમાં છાઠાધલે? તાઇ શીદલા મશીખુલા? દલાલી ઉપરાંત ઇનામ આપવાની હકીકત ખોટી છે-પોઇગા અપો સુ પેભોયા તઢી મમાંહખુ. જુઠ નથી-સાચી છે, તમોને હું દસ્તાવેજ બતાવીશ-મમાંહૂખુ-માંદી-ખીંભ્યાગો ચુનો સાછૌ પ્યામે. ઇનામ ન મળતું હોય તો શા વાસ્તે બધો માલ એકજ ધણીને દઇએ-સુ મયાયેં બાપ્રયુલો કૌંમ્યા અકૌં લુ તયા-ઉગો પેમે. તમોને ખોટું કહેવાથી અમોને લાભ શું?-ખીંભ્યાગો કલી-કમાં સોયેં ચુનોરોગો બા અમ્યાલે. અમારા પાસેથી ઇનામ લેવા જુઠું બોલો છો-ચુનો સીગા સુ યુભોયા પલી પ્યોરે. તમારી જ લુચ્ચા-ઇથી ભાવ વધે છે-ખીંભ્યા અલૈંગા ઝે ટે ત્વારે. બજાર ભાવથી રૂ. એક વધારે આપશો તો બધો કપાસ તમને મળશે-પાઉઝેગા ગું'વે તજ્યા પો પેયેં આલમ વામ્યા ખોંભ્યા યામે. કઠણ કામ કરવા માથે લેતાં પહેલા વીચાર કરો-ખેધો અલૌં લૌસા મપ્યુખીં સીંઝાબા. હવે દીલગીર થવું ન કામું છે-અગુ સૈ પુયેં અલધાવે. માથે લીધેલું કામ પુરૂં કરી અરજ કરો તે બ્યાજબી-લૌસા પ્યુધો અલૌ પીપીડો ટાંઉભાંયાં ટોબાદી. આ માણસ ન્યાયી છે-દીલુ ફ્યાંઉમાદી. હુ દાણાનો વેપારી નથી-ચુનો સભા કૌંધે મશાખુ. આ સાલ અનાજ ઘણું ખરીદયું તે કોને માટે?-દી નેંહ્માં સભા આપૌંજી વેરે-અદહુભોંલે. સેંકડે અરધો ટકો કમીશન લઇ બીજાઓને મોકલીએ છીએ-ગું'વે તયા અપોમાં કમીશન (અખા) ગામુ યુપી દીપાન કૈંધમ્યાગો પોલાઇતે. હીંદુસ્તાનમાં વરસાદ કમ સંભળાય છે-બેગલામાં મો નેરે ચ્યારે. રૂનો ભાવ વધવા સંભવ છે-ધું ઝે પોમે ઠીંદે. કેટલા ટકા વધશે? ગું'વે બલાઉ પોમલે. નકી કહી શકતો નથી-અહ્માઅ મસોનાંઇખુ. બે વખત તમો કેસ હારી ગયા તો વધારે ખરચ હવે કરવો નકામો છે-નખા ખીંભ્યા અહ્મુ શૌંતવાબી યધાજયાંઉ અગુ ઝયઇપોકૈંયાં. અલધાવે. કડીયા સુતાર વિગેરે જોઇએ તેટલા મળી શકશે-પામાંતમામ્યા લેતમામ્યા લોજી'ધમ્યાગો યાનાંઇદે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૦.

બરમામાં હમણાં સો ટોકરી જુવારીનો ભાવ શું ચાલે છે?-ભમા-પ્યેમાં અગુ પ્યાંઉ ટાંઉ તયાહાઝે ભેલો નીરલે. રૂ. ૧૩૫ નવી જુવારીનો ભાવ છે-પ્યાંઉ અતે ઝે ગુંવે તયા or તભૈતા ત્રૌઝેગાંજ્યા શીંદે. જુની મળી શકશે?- પ્યાંઉ અહાંઉ યાનાઇદલા. નહિ મળે-મયાનાઇખુ. જુની નવી જુવારના ભાવમાં તફાવત કેટલો રહે છે?-પ્યાંઉ અહાંઉ ને અતેમાં અકવા બલાઉ શીદલે. રૂ. ચાર પાંચ નો તફાવત હોય છે-ગું'વે લેજ્યા ગાંજ્યા કવારે. મીંનનાજાનમાં પાંચ મીલ કપાસની થવાથી કામમાં લાભ

મેળવવો કઠણ છે–મીનજાન મ્યોમાં વામ્યા ચૈભોયા સેયૈં ગાંગુ પીદી જ્યાંઉ અલૌમ્યાનાઇ અમ્યાં યાયાં એમટાં ખેતે. કપાસનો ભાવ વધારે દેવો પડે છે ને રૂની બજાર મંદ થતી જાય છે–વાઝે મ્યામ્યા પેયારે તે ધુંઝે ચ્યાત્વારે. હું જ્યાં જાઉં છું ત્યાં કોઇ મારી સામું જોતું નથી–ત્વાલેયા અયાટાંઇ ચુનો મ્યેંહના ગેંદી. તેણે ગુન્હાનો ઇનકાર કર્યો–તુ અપ્યેગો ન્યેંપેરે or ન્યેંઝાંદી. મેમ્યો ગયાની તે નાપાડે છે–તુ મેમ્યોગો મત્વાણુલો નારે. તમારા ઘરમાં મારી ચીજો સંતાડો–ચુનો પીસીમ્યાગો ખીંભ્યા ઐમાં શૌએઠાબા. ગુન્હો ન છુપાવો–અપ્યેગો મકવેબાને. ઝાડની ડાળીપર મેં કાગડો જોયો–તપીં અકાંઇ અલે અપોમાં ચીધાંઉ તધાંઉગો મીગેદી. એક માલડબો માગવા તમે કાલે આવ્યા હતા–મનેગા ખીંભ્યા કૌંદુવે લઢવે ટાંઉિયા લારે. હું મારા બળદ ચડાવવા માગું છું–ચુનોઇ નુવામ્યાગો ટીંજીબાદી. or ટીયાં અલો શીદે. શુદ્ધ પણે બોલો–મામ-મામ કાંગાંગ or તેદીછાઝ્ઝા or ગાગાનાના પ્યોબા. હવે પછી ફરી વખત તમો મને મળો ત્યારે બરમા વાત હું કેટલી જાણું છું તે તમો પુછી જોશો?–નાઉટપ્રાં ખીંભ્યા ચુનોગો ટવેયેં ચુનો ભમા સગા બલાઉ તીરે સોરાગો ખીંભ્યા મેસુવે ચીમલા. તમારા તરફનું લાંબા વખ-તથી કાંઇ સંભળાતું નથી; તેનું કારણ શું; દી લગીરીની વાત–ખીંભ્યા સીગા મચ્યારા ચ્યાબી; ભાચ્યાંઉધલે; ચુંનેરે. થોડા વખતમાં તમારી ઇચ્છાઓ પૂર્ણ થશે–મચ્યાખીં ખોંભ્યા લોભા પ્યેલેમે. મેં મારી પરીક્ષા ક્યારની પસાર કરી–ચુનો સામેભુવેગો આંઉપીબી. તે ક્યારનો આવ્યો–તુ અસીંતાં લારે. તમો કયું ધોરણ શીખો છો?–ભા અટાંમાં ખીંભ્યા તીંદલે. તમો કેટલા ભાઇઓ છો?–ખીંભ્યા નીઇકો એનયાઉ શીદલે. રસ્તે દોડતાં મેં મારો પગ ભાંગ્યો–લાંશાઉ પ્યેરો છીંડાંઉ ચ્યોત્વારે. ઝાડ કાપતાં તેના હાથને ઇજા થઇ–તીપીં ખૌલો લેખાંઇ મીરે. બહુ બોલવું નુકશાન કરતા છે–સગા તે પ્યોયેં માટારે. તે બધા તરફ માયાળુપણે વરતતો હોવાથી સુખી છે–અલૌંદેગો નીયાટજ્યા લૌટાધાન્યાંઉ તુ પ્યોસ્વીડે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૧.

હું કાંઇ દરદ સહન કરી શકતો નથી–ભે અનામ્યાગો ચુનો મખાં-નાંઇણુ. તમારી આવી ગફલત હું સહન નહિ કરૂં–ખીંભ્યા અપ્યે અટવે ચુનો મખાંનાંઇણુ. આ માટે હું જવાબદાર નથી–હોડા અટવે ચુનો ટવિ મશીણુ. હું આંહી ઉભો છું–જલદી આવ–ચુનો દીમાં માટાયાનીરે–છેછીં લાગે. તે આંહી ઉભો હતો પણ તેને બોલાવ્યો નહિ–તુ દીમાં ઠાંઇણુરે–

ઘાધાલે તુગો મખોાનુ. તમારે એક સંપ કરવો જોઇએ- મેં પેલાં પણ એક વખત નહિ કહ્યું હતું ?-ખીંબ્યાગા ચીનાઔં લૌયામે-ચુનો અયેં તખાલે મયોબુલા. નાણું એડવાન્સ નહિ દેતા-નહીં તો તકલીફ ભોગવવી પડશે-ચુંવેગો અયેંચ્યો ઠીંયુવે મપેને-ઘામહો ઘોખા ખાંયામે. આ-જનો તાર તમને મળ્યો ?-દીગ્ને ચીના or તાંજ્ને ખીંબ્યા યારલા. તેણે તરવારથી તેની ગરદન કાપી-તુ લેભેગો લ્વા તઝીને તુગા ફયારે. પોલીસે તેને પ્રોસીક્યુટ કરેલો છે-પલે તુગો ટયા સ્વેરે. મેં એ વસ્તુઓ વેચી નહિ પણ બીજા પાસેથી લઇ લીધી-ચુનો હોહામ્યાંગો મયાંઉખુ ઘાધાલે તછા લુ સીગા યુપેરે. મેં અજમાયેશ કરી પણ નીષ્ફળ થયો-ચુનો સા ચીરે ઘાધાલે મફયેપુ. આ અરજીમાં તમો સહી આપશો ?-દી શાઉલુવામાં ખીંબ્યા લેમાં હોમલા. તે બાબતનો ફડચો કરવા મેં તેને વીનંતી કરી-ચુનો દી ચચ્યાંઉગો ફયાંસોયા ટાંઉબાદી. તે પરીક્ષામાં ના પાસ થયો-તુ સામેભુવેમાં માંઉમીયેખુ. તેનો કાકો યુનીવરસીટીની પરીક્ષામાં પાસ થયો-તુ ઉલે ફોઢાંહો આંઉમીરે. નુકશાન થાય તેવી રીતે હું કામ નહિ કરૂં-શૌલો ચૌ અલો મલૌપુ. મારો પગાર ગણત્રીમાં નહિ લેતા-ચો લાગાગો મયે મટવેબાને. હું ખોટું બોલતો નથી-ચુનો મટોઘા સગા મપ્યોનુ. હું તમને નહિ છેતરૂં-ખાત્રી રાખો-ખીંબ્યાગો ચૌ મલૈખુ, યૌબારો. તેણે આ ધંધો છોડી દેવાનો નિશ્ચય કર્યો-તુ દી અલો નેરા ટારે. ગમત માટે તેને ત્રણ દીવસની રજા દો-તુએ તૌયેલાઉ પ્યોભો અખ્વીં પેલાઇબા. અરધી કલાક વીચાર કરી જોઇ તે મળતો થયો-નાઇવુએમાં સીંઝા ચીપી તુ ટેરે. રાત લાંબી છે ને દીવસ ટુંકો છે-નાઇ સ્યેરે ને ટારે. તેમાં શક નથી-યોંમાભો મશી or સુવેઝત્રા સોઝયા મશી. બે દિવસ પછે તે આવશે-નયે ચ્યાંયેં તુ લામે. ત્રણ દીવસ પહેલાં મારાથી અવાશે નહિ-તૌયે મયાઉખીં ચુનો મલાનાંષખુ. મારે કાંઇ સંબંધ આ બાબતમાં નથી-દી અચ્યાંઉમાં ચુનોગો ભામા મસાંષખુ. બીજાઓના દોષ જોવા મને પસંદ નથી-તુમ્યાં અપ્યેમ્યાગો ચુનો મચી ઝુંખુ. મારી ભુલ હોય તો કહેજો પણ ગુસ્સે નહિ થતા-ચુનો માલો શાયે પ્યોબા-ઘાધાલે સૈ મસોબાને. ગુસ્સે થવાનું કાંઇ કારણ નથી; તમારી ભુલ સુધારીશ-સૈ સોભોયા ભામાં અચ્યાંઉ મશીખુ-ખીંબ્યા અમાગો પ્યેમે.

અભ્યાસ પાઠ પર.

આંહી ટ્રેન અટકતી નથી-મીયઠા દીમાં મયાહૂપુ. વરસાદ જોઇએ તેટલો પડવાથી આજ કપાસ વાવીશું-મો લોઝુંઘમ્યાગો યુવાયે દીગ્ને વામ્યા ચેમે. મરીયમ. મુંગ્લસ્તાનને ફેરી બજારમાં મળશે ?-મયાંદી

મંગોદી ને તયેદી એમાં યામલા. મારો નોકર પરમ દહાડાનો ભાગી ગયો છે; તમોએ તેને જતાં જોયો?–ચુનો અસેખાં તમ્યેંગા પીત્વારે; તુ ત્વારેગો ખીંભ્યા મીંદલા. તેને મેં આવતાં જોયો પણ તે ભાગી ગયોછે તે હું જાણતો ન હોતો–તુ લારેગો ચુનો મીંદી ઘોઘાલે દ્રુપી-ત્વારેલો ચુનો મતીદેણુરે. પરવત નદીના નામ બોલી બેસી જાઓ–ટાંઉ મ્યે નામે પ્યોપી ઠાંઇબા. પરવતથી ટેકરી નાની હોય છે–ટાંઉડે ટાંઉભુસા ગેંદી. બંદોબસ્ત સારો ન હોવાથી ઘણું નુકશાન થયું–ઉપડી મકાંઉલો એમટાં શોંડે. જમીનમાં નાખવાની ગ્લઝડ પાઇપ્સ તમો લાવ્યા?–મ્યેમાં ઠાભોયા પ્યુંઢાં ખીંભ્યા યુગેબીલા. તે હજુ જીવે છે; મર્યો નથી–તુ અગુ નીરે; મતેદેણુ. પાણીની તરશ લાગી છે શબેત લાવી આપશો?–યેગાંટે; પીલાઇ યુપેમલા. પૈસા દો તો જે જોતું હોય તે લાવી આપું–પેસા પેયેં લોજીંઘમ્યાગો યુપેમે. અલબત પૈસા આપ્યા વગર કશું મલી ન શકે તે સર્વ કોઇ જાણે છે–સેસે પેસા મપેબેને ભામા મયાનાઇણુ સોરાગો આલમ લુમ્યાં તીરે. સ્ટેશન માસતર તમારો શું સગો થાય છે?–યૌભાઇ ખીંભ્યાગો બા અમ્યો ટોઘલે. મોટો ભાઇ થાય છે પણ મા જુદી છે–ઇકો ફ્યેતે ઘોઘાલે અમે તછા તછા શીદે. તેની મા મારી માની મોટી બેન થતી હતી–તુ અમે ચૌ અમેઇ અમા શીબાદી. બરમામાં આ વસ્તુ ને શું કહે છે–દી ઔસાગો ભમાલો બા ખોઘલે. તે આવવાની ના પાડે છે માટે તમોને બોલાવવાની જરૂર પડી–તુ લાભોયા નીદે ઘાન્જ્યાંઉ ખીંભ્યાંગો ખોભોયા અલો શાગેબી. તમો કહો ત્યાં જઇશ પણ સોળ દીવસમાં મારે મારે વતન પાછું જવું જોઇએ–ખીંમ્યા સોદી અટાંઇ અયાગો ચુનો ત્વામે ઘોઘાલે સેછાઉયેમાં ચુનો નેયાગો પ્યાંયામે. બીઓ નહિ. આઠ દહાડાથી વધારે નહિ લાગે–મચાઉબાને; શીયેડે ટે મચ્યાણુ. જંગલમાં તમો એકલા જતા બીતા નથી?–ટોમાં ખીંભ્યા તયાઉઠે ત્વાયેં મચાઉ ફુલા. ના રાતદીવસ ત્યાં રહું છું–મચાઉપુ; નેયો ન્યાયો હોમાં નેરે. રાતે ત્યાં ન સુવો તો પાકને નુકશાન થવાનો ભય છે?–ન્યામાં હોમાં મઔયેં સા લોગો શૌભોયા ચાઉસયા શીદલા. રેલરોડની સડક નજીક મારૂં ખેતર હોવાથી બીક તો નથી તોપણ સંભાળ રાખવી જોઇએ–મીયઠાલાં નીરે ચૌ લે શી ઘોન્જ્યાંઇ ચાઉસયા મશીણુ ઘેઘોલે તઢી પ્યુયામે. હથીઆર રાખવા માટે સરકારી પરવાનો લેવાની જરૂર છે કે નહિ?–લેને ખાભોયા અસોયાં અમે યુભો અલો શીદલા મશીણુલા. પરવાનો લેવો જોઇએ–અમે યાયામે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૩.

રંગુન જવાનું ફરમાન મળેલું છે; પરમ દહાડે રંગુન રવાને થઇશ–યાંગુન મ્યોગો ત્વાબોયા અમૈ યારે, તભેખા મીયઠાને યાંગુન મ્યોગો ત્વામે. આ સાલ માંડલેમા મારી અપેક્ષા રાખતા નહિ–દીનેહ્માં માંડલે મ્યોમા ચુનોગો મમ્યોને. તમો ન આવી શકો તો બીજા માણસને મોકલવો પડશે–ખીંબ્યા મલાનાંઇયે દીપીન લુગો લોલાઇયાલીમે. કામ નીકળશે તો એક માણસને બદલે બે મોકલશું ને તમને પણ રાખી લેશું–અલૌ પોયેં લુ તયાઉ અસ્રા અટવે લુ નયાઉગો લોલાઇમે, ને ખીંબ્યાગો લે ઠાયુમે. આપ ચોકસ કહો તો બીજું કામ મેળવવા હું પ્રયત્ન ન કરૂં–ખીબ્યા અહ્‌માન પ્યોયેં ચુનો દીપીન અલૌ યાભોયા મચ્યોઝાબુ. બીજી જગાએ તમોને સારો પગાર મળે તેમાં પણ હું બહુ ખુશી છું–દીપીન અયામાં ખીંબ્યા લાગા કાંઉગાંઉ યાયેં ચુનો એમટાં તુંતારે મહેરબાની કરી તેનું ઘર મને બતાવો–એઝુ પ્યુપી તુ ઐં ચુનોગો પ્યાબા. શું કામ છે? તેના ઘરને તો તાળું વાસેલું છે–બા કેસા શાદલે? તુ ઐંગો તોગલાઉ પ્યારે. તે કયાં ગયો છે અને કયારે આવશે તે આજે કાગળ મળ્યાથી જાણીશ–તુ ભેમાં ત્વારેલો ને ભેરોખા પ્યાંમેલો ગને સા યાયુવે તીમે. તમારાપર કોણુ રાજ કરે છે?–ખીંબ્યા અપોમાં બદહુ અસોયાવલે. સરકાર કર બહુ વસુલ કરે છે જેથી લોકો ગરીબ થઇ જશે–અસોયાગોયા અખામ્યા અપૈંજી યુરે ધાજ્યાંઉ લુમ્યાં શીંયેરે રીત્વામે. ખેતીનું કામ કરનાર કોઇ પૈસાદાર નથી–લે અલૌ લૌસાધો લુ બદહુલે મછાંદાબુ. વરસાદ પડયા વગર બળદ ખરીદતા નહિ–મો મયુવા એને નુવામ્યા મવેને. ટ્રેન આવ્યા પહેલા સ્ટેશનપરથી તેને જવા દેતા નહિ–મીયઠા મયાઉખીં બુઠાયૌંગા તુગો મત્વાઝીને or મત્વાબેઝી or મત્વાજ્યાગો. આ કામ કરવા દો; બીજું કામ દેશો તો બધું બગડશે–દી અલૌ લૌબેઝી or લૌજ્યાઝો; દીપીન અલૌ પેયેં અકૌં પ્યેમે. આ કામ પુરૂં કરી કેટલે વાગે દરીયા કીનારે જશો?–દી અલૌ પીપીડો બેનાઇગો પેનલે કાનાગો ત્વામલે. નવ વાગે જઇ હું બોટમાં માલ ચડાવી દઇશ–કોનાઇગો ત્વાપી કૌંમ્યા લેમાં ટીંપેમે. કુલી મજુરીનું બીલ રીત પ્રમાણે કરજો; એક પૈસો પણ વધારે નહિ નાખતા–કુલી અખા સયેં સા ઠૌંઝા અટાંઇ લોબા–તબ્યાલે પો મઠાને. દિવસના વખતમાં નહિ સુતા, નહિ તો આળસ થશે–નેમાં મઐને, ધામહો પીંમે. આજે ઘણા કાગળો લખવાના હતા જેથી તમને મળી શકયો નહિ–ગને સામ્યા યેભોયા મ્યાદીજ્યાંઉ ખાબ્યાગો મટવે નાઇબુ. જપાનની સ્ટીમર મહીનામાં કેટલા વખત ઉપડે છે?–જપાન મીતી

ઓ તલાહ્‌માં એનખાઉ ઠવેમલે. ચાર વખત ઉપડે છે—લેગા ઠવેબાદી. તમો ક્યારે ઉપડશો? હું પણ તમારી સાથે આવીશ?—ખીંમ્યા ભેરાખા ઠવેમલે? ચુનોલે ખીંમ્યા ચટુ લાઇમે. તમો હોંગકોંગ ઉતરી જશો ખરૂં કે—ખીંમ્યા હોંગકોંગમાં સીંત્વામે હાઉકે મૌલા.

અભ્યાસ પાઠ ૫૪.

બરમામાં પુંગી લોકો ધરમનો ઉપદેશ કરે છે, પણ બરમા લોકો દરેક જાતનું માંસ ખાતા અટકતા નથી—ભમાપ્યેમાં પુંગીમ્યા ભોંટાપાધા ટયા હોરે ધોધોલે ભમા લુમ્યાં અતેતા સાયાં મલોહ્‌ણુ. પુંગીઓ મચ્છી ખાય છે તે વાત ખરી કે?—પુંગીમ્યા ગાં સારે હાઉકે મૌલા. પુંગી પધારે તો માન દેજો—પુંગી વ્વાયેં અયુઅતે પેબા. બરમા વાત શીખવા તમે ચોપડી લખી છે તેની કીંમત શું છે?—ભમા સગા તીંભોયા ખીંમ્યાગા યેપી સાઓંહા અફો બલાઉલે. સવા રૂપીઓ કીંમત છે—અફો ગુંવે ગાંમા શીદે. કીંમત વધારે છે પણ તેનો ઉપયોગ સારો થશે—અફો ચીરે ધોધોલે ધાહા અતોં કાંઉગાંઉ ફ્યેમે. તે વાંચવાથી બરમીઝ વાત બધી જાણી શકાશે?—ધા ફ્રારો ભમા સગા આલમ તીનાંઇદલા. હા-જાણી શકાશે—હાઉબા—તીનાઇબાએ. દરેક કામ સારી રીતે થઇ શકશે એમાં શક નથી— અલોંઢાંઇ કાંઉઆંઉ પીનાંઇદે હોમાં યોંમાભો મશી. તમો પૈસાનો લોભ કરશો તો દરદ મટવું કઠણ છે—ખીંમ્યા પેસા નહ્‌મ્યોયેં અના પ્યાઉયાં ખેતે. તેની દવા કરવાથી બહુ ખરચ બેસતું નથી—તુ સેકુલો તે મકોંણુ. શીક્ષક આવે ત્યારે તેને પ્રણામ કરજો—સયા લાધો અખા શીખોબા. ઝાડુથી આ જગામાંથી કચરો નીકાલો—દી નયાગો તભ્યેસી તખુને લેલાઇબા. પાંચ વાગ્યા માટે ઘંટ વગાડો—ગાંનાઇ ઠોલો ઓંઉલાંઉ or તાંજાંઉ ઠોલાઇબા. આ પેટી ઉપાડી કબાટપર મેલો—દી તીતાગો માયુવે ભીયોપોમા ઠાલાઇબા. બજારમાં દુધનું ટીન મળી શકે છે?—નોઝીણુ ઝેમાં યાનાઇદલા. ગુંદીયું લઇ આ કવર બંધ કરો—કોગ્વેગો યુયુવે દીસા ઓંગો પૈલાઇબા. તેને પાયમાલ કરવા તમારાથી બને તેટલું કરો—તુગો ફ્યેસીનાંઇદલાઉ ફ્યેસીબા. દેશને નીરધન કરવા સરકાર ઘણો કર નાખે છે—તાંઇપીયે મુએઆંઉ અસોયા અખોંભરા એમટાં ખ્વેખાંડે. રસ્તે ટ્રેનમાં કોઈ ટીકીટ ચેક કરતું નથી?—લામાં મીયઠામાં લેમાં બહ્હુમા મસીપુલા. લાઇનપર કેટલા ટીકીટ કલેકટરો છે?—દીલાંમાં લેમાં તૈંધાતુ બેનયાઉ શીદલે. આ ચોપડીમાંથી તમોએ કેટલી લીટી વાચી?—દીસાઓંગા ખીંમ્યા સા બેનેચાંઉ ફ્રાધલે. કયે સ્ટેશને ટ્રેન નથી અટકતી?—બે બુઢામાં યઠા મસ્સાઇધલે. આ લાઇનમાં સૌથી મોટું સ્ટેશન કયું છે?—દીલાંમાં બે

ખુદ્ધ અચીઝીંલે. ટાંગુથી ચાર માઇલ રેલરોડ બગડી ગયો હતો તે હમણા
સુધારે છે—ટાંગુગા લે માઇપો અઠી મીયઠાલાાં ર્યોવારે-ધા અગુ ર્યેનીરે.
કુલ કેટલું ખરચ થશે તેની મને ખબર નથી—અપાંઉ બલાઉ કૌમેલો ચુનો
મતીદ્યુ. બરમીઝ બોલતાં મારી ભુલ થતી હોય તો સુધારજો—ભમા સગા
ર્યોયાં ચુનો માલો શાર્યે ર્યૈબા. જપાન ચાવલ કેટલા ચડાવ્યા—જપાનગો
સાં બંલાઉ ટીધલે. એક લાખ વીસ હજાર ટન ચડાવ્યા ને હજુ ચાળીસ
હજાર ટન બાકી છે—સાં ટાં તતૈ નતાંઉ ટીંપીઆી ને અગુ ટાં લેધાંઉ ચ્યાંદરે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૫.

તમારી રૂની ગાંસડીઓ સ્ટીમરમાં ચડી જાય તેટલી પુરતી જગો
તમને મળે છે?—મીતીંઓમાં ખીંબ્યાઇ ધુંઠાંમ્યા ટીંભોયા લૈંલાઉસ્વા નયા
યાધલા. ઘણી વખત અમારો માલ શટ આઉટ થાય છે અને તેથી
અમને ઘણું નુકશાન થાય છે પણ સ્ટીમ નેવીગેશન કંપનીવાળા ધ્યાન
દેતા નથી—ચૈંફ્રામ્યાઝવા ચુનોટોઇ કૌમ્યા પૈઠાગેધાજ્યાંઉ ચૌટોમાં
અપૌંજી શૌડે ધાધાલે તીંઓ કુંપનીમ્યાગા ભામા સાઇગયુ મસાઇપુ.
ઇન્ડીઅનો એક સ્ટીમ નેવીગેશન કંપની સ્થાપી ન શકે?—ઇંદ્રિયા મ્યામ્યા
તીંઓ કુંપની ફીંયાં મસીંમાંનાંઇજ્યાભુલા. યુરોપીયનો સાથે બધી
જાતના વેપારમાં હરીફાઇ કરો ને સુખી થાઓ—બીલાતામ્યાને આલૌ
કૌસી અકુંતા યાઉવેમાં ર્યાંઇબા પીડો ગાવુંતાગા નેબા. સંમ્યા બંધ
સ્પીનીંગ અને વીવાંગ મીલો સ્થાપો—વીંધો સેમ્યાને યેતો સેમ્યા અમ્યા
અપ્યા ભેઠાંઉજ્યાબા. માત્ર વાતો કરવાથી અને સભાઓ ભરવાથી કાંઇ
સારો ઉપયોગ સરતો નથી—યાધાવાઢા સગા ર્યોપીડોગા સીંમાજ્યાલા
ભામા સાઉતીંમચાબુ. દરેકે સ્વદેશ ભકત થવું જોઇએ ને દેશની સેવા
કરવી જોઇએ—લુઢાંઇ કો ર્યેભો કો અતૌંચ્યાગો ચ્યોઝાયામે. તમારા
દેશ માટે તમારી દોલત ને શરીરની દરકાર ન કરો—કો ટાંઇર્યે અટવે
ખીંમ્યા અતે ને ગુંવે કૈંમ્યાગો મસૌંયેંચાબુ. બરમી સ્ત્રીથી પેદા થયેલ
પ્રજા હીંદુ થઇ શકે?—ભમા મુઇમા મુવેરે ખલેમ્યા હીંદુ પાધા ફીનાંઇદલા.
મોટો માણસ થઇ આવું શરમ ભરેલું ને ધાતકી કામ કરે છે—લુજી પીપી
સ્યફાને યેસતો અલૌગો લૌતે. પુરતું લશ્કર સારાં શસ્ત્રો ને લશ્કરી અમ-
લદારો રાખો—લૈંલાઉસ્વા સીતા કાંઉદો લેને કાંઉદો સીભોજીમ્યાગો
ઠાબા. ઇન્ડીયનો પોતાના ધર્મ પ્રમાણે લગ્ન નહિ કરતાં બરમાસાં આવી
બરમીઝ સ્ત્રીઓ રાખી બેસે છે—ઇંદ્રીયા મ્યામ્યા કોઢા ભૌટાપાધા અટાંઇ
ચૌંઢાઉ મલોખને ભમા ર્યેમાં લાપી ભમા મુઇમામ્યા ઔમાં ઠારે.
બરમીઝ સ્ત્રી મળવી કઠણ નથી કારણ બરમાઓ પૈસા આપે તેને પોતાની

છોકરી આપી દે છે—ભમા મુષ્મા યાભોયા મખેબુ, ધોન્જ્યાંઉ ભમા લુમ્યા પેસા પેધો લુગો તુરો તમીં પેલાઇતે. બરમીઓ કદી બરમા છોડી હિંદુસ્તાન કે બીજા દેશમાં જતી નથી તેટલા માટે જે માણસ હીંદુસ્તાન પાછો જાય તેણે જો બરમીઝી સ્ત્રી રાખી હોય તો તે બીજા માણસને પસંદ કરે છે—ભમા મુઇમામ્યા ભમા પ્યે લોપી બેંગલા ધોમહૈ દીપીન પ્યેગો મત્વાબુ—ઠોન્જ્યાંઉ ભમા મુષ્મા ઠાધો લુ બેંગલાગો પ્યાંયેં નાઉકો તુ હાપીતા ભમા મુઇમા દીપીન યાઉચ્યાગો ચાઇતે.

